

Àmbit social i criminològic

INVESTIGACIÓ

Producció pròpia, 2015

La reincidència en mesures penals alternatives, 2015

(Informe provisional)

Autors

Àrea d'Investigació i Formació Social i

Criminològica

Any 2016

La reincidència en mesures penals alternatives, 2015

Equip de treball

Autors:

Manel Capdevila Capdevila (coord.) (*responsable d'investigació*)

Marta Ferrer Puig (*cap de l'Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica*)

Berta Framis Ferrer (*tècnica de recerca de la Unitat d'Investigació*)

Marta Blanch Serentill (*investigadora col·laboradora i suport tècnic*)

Albert Garrigós Bou (*tècnic de recerca becat*)

Ares Batlle Manonelles (*tècnica de recerca becada*)

Berta López Izquierdo (*tècnica de recerca becada*)

Judit Mora Encinas (*tècnica de recerca becada*)

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca) el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca>.

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi per generar obra derivada.

Índex

1. Marc teòric.....	9
1.1. El concepte de MPA.....	9
1.1.1. Definició i principis bàsics d'actuació.....	9
1.1.2. Marc legal, característiques principals i principis bàsics d'actuació.....	11
1.1.3. Organismes competents en l'execució de MPA a Catalunya i l'Estat espanyol.....	13
1.2. Formes d'imposició de les MPA i mesures de seguretat.....	14
1.3. Tipus de MPA i mesures de seguretat.....	18
1.3.1. Treballs en benefici de la comunitat.....	18
1.3.1.1. Regulació i forma de ser imposada.....	18
1.3.1.2. Característiques de la pena de TBC.....	19
1.3.1.3. Objectius.....	21
1.3.1.4. Fase d'execució.....	22
1.3.1.5. Conseqüències de l'incompliment.....	23
1.3.2. Programes formatius o de reeducació.....	24
1.3.2.1. Regulació i forma de ser imposats.....	25
1.3.2.2. Les característiques dels programes formatius.....	26
1.3.2.3. Objectius dels programes formatius.....	27
1.3.2.4. Fase d'execució.....	27
1.3.2.5. Conseqüències de l'incompliment.....	27
1.3.3. Tractament ambulatori i internament.....	28
1.4. Realitat comparada a Europa.....	29
1.4.1. La <i>probation</i> a Europa.....	29
1.4.2. Mesures i sancions comunitàries.....	33
1.4.3. Estadístiques SPACE II: quan s'apliquen aquestes mesures.....	37
1.5. Dades estadístiques.....	42
1.5.1. Dades generals sobre execució penal.....	43
1.5.2. Aplicació de MPA al conjunt de l'Estat espanyol.....	46
1.5.3. Aplicació de MPA a Catalunya.....	51
1.6. Els estudis sobre MPA.....	57
1.6.1. Tendències i temes d'estudi.....	57
1.6.2. Estudis sobre les mesures i els programes que s'apliquen.....	60
1.6.3. Sobre l'eficàcia dels programes i les mesures.....	62
1.6.3.1. Reincidència i programes relacionats amb delictes de trànsit.....	67
1.6.3.2. Reincidència i programes relacionats amb la violència de gènere.....	68
1.6.3.2. Reincidència i programes relacionats amb el tractament de drogodependents.....	70
1.6.4. Respecte a les propostes de millora que aporten els diversos estudis.....	71
2. La recerca.....	73
2.1. Finalitat.....	73

2.1.1. Objectius	73
2.1.2. Hipòtesis.....	74
2.2. Metodologia.....	75
2.2.1. Població estudiada	75
2.2.2. Procediment i treball de camp	75
2.2.3. Variables estudiades	78
2.2.4. Anàlisi de les dades	82
2.2.5. Calendari de la recerca.....	83
3. Perfil de les persones que finalitzen una MPA	84
4. Perfil i reincidència de la població de MPA segons la mesura finalitzada.....	96
4.1 Treballs en benefici de la comunitat	96
4.1.1 Perfil de les persones que han finalitzat una pena de TBC	96
4.1.2 La reincidència en la pena de TBC	101
4.1.3 Diferències segons el nombre de jornades imposades	106
4.2. Programes formatius	108
4.2.1. Perfil de les persones que han finalitzat un programa formatiu.....	108
4.2.2 La reincidència de les persones que han dut a terme un programa formatiu	114
4.3 Tractament ambulatori.....	118
4.3.1. Perfil de les persones que han finalitzat un tractament ambulatori.....	119
4.3.2. La reincidència dels condemnats a tractament ambulatori.....	125
4.4. La mesura d'internament.....	129
4.4.1. Perfil de les persones que han finalitzat un internament	130
4.4.2. La reincidència de les persones que han estat sotmeses a una mesura d'internament terapèutic.....	135
5. Perfil i reincidència de la població de MPA segons el delictes comès.....	139
5.1. Delictes de <i>trànsit</i>	139
5.1.1. Perfil de les persones que han comès un delictes de <i>trànsit</i>	140
5.1.2. La reincidència en delictes de <i>trànsit</i> a MPA.....	144
5.1.3. Diferències segons l'MPA imposada.....	148
5.1.4. Comparativa amb la població penitenciària per delictes de <i>trànsit</i>	152
5.2. Violència de gènere.....	155
5.2.1. Perfil de les persones que han comès un delictes de violència de gènere	155
5.2.2. La reincidència en delictes de violència de gènere a MPA.....	160
5.2.3. Diferències segons l'MPA imposada.....	164
5.2.4. Comparativa amb la població penitenciària per delictes de violència de gènere	168
5.3. Delictes contra les persones i contra la llibertat sexual.....	170

5.3.1. Perfil de les persones que han comès un delictes contra les persones i contra la llibertat sexual	171
5.3.2. La reincidència en delictes contra les persones i contra la llibertat sexual	175
5.3.3. Diferències segons la mesura imposada	177
5.4. Delictes contra la propietat	179
5.4.1. Perfil de les persones que han comès un delictes contra la propietat....	179
5.4.2. La reincidència en delictes <i>contra la propietat</i> a MPA.....	184
5.4.3. Diferències segons l'MPA imposada.....	188
5.5. Altres delictes	191
5.5.1. Perfil de les persones que han comès <i>altres delictes</i>	191
5.5.2. La reincidència en <i>altres delictes</i> a MPA	196
5.5.3. Diferències segons l'MPA imposada.....	199
5.6. Comparativa en la reincidència segons el delictes	202
6. Discussió de resultats	204
6.1. Respecte als resultats dels programes.....	204
6.2. Respecte als delictes estudiats	208
6.3. Respecte a les hipòtesis.....	211
7. Conclusions	214
8. Propostes	218
9. Bibliografia.....	220

Glossari de sigles

CEJFE: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada

CP: Codi penal

DT: Desviació típica

INE: Institut Nacional d'Estadística

INT: Internament

MPA: Mesures penals alternatives

MPV: Mesura penal de protecció a la víctima (ja sigui com a mesura cautelar, imposada en sentència o durant l'execució de mesures)

MS: Mesura de seguretat

PF: Programes formatius

SGREPC: Subdirecció General de Reparació i Execució Penal a la Comunitat

SIPC: Sistema d'informació penitenciari català

SPACE: Estadístiques Penals Anuals del Consell d'Europa

TBC: Treballs en benefici de la comunitat

TTA: Tractament terapèutic ambulatori

UE: Unió Europea

1. Marc teòric

1.1. El concepte de MPA

1.1.1. Definició i principis bàsics d'actuació

Per definir les mesures penals alternatives (MPA) prendrem com a referència la definició emprada per la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i Justícia juvenil de la Generalitat de Catalunya (2014) (d'ara endavant, DGEPCJJ):

«Les MPA inclouen aquells supòsits previstos al Codi penal, en què, davant la comissió de fets antijurídics (delictes i faltes), permeten als òrgans judicials donar una resposta sancionadora menys aflictiva que l'ingrés en una institució penitenciària, la qual, d'acord amb l'orientació reeducativa i de reinserció social de les penes i mesures de seguretat que recull la Constitució, combina els elements retributius amb d'altres de més adreçats a la prevenció general i, sobretot, especial (reducció del risc de reincidència mitjançant l'abordatge de les causes que motiven el delicte).»¹

Veiem que les MPA combinen l'element retributiu de la pena amb la voluntat de reinserció dels infractors. La persona infractora pot conciliar el règim penal sense perdre la possibilitat de continuar amb la seva vida familiar i laboral.

Partint d'aquesta definició, la DGEPCJJ identifica els elements següents com a trets característics de les MPA:

- **Control de l'execució de la mesura:** l'execució de les MPA es troba sotmesa a control. Aquest control deriva de l'obligació d'informar de manera periòdica, com a mínim cada tres mesos, l'òrgan judicial, tant de l'evolució de la persona com del compliment de l'MPA imposada i és dut a terme a través d'entrevistes periòdiques a la persona que l'ha de

---

¹ Programa de mesures penals alternatives – juliol 2014.

complir. En el cas de Catalunya, aquest control es duu a terme a través del Servei de Mesures Penals Alternatives, que assumeix les responsabilitats en l'execució de les MPA per mitjà de delegats d'execució.

- **Suport socioeducatiu:** el control del compliment de les MPA ha d'incorporar, també, un seguiment socioeducatiu que ha de potenciar els elements de responsabilització personal i d'integració social de l'individu. La persona encarregada de dur a terme el seguiment ha d'actuar a la vegada com a suport de la persona que compleix l'MPA, per tal com li ha de permetre abordar la situació de cada persona en els àmbits necessaris (personal, familiar, social i judicial).
- **Compliment d'obligacions:** el compliment dels programes de les MPA requereix un grau de compromís d'acceptació i participació de la persona. Aquest compromís personal depèn de variables com ara: les característiques personals del subjecte sentenciat, l'adequació de les obligacions imposades a les seves capacitats personals o la necessitat de complir el que disposi la resolució judicial. D'aquesta manera, es pot veure com el grau de compromís personal i acceptació variarà en funció del tipus de MPA imposada, i és especialment rellevant en casos com els dels treballs en benefici de la comunitat, mentre que és escàs quan ens trobem davant de mesures de seguretat d'internament psiquiàtric.
- **Participació comunitària:** implica disposar dels recursos socials, institucionals i familiars. La intervenció dels delegats d'execució de mesures està encaminada a coordinar els recursos comunitaris de l'entorn per tal de donar suport a la persona sotmesa a la mesura.

L'execució de les MPA a Catalunya està organitzada sobre la base de diferents principis d'actuació que defineix la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i Justícia Juvenil: igualtat davant la llei, respecte als drets i les garanties, individualització de les respostes, coresponsabilitat, transitorietat i

temporalitat de la intervenció, principi d'intervenció mínima i responsabilització social.²

1.1.2. Marc legal, característiques principals i principis bàsics d'actuació

La normativa principal que promou i regula l'ús de les MPA és la següent:

A escala internacional:

La Resolució 45/110, de 14 de desembre de 1990, de l'Assemblea de Nacions Unides sobre les Regles mínimes de les Nacions Unides sobre les mesures no privatives de llibertat; les anomenades regles de Tòquio, que, a l'article 1, ja es proposen «promoure l'aplicació de mesures no privatives de llibertat, així com les salvaguardes mínimes per a les persones a qui s'apliquen mesures substitutives de presó» (art. 1.1), «fomentar una major participació de la comunitat en la gestió de la justícia penal, especialment pel que respecta al tractament del delinqüent» (art. 1.2) i que els estats membres «redueixin l'aplicació de les penes de presó» (art. 1.5). Per assolir aquests objectius, les regles de Tòquio presenten un catàleg de previsions que abasten des de la definició dels principis que han de guiar les mesures aplicables fins a les directrius bàsiques per a la seva execució.

- La Recomanació CM/REC (2010), del Comitè de Ministres als estats membres sobre les Regles del Consell d'Europa relatives a la *probation*.³ Aquesta recomanació recull les previsions de diverses recomanacions i normatives internacionals prèvies⁴ i estableix els principis bàsics amb els quals ordenar els serveis de *probation*. Entre les seves disposicions, en destaca l'article 1, en el qual s'emfatitza que els «*Serveis de probation tenen per objectiu disminuir la reincidència [...] per ajudar a afavorir l'èxit de la seva inserció social*» [infractor]. A més, preveuen que els serveis

---

² Per trobar les explicacions de cada principi, vegeu la pàgina web: http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/mesures_penals_alternativ/principis_basics/

³ Tal com preveu la mateixa Recomanació CM/REC (2010), entenem per *probation* «l'execució en medi obert de penes i mesures legals imposades a l'autor del delicte. Consisteix en tota una sèrie d'activitats i intervencions, que inclouen la supervisió, orientació i assistència, amb el fi de reintegrar socialment l'infractor i contribuir a la seguretat col·lectiva».

⁴ Entre aquestes normatives destaquen: la Recomanació núm. R (92) 16 relativa a les Regles europees sobre penes i mesures comunitàries, la Recomanació núm. R (99) sobre la mediació en matèria penal o les ja esmentades Regles de Tòquio del 1990.

de *probation* siguin responsabilitat dels poders públics, fins i tot encara que el servei sigui prestat per un altre organisme o voluntaris (art. 9) i que els serveis de *probation* tinguin un estatut i un reconeixement corresponent a la seva missió i estiguin dotats de recursos suficients (art. 10).

A escala de l'Estat espanyol, cal destacar:

La Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, ja recollia en l'exposició de motius de la mateixa llei que:

«se propone una reforma total del actual sistema de penas, de modo que permita alcanzar, en lo posible, los objetivos de resocialización que la Constitución le asigna. El sistema que se propone simplifica, de una parte, la regulación de las penas privativas de libertad, ampliando, a la vez, las posibilidades de sustituirlas por otras que afecten a bienes jurídicos menos básicos, y, de otra, introduce cambios en las penas pecuniarias, adoptando el sistema de días-multa y añade los trabajos en beneficio de la comunidad.»

La Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica el Codi penal en matèria de seguretat viària i que incorpora la imposició de treballs en benefici de la comunitat per a delictes de conducció sota la influència d'alcohol o drogues (art. 379 del CP).

La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, que considera la imposició de MPA (l'article 153 del CP, sobre maltractaments per violència de gènere o per violència domèstica, en el 171 CP, sobre amenaces per violència de gènere o violència domèstica o el 172 CP, sobre coaccions per violència de gènere o violència domèstica).

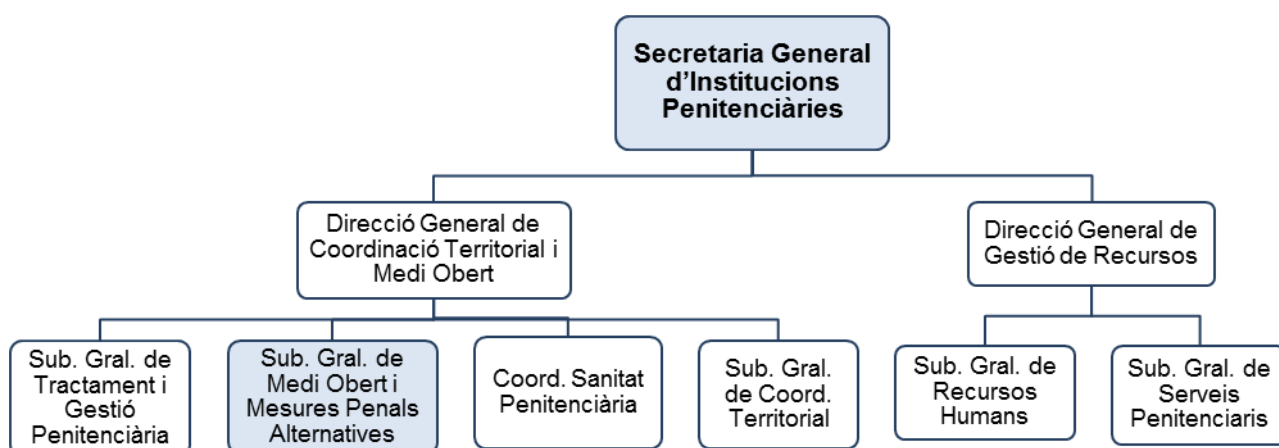
L'Estat espanyol ha anat incorporant de manera gradual diferents previsions legals que estenen l'ús i la tipologia de MPA aplicables. Tanmateix, aquesta extensió s'ha dut a terme a la vegada que es produïa un augment en les

conductes sancionades amb pena de presó, de manera que les mesures han resultat, sovint, complementàries i no realment alternatives.

1.1.3. Organismes competents en l'execució de MPA a Catalunya i l'Estat espanyol

Els organismes competents en l'execució de les MPA dictades pels òrgans judicials són diferents a Catalunya que a la resta d'Espanya. A la resta de comunitats autònomes depenen de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries (Ministeri de l'Interior). Cada comunitat autònoma té una Direcció General de Coordinació Territorial i Medi Obert de la qual depèn una Subdirecció General de Medi Obert i Mesures Penals Alternatives (al gràfic 1 se'n pot veure l'organigrama corresponent).

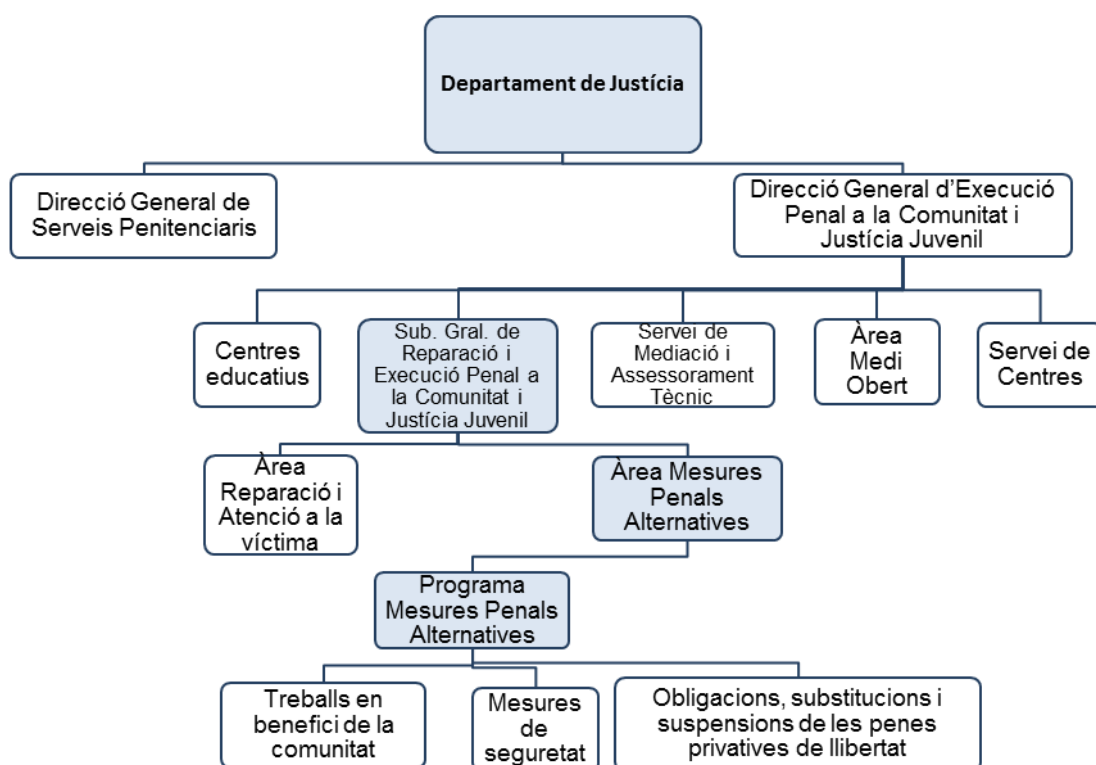
Gràfic 1: Organigrama de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries

En el cas de Catalunya, després de diverses reestructuracions del Departament de Justícia, la competència d'execució de les MPA correspon a l'Àrea de Mesures Penals Alternatives, integrada en la Subdirecció General de Reparació i Execució Penal a la Comunitat i dins la DGEPCJJ (gràfic 2, organigrama del Departament de Justícia).

Actualment, les mesures penals alternatives estan gestionades a escala territorial (Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona) per tres entitats sense finalitat de lucre i sota l'empareda d'un contracte de gestió de servei públic. La supervisió i el seguiment de la gestió d'aquests programes les duu a terme de manera molt directa l'Àrea de Mesures Penals Alternatives (DGEPCJJ, 2014).

Gràfic 2: Organigrama Departament de Justícia - Mesures Penals Alternatives

1.2. Formes d'imposició de les MPA i mesures de seguretat

Una MPA pot ser imposada per un òrgan judicial de tres maneres (vegeu la taula 1):

- Com a *pena directa*.
- Com a resultat de la *suspensió* de penes privatives de llibertat.
- Com a *substitució* de les penes privatives de llibertat.

En aquest estudi inclourem, a més, les mesures de seguretat, no tant perquè siguin estrictament MPA, sinó pel fet que formen part de les mesures que s'encarreguen de fer executar la DGEPCJJ, com acabem de veure en l'organigrama anterior.

Analitzem breument cadascuna d'elles:

- 1) La *pena directa* s'aplica com a resultat d'una resolució judicial condemnatòria que té en compte un delictes tipificat amb aquesta mesura al Codi penal vigent.

2) La *suspensió de la pena de presó* està regulada a l'article 80 i següents del Codi penal. L'article 80 del CP estableix que podran ser objecte d'aquesta suspensió les penes privatives de llibertat amb una durada inferior als dos anys, a partir de la resolució motivada d'un jutge o tribunal. A més, i tal com preveu l'article 81 del CP, l'aplicació de la suspensió requerirà que el condemnat hagi delinquit per primera vegada, sense tenir en compte, però, les condemnes per delictes imprudents o els antecedents cancel·lats, i que hagi satisfet la responsabilitat civil originada, llevat que el jutge o tribunal declari la impossibilitat total o parcial del condemnat per satisfer-la.⁵

Un cop concedida la suspensió de la pena de presó, el seu manteniment estarà condicionat a què el condemnat no delinqueixi novament en el termini fixat pel jutge o tribunal. En cas de fer-ho, i d'acord amb l'article 84.1 del CP, el jutge o tribunal revocaria la suspensió de la pena de presó i el condemnat l'hauria de complir. Addicionalment, el jutge o tribunal pot condicionar l'execució de la suspensió al compliment d'altres deures, tal com preveu l'article 83 del CP. Entre aquests deures trobem: 1) La prohibició d'anar a determinats llocs; 2) La prohibició d'aproximar-se o comunicar-se amb la víctima o els seus familiars; 3) La prohibició d'absentar-se del lloc on resideix sense autorització del jutge o tribunal; 4) La compareixença davant del jutge, tribunal o serveis de l'administració per informar de les seves activitats i justificar-les; 5) La participació en programes formatius, laborals, culturals, d'educació viària, sexual, de defensa del medi ambient, de protecció dels animals o semblants; 6) Qualsevol altre deure que el jutge o tribunal estimi convenient per a la rehabilitació del penat, sempre que aquest no atempti contra la seva dignitat.

3) La tercera via és la *substitució de les penes privatives de llibertat*. Aquesta possibilitat pot ser aplicada a les penes de presó que no excedeixin d'un any de durada, les quals, tal com preveu l'article 88 del CP, hauran de ser substituïdes per multes o treballs en benefici de la comunitat. A més, en els

---

⁵ L'article 87 del CP preveu una excepció en les condicions d'atorgament de la suspensió de l'execució de penes privatives de llibertat per als casos en què el penat hagués comès el fet delictiu a causa de la seva dependència a substàncies previstes per l'article 20.2 del CP (drogues i alcohol), sempre que se certifiqui que el condemnat es troba deshabituat o sotmès a tractament de deshabituació.

casos en què la pena substituïda no superi els sis mesos, es podrà substituir per una mesura de localització permanent. Excepcionalment, els jutges o tribunals podran substituir per una multa o per una multa i treballs en benefici de la comunitat les penes de presó que no superin els dos anys per als reus no habituals, sempre que de les circumstàncies del fet i del culpable s'infereixi que el compliment d'aquestes mesures n'hauria de frustrar els fins de prevenció i reinserció social.

Finalment, hi ha les mesures de seguretat (MS), regulades al Codi penal entre els articles 95 i 108. Aquestes es poden imposar a subjectes que han comès un acte delictiu però del qual no poden ser considerats culpables per ser inimputables judicialment. L'actual article 20 del Codi penal defineix les causes que eximeixen de la responsabilitat criminal.⁶

La Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, introdueix certes modificacions en el Codi penal del 1995 que suposen una important millora per a l'afavoriment de la rehabilitació d'aquells que cometeren un fet delictiu a causa de la seva dependència a les drogues, alcohol o substàncies psicotròpiques. Així, es considera la suspensió de la pena imposada com una alternativa a la presó per als subjectes anteriorment anomenats quan aquesta sigui de fins a cinc anys.

Aquests subjectes es consideraran inimputables –exempts de responsabilitat criminal– quan es consideri que es compleixen els requisits recollits als articles 20.1, 20.2 i 20.3 del CP.

Les mesures de seguretat no poden ser més greus que la pena que correspondria al delictiu comès, ni tampoc excedir del límit necessari per prevenir la perillositat de l'autor (art. 6.2. CP).

Pel que fa a la classificació de les mesures de seguretat, el Codi penal, a l'art. 96, distingeix entre mesures de seguretat privatives de llibertat i no privatives. Les privatives de llibertat s'executen en el medi comunitari, però en un centre

---

⁶ Supòsits 1, 2 i 3 d'aquest article. L'article 95 i següents detallen les circumstàncies que s'han de tenir en compte per aplicar-les, els tipus de mesures de seguretat aplicables i què fer en cas d'incompliment.

especialitzat tancat que restringeix la llibertat de la persona, tot i que també es poden complir a la presó, davant la manca d'un recurs residencial adient a les característiques del subjecte.

A la taula 1 aportem un quadre que intenta resumir la relació entre les mesures que estudiem en aquesta recerca (treballs en benefici de la comunitat, programes formatius, tractaments terapèutics ambulatoris i internaments) amb les formes que es poden arribar a imposar.

Taula 1. Quadre resum de les formes d'imposició de les mesures estudiades i el seu articulat al CP.

Forma d'imposició	Mesures		
	TBC	PF	TTA/INT
Pena directa	Delictes dels art. 153, 171.4, 171.5, 172.2, 244, 270, 618.2, 620, 626, 632.2, 379, 384 CP i altres	x	x
RPS	Art. 53.1 i art. 50.4 CP	x	x
Substitució	Art. 88.1 CP	Art. 88.1 CP i art. 83 CP	Art. 83 CP, que remet a l'art. 83.6a
Suspensió	x	Art. 83.1.5a CP	Art. 83 CP, que remet a l'art. 83.6a CP
Mesura de seguretat	x	Art. 96.3.3 CP, que remet a l'art. 106.1.j) CP	Art. 101 al 104 CP, mesures de seguretat privatives de llibertat, quan es donin algun d'aquests supòsits, art. 20.2 CP, art. 21.1 CP o art. 21.7CP i art. 21.2 CP Art. 105 CP, mesures de seguretat no privatives de llibertat

* La majoria són delictes vinculats a VIGE i delictes contra la seguretat viària.

1.3. Tipus de MPA i mesures de seguretat

1.3.1. Treballs en benefici de la comunitat

La pena de treballs en benefici de la comunitat (TBC d'ara endavant) va ser introduïda en el catàleg de sancions penals amb l'aprovació del Codi penal del 1995. En aquell moment tenia un àmbit d'aplicació poc rellevant, però, amb els anys i les diferents reformes legals, actualment té una aplicació molt més àmplia i important.

1.3.1.1. Regulació i forma de ser imposada

La regulació de la pena de TBC la podem trobar a l'art. 49 del Codi penal i a l'art. 2 del Reial decret 840/2011.⁷ Amb aquests dos articles es pot fer una primera definició general dels TBC: *«una pena privativa de drets en la qual serà necessari el consentiment del penat i que obliga la persona a oferir la seva cooperació no retribuïda en determinades activitats d'utilitat pública. Aquestes activitats podran consistir en tasques de reparació dels danys causats o de recolzament o assistència a les víctimes, com també en la participació del penat en tallers o programes formatius o de reeducació, laborals, culturals, de educació viària, sexual, entre d'altres»*.⁸

L'aplicació de la pena de TBC es preveu a la nostra legislació de tres maneres diferents (DGEPCJJ, 2013; Blay Gil, 2006; Torres Rosell & Villacampa Estiarte, 2011):

- En primer lloc, *com a penes directes en determinats delictes i faltes de gravetat mitjana o baixa*, com ara maltractaments sense lesió en l'àmbit de la violència de gènere o domèstica (art. 153 CP), amenaces en aquests àmbits (art. 171 CP), delictes contra la propietat intel·lectual (art.

---

⁷ Reial decret 840/2011, de 17 de juny, pel qual s'estableixen les circumstàncies d'execució de les penes de treball en benefici de la comunitat i de localització permanent en centre penitenciari, de determinades mesures de seguretat, així com de la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat i substitució de penes.

⁸ La participació en tallers o programes formatius o de reeducació en comptes de realitzar una activitat d'utilitat pública és una de les novetats en la regulació dels TBC després de l'aprovació de la LO 5/2010, de 23 de desembre. Anteriorment, aquests només es podien aplicar en infraccions relacionades amb la seguretat viària, tal com quedava recollit al Reial decret 1849/3009, de 4 de desembre.

270 CP), conducció de vehicles amb excés de velocitat, sota la influència d'alcohol o drogues (art. 379 CP) o sense permís (art. 384), entre d'altres.

- En segon lloc, els TBC es poden aplicar *com a forma de compliment de la responsabilitat personal subsidiària per impagament de multa (RPS)* (art. 53.1 CP),⁹ derivada de l'impagament de la multa que originàriament es va posar. En aquests casos, per evitar que la persona entri a la presó per impagament de multa, se li aplica una jornada de treball per cada dues quotes de multa no satisfetes.
- Finalment, els TBC poden ser aplicats *com a substitució d'altres penes de presó* (art. 88 CP). Amb la finalitat d'evitar els ingressos curts a presó i d'acord amb el que diu l'art. 88.1 CP, les penes de presó de fins a un any de durada imposades a reus no habituals es podran substituir per multa o per TBC. A més, en aquests casos, es poden imposar una o més regles de conducta previstes a l'art. 83 CP durant la pena substituïda. En el cas de delictes de violència de gènere, la pena de presó només es podrà substituir per TBC o localització permanent i, a més, s'hi imposarà la subjecció a programes específics de reeducació i tractament psicològic.

1.3.1.2. Característiques de la pena de TBC

Les característiques i els requisits més destacats (DGEPCJJ, 2014; Torres Rosell & Villacampa Estiarte, 2011; Blay Gil, 2006) en són els següents:

- La seva gratuïtat. És a dir, que el penat no aconsegueix cap tipus d'interès econòmic ni tampoc pot ser indemnitzat per les despeses de transport i manutenció que la feina li podria requerir.¹⁰

---

⁹ La LO 15/2003 ha introduït la possibilitat que aquesta responsabilitat es compleixi, en els supòsits de faltes, mitjançant la nova pena de localització permanent (art. 53.1, primer paràgraf). I també és possible que, amb el consentiment del penat, el jutge o tribunal resolgui que la RPSIM es compleixi mitjançant TBC, computant cada dia de privació de llibertat com una jornada de treball (art. 53.1 CP, segon paràgraf) (Blay Gil, 2006; Varona, 2004).

¹⁰ El nou RD 840/2011 suprimeix l'apartat tercer de l'art. 6 del RD 515/2005, que deia que el penat serà indemnitzat per l'entitat per les despeses de transport i, si escau, de manutenció.

- El respecte a la dignitat del penat, recollit a l'art. 49 CP. El fet que el legislador hagi volgut fer constar expressament la necessitat de respecte a la dignitat del penat en el TBC és, probablement, per subratllar la impossibilitat d'imposar aquests treballs com a pena de treballs forçats que havien existit al llarg de la història (Aránguez, 2000 i Brandiz, 2002, citats a Blay Gil, 2006). Protegint la dignitat del penat s'aconsegueix evitar l'estigmatització sobre la persona, ja que només els responsables de supervisar el treball saben que realitza aquesta activitat com a conseqüència d'una pena, o el fet d'evitar activitats que sotmetin el penat durant un llarg període de temps a situacions que puguin causar-li estrès molt intens o anomalies psíquiques (Brandiz, 2002, citat a Blay Gil, 2006).
- Les activitats s'han de fer sempre en entitats públiques o privades que duguin a terme activitats d'utilitat pública i amb un interès social. Per a l'acreditació de les prestacions socialment beneficioses s'assenyalen els criteris següents: a) han de ser treballs que no persegueixin finalitats lucratives; b) els treballs han d'evitar entrar en competència amb activitats professionals i crear un mercat de treball substitutiu; c) que les prestacions estiguin orientades al benefici comú, encara que les activitats es realitzin en l'àmbit intern de l'entitat; d) que els treballs es desenvolupin en el marc d'una organització; e) que les activitats suposin un benefici per a la col·lectivitat amb l'excepció d'aquells casos en què la prestació tingui la finalitat de reparació del dany causat (Torres Rosell & Villacampa Estiarte, 2011).
- Diversos preceptes estableixen el complex règim jurídic de l'execució dels TBC (durada, horaris, terminis, etc.). En termes generals, la durada mínima és d'un dia de treball (es preveu en els art. 40.4 CP i 33.4 CP). La durada màxima de la jornada, serà de vuit hores diàries,¹¹ tot i que, atenent al principi de flexibilitat,¹² la jornada pot quedar alterada segons les càrregues personals i familiars i les circumstàncies laborals del

---

¹¹ Art. 49 CP.

¹² Art. 6.2 del RD 840/2011.

penat. D'altra banda, el Codi penal classifica la pena de treballs entre les penes menys greus¹³ (TBC entre 31 i 180 dies) o entre penes lleus¹⁴ (TBC entre 1 i 30 dies) segons el nombre de dies de treball imposats.

- Durant les activitats, l'Administració ha de garantir la protecció dispensada per la normativa laboral en matèria de seguretat i higiene en el treball i en matèria de seguretat social per accident de treball i malaltia professional, i la cobertura de possibles danys que puguin ocasionar els penats, mitjançant una pòlissa de responsabilitat civil.¹⁵

1.3.1.3. Objectius

Són diferents, en funció de si s'adrecen al penat o a la comunitat (DGEPCJJ, 2014).

Pel que fa al penat, són:

- 1) reparar simbòlicament a la comunitat el dany causat;
- 2) responsabilitzar-se de les seves accions i confrontar-ho amb la resposta penal;
- 3) possibilitar que faci una acció positiva per a la comunitat;
- 4) revalorar la seva autoimatge i descobrir el sentit i la utilitat dels serveis que tenen una dimensió social per a la comunitat.

Pel que fa la comunitat, són:

- 1) implicar-la en la resolució de conflictes;
- 2) fer participar activament les institucions públiques i les entitats d'iniciativa social en la reinserció dels penats;
- 3) minimitzar els estereotips sobre la delinqüència i els seus protagonistes.

---

¹³ Art. 33.3.k CP

¹⁴ Art. 33.5.h CP

¹⁵ L'art. 11 del nou RD 840/2011 recull la seguretat social i la prevenció de riscos laborals dels penats a treballs en benefici de la comunitat.

1.3.1.4. Fase d'execució

Es tracta al capítol II del RD 840/2011 i també al *Manual de procediment pautat per a la gestió, execució i seguiment de la pena de treball en benefici de la comunitat*,¹⁶ que va ser realitzat a través de la Instrucció 11/2009, de 22 de desembre de 2009.

En l'àmbit de gestió, amb el manual es tracta d'unificar el funcionament de tots els serveis que gestionen penes i mesures alternatives pel que fa a aquestes penes, com també establir unes pautes de funcionament senzilles i eficaces que permetin optimitzar els recursos existents.

Segons el manual d'execució, en el procés de determinació del TBC podem diferenciar tres fases fonamentals (Direcció General de Coordinació Territorial y Medio Abierto, 2011) (Torres Rosell & Villacampa Estiarte, 2011):

- I. **Fase inicial:** des que es rep el testimoni de la sentència/executòria fins que el penat és citat en el servei.¹⁷ Quan el penat acudeix a la cita amb el servei de gestió de penes i mesures alternatives, els agents han de valorar les capacitats del penat (qualificació professional, etc.), i també l'horari que més s'hi ajusti. D'aquesta manera, seleccionaran la plaça més adequada segons la disponibilitat del moment.
- II. **Fase pròpiament d'execució:** des que es valora el penat fins que es realitza el *Pla d'execució*. En el moment que ja s'ha escollit l'activitat, s'elaborarà el pla d'execució de la pena, que contindrà la informació següent: nom del penat i del procediment penal de què es tracta, el nombre de jornades a complir, l'entitat seleccionada, l'activitat o tasca a realitzar i l'horari, com també l'inici del compliment de les jornades. Una vegada s'ha elaborat el pla d'execució, ja es pot donar inici al TBC.

---

¹⁶ El manual d'execució de la pena de treballs en benefici de la comunitat aprovat mitjançant la Instrucció 9/2011, de la Direcció General de Coordinació Territorial i Medi Obert, depèn de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries. Es pot consultar a través de http://www.acaip.info/info/circulares/instruccion_9_2011.pdf

¹⁷ La valoració i selecció del treball queden, també, regulades a l'art. 5 del RD 840/2011.

III. **Fase de seguiment i finalització:**¹⁸ va des que es desenvolupa la primera jornada fins al seu acabament, i se'n notifica el compliment al JVP (jutge de vigilància penitenciària) i al jutjat d'execució. Pel que fa a les incidències que es puguin produir durant el procés d'execució, és el servei de gestió de penes i mesures alternatives que les ha de resoldre. Aquest servei, fetes les verificacions necessàries, comunica al jutge de vigilància penitenciària els incidents rellevants de l'execució, i també si s'ha donat alguna de les incidències que es consideren a l'art. 49.6 del CP, que s'anomenen a continuació:

- a) El penat s'absenta almenys dues jornades laborals, sempre que això suposi un rebuig voluntari per la seva banda al compliment de la pena.
- b) Malgrat els requisits del responsable del centre de treball, el seu rendiment és sensiblement inferior al mínim exigible.
- c) El penat s'oposa o incompleix de manera reiterada i manifesta les instruccions que li doni el responsable de l'ocupació referides al desenvolupament d'aquesta.
- d) Per a qualsevol altra raó, la seva conducta és tal que el responsable del treball es nega a continuar mantenint-lo en el centre.

1.3.1.5. Conseqüències de l'incompliment

Les conseqüències varien segons la via d'imposició de la pena de TBC. En primer lloc, quan els TBC siguin imposats com a pena directa, el jutge de vigilància pot acordar la continuació de l'execució de la pena a la mateixa entitat en què s'estaven desenvolupant les prestacions (atès el supòsit que la incidència fos de poca gravetat) o bé el jutge pot remetre el penat a un altre centre perquè hi finalitzi la pena. L'última de les opcions possibles és que el jutge consideri oficialment que s'ha incomplert la pena i apliqui les mesures

---

¹⁸ El seguiment i control, incidències durant el compliment i informe final, es regulen als art. 7, 8 i 9 del RD 840/2011, respectivament.

recollides a l'art. 468 CP, que considera com a opcions la pena de presó o multa segons el cas.

Si els TBC fossin resultat d'una pena substitutiva d'una pena privativa de llibertat, les conseqüències d'incompliment queden determinades a l'art. 88.2 CP, que prescriu l'execució de la pena de presó inicialment imposada.

Si els TBC són aplicats en l'àmbit de la RPS, el seu incompliment es regula a l'art. 53 CP, que determina que, en cas d'incompliment, o bé imposarà una pena de localització permanent o una pena de presó.

1.3.2. Programes formatius o de reeducació¹⁹

Dins del ventall de mesures penals alternatives (MPA) que poden ser imposades, hi ha també els programes formatius (ja siguin genèrics o específics) o de reeducació i/o de tractament psicològic (DGEPCJJ, 2014). Consisteixen en l'obligació de participar en un programa de formació, amb el contingut que estableix la resolució judicial, una vegada imposada la mesura (Civit Bel, Iturbe Ferré, Martínez Catena, Muro Marquina i Nguyen Vo, 2013).

Els *programes genèrics* responen a l'objectiu de compensar necessitats individuals dels participants i utilitzen programes ja existents a la xarxa sociocomunitària. El punt de partida per iniciar aquest programa el donen les característiques personals del subjecte: es tracta d'oferir a la persona unes eines que li permetin una reinserció a la comunitat en condicions més favorables. Serien programes formatius culturals, laborals, etc.

Els *programes específics* se centren encara més en unes necessitats concretes de la persona i estan molt en relació amb el tipus de delictes que ha comès. A més a més, sovint aquestes activitats es desenvolupen en entitats amb experiència en cada àmbit. Alguns dels programes formatius més comuns són els següents: educació sexual, educació viària, maltractaments en violència de gènere o en l'àmbit domèstic.

---

¹⁹ El CP es refereix a aquests programes, unes vegades com a «*programes formatius*» (art. 83.1, 5a), com a «*programes de reeducació*» i altres vegades com a «*tractament psicològic*» (art. 88.1) (Larrauri, 2010).

1.3.2.1. Regulació i forma de ser imposats

En primer lloc, l'art. 83.1.5a²⁰ del CP considera l'opció que una pena privativa de llibertat sigui *suspesa* a canvi de l'obligació de realitzar un programa formatiu. El punt 83.1.6a ens recorda que, si la pena suspesa ho fos per un delictes de *violència de gènere*, la suspensió estarà sempre condicionada al compliment de les regles 1a, 2a i 5a d'aquest article.

L'art. 88.1 CP diu que, en els casos en què és possible *substituir*²¹ la pena de presó, a més, el jutge pot imposar l'observança d'una o diverses de les obligacions o els deures previstos a l'art 83 CP (que acabem de comentar). En el cas de delictes de *violència de gènere*, si la condemna de presó se substitueix, passa el mateix que amb la suspensió, és a dir, que si una persona és condemnada per *violència de gènere*, a més de complir un TBC o una localització permanent, haurà de dur a terme un programa específic de reeducació i tractament psicològic.

D'altra banda, la redacció de l'article 49 del CP, després de la reforma operada mitjançant la LO 5/2010, ha introduït una novetat important en relació amb l'especificació de les tasques d'utilitat pública que poden ser imposades al penat. S'amplia el contingut estricte de la pena, consistent en activitats d'utilitat social, i es preveu que les activitats consisteixin *en la participació del penat en tallers o programes formatius o de reeducació, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres de semblants*.

Per acabar, l'art. 96.3.3 CP considera, tot i que no directament, el programa formatiu o de reeducació *com* una opció de *mesura de seguretat no privativa de llibertat*. Així doncs, en els casos previstos en els articles 101 al 104 del CP, el jutge o tribunal pot acordar raonadament, des d'un principi o durant l'execució de la sentència, la imposició de mesures de seguretat no privatives de llibertat, com la llibertat vigilada (recollida a l'art. 106.1 CP). Aquest article diu que la

---

²⁰ L'art. 83.1.5a diu el següent: **5.a** «Participar en programas formativos, laborales, culturales, de educación vial, sexual, de defensa del medio ambiente, de protección de los animales y otros similares». Aquest punt va ser redactat a partir de la LO 5/2010, de 22 de juny, que modifica la LO 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal.

²¹ Quan la pena de presó inicial no sobrepassi un any de presó, la substitució corresponent es farà per l'obligació de pagar una multa o per treballs en benefici de la comunitat. En el cas que la presó no excedís de sis mesos, també es podria substituir per la localització permanent.

llibertat vigilada consistirà en la submissió del condemnat a control judicial mitjançant el compliment per part seva d'una o algunes d'una sèrie de mesures. Just en el punt j) trobem: «*L'obligació de participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació sexual i altres de similars*».

1.3.2.2. Les característiques dels programes formatius

- En cap cas no es pot atemptar contra la dignitat de la persona.
- Han de proporcionar uns coneixements o una informació que facilitin la reinserció a la comunitat.
- Cal que la persona aprengui elements que li permetin posar-se en el lloc de l'altre.
- Els programes genèrics seran els que ja existeixen a la xarxa sociocomunitària (llengua per a estrangers, programes d'alfabetització per a adults, etc.).
- En el cas que es tracti d'un programa específic, hi sol haver una primera part individual (en la qual es fa l'avaluació diagnòstica i de pronòstic inicial) i després la part en grup (programes d'educació sexual, maltractaments, etc.). La metodologia de treball utilitza tècniques de jocs de rol, escenificació, joc cognitiu, debat, exposició, modelat i tècniques d'afrontament. Com a materials, es poden utilitzar tests, qüestionaris, dossiers, etc.
- El jutge no precisa quant de temps durarà el programa o de quantes sessions constarà. El jutge únicament dicta que el programa s'haurà de fer durant els dos anys següents. Per tant, el nombre d'hores i la durada dels cursos els decideixen les institucions que els realitzen. Com a conseqüència de la falta de regulació, es poden donar situacions molt disperses, com la que comenta Larrauri (2010), referent a programes formatius en casos de violència de gènere ocasional: la durada d'aquests a Catalunya és de tres mesos (12 sessions) i, en canvi, a València, el programa dura dotze mesos (52 sessions).

1.3.2.3. Objectius dels programes formatius

Amb el penat es busca principalment apropar el subjecte a les conseqüències dels seus actes, tant a escala judicial com des de la repercussió que aquests tenen per a altres persones o grups (sobretot fomentar l'empatia envers aquestes persones), aportar elements que proporcionin maneres d'actuar diferents, oferir eines que permetin una reinserció en condicions més favorables i facilitar l'adquisició d'habilitats i coneixements.

L'objectiu principal, pel que fa a la comunitat, és donar una resposta a delictes que provoquen inseguretats i possibilitar la modificació de comportaments que causen alarma social.

Finalment, els objectius referents als òrgans judicials són: augmentar la diversitat de mesures penals alternatives, dotar de contingut les formes substitutives i facilitar el control d'execució, mitjançant el seguiment dels tècnics de MPA (DGEPCJJ, 2014).

1.3.2.4. Fase d'execució

El procés i les fases són similars a les TBC. Aquí cal incloure, a la fase inicial, una primera entrevista en què es valora la viabilitat del programa formatiu a fer, se'n delimita el contingut i el procés, i també es concreta l'entitat on es durà a terme.

La fase de finalització es conclou amb el lliurament de l'informe final a la instància judicial sobre el compliment del programa.

1.3.2.5. Conseqüències de l'incompliment

Si es produeix incompliment quan s'ha imposat el programa formatiu per la via de la substitució, ens hem de remetre a les conseqüències que preveuen els articles 88.2 CP²².

---

²² Art. 88.2 CP: «En el cas d'incompliment en tot o en part de la pena substitutiva, la pena de presó inicialment imposada s'ha d'executar descomptant-ne, si escau, la part de temps a què equivalguin les quotes satisfetes, d'acord amb la regla de conversió que estableix l'apartat precedent».

En el cas que el programa formatiu s'incomplís per la via de la suspensió de la pena de presó (84.2 CP), per exemple, que el penat abandonés el curs, d'acord amb el que diu la llei, el jutge ha de revocar immediatament la suspensió de la pena de presó i el penat l'hauria de complir.

1.3.3. Tractament ambulatori i internament

Tant la mesura de tractament ambulatori com la d'internament no estan regulades explícitament en el Codi penal. Aquestes dues mesures les podem trobar considerades en el moment que es parla d'una mesura de seguretat –art. 95 a 108 CP– o d'una obligació imposada com a conseqüència d'una suspensió o substitució d'una pena de presó.

- a) Com a mesura de seguretat: les mesures de seguretat privatives de llibertat queden recollides als art. 101-104 CP. Aquestes mesures es poden aplicar quan, en el moment de cometre el delictes, pateixin una alteració plena de les seves facultats intel·lectuals o volitives produïdes per la intoxicació. Presenta tres supòsits diferents: 1) per l'eximent d'intoxicació plena o de patir els efectes de la síndrome d'abstinència de l'art. 20.2 del CP; 2) per l'aplicació de l'eximent incomplet de l'art. 21.1 o l'atenuant analògic de l'art. 21.7 del CP, quan no es donin tots els requisits de la intoxicació o de la síndrome d'abstinència; 3) per l'aplicació de l'atenuant d'actuar com a resultat d'una greu addicció a les drogues de l'art. 21.2 del CP. En els casos previstos als art. 101 a 104, quan el jutge imposi una mesura de seguretat privativa de llibertat o durant la seva execució, el jutge pot imposar mesures de seguretat no privatives de llibertat.
- b) Com a mesura que acompanya la pena de suspensió o substitució d'una pena de presó (art. 83 i 83.6a CP): quan la pena de presó sigui inferior a dos anys.
- d) En general, ambdues mesures tenen com a objectiu principal la rehabilitació social del delinqüent. En el cas que s'imposin com a substitució o suspensió de la pena de presó, corresponen a mesures encarades a la deshabitució i, per tant, responen a la necessitat d'una

intervenció en una problemàtica majoritàriament de drogodependència. En el cas que s'imposin com a mesures de seguretat, a part de l'objectiu de deshabitació, la resta formen part del grup de mesures terapèutiques que tenen com a objectiu la curació o millora de la salut de la persona.

1.4. Realitat comparada a Europa

A continuació, es presenten dades relatives a Europa per tal de poder veure com se situen Catalunya i Espanya en relació amb la resta de països europeus. Per poder fer aquesta comparativa, en primer lloc, es descriu breument com funciona el sistema de mesures d'execució penal a la comunitat a Europa i les diferents realitats que presenta.

1.4.1. La *probation* a Europa

A Europa, les mesures penals a la comunitat, és a dir, aquelles mesures penals que l'infractor compleix en el seu propi medi social sense estar privat de llibertat, se solen englobar sota el terme *probation* entès d'una manera àmplia.

La *Recommendation* CM/Rec(2010)1²³ del Consell d'Europa, relativa a les regles europees sobre la *probation*, la defineix de la manera següent: «la implementació a la comunitat de sancions i mesures, definides a la llei i imposades a un infractor. Comprèn un conjunt d'activitats i intervencions que inclouen la supervisió, guia i assistència del delinqüent dirigides a la seva reinserció social, així com a la protecció de la comunitat».

D'acord amb la comparativa que elaboren Van Kalmthout i Durnescu (2008), la majoria de sistemes penals europeus aposten per combinar el principi de protecció de la ciutadania amb la imposició de mesures a la comunitat que fomenten la reinserció dels penats. Aquestes dues idees (protecció i reinserció) formen el centre de la política de *probation*²⁴ actualment a Europa, tot i que trobem països que orienten els seus sistemes penals preferentment cap a una

---

²³ Recommendation CM/Rec(2010)1 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Probation Rules.

²⁴ Entenem per *probation* les mesures no privatives de llibertat que són alternatives a l'encarcerament i que s'executen normalment a la comunitat.

o una altra. En general, podem entendre que la política criminal d'un país s'orienta a la reinserció quan: a) intenta evitar l'entrada a la presó de les persones condemnades; b) ofereix alternatives de justícia restaurativa i de compliment de les penes a la comunitat (sistema de *probation*); c) involucra la víctima en el procés i atén les seves necessitats, i d) complementa les penes de presó amb mesures de retorn gradual a la societat.

Així doncs, els sistemes de *probation* constitueixen, actualment, una part clau dels sistemes penals orientats a la reinserció.

En aquest apartat descriurem com s'organitzen aquests serveis de manera general seguint les conclusions aportades per Van Kalmthout i Durnescu (2008). Per fer-ho, els autors proposen destacar tres dimensions duals que trobem en els sistemes de *probation*.²⁵

- a) **Dimensió pública – privada:** en alguns països sempre ha estat un servei públic i hi ha casos en què sempre l'ha gestionat el tercer sector; tanmateix, el més comú és que l'origen sigui privat i que l'Estat se n'apropriés durant el segle XX.
- b) **Dimensió voluntari – professional:** inicialment, en els països que van posar en marxa els serveis de *probation*, el voluntariat i el tercer sector feien la major part de la feina en l'atenció als interns i en l'execució de mesures a la comunitat. Tanmateix, amb el temps i l'assumpció per part de l'Estat d'aquestes tasques, la tendència general va ser la d'anar cap a la professionalització del personal
- c) **Dimensió territorial:** normalment, les agències de *probation* constitueixen un servei centralitzat sota l'autoritat del Ministeri de Justícia. En aquest cas, es pot establir un departament o una agència *ad hoc* o incloure's en la mateixa estructura que les presons. Tot i així, trobem excepcions de països en els quals la gestionen autoritats locals o territorials, o en col·laboració externa amb aquestes o fins i tot conjuntament i compartint competències.

---

²⁵ Per a més informació detallada sobre aquest punt, es pot consultar la recerca pròpia *La llibertat condicional a Catalunya*, 2014 (<http://bit.ly/1GLX5jY>).

A la taula 3 queden recollides l'administració i/o les institucions que es fan càrrec del sistema de *probation* en els països europeus. Hi podem veure algunes de les dimensions comentades (territorial i pública/privada).

Taula 2. Estatus administratiu de les agències de *probation* dels països europeus

País	Ministeri de Justícia	Ministeri de l'Interior	Administració penitenciària	Agències de <i>probation</i> – Institucions estatals independents	Agències de <i>probation</i> – Institucions privades independents	Agències de <i>probation</i> – Institucions mixtes (estatals i privades) independents	Els serveis de <i>probation</i> no existeixen en aquest país	Altres
Catalunya								
Espanya								
Albània								
Alemanya								
Andorra								
Armènia								
Àustria								
Azerbaidjan								
Bèlgica								
Bi H (<i>Republika Srpska</i>)								
Bulgària								
Croàcia								
Dinamarca								
Eslovènia								
Estònia								
Finlàndia								
França								
Geòrgia								
Grècia								
Holanda								
Hongria								
Irlanda								
Itàlia								
Letònia								
Lituània								
Luxemburg								
Moldàvia								
Mònaco								
Noruega								
Polònia								

País	Ministeri de Justícia	Ministeri de l'Interior	Administració penitenciària	Agències de <i>probation</i> – Institucions estatals independents	Agències de <i>probation</i> – Institucions privades independents	Agències de <i>probation</i> – Institucions mixtes (estatals i privades) independents	Els serveis de <i>probation</i> no existeixen en aquest país	Altres
Portugal								
República Eslovaca								
República Txeca								
Romania								
San Marino								
Sèrbia								
Suècia								
Suïssa								
Turquia								
GB: Escòcia								
GB: Irlanda del Nord								
GB: Anglaterra i Gal·les								
Xipre								

Font: Adaptada de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

A continuació, a la taula 4, s'ofereixen les taxes i xifres relatives a les agències de *probation* dels països de la Unió Europea.

Taula 3. Població de les agències de *probation* dels països de la Unió Europea (2013)

País	Nombre de persones que han iniciat <i>probation</i> / cent mil habitants	Nombre de persones que estan sota la supervisió o custòdia de l'agència de <i>probation</i>
1. Polònia	846,8	326.281
2. Espanya	^a 527,8	207.147
3. GB: Escòcia	^b 420,1	22.381
4. Lituània	397,4	11.810
5. Estònia	388,7	5.132
6. Portugal	^a 334,8	35.111
7. Bèlgica	307,2	34.283
8. Holanda	^{a, b} 306,6	51.446
9. GB: Anglaterra i Gal·les	^{a, b} 302,1	172.024
10. Hongria	^a 275,7	27.320

País	Nombre de persones que han iniciat <i>probation</i> / cent mil habitants	Nombre de persones que estan sota la supervisió o custòdia de l'agència de <i>probation</i>
Mitjana EU	236,6	
11. Àustria	221,9	18.755
12. Dinamarca	210,4	11.790
13. França	^a 208,5	136.741
14. GB: Irlanda del Nord	196,1 ^b	3.588
15. Catalunya	^a 191,0	14.291
16. Bulgària	175,8	12.803
17. República Txeca	^b 173,1	18.199
18. Malta	154,5	651
19. Croàcia	^a 150,0	6.392
20. Irlanda	^b 136,2	6.251
21. Xipre	117,0	1.013
22. Eslovènia	^a 115,9	2.386
23. Grècia	108,6	12.014
24. Luxemburg	95,4	501
25. Itàlia	^a 88,6	52.876
26. Suècia	187,2	6.405
27. Finlàndia	60,5	3.284
28. Romania	35,2	7.048

a: Aquests països no inclouen les xifres referents als penats d'edat menor a l'edat penal

b: Aquests països no inclouen les xifres referents als penats estrangers

Font: Adaptada de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Espanya té una de les taxes més elevades d'Europa, força per sobre de la mitjana europea i se situa a la posició 2; en canvi, Catalunya se situa per sota de la mitjana europea, a la posició 17. Tot i així, cal dir que les dades que ofereix SPACE II no acaben d'encaixar amb les que donen les institucions nacionals (presentades a l'apartat següent) i ho hem de tenir en compte a l'hora d'interpretar-les i usar-les per treure'n conclusions. En aquest sentit, ens referim a totes les dades que s'ofereixen en aquest apartat 1.2.

1.4.2. Mesures i sancions comunitàries

La mateixa recomanació del Consell d'Europa ja esmentada defineix les agències de *probation* com les responsables de dur a terme activitats de *probation* enteses d'una manera àmplia. El conjunt d'activitats pròpies de la *probation* estan recollides a l'apartat IV de la recomanació. Tot i així, dins el conjunt de mesures, activitats i intervencions que aquesta recomanació i

algunes anteriors preveuen,²⁶ no totes les podem considerar mesures i sancions comunitàries. Només podrem considerar-hi aquelles sancions i mesures que mantenen els ofensors a la comunitat, encara que poden implicar algunes restriccions de llibertat a través de la imposició de condicions i obligacions. El terme es refereix a qualsevol sanció imposada per una autoritat judicial o administrativa i a qualsevol mesura aplicada abans o com a substitutiva d'una sanció penal, com també aquelles mesures complementàries a una pena de presó. És per això que mesures que a Europa s'inclouen dins els estudis de *probation* (com, per exemple, la localització permanent, la mediació presentencial o el suport a les víctimes) no les tindrem en compte en aquest apartat.

A la taula 5 podem veure, d'aquestes mesures comunitàries, quines s'apliquen en cada país europeu. Hi observem que aquelles mesures que s'apliquen en gairebé tots els països són la suspensió de la pena de presó (amb algunes condicions/obligacions de compliment) i la TBC.

Taula 4. Mesures i sancions comunitàries que s'apliquen als diversos països d'Europa

País	Suspensió total de la pena	Suspensió parcial de la pena	Indult o arxivament del cas condicional	Llibertat vigilada	TBC	Tractament i/o programes formatius	Mesures mixtes ²⁷
Catalunya							
Espanya							
Albània							
Alemanya							
Andorra							
Armènia							
Àustria							
Azerbaidjan							
Bèlgica							
Bulgària							

²⁶ Recommendation No R (92)16, Recommendation No R (99)22', Recommendation No R (2000)22.

²⁷ Fan referència a aquells casos en què s'imposen més d'una mesura conjuntament i que es complementen entre elles (per exemple, una llibertat vigilada i un programa formatiu).

País	Suspensió total de la pena	Suspensió parcial de la pena	Indult o arxivament del cas condicional	Llibertat vigilada	TBC	Tractament i/o programes formatius	Mesures mixtes ²⁷
Croàcia							
Dinamarca							
Eslovènia							
Estònia							
Finlàndia	a					b	
França							
Geòrgia							
Grècia							
Holanda							
Hongria							
Irlanda							
Itàlia							
Letònia							
Lituània							
Luxemburg							
Malta							
Moldàvia							
Mònaco							
Noruega							
Polònia							
Portugal							
República Eslovaca							
República Txeca							
Romania							
San Marino							
Sèrbia							
Suècia							
Suïssa							
Turquia							
GB: Escòcia							
GB: Irlanda del Nord							
GB: Anglaterra i Gal·les							

a: Aquesta mesura en la llei finesa fa referència només a la suspensió d'una pena de presó i s'anomena *empresonament condicional*, és a dir, no es considera com a figura de suspensió.

b: Aquesta mesura no està prevista a la llei com a pena, però sí que es preveu la possibilitat que entre l'agressor i l'autoritat competent es pacti, fora de judici, la realització d'un tractament per la necessitat de l'encausat.

Nota: Les caselles en blanc poden indicar o bé que la mesura no existeix o bé que no se'n té informació.

Font: Adaptada de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013 i Flore, Bosly, Honhon i Maggio, 2011.

Les suspensions de pena i, en general, les mesures que s'inclouen a la taula poden anar (i gairebé sempre és així) acompanyades d'obligacions diverses. Aquestes obligacions, en la major part dels països, formen part del que s'entén per *probation*, és a dir, són intrínseques al funcionament de les mesures a la comunitat. Les obligacions associades a aquestes mesures varien molt d'un país a l'altre, però n'hi ha algunes de compartides per gairebé tots els països. Principalment, tots els països consideren l'obligació de compliment de certes regles de conducta (per exemple, no cometre nous delictes) com a condició indispensable per dur a terme la *probation*. A més a més, hi ha les obligacions lligades a la cooperació amb l'agent de *probation* o l'obligació de comparèixer davant de l'autoritat competent quan es requereixi. Alguns països, com Eslovàquia, Bulgària o Lituània, no consideren aquestes obligacions. D'altra banda, alguns països, com Alemanya, Polònia i Portugal, entre d'altres, preveuen obligacions en relació amb la víctima, com ara l'obligació de demanar perdó.

En relació amb els tractaments (terapèutics, psiquiàtrics, mèdics, etc.) i programes formatius, a la taula es mostren de manera conjunta, ja que en molts països no es fa distinció entre l'un i l'altre. Tot i així, no tots els països tenen prevista com a mesura alternativa el compliment d'un programa formatiu en el sentit en què l'entendem a Catalunya. Sí que ho apliquen com nosaltres països com Hongria, Alemanya i la República Txeca, entre d'altres.

Per acabar, cal afegir que tant els tractaments/programes com el TBC es poden imposar com a pena directa o com a obligació associada al compliment d'una altra mesura o sanció. Aquesta distinció no queda reflectida a la taula. A més a més, cal dir que, encara que s'entengui com a obligació, hi ha alguns països que preveuen la condició d'obtenir el consentiment de l'encausat per tal que es puguin dur a terme aquestes mesures.

Val a dir que no tots els països tenen una llista tancada de mesures o sancions comunitàries definides a la llei. Aquest és el cas de països com Bèlgica, la República Txeca, Alemanya, Irlanda, Luxemburg o Holanda.

1.4.3. Estadístiques SPACE II: quan s'apliquen aquestes mesures

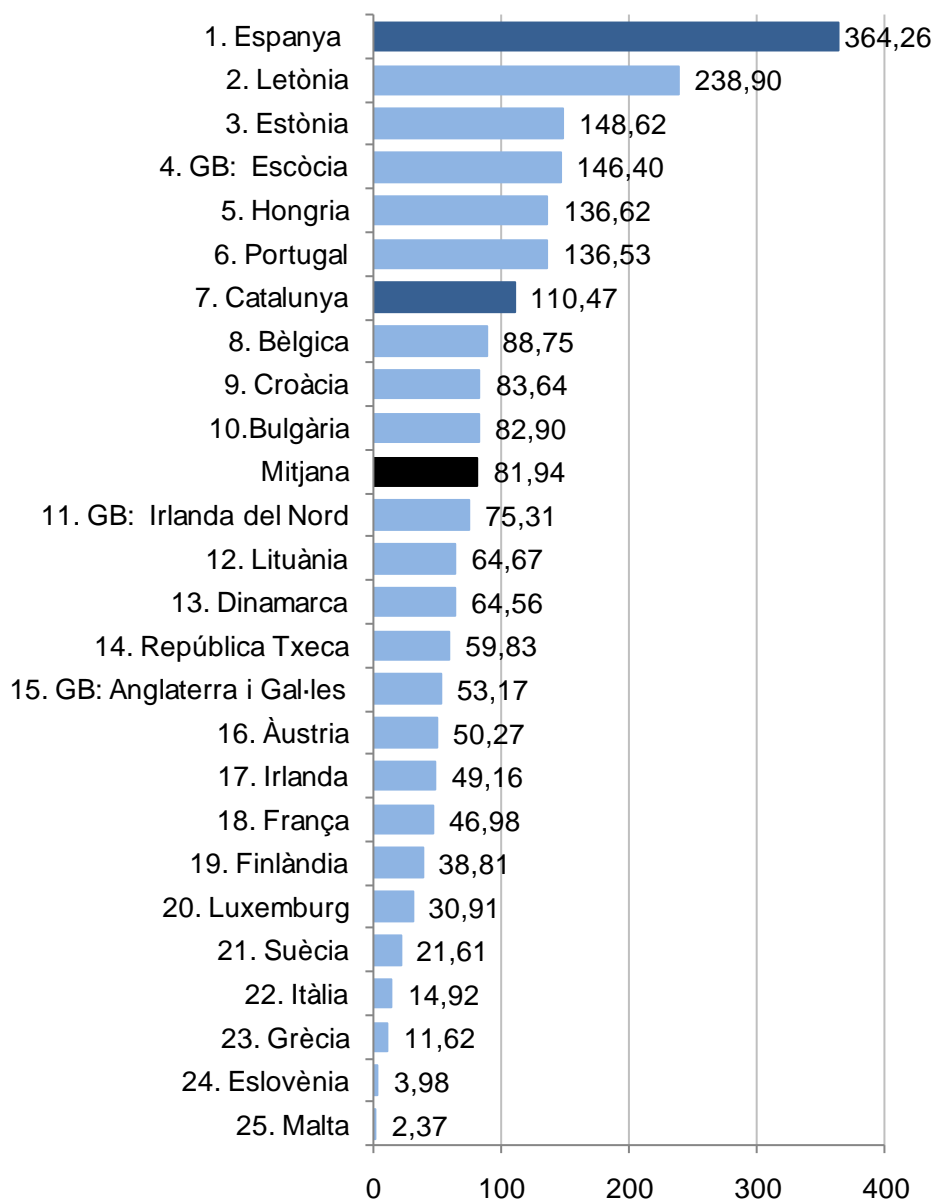
A continuació, es mostren les taxes (per cada cent mil habitants)²⁸ d'aplicació de les diferents mesures. Només es comentaran aquelles que s'apliquen a Catalunya i Espanya, ja que l'objectiu és poder fer-ne la comparativa amb les dades que veurem al capítol següent. D'altra banda, no es disposa de les dades de tots els països que preveuen cada mesura en la seva legislació.

Pel que fa a la imposició de TBC (principal mesura d'aplicació, tal com veurem a l'apartat següent), tant Catalunya com Espanya se situen per sobre de la mitjana europea. Cal destacar que Espanya és el país europeu que més TBC imposa per habitant, mentre que Catalunya se situa a la posició 7.

---

²⁸ La taxa estandarditzada s'ha calculat sobre la base del global de la població del país (no només sobre la base de la població adulta) i el nombre de mesures imposades seguint la fórmula següent: (població país/nombre de mesures) × 100.000. Tant la dada de la població com la de la mesura s'han obtingut de l'*Annual Penal Statistics*, Consell d'Europa, SPACE II, 2013.

Gràfic 3. Taxa per cada 100.000 habitants de l'aplicació de la TBC als països europeus (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Com veurem a l'apartat següent, en ser la mesura que s'aplica més tant a Catalunya com a Espanya, s'ha considerat rellevant mostrar-ne l'evolució en el període (2007-2013). Aquesta evolució ha estat molt variada en els diferents països europeus, tal com mostra la taula 6. Tot i així, sí que podem identificar quins països tenen una tendència a augmentar la taxa, quins a disminuir-la i quins tenen una fluctuació força irregular en el període estudiat (vegeu la taula 7).

Taula 5. Evolució de la taxa estandarditzada de l'aplicació de TBC als diferents països de la Unió Europea (2007-2013)

	2007	2009	2010	2011	2012	2013
Espanya		175,20	484,02	404,35	306,38	364,26
Holanda	222,85	210,16	190,89	180,78	198,46	
Estònia	104,04	200,54	123,72	123,56	160,20	148,62
GB: Escòcia			123,11	113,04	123,04	146,40
Hongria	52,01	69,07	216,50			136,62
Portugal	25,59	53,19	56,04	80,83	123,75	136,53
Catalunya	34,16	96,20	112,82	111,30	100,24	110,47
Bèlgica		94,00	97,14	84,84	86,18	88,75
Croàcia		8,59	11,79	21,46	74,35	83,64
Bulgària		68,76	128,20	105,57	98,82	82,90
GB: Irlanda del Nord		61,49	67,48	82,07	81,93	75,31
Lituània		15,19	23,01	24,83	53,84	64,67
Dinamarca	59,60	69,00	70,25	67,24	66,64	64,56
República Txeca		130,81	91,51	65,52	76,38	59,83
GB: Anglaterra i Gal·les		231,74	170,23	66,42	59,89	53,17
Àustria	38,87	44,46	44,28	42,38	47,69	50,27
Irlanda	36,89	36,04	42,03	57,02	650,03	49,16
Noruega	0,04	60,68	54,49	51,72	48,58	
França		39,19	43,56	42,69	45,63	46,98
Finlàndia	56,50	51,12	48,25	45,84	43,75	38,81
Luxemburg	29,78	40,53	112,13	35,76	44,58	30,91
Suècia	54,69	58,99			63,08	21,61
Itàlia	0,07		0,05	1,31	8,77	14,92
Grècia			3,16	4,65		11,62
Malta			1,69		1,68	2,37
Polònia	268,46	209,35	26,02	10,59		

Font: Elaboració pròpia a partir de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

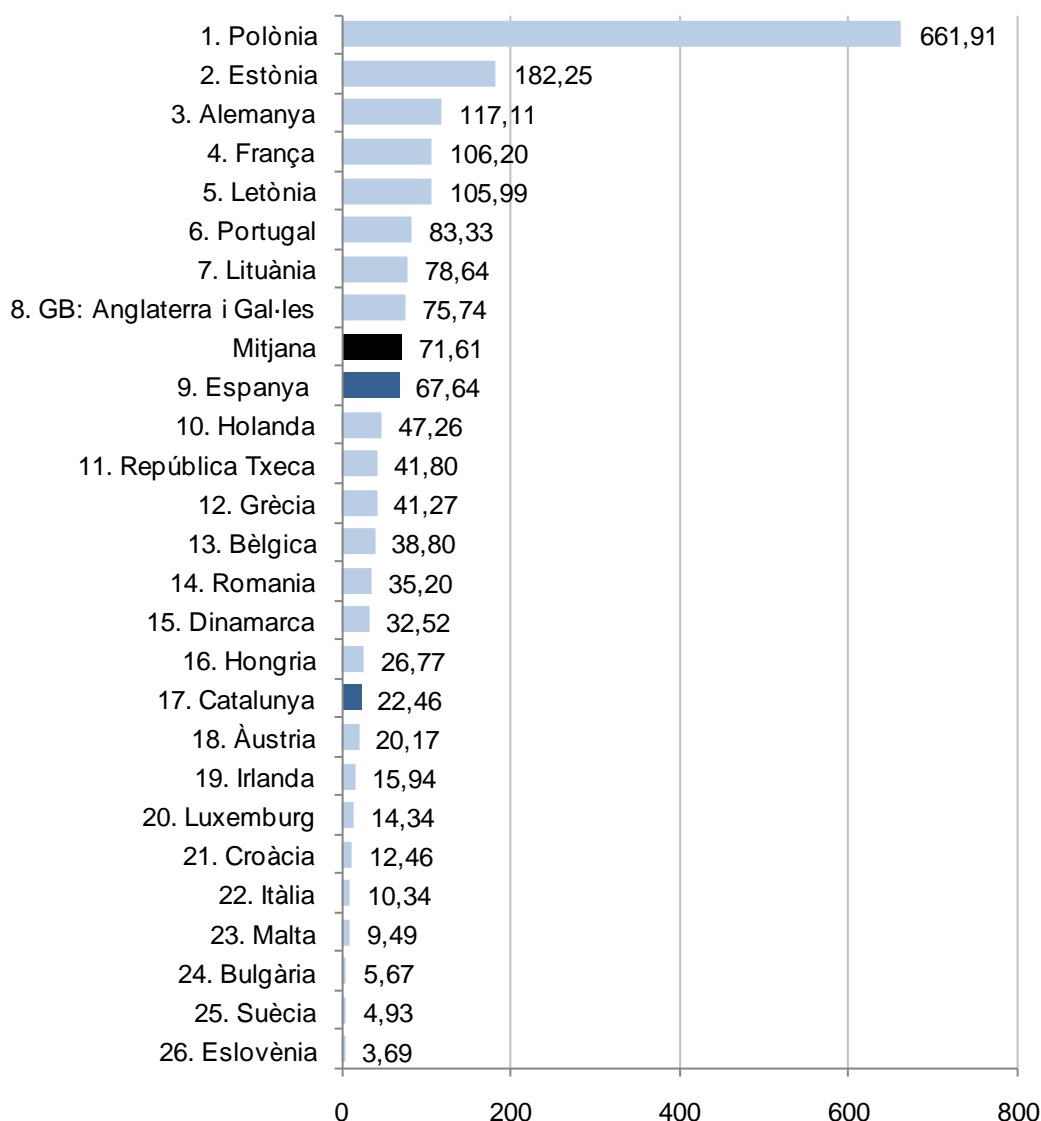
Taula 6. Taula resum de la distribució dels països segons la tendència d'evolució de la taxa d'aplicació dels TBC en el període 2007-2013

Ascens	Descens	Fluctuació
Catalunya	Anglaterra	Àustria (s'ha estabilitzat)
Croàcia	Finlàndia	Bèlgica (s'ha estabilitzat)
Escòcia	Holanda	Bulgària
França (s'ha estabilitzat)	Polònia	Dinamarca (s'ha estabilitzat)
Irlanda del Nord (molt lleu)	República Txeca	Espanya
Itàlia		Estònia
Lituània		Hongria a
Portugal		Irlanda (s'ha estabilitzat)
		Luxemburg
		Noruega

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació disponible en el Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Així doncs, observem que Catalunya se situa en el grup de països que tendeixen a augmentar la taxa de TBC imposats; tot i així, no és un augment constant, com veiem a la taula 6. Pel que fa a Espanya, presenta una elevada fluctuació a causa d'un augment molt elevat en el període 2009-2010. Aquesta fluctuació pot estar relacionada amb la condició d'imposar conjuntament TBC i multa, que posteriorment es va eliminar.

Gràfic 4. Taxa per cada 100.000 habitants de l'aplicació de la suspensió de la pena als països europeus (2013)

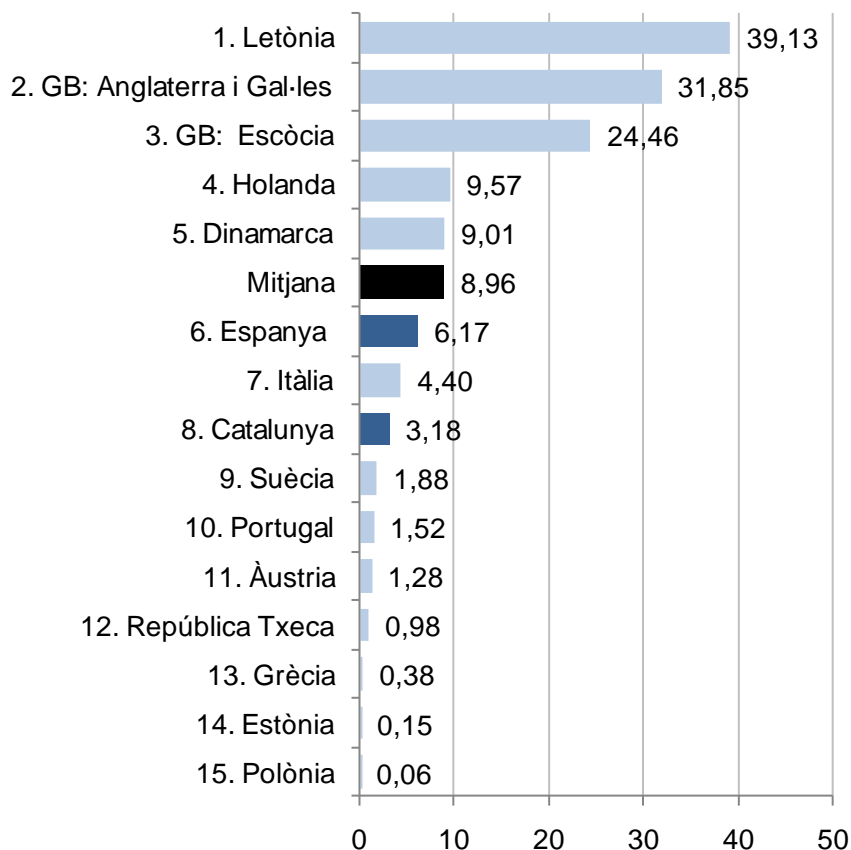
Font: Elaboració pròpia a partir de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Pel que fa a la mesura «suspensió total de la pena», Espanya té una taxa similar a la mitjana europea i se situa en la posició 9; en canvi, Catalunya se situa per sota (posició 17) i, per tant, es fa servir la suspensió de la pena menys

que la mitjana europea i menys que a Espanya, tot i tenir la mateixa legislació penal.

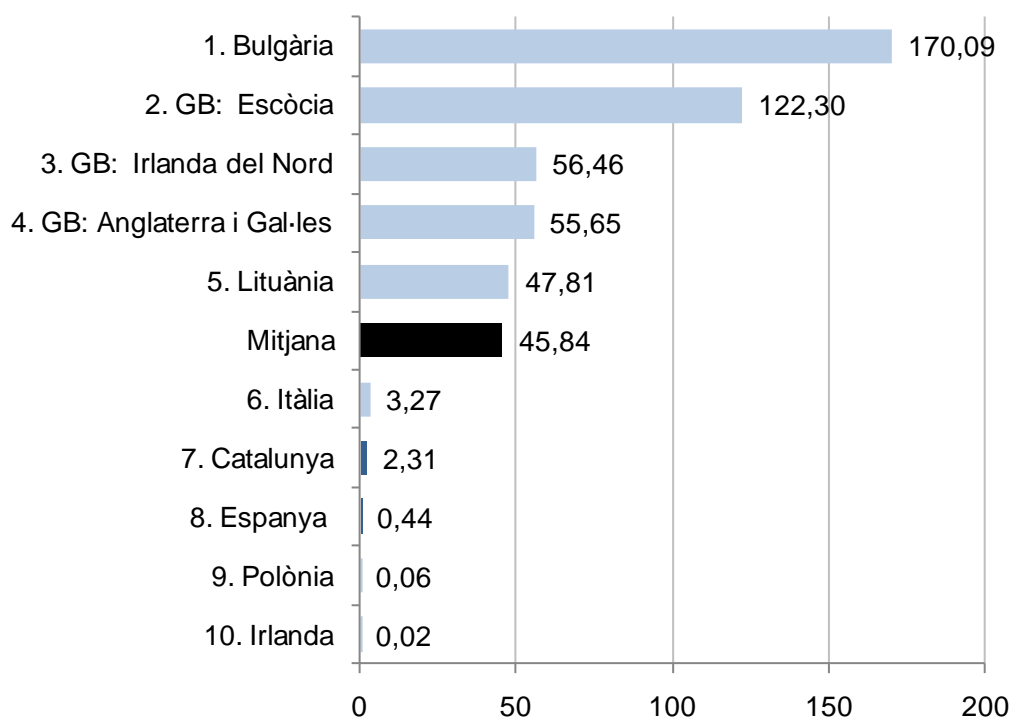
Gràfic 5. Taxa per cada 100.000 habitants d'aplicació de programes de tractament o formatius als països europeus (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Els programes de tractament o formatius a Espanya s'apliquen una mica menys que la mitjana europea (se situa a la posició 6). Catalunya se situa només dues posicions per sota (posició 8), però la taxa per 100.000 habitants és gairebé la meitat. Novament, tot i tenir la mateixa legislació penal, les diferències entre Catalunya i la resta d'Espanya són importants.

Gràfic 6. Taxa per cada 100.000 habitants de l'aplicació de mesures mixtes als països europeus (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de Consell d'Europa, SPACE II, *Annual Penal Statistics*, 2013.

Per acabar, en relació amb les mesures mixtes, ambdues taxes (la de Catalunya i Espanya) són força baixes (posicions 7 i 8, respectivament), especialment pel que fa a la mitjana europea. Tot i així, aquesta mesura presenta una gran dispersió entre els països que l'apliquen i, per tant, la distància respecte a la mitjana europea no és un indicador rellevant.

1.5. Dades estadístiques

A continuació, presentem un recull de dades estadístiques relatives a l'àmbit penal a l'Estat espanyol i, concretament, a Catalunya en el període del present estudi (2010-2014), especialment pel que fa a les mesures d'execució penal a la comunitat. Així mateix, s'ofereixen dades d'anys anteriors, amb l'objectiu de veure l'evolució d'aquesta realitat. Les dades que s'han donat a l'apartat anterior han de servir per contextualitzar les que apareixen en aquest apartat.

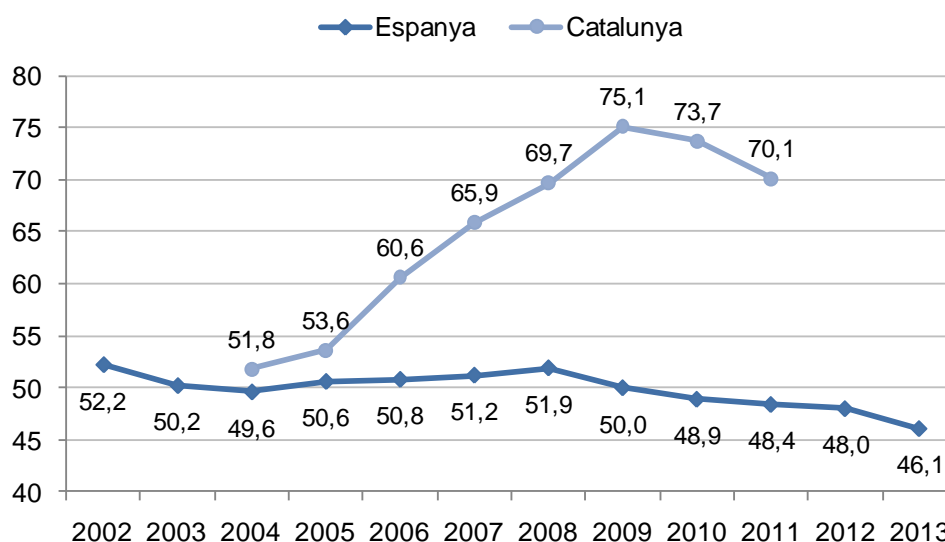
Cal dir que a Catalunya es recullen i informatitzen moltes dades relatives a la pena de presó. Això no obstant, les relatives a l'execució de MPA són força més limitades. No hi ha disponibles gaires dades que sí que trobem en relació

amb la pena de presó, com, per exemple, el temps mitjà de condemna o informació detallada del perfil sociodemogràfic de les persones que duen a terme els diferents tipus de mesures (només tenim informació sobre els TBC). A més a més, sobretot en el cas d'Espanya, les dades no estan recollides sistemàticament, sinó que cada any hi ha informació diferent disponible. Això dificulta molt la comparativa entre anys i entre territoris.

1.5.1. Dades generals sobre execució penal

Segons dades policials, la taxa de criminalitat per cada mil habitants a Espanya era de 46,1 l'any 2013; mentre que la de Catalunya, el 2011, era de 70,1. Aquesta diferència és força rellevant. Com es mostra en el gràfic 7, la taxa espanyola està disminuint progressivament des del 2002, mentre que la catalana ha anat augmentant des del 2004. Hi ha un període d'augment entre el 2004 i els anys 2008-2009, rellevant en ambdós territoris, que podem relacionar, en bona part, amb la inclusió en el Codi penal de nous delictes que tenen a veure amb la *violència de gènere* i la *seguretat viària*.

Gràfic 7. Evolució de la taxa de criminalitat per cada mil habitants a l'Estat espanyol i a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Balanç de la Criminalitat 2013 (Ministeri de l'Interior, 2014) i de l'Informe de Seguretat 2012 (Departament d'Interior, 2013).

Pel que fa al tipus de delictes comesos i la seva prevalença, l'any 2014 es van cometre 2.093.621 infraccions penals a l'Estat espanyol i 422.858 a Catalunya.

En ambdós casos, els delictes comesos van ser majoritàriament *contra la propietat*.

Taula 7. Nombre d'infraccions penals (N i taxa estandarditzada per cada mil habitants¹) segons el tipus de delicte a l'Estat espanyol i a Catalunya l'any 2014

Tipologia penal	Catalunya		Espanya	
	N	Taxa	N	Taxa
Homicidis i les seves formes	57	0,01	322	0,01
Delinqüència violenta	27.828	3,70	90.614	1,94
Robatoris amb força	71.453	9,50	345.105	7,38
Robatoris de vehicles motors	9.102	1,21	43.374	0,93
Tràfic de drogues	2.051	0,27	13.426	0,29
Danys	37.739	5,02	218.350	4,67
Furts	164.415	21,87	728.512	15,58
Total	422.858	56,24	2.093.621	44,76

¹ Taxa estandarditzada calculada sobre la base de la població total que consta al padró l'1 de gener de 2014 (disponible a l'INE: www.ine.es).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Balanç de la Criminalitat 2014. Ministeri de l'Interior. Secretaria d'Estat de Seguretat. Gabinet de coordinació i estudis.

A la taula següent es parla exclusivament d'aquells delictes que van ser condemnats. S'hi relacionen els diferents tipus de delictes amb la pena que es va imposar en sentència judicial i se'n dona la taxa per cada mil habitants.

Taula 8. Distribució dels delictes més comuns (taxa per mil condemnats) segons la pena principal imposada (només s'hi mostren les més comunes) a l'Estat espanyol (2013)

	Presó	TBC ¹	Multa
Homicidi i les seves formes	2,3	0	0,2
Lesions i contra la integritat física	34,9	19,2	6,1
Contra la llibertat	8,9	9,8	0,7
Tortures i integritat moral	2,9	1,9	0
Contra la llibertat i indemnitat sexuals	3,7	0	1,2
Contra les relacions familiars	4,2	0,9	6,8
Contra el patrimoni i ordre socioeconòmic	86,9	7	25,6
Contra la seguretat col·lectiva	50,8	49,1	125,6
De les falsedats	11,7	0,4	10,8
Contra l'Administració Pública, la Justícia o la Constitució	20,5	4	15,2
Altres	23,1	1,3	5,1

¹ Només s'hi consideren aquelles penes de TBC imposades com a pena directa.

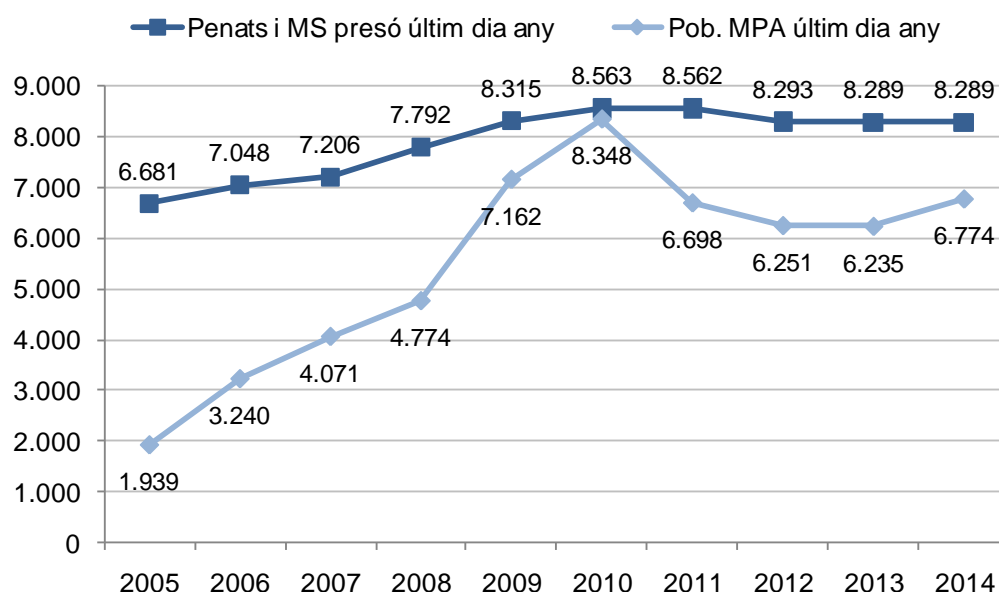
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a l'Institut Nacional d'Estadística d'Espanya: www.ine.es

En destaquen especialment els delictes *contra el patrimoni i ordre socioeconòmic* (119,5 delictes per cada mil condemnats) i els delictes *contra la seguretat col·lectiva*, que inclouen tant els delictes *contra la seguretat viària* com els relacionats amb *les drogues* (225,5 delictes per cada mil condemnats).

En relació amb les penes, encara hi ha un predomini de la pena de presó (252,8 penes per cada mil condemnats), però també hi ha una alta prevalença de la pena de multa (200,3 penes per cada mil condemnats). Així doncs, observem que en els delictes *contra la seguretat col·lectiva* i *contra les relacions familiars* s'estan imposant més multes que penes de presó. En referència al TBC, veiem que encara s'imposa poc com a pena directa (93,2 penes per cada mil condemnats), però si hi incloem les suspensions i substitucions, la taxa augmenta força.

Per observar la relació entre les penes de presó i les MPA executades ens centrem en Catalunya. En el gràfic 8 observem una gran evolució en aquesta relació, des del 2005 (en què la proporció era de 78% presó i 22% MPA). Es produeix un augment de l'ús de MPA, que fa que el 2010 la proporció de penes imposades sigui 50/50. Del 2010 endavant, aquesta proporció no ha variat gaire (4,4 punts). Tot i així, si canviem els percentatges per nombre, cal destacar que hi ha una diferència rellevant que, el 2014, és de 1.500 penes de diferència entre població MPA i població de presó l'últim dia de l'any.

Gràfic 8. Població de penats a la presó, MPA o MS en nombres absoluts i en percentatges a Catalunya (2005-2014)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels descriptors estadístics de mesures penals alternatives. Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

1.5.2. Aplicació de MPA al conjunt de l'Estat espanyol²⁹

L'any 2014 es van dur a terme 92.689 manaments³⁰ de MPA al conjunt de l'Estat espanyol. El nombre anual de MPA ha anat disminuint des del 2009 (primer any del qual es disposen dades) fins a gairebé reduir-se a la meitat, tal com podem veure a la taula 10.

Taula 9. Evolució del nombre de manaments de MPA rebuts l'últim dia de cada trimestre de cada any a l'Estat espanyol (2009-2014)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
TBC	161.008	209.570	156.559	121.614	93.724	59.454
TBC per substitució						23.253
Suspensions	20.718	21.746	21.569	24.987	14.299	8.318
Substitucions	-		-	-		1.658*
Total	181.726	231.316	178.128	146.601	108.023	92.689

* Fa referència només a les obligacions de compliment d'un programa formatiu.

²⁹ Les dades presentades en aquest apartat s'han obtingut de l'INE (www.ine.es) i d'Instituciones penitenciarias (www.institucionpenitenciaria.es). Comprèn les dades referents a tot el territori espanyol, inclosa Catalunya.

³⁰ Aquest concepte fa referència a la documentació penal (sentència, interlocutòria o executòria) que dóna inici a l'execució de l'MPA quan és rebuda pels Servicios de Gestión de Penas y Medidas Alternativas del Govern d'Espanya. D'aquest terme, se n'exclouen les mesures de seguretat.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles en els Informes d'Estadístiques de la SGPMA dels anys 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 i 2014 de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries, Ministeri de l'Interior, Govern d'Espanya.

Si ens centrem en l'any 2014, en el gràfic següent podem observar la distribució dels manaments relacionats amb la imposició d'una MPA en funció de la tipologia delictiva.

En les nostres dades cal destacar l'alta prevalença dels delictes *contra la seguretat viària* (que suposen un 38,9% del total). I veiem en el gràfic següent que, per a aquest delictes, s'imposa principalment la pena de TBC. Cal afegir-hi que les MPA associades a aquests delictes han disminuït considerablement des del 2009, ja que llavors representaven el 67,6% dels delictes. Aquest fet l'associem a què, en la reforma del Codi penal que ja hem esmentat, es va eliminar l'obligació d'imposar conjuntament multa i TBC per a aquests delictes (CGPJ, 2009).

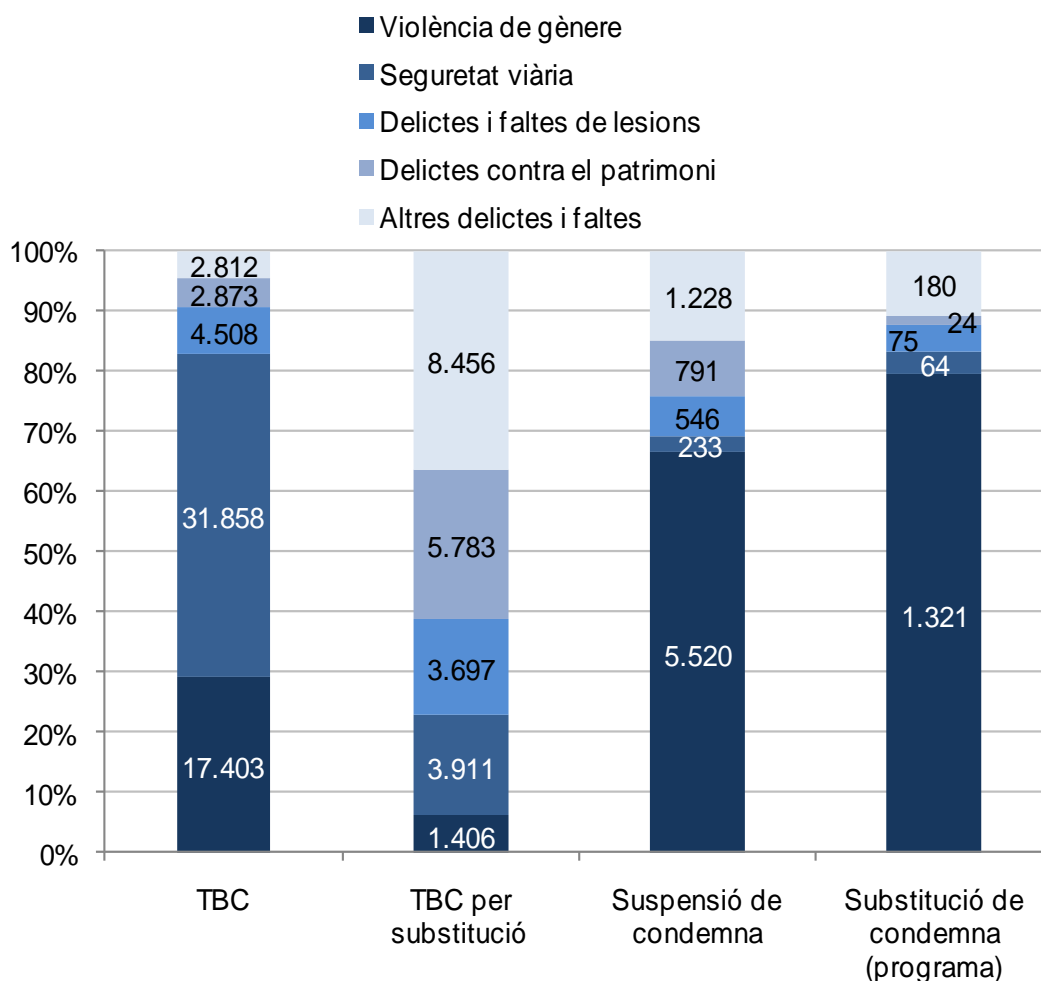
D'altra banda, també hi ha una gran presència dels delictes de *violència de gènere*³¹ (que suposen el 27,7% del total), especialment en els casos en què se suspèn o se substitueix la pena de presó per programa formatiu.

Pel que fa a la mesura més usada, aquesta és el TBC com a pena directa, però també com a substitució de la pena de presó (suposa gairebé el 90%). Hi ha una tendència dels darrers anys a usar el TBC com a substitució en els casos de delictes *contra el patrimoni*, mentre que el TBC com a pena directa s'imposa més per als delictes de violència de gènere i de trànsit.

---

³¹ A les estadístiques espanyoles també s'inclouen els delictes de violència domèstica.

Gràfic 9. Nombre de demandes de MPA segons el tipus de mesura i el tipus de delicte a l'Estat espanyol l'any 2014

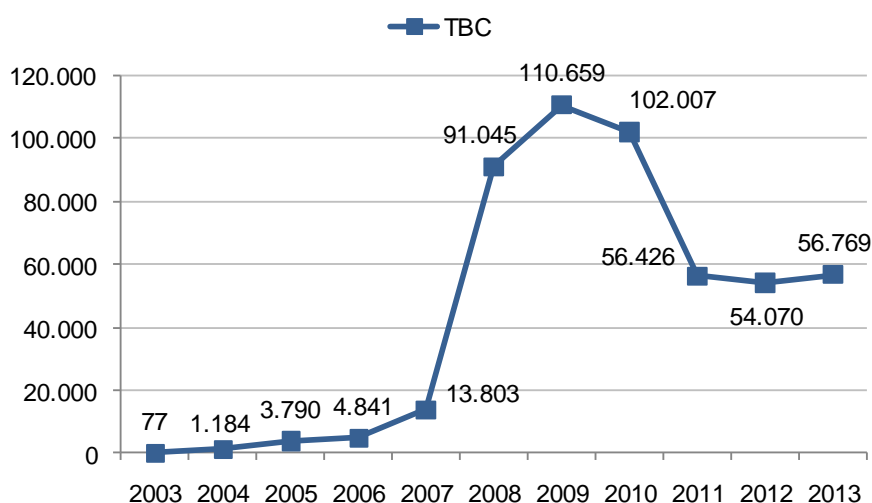
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles en els Informes d'Estadístiques del SGPMA del 2014 de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries, Ministeri de l'Interior, Govern d'Espanya.

Centrant-nos en el TBC, tot seguit donem dades específiques sobre aquesta MPA.

L'ús dels TBC va anar en augment des del 2003 fins al 2009, any en què van suposar al voltant del 15% del total de penes, mesures i programes imposats. A partir d'aquell any, el nombre ha disminuït fins que els TBC s'han convertit en un 9,3% del total de les penes que s'imposen a l'Estat espanyol.

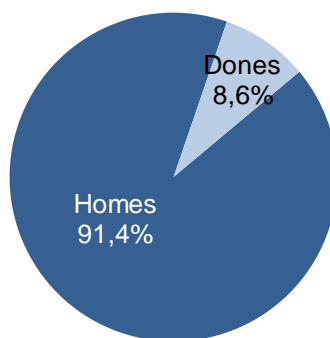
Gràfic 10. Evolució dels TBC imposats a l'Estat espanyol

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a l'Institut Nacional d'Estadística d'Espanya: www.ine.es.

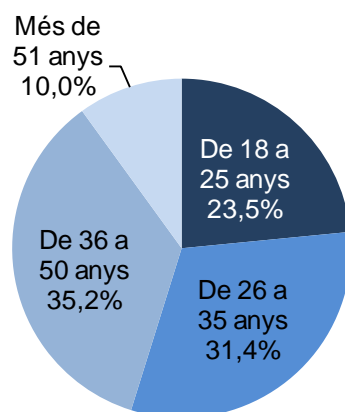
Pel que fa al perfil de la població que duu a terme un TBC, el 2013 (darrer any del qual es disposen dades), estem davant majoritàriament d'homes espanyols d'edats molt variables (en un rang ampli entre els 20 i els 40 anys).

Gràfic 11. Distribució dels TBC imposats segons el sexe dels penats a l'Estat espanyol (2013)

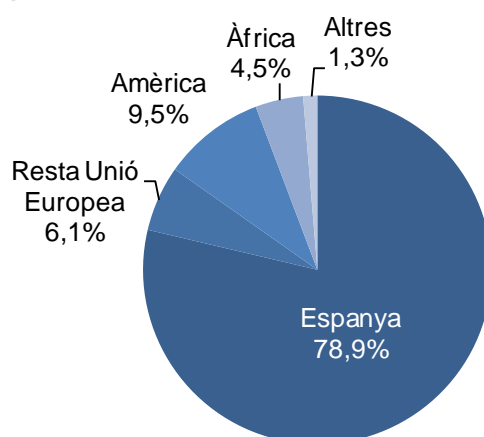
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a l'Institut Nacional d'Estadística d'Espanya: www.ine.es.

Gràfic 12. Distribució dels TBC imposats segons l'edat dels penats a l'Estat espanyol (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a l'Institut Nacional d'Estadística d'Espanya: www.ine.es.

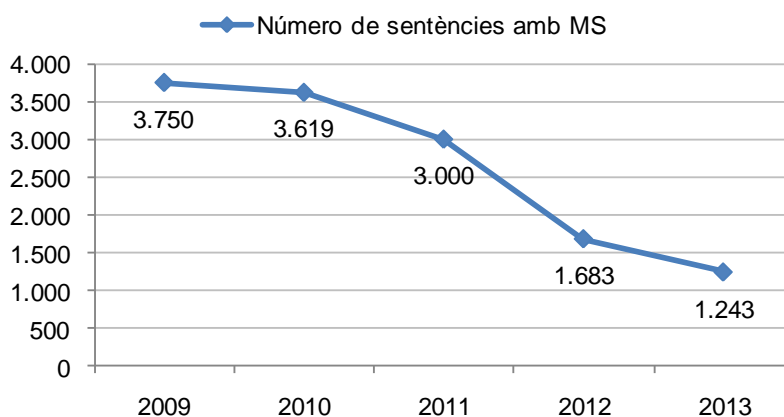
Gràfic 13. Distribució dels TBC imposats segons la nacionalitat dels penats a l'Estat espanyol (2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a l'Institut Nacional d'Estadística d'Espanya: www.ine.es.

Per acabar amb les dades de caràcter estatal, n'aportarem algunes de relatives a l'aplicació de les mesures de seguretat. Les mesures de seguretat han disminuït força en els darrers anys (vegeu el gràfic 14). Especialment en destaca la davallada dràstica entre els anys 2011 i 2012.

Gràfic 14. Nombre de sentències amb imposició d'una o més mesures de seguretat a l'Estat espanyol (2009-2013)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades disponibles en els Informes d'Estadístiques del SGPMA del 2014 de la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries, Ministeri de l'Interior, Govern d'Espanya.

1.5.3. Aplicació de MPA a Catalunya³²

Pel que fa a Catalunya, l'any 2014 es van executar 15.817 MPA,³³ que van implicar 13.700 persones diferents (la qual cosa suposa una mitjana d'1,07 mesures per persona).³⁴ Aquests penats majoritàriament són homes (90,4%) i espanyols (75,7%). La proporció de dones ha baixat un 2,2% en els últims deu anys i la d'estrangers ha augmentat l'11,04%.

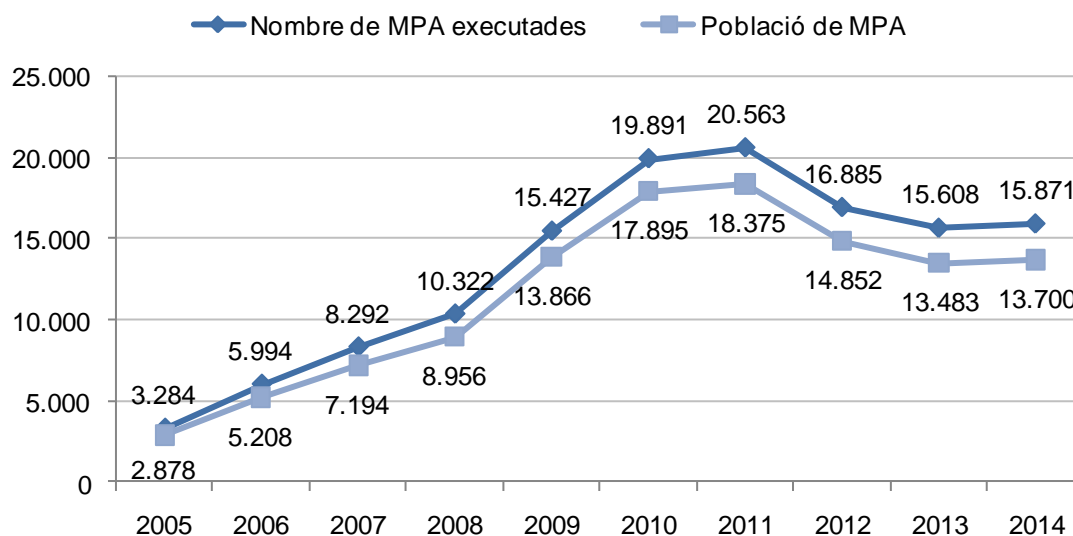
---

³² Les dades presentades en aquest apartat s'han obtingut dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives, Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya (http://www.gencat.cat/justicia/estadistiques_mpa/index.htm).

³³ Aquesta dada es correspon a l'acumulació anual del nombre de MPA diferents que estan o han estat en execució durant l'any 2014.

³⁴ Dada de l'últim dia de l'any.

Gràfic 15. Nombre de MPA executades i nombre de persones que estan duent a terme una MPA (2005-2014)

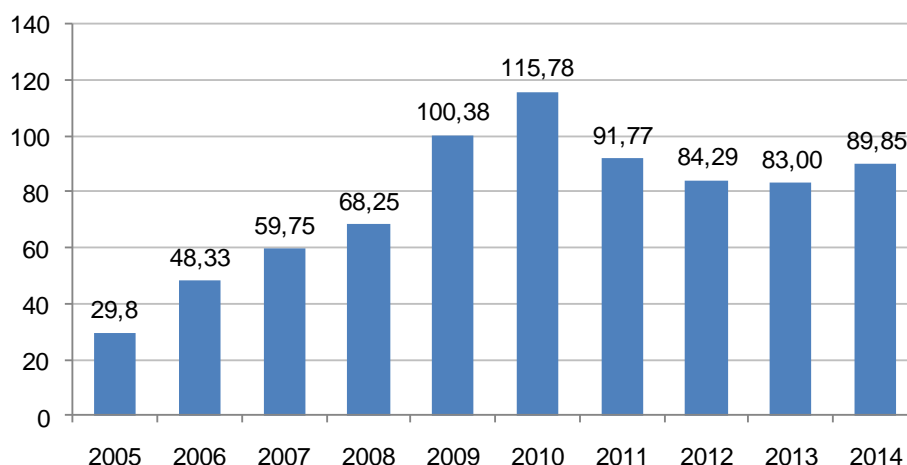
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives, Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Les MPA a Catalunya es van iniciar al maig del 1996 (amb l'entrada en vigor del CP del 1995). En els inicis, la imposició de MPA era anecdòtica: l'any 1996 es van imposar 6 TBC i 20 arrestos de cap de setmana (mesura ja inexistent en el Codi penal espanyol). Durant els primers deu anys (1996-2003) es van imposar un total de 813 obligacions de deures de conducta (24%), 1.145 arrestos de cap de setmana (33,8%) i 1.432 TBC (42,2%) (*Justidata* 36, 2003).

En els darrers anys, l'evolució de les MPA no ha estat del tot paral·lela entre Catalunya i la resta d'Espanya. Com hem vist abans, a l'administració central es comença a reduir l'ús de les MPA a partir de l'any 2010, mentre que a Catalunya no és fins un any després. Tot i així, ambdues davallades responen més que probablement al canvi en el Codi penal (Reial decret 515/2005, de 6 de maig) que va eliminar la condició d'haver d'imposar multa i TBC conjuntament. Però, sobretot, la gran diferència entre els dos territoris rau en el volum de decreixement: a Espanya es redueix aproximadament un 60% el volum de les MPA imposades, com hem vist a l'apartat anterior, mentre que a Catalunya només es redueix un 23% aproximadament.

A Catalunya, la taxa de mesures imposades per cada cent mil habitants l'any 2014 és de 89,9. Aquesta taxa és menor en el cas del col·lectiu femení (34,8) i força més elevada en el cas del col·lectiu d'estrangers (305,2³⁵).

Gràfic 16. Taxa de les MPA executades per cada 100.000 habitants a Catalunya (2005-2014)

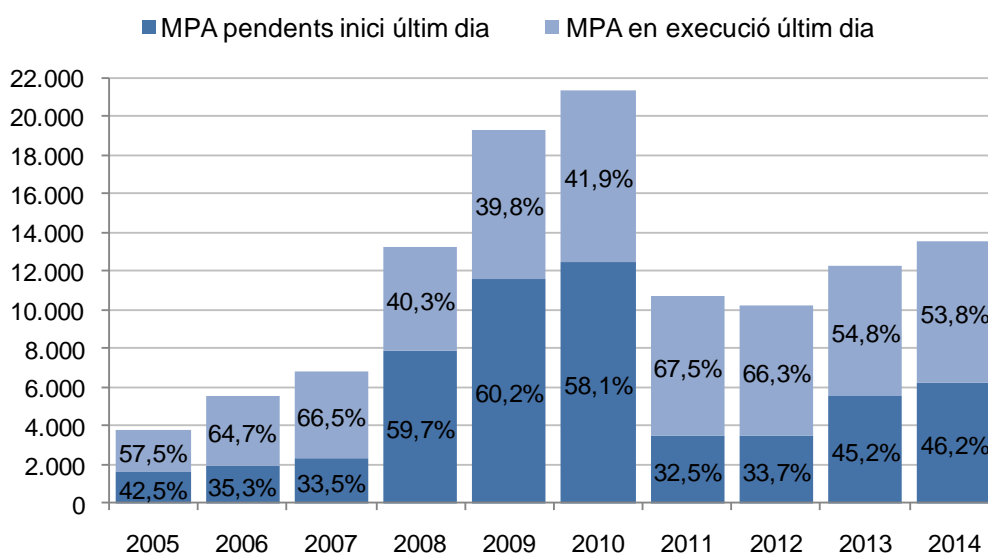
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives, Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a les MPA iniciades i pendents d'inici, el 31 de desembre de 2014 quedaven 6.246 mesures pendents d'inici, que suposaven el 46,3% del total de mesures. Observem a la taula 11 i el gràfic 17 que el percentatge de mesures pendents d'inici no ha variat gaire en els darrers anys, exceptuant el pic de 2008-2010. Aquest pic el podem relacionar amb les prescripcions de les TBC de curta durada. Aquest problema va ser identificat i les autoritats judicials van intentar posar-hi remei per intentar normalitzar la situació.³⁶ També cal comentar que, al llarg d'aquests anys, ha augmentat la mitjana de dies que triguen les mesures a ser executades. Si l'any 2006 era de 92 dies, l'any 2014 era de 258 dies.

³⁵ Taxa calculada sobre la base de la població total d'estrangers que consten al padró (disponible a l'INE: www.ine.es). Tenint en compte que al sistema de justícia arriba tot el conjunt d'estrangers, la taxa real és més baixa que la que aquí s'ofereix.

³⁶ El CGPJ és conscient d'aquesta situació i comparteix la necessitat de dur a terme les reformes que siguin necessàries per solucionar els problemes que suscita actualment l'execució de la pena de TBC, que, en molts casos, condueix a l'extinció de la responsabilitat criminal per prescripció de les penes davant de la impossibilitat d'executar-les en el termini legal (CGJP, 2009).

Gràfic 17. Nombre de MPA pendents d'inici en relació amb les executades l'últim dia de l'any a Catalunya (2005-2014)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives, Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Taula 10. Les mesures pendents d'inici i executades l'últim dia de l'any: relació entre elles i mitjana de dies pendents d'inici a Catalunya (2005-2014)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mesures pendents inici (últim dia any)	1.621	1.966	2.292	7.886	11.592	12.415	3.473	3.452	5.533	6.246
Mesures execució (últim dia any)	2.190	3.602	4.544	5.315	7.663	8.938	7.226	6.805	6.710	7.260
Relació mesures pendents/executades	0,7	0,6	0,5	1,5	1,5	1,4	0,5	0,5	0,8	0,9
Mitjana dies pendents d'inici	-	92	138	123	168	247	151	170	290	258

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives, Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Pel que fa a la distribució de les demandes de MPA en relació amb la tipologia de delictes, observem que hi destaquen els delictes *contra la seguretat col·lectiva* (on la majoria són delictes de trànsit), les *lesions* i els delictes *contra la llibertat* (en aquest dos últims trobem inclosos alguns dels delictes de *violència domèstica* i de *gènere*). Aquestes dues tipologies també són les més presents a la resta d'Espanya, com es mostra en el gràfic 9 de l'apartat anterior. Igualment, la tercera tipologia més present en ambdós territoris és la dels delictes *contra el patrimoni*. Cal dir que els delictes contra el patrimoni van ser els més representats durant els primers anys d'imposició de MPA (1996-

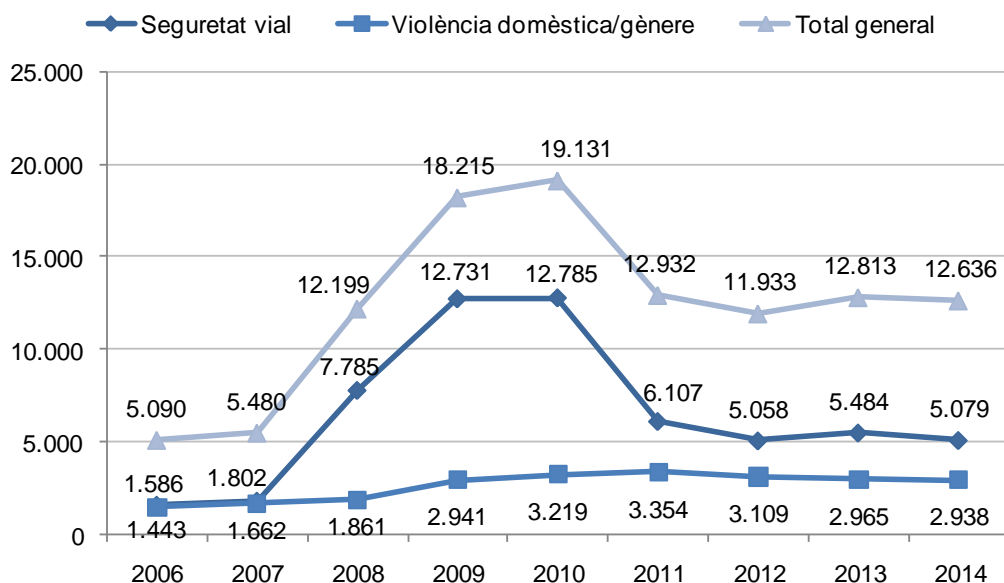
2003), ja que, de mitjana, el 77% de MPA imposades estaven associades a aquests delictes (*Justidata* 36, 2003). En els darrers anys observem un canvi clar en la categoria de delictes pels quals s'imposa una MPA, amb l'aparició dels nous delictes de *trànsit* i VIGE/VIDO.

Taula 11. Evolució de les demandes de MPA segons el delicte al qual van associades a Catalunya (2006-2014)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Δ
Contra la vida	24	18	21	29	30	27	28	31	23	-4,2%
Lesions	1.706	1.816	1.999	2.170	2.452	2.640	2.544	2.667	2.655	55,6%
Contra la llibertat	448	476	736	941	1.101	1.197	1.098	1.038	1.075	140,0%
Contra la integritat moral	64	85	158	275	266	185	144	74	119	85,9%
Contra la llibertat sexual	42	27	45	49	76	72	62	95	58	38,1%
Contra la intimitat	4	2	9	12	17	18	19	19	22	450,0%
Contra l'honor	103	106	136	172	210	207	238	257	221	114,6%
Contra les relacions familiars	35	30	32	36	67	84	113	203	226	545,7%
Contra el patrimoni	544	533	505	636	775	1.022	1.287	1.481	1.697	211,9%
Contra el medi ambient	1	-	1	3	4	4	6	11	4	300,0%
Contra la seguretat col·lectiva	1.641	1.891	7.906	12.922	12.970	6.303	5.185	5.629	5.242	219,4%
Falsedat documental	13	21	23	23	49	54	58	100	104	700,0%
Contra l'adm. de justícia	219	201	271	381	520	559	586	644	579	164,4%
Contra els drets fonamentals	19	32	49	56	44	69	61	84	86	352,6%
Contra l'ordre públic	103	109	160	185	282	290	320	338	391	279,6%
Altres	124	133	148	325	268	201	184	142	134	8,1%
Total general	5.090	5.480	12.199	18.215	19.131	12.932	11.933	12.813	12.636	148,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

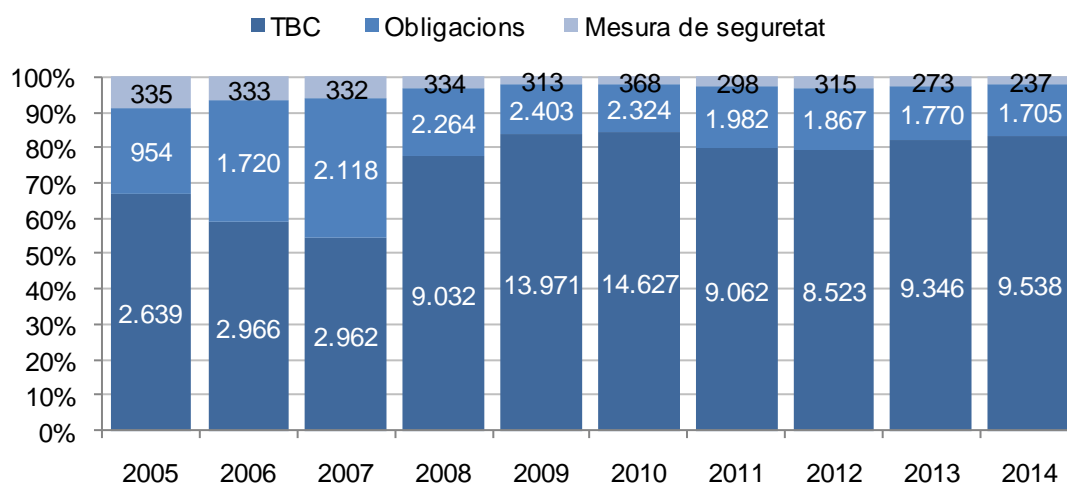
Gràfic 18. Distribució de les demandes de MPA segons els delictes de seguretat viària i violència domèstica/gènere a Catalunya (2006-2014)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Així doncs, en el gràfic s'observa que les demandes de MPA per delictes de violència domèstica/gènere van en augment, tot i que en els darrers anys ja s'estan estabilitzant i, pel que fa a les demandes per delictes de seguretat viària, observem el pic de 2008-2010, que coincideix amb l'entrada en vigor de la Llei orgànica 15/2007, que modifica la regulació dels delictes de seguretat viària en el Codi penal.

Gràfic 19. Distribució de les demandes de MPA segons tipus de mesures (TBC, obligacions i mesures de seguretat) a Catalunya (2005-2014)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels Descriptors estadístics de mesures penals alternatives Departament de Justícia, Generalitat de Catalunya.

Dins el global de les demandes de MPA que s'efectuen, fem un èmfasi especial en tres de les mesures, per les seves característiques: treballs en benefici de la comunitat, obligacions i mesures de seguretat. En parlar d'obligacions de compliment, en aquest cas, ens estem referint a l'obligació de comparèixer davant l'administració, el compliment de deures, la participació en programes formatius, l'internament per a deshabitució i el tractament ambulatori de deshabitució. Pel que fa a les mesures de seguretat, cal dir que no són estrictament mesures penals alternatives, però que el Departament de Justícia sí que les gestiona des del mateix organisme i, per això, les dades les trobem conjuntament (i formen part del nostre objecte d'estudi).

1.6. Els estudis sobre MPA

1.6.1. Tendències i temes d'estudi

En aquest apartat farem esment dels temes que tracten els estudis científics internacionals sobre les MPA, quines són les preocupacions respecte a la seva aplicació pràctica i quins són els resultats que ens aporten.

Quan parlem dels estudis al voltant de les MPA i la seva eficàcia, en trobem un conjunt que estan dirigits a avaluar el grau de rehabilitació o de reinserció que assolixen els infractors que hi han estat sotmesos. D'altres, en canvi, se centren més a estudiar la reincidència d'aquests infractors.

Les disciplines socials sovint treballen amb aproximacions imprecises als fenòmens que estudien. En aquest sentit, podem dir que l'estudi sobre la rehabilitació de delinqüents s'aproxima de manera imprecisa a un fenomen de difícil definició. És complex concretar si una persona està «rehabilitada» o no, i s'utilitzen diferents mitjans i mesures per operativitzar aquesta qüestió. Tot i aquesta dificultat, és més útil tenir una bona informació empírica, encara que sigui aproximada, que només especulacions o percepcions com a base de coneixement.

La mesura de la reincidència és més objectiva i concreta, ja que es tracta de comptabilitzar el nombre d'excondemnatats que cometem un nou delicte. La utilitat d'aquests estudis es troba actualment lluny de qualsevol replantejament i

el perfeccionament que han experimentat en els darrers anys els ha convertit en eines molt útils per a tots els estats i sistemes d'execució penal que els utilitzen de manera habitual.

Als anys setanta del segle XX va emergir el corrent del *Nothing Works*, que desmentia el potencial rehabilitador o reductor de la reincidència del tractament dels delinqüents. Tot i això, es va continuar aplicant la *probation*³⁷ com una alternativa a la gran demanda d'empresonament (Raynor i Robinson, 2005). Larrauri (1988) afirmava que aquestes alternatives a la presó no satisfien ni els seus mateixos impulsors, perquè, en el fons, no eren penes substitutives de presó, sinó complementàries, i que l'Estat no les dotava de sentit ni de recursos.

Entre els anys 1980 i 2000 es van publicar molts estudis i articles que analitzaven el tractament i la rehabilitació i va aparèixer el corrent de l'anomenat *What Works* (McGuire, 2002 i Andrews, 2001, citats a Raynor i Robinson, 2005), en el qual s'expliquen els principis de les intervencions efectives per reduir la reincidència, com ara utilitzar contextos de base comunitària o adaptar els serveis al context local, al grup concret de persones i als recursos disponibles.

A Catalunya, hi ha hagut una implementació progressiva de les MPA i cada cop s'han anat imposant més. En el 95% dels casos en què el jutge imposa una MPA, es tracta d'una pena directa i normalment és una multa, però el motiu principal per imposar-la no té tant a veure amb la reducció de la reincidència (fenomen poc estudiat) com en el fet de tenir antecedents o no, que esdevé una variable que influeix significativament en el moment de decidir la pena (Cid i Larrauri, 2002).

No hi ha gaire acord a valorar l'eficàcia de les mesures comunitàries enfront de les mesures privatives de llibertat. Alguns corrents afirmen que el tipus de sentència que imposa el jutge (pena de presó o de compliment comunitari) no té un efecte estadísticament significatiu en noves detencions durant els cinc

---

³⁷ Entenem per *probation* les mesures no privatives de llibertat que són alternatives a l'encarcerament i s'executen normalment a la comunitat.

primers anys després de la condemna (Gottfredson, 1999). Cid (2007a), per contra, va dur a terme un estudi de reincidència de gairebé cinc-centes persones, unes condemnades a presó i d'altres a MPA (per suspensió de la pena de presó), i va obtenir, per a totes les categories de delinqüents, les taxes de reincidència més altes en els condemnats a presó en comparació amb els de MPA. Hi ha, però, unes característiques i uns perfils diferents entre uns i altres infractors que poden tenir influència en aquestes divergències.

Altres autors se centren a analitzar quins aspectes de la seva aplicació fan que les MPA tinguin millor o pitjor resultat i si totes les condicions són realment necessàries o supèrflues. Diuen que queda molt de camí per fer i discriminar a les MPA (Durnescu, 2011, que cita altres autors: Payne y Gaine, 1998; Gelsthrpe, 2007; Herzog Evans, 2009; Mair i Morimer, 1996; Nellis, 2009; Allen, 1985; Petersilia i Turner, 1993; May, 1994; Crouch, 1993; Neill, 2009).

Contreras (2010), en analitzar les TBC, es pregunta què fa que una condemna influeixi positivament sobre el penat per causar el desistiment i analitza quatre aspectes: a) que el penat faci una valoració positiva del treball realitzat (pel contacte amb els beneficiaris, la percepció de la feina feta, l'aprenentatge de noves habilitats...); b) que el TBC promogui actituds i comportaments prosocials (gràcies al contacte amb altres penats, amb voluntaris, amb el delegat d'execució de mesures [DEM, a partir d'ara] i amb el supervisor de la feina); c) la percepció que la justícia processal ha tingut en compte les seves opinions, necessitats i inquietuds a l'hora de prendre decisions sobre el desenvolupament de la seva MPA, i d) la intervenció sobre les necessitats criminògenes del penat (destacant la importància del DEM per detectar quines són i proposar un TBC adequat). Adaptar els programes a les necessitats criminògenes dels delinqüents és un plantejament que genera un consens generalitzat (Stevens, 2014).

Si analitzem la normativa europea actual en relació amb les penes comunitàries,³⁸ veurem que Catalunya se situa en un punt intermedi entre el punitivisme i la perspectiva reintegradora, amb països en tots dos extrems.

---

³⁸ Regles europees sobre penes o mesures comunitàries (1992, 2000), les regles europees de *probation* i la decisió marc sobre *probation*.

Morgenstern (2011) creu que el paper dels experts és fonamental per aconseguir contenir les polítiques criminals més irracionals i punitives.

A Anglaterra (Ministry of Justice, 2012), es va fer una consulta als operadors de justícia sobre quines propostes calia fer amb la finalitat d'aconseguir reduir el nombre de víctimes i la reincidència en penes comunitàries. Els resultats van fer palesa la necessitat que en la mesura imposada hi hagués un element punitiu basat en el principi retributiu, però, alhora, que es produís el manteniment d'un sistema de penes comunitàries robust i intensiu (amb avaluació del risc) per poder ser aplicat pels tribunals, i la recerca d'un ús més creatiu de les penes (també de les econòmiques) perquè siguin efectives. Les respostes anaven en la línia d'implementar penes més intensives, utilitzar el monitoratge electrònic, donar més flexibilitat al treball i decisions dels DEM o facilitar la disponibilitat de la justícia restaurativa per a les víctimes, entre d'altres. Aquesta recerca fa palesa la importància dels tècnics d'execució, tant pel paper rellevant que tenen en l'execució de les mesures com per la visió que desenvolupen respecte a elles (Astorga *et al.*, 2013).

1.6.2. Estudis sobre les mesures i els programes que s'apliquen

La majoria d'estudis que trobem es basen a analitzar l'aplicació dels TBC –probablement perquè, segons algunes investigacions, és l'MPA que més s'aplica (*Justidata* 36, 2003)–. Molts d'aquests estudien com s'aplica la mesura del TBC, per a quin tipus de fets delictius, quin és el perfil de subjecte penat, durant quant de temps, etc. També hi ha estudis que es limiten a analitzar la legislació que emmarca els TBC i altres que van dirigits a trencar amb els tòpics que giren al voltant de l'aplicació i el compliment dels TBC.

Dins del grup d'estudis que parlen sobre l'aplicació del TBC, n'hi ha alguns que aposten per aquesta mesura, com és el cas de les autores Rex i Gelsthorpe. Aquestes van enfocar les seves recerques a avaluar la implementació dels TBC com una pena alternativa de compliment en la comunitat i, com a resultat, van remarcar la importància d'aquells TBC basats en l'adquisició d'habilitats, sobretot laborals. A la vegada, tant en la seva recerca *Crime reduction programme* com a *The Role of Community service in Reducing Reoffending*,

destaquen la relació entre la situació laboral o educativa del penat i el risc de reincidència, que serà més baix com més estable sigui la situació ocupacional del subjecte (Rex, Gelsthorpe, Roberts i Jordan, 2003; Rex i Gelsthorpe, 2002).

En la mateixa línia, Torres (2006) observa que, en general, l'aplicació dels TBC s'estableix més per faltes que no pas per delictes, fet que l'autora interpreta com que encara no s'ha assumit la imposició generalitzada d'aquesta pena pels delictes.

D'altra banda, Blay (2007) veu la necessitat de desmuntar «Nou tòpics sobre el treball en benefici de la comunitat: la necessitat d'una discussió basada en coneixements empírics», entre els quals el tòpic número 1 és que «el TBC no s'aplica». L'autora rebutja aquesta idea argumentant que l'aplicació dels TBC es troba en augment, a causa de l'aplicació per fets delictius relacionats amb la violència de gènere i trànsit, respecte als quals ja es considera la imposició del TBC com una pena directa.

Contreras (2010) fa propostes de millora del TBC que es concreten a: 1) potenciar el treball dels DEM perquè facin una bona detecció de factors criminògens rellevants; 2) potenciar el caràcter prosocial de l'execució, sobretot quan hi hagi factors de risc de reincidència; 3) fer de reforç positiu dels comportaments antidelictius, fomentar habilitats per a la resolució de problemes i millorar la qualitat de les relacions interpersonals, i 4) potenciar la percepció dels penats sobre la utilitat del treball que realitzen, la qual cosa es pot assolir explicant-los millor el sentit de l'activitat i com opera com a benefici per als seus destinataris.

A l'altre extrem també trobem altres estudis que no aposten tant per l'aplicació d'un TBC, ja que els resultats derivats de la seva aplicació no mostren millores en el penat. Aquest és el cas de la recerca desenvolupada a Suïssa per Killias, Aebi i Ribeaud (2000), en la qual, en comparar l'eficàcia dels TBC amb les penes d'empresonament de curta durada, les xifres derivades de la investigació no van resultar ser significatives.

Respecte a les mesures de seguretat, trobem estudis com el de López i Murillo (2009), en què s'analitza el paper de l'àmbit sanitari com a resposta per al

compliment de la mesura de seguretat, i s'identifica el perfil de les persones que estan complint aquestes mesures: a) home, d'entre 31 i 40 anys, de nacionalitat espanyola, amb nucli de convivència habitual en família d'origen i sense antecedents penitenciaris; b) el delictes principal de la pena base és contra les persones amb un temps de mesura entre els 6 i 12 mesos, amb resolució condemnatòria; c) quan s'ha imposat una ordre d'allunyament, en el 55% dels casos és vers la família d'origen; d) el diagnòstic se situa entre els trastorns mentals severos, i e) el 63,4% ha consumit tòxics en la seva biografia, amb l'addicció a l'alcohol com a principal, seguida del cànnabis.

1.6.3. Sobre l'eficàcia dels programes i les mesures

En aquest tercer bloc es presenten els estudis enfocats a avaluar l'eficàcia dels programes, en funció dels objectius que es pretenen, la taxa de reincidència o els canvis que es generen en les dinàmiques de les persones.

Hi ha un grup d'estudis que hem consultat en què l'eficàcia de les MPA es mesura mitjançant la reincidència en el delictes dels qui hi han estat sotmesos. I dins d'aquest grup, els estudis es poden subdividir entre els que comparen l'eficàcia de les MPA amb les altres penes (majoritàriament presó) i les que avaluen les MPA exclusivament.

Com que les diferències metodològiques entre les recerques estudiades són importants, resulta difícil comparar els resultats que s'han obtingut. No hi ha unanimitat en l'ús del concepte de reincidència (s'utilitza la judicial, la penal o la penitenciària), els anys de seguiment són diferents i, de vegades, s'estudien totes les mesures i, de vegades, només les principals.

Alguns estudis fets a Espanya reflecteixen que les taxes de reincidència presenten intervals molt amplis en funció de la metodologia de treball escollida: del 14,1% al 44,8% (Bonfill *et al.*, 2013; Cid, 2007b; Villacampa, 2006; Villacampa, Torres i Luque, 2006). També s'hi constata que les obligacions de compliment tenen una taxa més elevada que els TBC i que la tipologia delictiva amb més reincidència és la dels delictes de relacions familiars (vegeu la taula 12) (Villacampa, 2006; Villacampa *et al.*, 2006).

Taula 12. Taxes de reincidència de les persones que han complert una MPA

Segons àmbit de la reincidència	Mesura de presó	9,1%
	Nova MPA	7,0%
Segons tipus de programa	TBC	15,8%
	Obligacions	17,0%
Segons antecedents penals	Sí antecedents	31,0%
	No antecedents	9,6%
Segons tipus de delictes	Relacions familiars	30,0%
	Delictes de trànsit	27,3%
	Contra les persones	16,7%
	Contra la propietat	15,8%
	Delictes de drogues	12,5%
	Altres delictes	30,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de Bonfill *et al.*, 2013; Villacampa, 2006; Villacampa *et al.*, 2006

Trobem en molts estudis internacionals europeus (majoritàriament del Regne Unit), que aquest tema ja fa molts anys que s'estudia. Alguns estudis dels anys vuitanta i noranta ofereixen taxes de reincidència al voltant del 50% i mostren dubtes sobre la potencialitat rehabilitadora de les MPA (Lloyd, Mair i Hough, 1994; May, 1999; Walker, Farrington i Tucker, 1981). Alguns autors sí que s'atreveixen a confirmar una associació significativa entre la reducció de la reincidència i les mesures (May, 1999; Walker *et al.*, 1981), però altres dubten sobre la seva efectivitat i plantegen si són altres variables socials i penals dels delinqüents les que fan reduir la reincidència i no l'aplicació d'un determinat programa d'intervenció (Lloyd *et al.*, 1994).

Les taxes obtingudes pels estudis més recents varien força segons el país i la metodologia d'estudi (vegeu la taula 13). Les mesures a la comunitat s'executen de manera molt diversa en els diversos països i, a més, s'avaluen també de manera diferent. Per tant, només podem tenir presents les dades obtingudes per poder-nos fer una idea de la situació actual en el context europeu.

Taula 13. Taxes de reincidència obtingudes pels estudis europeus

País	Taxa de reincidència	Mesures estudiades	Temps de seguiment	Mostra/població d'estudi	Metodologia
Dinamarca	20%	Penes a la comunitat	2 anys	Població 2010	Reincidència judicial
Holanda	41%	Penes a la comunitat	2 anys	Població 2007	Només els delinqüents violents
Regne Unit	25,6 – 35,8%	Penes a la comunitat	1 any	Diversos	Reincidència judicial
Itàlia	19%	Penes a la comunitat	8 anys	Mostra (n = ?)	Estudi longitudinal
Suècia	20%				
Noruega	21%				
Islàndia	16%	Penes a la comunitat	2 anys	Mostra de 600.000 persones dels països nòrdics	Reincidència judicial
Finlàndia	25%				
Dinamarca	22%				

Font: Elaboració pròpia basada en Alberda i Wartna, 2013; Leonardi, 2007; Justitsministeriet, 2013; Kristoffersen, 2010; Ministry of Justice, 2014b, 2013; Spohn i Holleran, 2002.

El Regne Unit, a través del Ministry of Justice, cada any publica de manera sistemàtica força volum d'informació sobre la mesures comunitàries provinents de la recerca. Algunes especificacions que fan: els homes reincideixen més (36% de reincidència en homes i 27% en dones); els joves (de 18 a 20 anys) reincideixen més que la gent més gran (40 anys o més) (39% i 28% de reincidència, respectivament); les persones amb més antecedents (16 o més) reincideixen més que les persones amb pocs antecedents (d'1 a 5 antecedents) (taxes del 51% i 21%, respectivament).

Spohn i Holleran (2002) aporten altres dades: si ens fixem en les noves denúncies, un 33,5% dels infractors que han complert una MPA reincideixen, però si ens fixem en les noves condemnes per sentència ferma, només ho fan el 25,6%; finalment, són pocs (12,8%) els que entren a la presó per un nou delicte després d'haver complert una MPA.

D'altra banda, pel que fa als estudis que comparen l'eficàcia de les MPA amb la pena de presó, es reproduïx l'inconvenient de l'heterogeneïtat respecte a les metodologies emprades, les penes comparades o els perfils dels infractors. S'ha de tenir present, a més, que no tots els estudis estudien les mateixes penes privatives (alguns usen només les penes curtes de 6 mesos a 2 anys, altres inclouen també els arrestos de caps de setmana, etc.), ni les mateixes

penes comunitàries (per exemple, alguns autors les estudien a través de les suspensions). Similarment, també trobem força diferències i limitacions metodològiques (diferents anys de seguiment i limitacions mostrals, entre d'altres).

Tenint presents aquests aspectes, trobem divergències importants en els resultats d'aquests estudis.

D'una banda, hi ha estudis que sí que han trobat diferències en l'eficàcia de les mesures estudiades i que han conclòs que la presó té taxes de reincidència significativament més elevades que les mesures comunitàries (Cid, 2007b; Spohn i Holleran, 2002). No sols això, aposten per considerar la presó com a contraproductiu per a la reincidència (encara que no se n'ha pogut provar una relació causal) atesos els seus efectes criminògens: augmenta l'estigma, dificulta la possibilitat d'obtenir feina estable, dificulta formar un entorn familiar, etc. Tot i així, els autors que estudien la comparativa amb les penes curtes de presó i, a més a més, controlen en major o menor mesura el perfil dels delinqüents conclouen que no podem considerar que la presó incrementi més la reincidència que les mesures comunitàries, és a dir, no s'hi observen diferències significatives (Aarten, Denkers, Borgers i Van Der Laan, 2014; Killias *et al.*, 2000). No obstant això, observen que les mesures comunitàries redueixen més la reincidència en delinqüents amb antecedents, mentre que la presó ho fa més en els delinqüents primaris (Killias *et al.*, 2000). Per acabar, cal dir que s'observen també factors criminogènics de la presó, especialment associats al fet que les persones desenvolupen actituds desfavorables envers la pena i el sistema de justícia penal (Aarten *et al.*, 2014).

Alguns dels estudis esmentats, a més d'oferir informació sobre les taxes de reincidència, també han estudiat el pes de les variables i la seva influència per explicar la reincidència en les MPA (vegeu la taula 14).

Taula 14. Variables estudiades en relació amb la reincidència

Variables associades a la reincidència	Variables NO associades a la reincidència
Antecedents penals i antecedents penitenciaris ³⁹	Incidències ⁴⁰
Poca xarxa familiar	Nacionalitat
Problemes d'habitatge	Estat civil
Mala situació laboral	Nombre de fills
Mala situació econòmica	Nivell d'estudis
Problemes de salut física o psicològica	Durada de la condemna
Actituds procriminals ⁴¹	
Dues reunions fallades o més amb l'agent de <i>probation</i> ⁴²	
Problemes de drogues ⁴³	
Tipus de drogodependència ⁴⁴	

Font: Elaboració pròpia a partir de Bonfill *et al.* (2013), Cid (2007), Lloyd *et al.* (1994), May (1999), Ministry of Justice (2014a, 2014b), Villacampa *et al.* (2006) i Walker *et al.* (1981).

També s'han trobat variables respecte a les quals hi ha discrepàncies entre els diversos resultats aportats:

- **Edat:** segons Walker *et al.* (1981), no hi ha associació entre edat i reincidència, però Lloyd *et al.* (1994), May (1999) i Cid (2007) sí que conclouen que hi ha relació: a menys edat d'inici més reincidència.
- **Gènere:** no observen diferències significatives Villacampa *et al.* (2006) ni Cid (2007), però sí que les troben Lloyd *et al.* (1994) i May (1999), que considerarien els homes més reincidents.
- **Delicte comès:** diversos autors no hi observen relació (Villacampa *et al.*, 2006; Lloyd *et al.*, 1994; Walker *et al.*, 1981); tot i així, Cid (2007) i May (1999) associen els delictes *contra la propietat* amb més reincidència. May (1999) també associa la delinqüència *contra la llibertat sexual* amb una més baixa reincidència.

³⁹ Diversos estudis la destaquen com la variable més bona predictora de la reincidència.

⁴⁰ El 21% de les mesures finalitzen per incidències (Ministry of Justice, 2014b).

⁴¹ Taxa específica: 60%.

⁴² Taxa específica: 42%.

⁴³ Taxa específica: 55%.

⁴⁴ (May, 1999): no obtenen resultats concludents sobre l'alcohol.

- Tipus de programa imposat: diversos autors no hi observen relació (Bonfill *et al.*, 2013; Lloyd *et al.*, 1994; Ministry of Justice, 2014b; Villacampa *et al.*, 2006); tot i així, Cid (2007), May (1999) i Walker *et al.* (1981) sí que en troben, d'associació.

1.6.3.1. Reincidència i programes relacionats amb delictes de trànsit

En aquesta part es fa una breu revisió d'aquells estudis que se centren a *avaluar l'eficàcia dels programes formatius* amb aquelles persones que han comès un delictes de *trànsit i la reincidència que s'hi associa*.

Un objectiu principal de la majoria d'estudis és identificar el perfil d'aquests infractors. Hilterman i Mancho (2012) troben que els infractors de trànsit solen ser homes, de nacionalitat espanyola i amb una mitjana d'edat de 37,4 anys. Com a factor de risc sociodemogràfic, relacionat amb un pitjor estil de conducció, trobaven el fet de tenir menys de 25 anys o ser més gran de 55 anys, ser solter, no tenir càrregues familiars o estar a l'atur.

En referència a l'avaluació psicològica dels penats (Hilterman i Mancho, 2012; Hilterman i Tresovares, 2010), s'observava que el consum d'alcohol era el problema principal d'aquestes persones, obligades a fer un programa formatiu que tenia poc a veure amb les seves necessitats, i això influeix a l'hora d'avaluar l'eficàcia d'aquests programes, sobretot quan se'n vol conèixer l'impacte en relació amb la reincidència. La seva conclusió és que aquests programes formatius, tal com estaven dissenyats, no possibiliten un canvi en l'estil de conducció favorable dels participants per basar-se en qüestions estrictament d'estil de conducció i no tractar el problema real com seria, en molts casos, el consum d'alcohol (Hilterman i Tresovares, 2010).

En una anàlisi més fina de les dades que ens ofereixen aquestes recerques, veiem que la majoria dels usuaris que van fer aquests programes formatius van millorar en els aspectes següents: la percepció de risc que suposa conduir sota la influència dels efectes de l'alcohol, la conducció arriscada o temerària i la reacció davant d'una situació de perill. Però que, per contra, el programa formatiu no era suficient per canviar la percepció del perill, la reacció d'enuig

davant d'altres conductors, el respecte a les normes o la consideració envers altres conductors.

Un altre estudi, de Gallardo i Pueyo (2009), tot i trobar unes actituds més antisocials en els penats per MPA que en un grup control (persones no infractores de trànsit), conclou que no es pot parlar d'un perfil específic de delinqüent contra *la seguretat en el trànsit*. En aquest estudi també s'explica la dificultat de mesurar la reincidència, ja que els delictes de trànsit tenen una alta xifra negra (és fàcil fer-ne sense ser detingut).

En l'estudi de Hilterman i Mancho (2012) es va fer el seguiment d'una mostra de 236 infractors, amb un disseny quasiexperimental i un seguiment de 2,34 anys de mitjana, per veure la reincidència, que es recull de tres maneres: reincidència d'execució penal (tornar a ser condemnat a una mesura), judicial (nova entrada com a imputat) i autoinformada (es va preguntar directament a una mostra dels participants en la recerca).

La taxa de reincidència en execució penal va ser del 2,6%. La reincidència judicial va ser del 8,2%. La reincidència autoinformada va ser del 18,5%. En aquesta darrera, les persones que val voler contestar si havien comès noves infraccions van dir que «sí» en un 59,3% i reconeixien haver estat multades en un 46,3%.

1.6.3.2. Reincidència i programes relacionats amb la violència de gènere

En segon lloc, tenim estudis que avaluen la reincidència en persones que han comès un delicte de *violència de gènere*, diferenciant aquelles condemnades a una pena de presó d'aquelles que ho han estat a una MPA i, dins d'aquestes, les que han fet un programa formatiu específic.

Téllez (2013) va dur a terme un estudi per conèixer la reincidència delictiva en els agressors de parella, diferenciant si aquests havien estat condemnats a una pena de presó (65 persones) o a una MPA (129 persones a TBC), i 325 persones a qui es va aplicar una suspensió de la pena de presó (condicionada al compliment d'un TBC o d'un PF). Tot i que aquest estudi pot presentar certs problemes de fiabilitat, ja que hi ha molta diferència en la mostra de subjectes

dels diversos grups i les característiques dels individus poden ser ja diferents d'origen, els resultats registren una taxa de reincidència menor en les MPA que en la pena de presó.

Pérez i Martínez (2010) fan un estudi amb una mostra de 282 persones condemnades a la realització d'un programa formatiu. En aquest cas, s'avaluava la reincidència com a nova denúncia policial o un nou ingrés a presó per un nou delictes de violència de gènere. El temps de seguiment d'aquests penats va ser de 12 mesos de mitjana i els resultats mostren una taxa de reincidència general d'un 8,8% i un 6,4% per un nou delictes de violència de gènere. La majoria d'aquesta reincidència específica era per trencament d'ordre d'allunyament (un 46,7% dels qui reincidien). Conclouen que, entre totes les variables que han pogut estudiar, n'hi ha cinc que es correlacionen amb la reincidència: 1) l'alcoholisme; 2) la resistència al canvi; 3) el fet d'haver estat testimoni de maltractaments a la infància; 4) un període d'atur sense prestacions, i 5) el consum de drogues durant la comissió del delictes.

Altres estudis se centren a descriure les característiques dels infractors que arriben a aquest tipus de programa. Així, l'estudi de Pérez i Martínez (2009) descriu un perfil en què la persona majoritàriament és d'origen espanyol o sud-americà, es troba condemnat pel primer delictes a una edat tardana (prop dels quaranta anys) i no té antecedents delictius a la família d'origen. La meitat de la mostra són consumidors habituals de drogues, majoritàriament alcohol i cocaïna. És important destacar-ne el fet que en aquest tipus de persones no sol existir una carrera delictiva consolidada; són primaris judicialment, motiu que va lligat al tipus de condemna aplicada. Altres estudis, com el de Civit, Iturbe, Martínez, Muro i Nguyen (2013), distingeixen tres perfils diferents d'agressors de parella: els *negadors*, els *moderats* i els *realistes*. D'aquests, s'ha trobat que el perfil *negador* té el pitjor pronòstic, atès que nega el problema de la violència en la parella i no té motivació al canvi. Sense motivació al canvi, el programa formatiu perd el sentit de la seva finalitat. Els autors defensen que el problema principal dels programes formatius és el fet que aquests s'haurien d'iniciar una vegada hi ha una motivació al canvi per part dels agressors.

1.6.3.2. Reincidència i programes relacionats amb el tractament de drogodependents

Per acabar, hem pogut trobar alguns estudis amb mostra de persones drogodependents que, per diferents motius, se'ls ha aplicat una MPA. Respecte de la reincidència general, les taxes de reincidència en MPA són més baixes. Això pot ser pel fet que els delinqüents que van a la presó molts cops no fan tractament de drogodependència (ja que no és voluntari) o el fan més tard, mentre que els que compleixen una MPA sí que fan el tractament, ja que el compromís de fer el tractament és una condició per obtenir la mesura de MPA (Spohn i Holleran, 2002).

L'estudi de Muñoz, Pérez, Cerezo i García (2011), realitzat amb una mostra de 213 drogodependents que rebien el tractament com una mesura de seguretat o una alternativa a la presó (grup experimental) i 85 drogodependents que rebien un tractament de deshabitació dins de la presó (grup control), troba que els tractaments terapèutics fora de la presó són més eficaços per prevenir la reincidència que els que es realitzen dins de la presó. Concretament, anomenaven tres variables que feien més probable la no-reincidència posterior del subjecte: que la persona hagués decidit sotmetre's al tractament de deshabitació abans de la decisió judicial; que hagués realitzat el tractament en una institució pública o privada fora de la presó, i que el delictes comès no hagués estat contra la salut pública.

San Juan, Germán i Vozmediano (2009) van fer un estudi amb una mostra de 160 persones drogodependents a les quals se'ls havia suspès la pena també per seguir un tractament en un centre especialitzat, com en l'estudi anterior. En els resultats es van trobar que el 65% no havien reincidit en el període de temps estudiat (un any de seguiment). Destacaven dels que sí que reincidien judicialment que el 71% havien comès només un o dos delictes i que el 70% eren delictes *contra la propietat*, el 9,4% delictes *contra les persones*, l'1,9% delictes *contra la salut pública* i el 8,8% *altres tipus* de delictes.

Bonfill, Ruz, Casado i Moreno (2013) estudien la taxa de reincidència d'execució penal de persones a les quals s'ha substituït la pena privativa de

llibertat per un tractament de drogodependència. Algunes de les variables que expliquen la reincidència són: la situació familiar –a més família, menys reincidència–, el treball –si el subjecte treballa tendeix a establir-se menys reincidència– i l’edat –si el subjecte ha començat el consum més tard, és més probable que no reincideixi.

1.6.4. Respecte a les propostes de millora que aporten els diversos estudis

Algunes de les propostes que hem trobat en la literatura consultada per millorar els programes, augmentar-ne l’efectivitat i reduir la reincidència són les següents:

- Ajustar les mesures a les possibilitats de la xarxa social d’assumir en cada territori diferents tipus de demandes.
- Ajustar les mesures a les necessitats criminògenes dels delinqüents, ja que només d’aquesta manera aconseguirem que les mesures s’assoleixin amb èxit en tots els seus objectius (Ministry of Justice, 2014a, 2014b).
- Considerar la possibilitat d’imposar més d’una mesura de manera combinada per poder assolir tots els objectius que les mesures pretenen (càstig, prevenció, reparació del dany, rehabilitació i protecció de la ciutadania) (Ministry of Justice, 2014a) o fins i tot flexibilitat sobre quina mesura imposar per donar lloc a noves propostes sense haver d’esperar a la modificació de la llei i, si aquestes funcionen, incorporar-les (Killias, *et al.*, 2000).
- Un altre aspecte important és la immediatesa de la intervenció, l’eficàcia va lligada a iniciar la mesura al més aviat possible (Ministry of Justice, 2014b).
- Respecte als programes formatius, quan s’imposin per un delictes de trànsit relacionat amb la conducció sota els efectes de l’alcohol, caldria valorar si aquesta és la problemàtica subjacent i adaptar la mesura a la necessitat criminògena.
- Pel que fa als programes formatius imposats per un delictes de violència de gènere, cal valorar prèviament la motivació del subjecte al canvi, atès que si no reconeixen la culpa ni reconeixen tenir un problema, és molt

difícil que el programa formatiu tingui una incidència en la manera de pensar i d'actuar envers la dona. Aquests programes tenen una durada molt curta i caldria ampliar-los si es vol treballar les distorsions cognitives envers la dona, l'ús de la violència i l'empatia de l'agressor.

2. La recerca

Aquest estudi respon a la demanda específica de la Subdirecció General de Reparació i Execució Penal a la Comunitat (SGREPC) per tal de conèixer les característiques de les persones que atén a través de la seva competència d'execució de mesures penals en la comunitat, i per conèixer, també, la taxa de reincidència d'aquestes MPA i els factors que hi incideixen.

El CEJFE, i en concret l'Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica, dóna resposta a aquesta demanda que, a més, complementa la línia d'estudis de reincidència que duu a terme en relació amb diferents àmbits de l'execució penal i pel que fa a diverses penes, mesures i programes d'intervenció.

2.1. Finalitat

La recerca aporta informació actualitzada, quantitativa i global, respecte a les MPA. La finalitat d'aquest estudi és establir la taxa de reincidència de totes les persones que l'any 2010 van finalitzar una MPA, i aportar detalls respecte a la variabilitat de la taxa segons diverses variables personals, penals i criminològiques. La informació pot ser molt rellevant com a orientació de les futures intervencions a fer i pel que fa a les comparatives a establir.

2.1.1. Objectius

- 1) Descriure les característiques principals de les persones que han finalitzat una MPA en el seu conjunt, així com les característiques de determinats grups específics (infractors agrupats segons la mesura imposada o el delicte comès).
- 2) Descriure determinades característiques de com s'ha produït l'execució de les mesures, especialment de les incidències que han tingut lloc durant el seu compliment.
- 3) Obtenir la taxa general de reincidència del 2015 per a MPA i descriure'n les característiques bàsiques: temps que es triga a reincidir, delicte comès, nombre de reincidències i tipus de condemna rebuda.

- 4) Quantificar i descriure les taxes de reincidència segons cadascuna de les següents mesures imposades: treballs en benefici de la comunitat, programes formatius, tractaments terapèutics ambulatoris i internaments en l'àmbit comunitari.
- 5) Quantificar i descriure les taxes de reincidència en funció de determinades agrupacions delictives: delictes relacionats amb el *trànsit*, amb la *violència de gènere*, *contra les persones i la llibertat sexual*, *contra la propietat* i *altres delictes*.
- 6) Comparar el perfil i la reincidència d'aquelles persones a les quals, condemnades per una mateixa tipologia delictiva, se'ls ha imposat una MPA diferent.
- 7) Comparar el perfil i la reincidència d'aquelles persones a les quals, condemnades per delictes de *trànsit* o *violència de gènere*, se'ls ha imposat o bé una MPA o bé una pena de presó.
- 8) Quantificar i descriure les taxes de reincidència en funció de les variables demogràfiques, penals i de compliment en l'execució de la mesura.

2.1.2. Hipòtesis

- 1) La taxa de reincidència presentarà variacions en funció del delictes principal.
- 2) La taxa de reincidència no presentarà variacions en relació amb les dades demogràfiques: gènere, nacionalitat i edat.
- 3) La taxa de reincidència es correlacionarà positivament amb el compliment previ d'altres mesures penals (antecedents).
- 4) L'aparició d'incidències durant el compliment de la mesura es correlacionarà positivament amb la taxa de reincidència.
- 5) La taxa de reincidència es correlacionarà positivament amb el nombre de canvis de tècnic/supervisor responsables de l'execució.

- 6) La taxa de reincidència de les persones que han complert un TBC de menys de 30 jornades serà inferior a la dels qui han complert TBC de més temps imposat.

2.2. Metodologia

La metodologia de la recerca es basa en la recollida i explotació quantitativa de les dades obtingudes a través de l'aplicació SIJJ/MPA (Sistema d'Informació de Justícia Juvenil i Mesures Penals Alternatives) del Departament de Justícia.

2.2.1. Població estudiada

L'objecte d'estudi han estat totes les persones que van finalitzar una MPA l'any 2010 a Catalunya. Després de la depuració de casos, la població estudiada s'ha establert en N=8.839 persones.

Amb l'objectiu de fer una comparativa, també s'han inclòs en l'estudi aquelles persones que, el mateix any 2010, van sortir de la presó per condemnes relacionades amb delictes de *trànsit* (N=227) o *violència de gènere* (N=156).

2.2.2. Procediment i treball de camp

Les característiques bàsiques de les persones que van finalitzar una MPA, així com la informació principal de l'execució de les mesures es van extreure informàticament de l'aplicació SIJJ/MPA. Aquestes dades es van depurar per tal de poder analitzar-les quantitativament en una sola matriu.

Durant la depuració d'aquesta informació bàsica es van identificar algunes limitacions de les dades:

- Forma d'imposició de les mesures. Atès que no totes les resolucions judicials queden registrades en l'aplicació SIJJ/MPA o hi ha diferències territorials en la manera de registrar-les, va ser impossible identificar la forma d'imposició concreta de totes les mesures a estudiar, especialment en cas de TBC. Això ha significat, d'una banda, no haver pogut concretar com a objectiu de recerca l'estudi de la reincidència segons les formes d'imposició de les MPA (forma directa, per suspensió,

per substitució o per mesura de seguretat). I, d'altra banda, ha comportat una classificació de les mesures sobre la base de la intervenció (treballs en benefici de la comunitat, programes formatius, tractaments terapèutics ambulatoris i internaments en l'àmbit comunitari) i no segons la forma d'imposició.

- Qualificació de la violència de gènere. En l'aplicació SIJJ/MPA els delictes contra les persones, per exemple una amenaça, no sempre queden identificats pel tipus qualificat de violència (*violència de gènere, violència domèstica, violència intrafamiliar o altres*). No obstant això, en l'aplicació sí que es recull de manera estructurada el contingut de la intervenció en cas de TBC o programes formatius i es fa a través de les categories següents: *seguretat viària, violència domèstica, violència intrafamiliar, delictes sexuals, conductes violentes o altres continguts*. Després d'haver consultat aleatòriament els informes tècnics d'alguns dels casos, es va identificar el contingut de la intervenció anomenat *violència domèstica* com a mesures imposades per delictes de violència de gènere. Per tot això, cal tenir en compte que encara pot haver quedat algun cas classificat erròniament com a *violència de gènere* en què, en el cas d'antecedents i reincidència, la qualificació inicial recollida al SIJJ/MPA no hagi estat la correcta i, per tant, hi pot haver un petit biaix.
- Incidències respecte al compliment dels TBC. Les incidències produïdes durant l'execució de les mesures també es van extreure informàticament del SIJJ/MPA, excepte les referides a les activitats realitzades en la mesura de TBC, de les quals es va fer una extracció manual durant el treball de camp que es descriu a continuació. Aquesta part del treball de camp va tenir com a objectiu comprovar la hipòtesi 4, l'associació entre el compliment de més d'una activitat de TBC o fora del temps acordat i la reincidència. Durant aquesta tasca es va observar que les diferències de dates entre temps acordat i temps de finalització podien respondre a diverses situacions, no sempre per dificultats en el compliment. També s'hi van observar diferents maneres de registrar o donar d'alta les activitats (per exemple, una sola activitat repetida per errors en el

registre o per circumstàncies referents a les entitats). Caldrà, doncs, tenir cura a l'hora d'interpretar els resultats d'aquestes variables.

Respecte a la població excarcerada en relació amb delictes de *trànsit* o *violència de gènere*, s'han utilitzat les dades recollides pel mateix equip de recerca a l'estudi publicat l'any 2015 i dedicat a la taxa de reincidència penitenciària (Capdevila *et al.*, 2015). S'hi han mantingut només aquelles variables comparables amb les del present estudi i s'han actualitzat les referides a la reincidència per igualar el temps de seguiment.

Per a aquest estudi s'ha utilitzat el concepte de **reincidència en l'execució penal**, és a dir, quan hi ha hagut una sentència condemnatòria posterior a la data de finalització de l'MPA o de la llibertat en els excarcerats de presó. Per aquest motiu, s'han considerat **antecedents** les condemnes anteriors a aquesta data (excepte l'estudiada com a *causa base*).

Es considera **causa base** aquell expedient de MPA o ingrés a presó pel qual el condemnat ha finalitzat una mesura o pena dins del nostre període de referència (l'any 2010).

De tots els casos, s'ha fet un seguiment fins al 31 de desembre de 2014 per tal de registrar si hi ha hagut nous delictes que hagin comportat una nova condemna a MPA o un ingrés a la presó. El període de seguiment mitjà per determinar la reincidència és, per tant, de 4,5 anys, amb un mínim de 4 anys i un màxim de 5 anys de seguiment.

A part de recollir si hi ha hagut reincidència o no, s'ha recollit, també, el període que es triga a reincidir, el tipus de fet delictiu comès en la reincidència, el tipus de resposta penal que se li ha donat i el nombre de reincidències.

Amb la finalitat de recollir les dades referides a la reincidència i als antecedents, es va dur a terme un treball de camp entre els mesos de febrer i març del 2015. La recollida de dades es va fer manualment a través de les aplicacions SIJJ/MPA i SIPC (Sistema d'informació penitenciària català).

Primerament es va crear un formulari de recollida de dades amb l'aplicació SPSS Data Entry (annex 1) i se'n va fer un pilotatge per comprovar possibles problemes no previstos, així com per establir l'ordre d'extracció de dades més eficient.

El treball de camp es va dur a terme per parelles formades pels professionals de l'equip de recerca. En cada parella, un dels treballadors consultava les dades i les dictava, mentre que el seu company les introduïa al formulari creat. Dins l'equip existia la figura del coordinador, que, entre altres tasques, tenia la de resoldre els dubtes i les incidències que s'anaven presentant. Al final de cada dia es feia una còpia de seguretat de totes les dades.

La jornada de treball va ser d'un màxim de cinc hores amb l'objectiu d'evitar els errors de fatiga davant la pantalla. Es va establir un sistema de rotació en les parelles de treballadors per garantir l'homogeneïtat en la manera d'extreure les dades.

Es va realitzar una validació del 10% dels casos seleccionats aleatòriament. Això vol dir que, per a aquests casos, es van recollir dues vegades les dades per part de persones diferents i, així, validar els resultats obtinguts. La finalitat del procés de validació vol garantir la fiabilitat de la recollida de dades i minimitzar el marge d'error d'una extracció manual. Els casos replicats finalment van ser 885.

2.2.3. Variables estudiades

A la taula següent es pot trobar la descripció, el format i la codificació de les variables definitives sorgides del treball de camp i el processament de les dades.

Taula 15. Descripció de les variables utilitzades en l'estudi de MPA

Variables	Descripció	Format	Codificació
Variables personals			
Data de naixement	Data de naixement	Data (dd/mm/aaaa)	
Sexe	Sexe	Catègorica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Home 2 = Dona
Nacionalitat	Nacionalitat per països	Cadena de text	
Estranger	Nacionalitat espanyola o estrangera	Catègorica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Espanyol 2 = Estranger

Variablen	Descripció	Format	Codificació
Nacionalitat agrupada	Àrea de procedència dels estrangers (segons nacionalitat)	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	2 = UE 3 = Resta Europa 4 = Magrib 5 = Resta Àfrica 6 = Centre i Sud-amèrica 7 = Àsia 8 = Resta del món
Variablen penals			
Nombre d'antecedents	Nombre total d'antecedents	Numèrica (2 dígit)	
Nombre d'antecedents a MPA	Nombre d'antecedents a MPA	Numèrica (2 dígit)	
Nombre d'antecedents a presó	Nombre d'antecedents a presó	Numèrica (2 dígit)	
Antecedents	Antecedents a MPA i/o presó	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Antecedents a MPA	Antecedents a MPA	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Antecedents a presó	Antecedents a presó	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Nombre d'antecedents agrupat	Nombre d'antecedents	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	1 = Més de 5 antecedents 2 = De 2 a 5 antecedents 3 = 1 antecedent 4 = Sense antecedents
Àmbit dels antecedents	Àmbit penal dels antecedents	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	1 = MPA i presó 2 = Només presó 3 = Només MPA
Data del fet (últim antecedent)	Data de l'últim fet de l'últim antecedent	Data (dd/mm/aaaa)	
Temps des de l'últim fet antecedent	Temps (en dies) des de l'últim antecedent fins la finalització de la <i>causa base</i>	Numèrica (5 dígit)	
Fet principal (últim antecedent)	Fet principal de l'últim antecedent	Cadena de text	
Categoria del fet principal (últim antecedent)	Categoria del fet principal de l'últim antecedent	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	1 = Contra les persones 2 = Contra la llibertat sexual 3 = Contra la propietat 4 = Drogues 5 = Trànsit 6 = Altres
Violència del fet principal (últim antecedent)	Violència del fet principal de l'últim antecedent	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Violent 2 = No violent
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	Nombre de fets (<i>causa base</i>)	Numèrica (2 dígit)	
fet_nombre_agrupat	Nombre de fets (<i>causa base</i>)	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	1 = 3 fets o més 2 = 2 fets 3 = 1 fet
Data del fet principal (<i>causa base</i>)	Data del fet principal (<i>causa base</i>)	Data (dd/mm/aaaa)	
Edat quan el fet principal (<i>causa base</i>)	Edat quan el fet principal (<i>causa base</i>)	Numèrica (2 dígit)	
Fet principal (<i>causa base</i>)	Fet principal (<i>causa base</i>)	Cadena de text	
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Catègòrica (1 dígit, polítòmica)	1 = Violència de gènere 2 = Contra persones i lib. sexual 3 = Trànsit 4 = Propietat 5 = Altres
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Violent 2 = No violent

Variables	Descripció	Format	Codificació
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Delicte 2 = Falta
MPV	Mesura de protecció a la víctima	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Temps imposit	Temps imposit (en dies)	Numèrica (4 dígits)	
Temps imposit agrupat	Temps imposit	Categòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Fins 1 any 2 = D'1 a 2 anys 3 = Més de 2 anys
Temps imposit (TBC)	Temps imposit (categorització pels TBC)	Categòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Fins a 22 jornades 2 = De 23 a 30 jornades 3 = De 31 a 180 jornades 4 = Més de 6 mesos
Temps imposit (comparativa TBC)	Temps imposit (categorització pels TBC)	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Fins a 30 jornades 2 = Més de 30 jornades
Territori	Territori de MPA responsable d'execució	Categòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Barcelona 2 = Girona 3 = Lleida 4 = Tarragona
Programa principal (<i>causa base</i>)	Mesura principal (<i>causa base</i>)	Cadena de text	
Programa principal agrupat (<i>causa base</i>)	Tipus de mesura principal (<i>causa base</i>)	Categòrica (1 dígit, politòmica)	1 = TBC 2 = Programa formatiu 3 = Tractament ambulatori 4 = Internament
Data d'alta del procediment	Data d'alta de la <i>causa base</i> a MPA	Data (dd/mm/aaaa)	
Data d'alta del programa	Data d'alta de la mesura <i>causa base</i> a MPA	Data (dd/mm/aaaa)	
Data d'inici del programa	Data d'inici de la mesura <i>causa base</i>	Data (dd/mm/aaaa)	
Data de finalització del programa	Data de finalització de la mesura <i>causa base</i>	Data (dd/mm/aaaa)	
Temps a iniciar	Temps a iniciar (data fet - data inici) (en dies)	Numèrica (5 dígits)	
Temps judicial	Temps judicial (data fet - data alta <i>causa base</i> a MPA) (en dies)	Numèrica (5 dígits)	
Temps d'assignació	Temps d'assignació (data alta <i>causa base</i> a MPA - data inici) (en dies)	Numèrica (4 dígits)	
Temps d'execució	Temps en execució (en dies)	Numèrica (4 dígits)	
Temps d'execució agrupat	Temps en execució	Categòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Fins 1 any 2 = D'1 a 2 anys 3 = Més de 2 anys
Edat quan l'inici de la <i>causa base</i>	Edat a l'inici de l'execució	Numèrica (2 dígits)	
Canvis de tècnic/supervisor	Nombre de canvis de tècnic/supervisor responsable de la mesura	Numèrica (2 dígits)	
Canvis de tècnics agrupat	Nombre de canvis de tècnic/supervisor responsable de la mesura	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Més de 2 tècnics 2 = Fins a 2 tècnics
Incidències	Incidències durant l'execució	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Incidències a inici	Incidències a la fase inicial de l'execució	Categòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No

Variablen	Descripció	Format	Codificació
Incidències a inici (tipus)	Incidències a la fase inicial de l'execució	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Incompareixença condemnat 2 = No-localització condemnat 3 = Compliment altres mesures/penes 4 = Altres 5 = Sense incidències a l'inici
Suspensió de la mesura	Suspensió del programa	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Suspensió de la mesura (tipus)	Suspensió del programa	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Suspensió administrativa 2 = Suspensió judicial 3 = Sense suspensió
Finalitzat per incidències	Finalització per incidència	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Finalitzat per incidències tipus	Tipus de finalització per incidència	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Incompliment del condemnat 2 = Alçament anticipat 3 = Prescripció de la pena 4 = Altres 5 = Finalització sense incidències
Temps acordat (TBC)	Finalització de TBC fora del temps acordat	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Sí 2 = No 3 = No consta registre
Activitats (TBC)	Més d'una activitat de TBC	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = Sí 2 = No 3 = No consta registre
Nou delictes durant execució	Nou delictes durant execució	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Variablen de reincidència			
Reincidència	Reincidència	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Reincidència violenta	Reincidència violenta	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Sí 2 = No
Àmbits de reincidència	Àmbits de reincidència	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = MPA i presó 2 = Només presó 3 = Només MPA 4 = No ha reincidit
Nombre de reincidències	Nombre de reincidències	Numèrica (2 dígit)	
Nombre de reincidències a MPA	Nombre de reincidències a MPA	Numèrica (2 dígit)	
Nombre de reincidències a presó	Nombre de reincidències a presó	Numèrica (2 dígit)	
Nombre de reincidències agrupat	Nombre de reincidències	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = 2 reincidències o més 2 = 1 reincidència
Àmbit de reincidència (primera)	Àmbit de la primera reincidència	Catègòrica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Presó 2 = MPA
Nombre de fets (primera reincidència)	Nombre de fets (primera reincidència)	Numèrica (1 dígit)	
Nombre de fets agrupat (primera reincidència)	Nombre de fets (primera reincidència)	Catègòrica (1 dígit, politòmica)	1 = 3 fets o més 2 = 2 fets 3 = 1 fet
Data del fet (primera reincidència)	Data fet delictiu (primera reincidència)	Data (dd/mm/aaaa)	
Temps a reincidir	Temps que triga a reincidir (en dies)	Numèrica (4 dígit)	

Variables	Descripció	Format	Codificació
Temps a reincidir agrupat	Temps que triga a reincidir	Catègorica (1 dígit, politòmica)	1 = 0-1 any 2 = 1-2 anys 3 = 2-3 anys 4 = 3-4 anys 5 = 4-5 anys
Edat quan la reincidència	Edat fet delictiu (primera reincidència)	Numèrica (4 dígits)	
Fet (primera reincidència)	Fet delictiu (primera reincidència)	Cadena de text	
Categoria del fet (primera reincidència)	Categoria del fet delictiu (primera reincidència)	Catègorica (1 dígit, politòmica)	1 = Violència de gènere 2 = Contra persones i llib. sexual 3 = Trànsit 4 = Propietat 5 = Altres
Violència del fet (primera reincidència)	Violència del fet delictiu (primera reincidència)	Catègorica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Violent 2 = No violent
Tipus de fet (primera reincidència)	Tipus de fet delictiu (primera reincidència)	Catègorica (1 dígit, dicotòmica)	1 = Delicte 2 = Falta
Mesura imposada (primera reincidència)	Programa principal (primera reincidència)	Catègorica (2 dígits, politòmica)	1 = TBC 2 = Tractament deshabitació 3 = Programa formatiu 4 = Mediació i reparació 5 = Mesura de seguretat MPA 6 = Altres MPA 7 = Presó ferma 8 = Presó preventiva 9 = Presó per RPS 10 = Localització permanent 11 = Altres penes privatives de llibertat

2.2.4. Anàlisi de les dades

Les tècniques i proves d'anàlisi estadística utilitzades han estat les següents:

- Taules de freqüències, mitjanes i desviació típica (com a mesura de dispersió de les dades numèriques).
- Taules de contingència amb l'extracció dels coeficients Phi i V de Cramer per mesurar l'associació entre les variables nominals, així com l'extracció dels residus tipificats corregits per estudiar les diferències entre els valors observats i els valors esperats (s'han tingut en compte els residus iguals o +/- 1,8).
- Anàlisi de la variància per a mostres independents (ANOVA) per tal d'estudiar l'associació entre variables nominals i numèriques.

Les anàlisis multivariables de factorial i clústers no han donat bons resultats per aconseguir una visió més explicativa del global de la població de MPA i la reincidència. La manca de dades de caire qualitatiu (com les socials i familiars) podria explicar aquesta limitació.

2.2.5. Calendari de la recerca

Tasques	2015 (mesos)										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Concreció i disseny de la recerca											
Recull bibliogràfic											
Recull i depuració de dades (treball de camp)											
Anàlisi de les dades											
Redacció de l'informe											
Discussió de resultats i conclusions											
Presentació de resultats											

3. Perfil de les persones que finalitzen una MPA

Un total de 8.839 persones van finalitzar l'any 2010 una mesura penal alternativa a Catalunya (MPA, a partir d'ara), i en la majoria dels casos va ser una pena de *treballs en benefici de la comunitat*. La distribució de la població per mesura és la següent:

Taula 16. Persones que van finalitzar una MPA l'any 2010

Mesures penals alternatives	N	%
Pena de treballs en benefici de la comunitat	6.807	77,1
Programes formatius	1.522	17,2
Tractament ambulatori	392	4,4
Internament	118	1,3

Cal recordar que la Subdirecció General de Reparació i Execució Penal a la Comunitat (SGREPC) també porta a terme processos de *mediació penal* i altres tipus d'actuacions, com *l'assessorament tècnic* a demanda del jutge, *l'obligació de comparèixer davant l'administració* o *el suport a l'exploració judicial*. Aquestes actuacions no es defineixen com a MPA, raó per la qual no s'han estudiat en aquesta recerca.

A la taula següent es descriuen algunes característiques personals de la població estudiada, així com algunes circumstàncies penals i d'execució de la mesura.

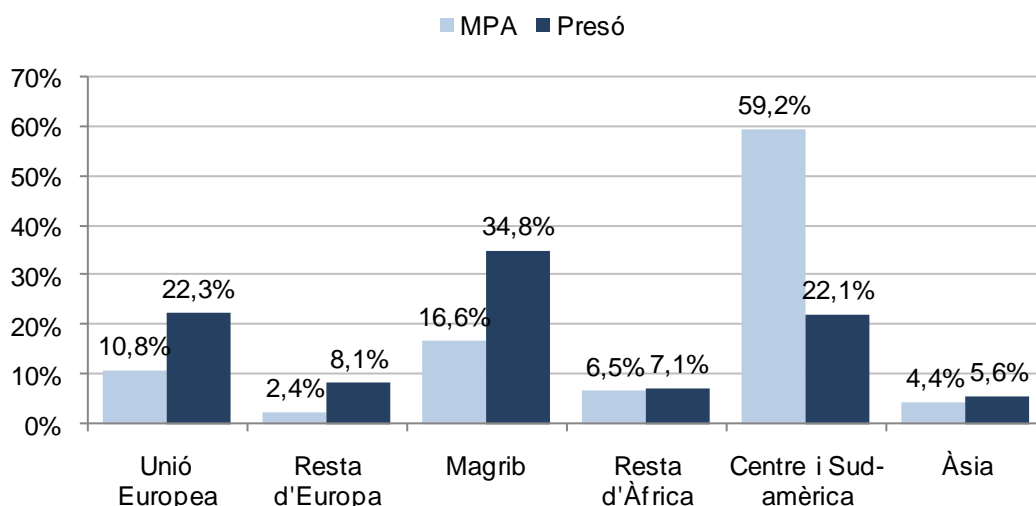
Taula 17. Característiques personals de les persones que finalitzen una MPA

Variable	Categoria	N	%
Sexe	Home	8.127	91,9
	Dona	712	8,1
Nacionalitat	Espanyola	6.220	70,4
	Estrangera	2.619	29,6
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	253	10,8
	Resta d'Europa	57	2,4
	Magrib	388	16,6
	Resta d'Àfrica	152	6,5
	Centre i Sud-amèrica	1.384	59,2
	Àsia	102	4,4

La majoria de persones que finalitzen una MPA són homes (91,9%) i tenen nacionalitat espanyola (70,4%). De les persones estrangeres, més de la meitat provenen de Centre i Sud-amèrica i destaquen, en proporcions més petites, els provinents del Magrib i de la Unió Europea.

Pel que fa a aquestes variables sociodemogràfiques, trobem alguna diferència respecte a les persones que, el mateix any 2010, van sortir en llibertat de la presó a Catalunya (Capdevila, 2015). En el grup de persones que finalitzen una MPA, hi trobem un percentatge molt semblant de dones (8,1% vs. el 8,3% a presó), però una proporció inferior d'estrangers (29,6% vs. el 43,2% a presó), que també es distribueixen de manera diferent segons l'àrea geogràfica de procedència, tal com s'observa en el gràfic següent.

Gràfic 20. Distribució dels estrangers, per àrea geogràfica de procedència, segons l'àmbit d'execució penal on han finalitzat una mesura o pena

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Capdevila (2015) i dades del present estudi.

Taula 18. Característiques penals de les persones que finalitzen una MPA

Variable	Categoria	N	%
Antecedents	Sí	2.386	27,0
	No	6.453	73,0
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	625	26,2
	Només presó	657	27,5
	Només MPA	1104	46,3
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	246	2,8
	De 2 a 5 antecedents	857	9,7
	1 antecedent	1.283	14,5
	Sense antecedents	6.453	73,0

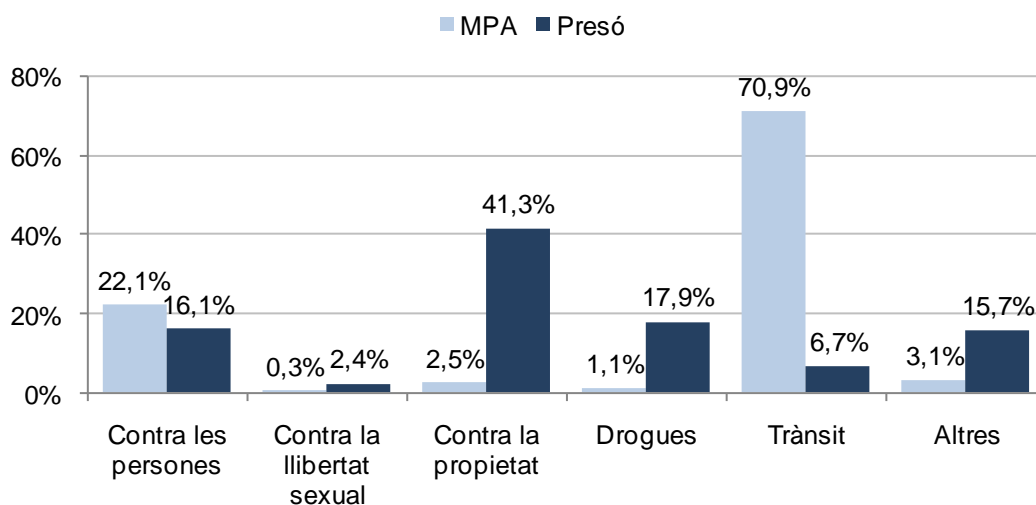
Variable	Categoria	N	%
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	161	1,8
	2 fets	646	7,3
	1 fet	8.032	90,9
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència de gènere	1.769	20,0
	Contra les persones i llibertat sexual	278	3,1
	Trànsit	6.268	70,9
	Contra la propietat	222	2,5
	Drogues i altres delictes	302	3,4
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	2.053	23,2
	No violent	6.786	76,8
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	8.769	99,2
	Falta	70	0,8
Temps imposat	Fins a 1 any	6.636	82,1
	D'1 a 2 anys	1.141	14,1
	Més de 2 anys	301	3,7
Mesura de protecció a la víctima	MPV	1.376	17,0
	Sense MPV	6.722	83,0

Variabls numèriques penals	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	8.839	0,29	0,72
Nombre d'antecedents a presó	8.839	0,45	2,10
Nombre d'antecedents	8.839	0,74	2,39
Temps des de l'últim antecedent	2.385	1.233,31	1.274,19
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	8.558	33,91	10,47
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	8.839	1,12	0,42

La majoria no té antecedents (73,0%), és a dir, ha estat la primera vegada que els serveis d'execució penal, ja sigui des de MPA o des dels serveis penitenciaris, han atès aquestes persones.

La tipologia delictiva més freqüent, en un 70,9%, és de delictes de *trànsit* (contra la seguretat viària), seguit d'un 20,0% de delictes de *violència de gènere* i en proporcions més baixes altres tipus: *contra les persones i la llibertat sexual*, *contra la propietat* i *altres delictes*. Si ho comparem amb els que finalitzen la pena a la presó, veiem que la distribució global de la tipologia delictiva és força diferent.

Gràfic 21. Distribució de la tipologia delictiva segons l'àmbit d'execució penal on han finalitzat una mesura o pena

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de Capdevila (2015) i dades del present estudi.

En MPA gairebé tots els fets estan tipificats com a delictes i només trobem al voltant d'un 1% de faltes. En el moment del fet, l'edat mitjana és de 34 anys.

Si ho comparem amb les persones que van sortir en llibertat de la presó, el percentatge dels qui van cometre un delictes violent és lleugerament més baix a MPA (23,2% vs. el 29,4% a la presó).

La imposició d'una o altra MPA és diferent segons la categoria del delictes comès a la *causa base*, atès el marc legal que les regula i les necessitats d'intervenció en cada cas. Tot i que aquestes diferències s'han desenvolupat en els apartats corresponents dels capítols 4 i 5, a la taula següent observem que:

- La pena de treballs en benefici de la comunitat s'imposa majoritàriament per delictes de *trànsit*.
- Els programes formatius es realitzen amb més freqüència per a delictes de *violència de gènere* o *trànsit* en menor mesura.
- Les mesures de tractament, ja siguin en règim ambulatori o d'internament, s'imposen a un perfil de persones heterogeni pel que fa a la tipologia delictiva.

Taula 19. Distribució de la tipologia delictiva segons la mesura imposada

Categoria del delictes	TBC	Programes formatius	Tractament ambulatori	Internament
	%	%	%	%
Violència de gènere	10,2	64,8	15,8	22,0
Contra les persones i llib. sexual	1,4	5,5	18,9	20,3
Trànsit	84,9	27,7	17,1	3,4
Contra la propietat	1,1	0,8	22,4	40,7
Altres delictes	2,4	1,2	25,8	13,6

Taula 20. Característiques relacionades amb l'execució de les MPA

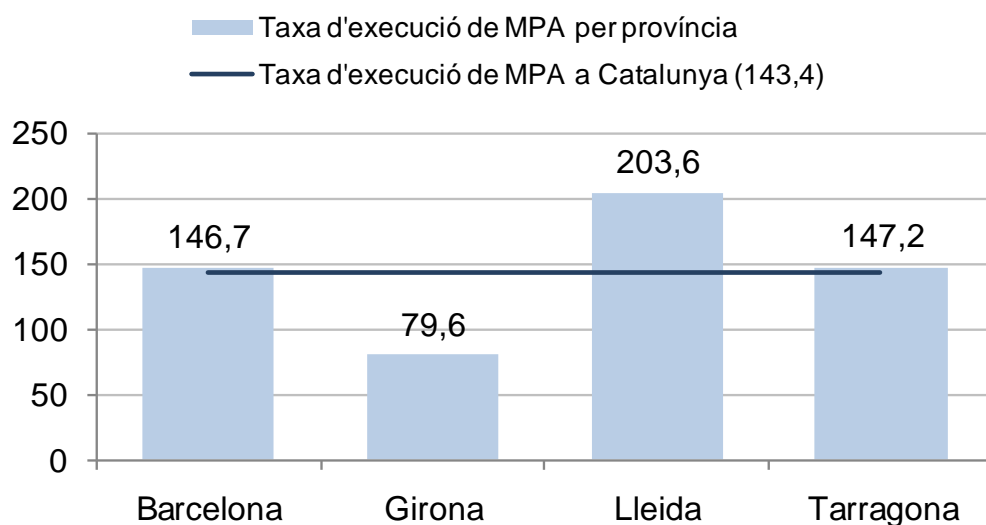
Variable	Categoria	N	%
Territori MPA	Barcelona	6.646	75,2
	Girona	487	5,5
	Lleida	739	8,4
	Tarragona	967	10,9
Programa principal (<i>causa base</i>)	TBC	6.807	77,0
	Programes formatius	1.522	17,2
	Tractament deshabitació	392	4,4
	Mesures de seguretat	118	1,3
Temps en execució	Fins a 3 mesos	1.225	13,9
	De 3 a 6 mesos	2.963	33,5
	De 6 mesos a 1 any	2.845	32,2
	Més d'1 any	1.805	20,4
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	2.685	30,4
	Fins a 2 tècnics	6.154	69,6
Incidències	Sí	2.813	31,8
	No	6.026	68,2
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	234	2,6
	No-localització condemnat	588	6,7
	Compliment altres mesures/penes	107	1,2
	Altres	719	8,1
	Sense incidències a l'inici	7.191	81,4
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	974	11,0
	Suspensió judicial	81	0,9
	Sense suspensió	7.784	88,1
Nou delictes durant execució	Sí	414	4,7
	No	8.425	95,3
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	129	1,5
	Alçament anticipat	160	1,7
	Prescripció de la pena	553	6,3
	Altres	141	1,6
	Finalització sense incidències	7.856	88,9

Variablen numèriques (de l'execució)	N	Mitjana	DT
Edat a l'inici de l'execució	8.576	35,40	10,59
Canvis de tècnic/supervisor	8.839	2,20	1,37
Temps imposat	8.078	176,97	321,95
Temps a iniciar	8.831	565,97	690,21
Temps judicial	8.818	347,92	679,87
Temps d'assignació	8.815	220,00	176,84
Temps en execució	8.838	282,63	297,70

Respecte a l'execució de les MPA, a escala territorial, Barcelona representa les tres quartes parts del total de Catalunya. Ara bé, si ens fixem en la taxa de MPA executades per cada cent mil habitants a les quatre províncies de Catalunya, trobem que Lleida és el territori que més MPA executa, mentre que Girona és el que ho fa amb menys freqüència. Haurem de veure si aquestes diferències territorials es mantenen quan analitzem les MPA per separat.

Gràfic 22. Taxa d'execució de MPA a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte a la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població a Catalunya * població de MPA per província) / 100.000.

Com hem vist a l'inici del capítol, la pena de treballs en benefici de la comunitat és l'MPA més executada.

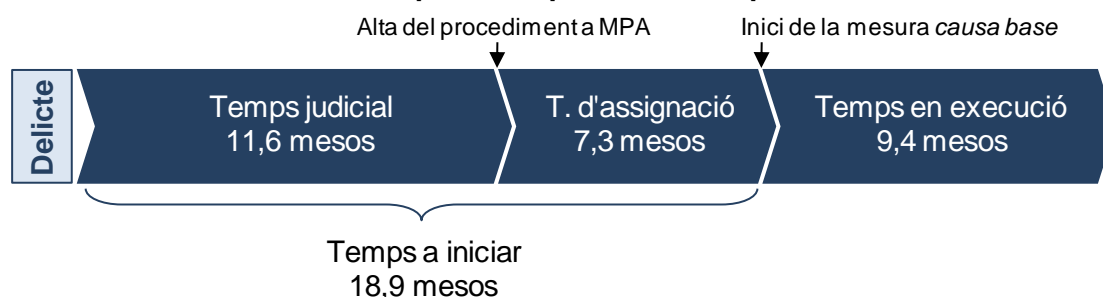
A part de la mesura principal, el jutge també ha resolt imposar una mesura de protecció a la víctima en un 17,0% dels casos, majoritàriament vinculades amb casos de violència de gènere o domèstica.

La mitjana de temps transcorregut des de la comissió del delict fins al moment d'iniciar l'execució de les mesures estudiades és d'un any i mig (variable: *temps a iniciar*). Aquest interval el podem dividir en dos períodes:

- El *temps judicial*, és a dir, el temps que ha transcorregut des de la comissió del delict fins que s'emet una resolució judicial i el procediment i la mesura a executar es donen d'alta als serveis d'execució de MPA. Aquest temps és aproximadament d'un any de mitjana (11,6 mesos).⁴⁵
- El *temps d'assignació*, que recull l'interval dedicat a assignar un tècnic responsable d'executar la mesura i a què aquest la iniciï, i que és de mitjana de poc més de mig any (7,3 mesos).

Finalment el *temps en execució* de les mesures, que és de 9,4 mesos de mitjana.

Gràfic 23. Distribució del temps en els procediments penals de MPA

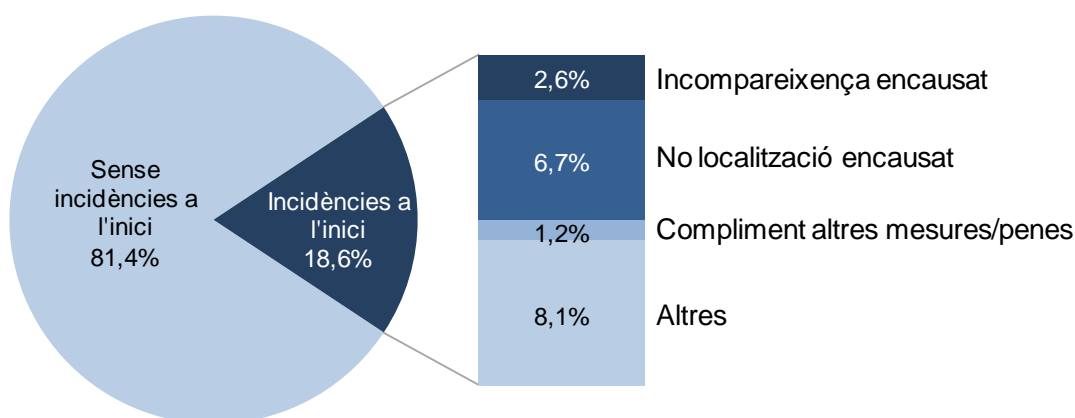
Cal tenir en compte que parlem de mitjanes de temps i que, com s'observa a la taula principal de variables numèriques, hi ha una desviació típica molt alta, la qual cosa ens indica que hi ha molta variabilitat en el temps que transcorre des d'una actuació fins a una altra. En el capítol següent, dedicat a descriure les mesures per separat, aprofundirem més en aquest punt.

Durant l'execució de les penes i mesures estudiades, hi ha hagut un 31,8% de casos amb algun tipus d'incidència. Aquestes incidències són de diversa tipologia i s'han produït en moments diferents de l'execució.

⁴⁵ L'estadística judicial que proporciona el Consejo General del Poder Judicial no dona mesures directes de les durades dels processos. Fan estimacions a partir d'un model matemàtic basat en hipòtesis i només tenen en compte aquells períodes de temps que consideren responsabilitat dels estaments judicials; per tant, les durades que les memòries donen en mesos no són de cap manera comparables amb el temps real que proporcionem aquí (CGPJ, 2011).

A la fase inicial d'execució, el tècnic responsable de la mesura es posa en contacte amb el condemnat per tal de tenir-hi la primera entrevista. En aquesta fase, en el 18,6% dels casos hi ha hagut alguna incidència, com ara la no-localització de la persona o altres incidències sense determinar. En menys proporció es produeixen casos d'incompareixença, o bé el condemnat no pot iniciar la mesura perquè està complint altres causes penals.

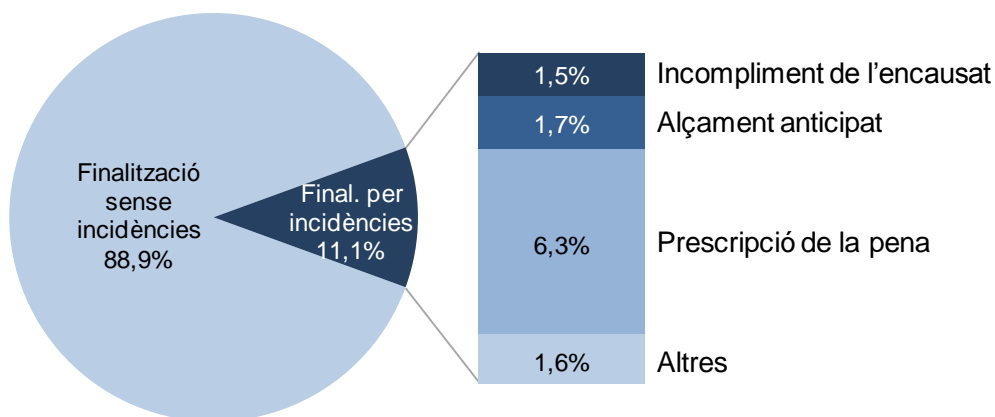
Gràfic 24. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

Al llarg de l'execució, l'11,9% de les mesures s'han suspès temporalment, la majoria de manera administrativa, a causa d'alguna incidència.

Finalment, cal destacar que la gran majoria de les mesures han finalitzat sense incidències o s'han pogut resoldre. En els casos que no ha estat així (11,2%), la meitat ha estat per la prescripció de la pena. Els incompliments, alçaments anticipats i altres incidències que han obligat a finalitzar l'execució de la mesura no arriben al 5% del total.

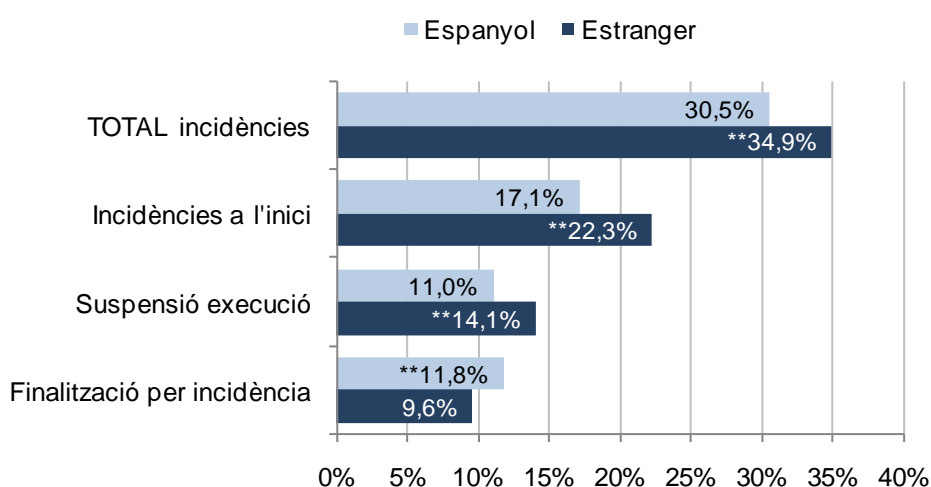
Gràfic 25. Finalització de l'execució per incidències i tipus d'incidències

Pel que fa a les incidències, hi trobem algunes diferències estadísticament destacables segons algunes variables.

En primer lloc, observem que hi ha una proporció més elevada d'incidències, especialment a l'inici, en el cas de persones estrangeres. En concret, els estrangers mostren més incidències de *no-localització* (9,9% vs. el 5,3% dels espanyols) i, en menys diferència, d'*incompareixença* (3,2% vs. el 2,4% dels espanyols). Tanmateix, al final de les mesures les persones estrangeres tenen més percentatge de compliment sense incidències que els espanyols.

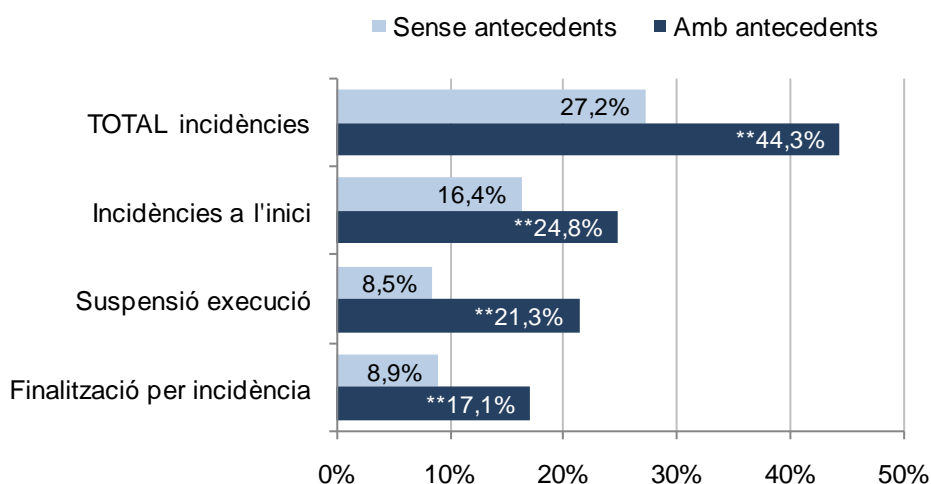
Gràfic 26. Incidències durant l'execució segons la nacionalitat

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Els antecedents també marquen diferències respecte al compliment de les mesures. En aquest sentit, les persones que tenen antecedents presenten proporcions d'incidències força més elevades que els primaris, tant a l'inici com al final de l'execució. Destaca, també, que, a més nombre d'antecedents, més percentatge d'incidències.

Gràfic 27. Incidències durant l'execució segons els antecedents

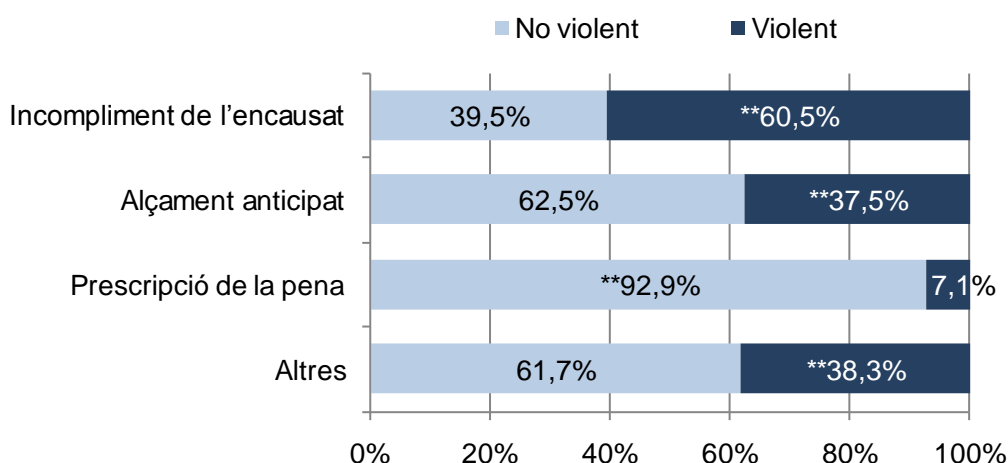

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Hi ha dues incidències que, quan es produeixen, impliquen majoritàriament persones amb antecedents: l'endarreriment a l'inici pel compliment d'altres mesures (les persones amb antecedents són el 92,5% del grup de persones que inicien tard la mesura per aquest motiu) i la finalització de la mesura per incompliment (implica, en un 80,6% de casos, persones amb antecedents).

Quan hi ha hagut violència en el delictes de la *causa base*, també s'han produït més incidències en l'execució de la mesura que quan aquesta mesura s'ha imposat per un delictes no violent (34,8% de mesures amb incidències en el cas de delictes violents vs. el 30,9% en el cas de delictes no violents). Les diferències més grans, però, les trobem en els motius de finalització per incidència. En destaca, especialment, la major proporció de persones amb delictes violent quan la mesura s'ha hagut de finalitzar per incompliment.

Gràfic 28. Finalització per incidència segons la violència en la *causa base*

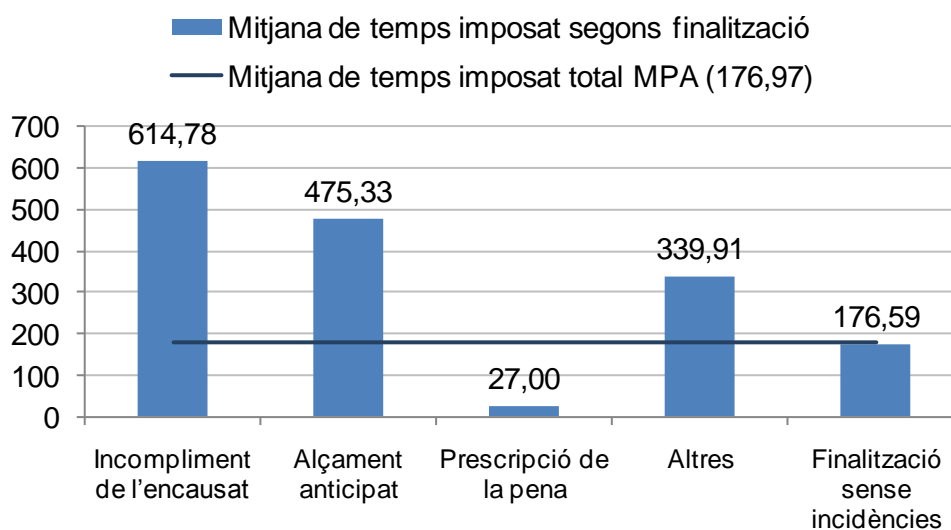

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,0$

També podem observar en el gràfic anterior com els casos en què la pena ha prescrit ha estat en mesures imposades per delictes no violents. Aquest fet l'analitzarem en els apartats següents, on veurem que està vinculat amb la pena de TBC imposada per delictes contra la seguretat en el *trànsit*.

En aquest sentit, veiem, en el gràfic següent, que la incidència de prescripció de la pena s'ha donat en mesures amb un temps imposat de 27 dies/jornades de mitjana. Destaca, en el mateix gràfic, que les incidències d'incompliment i alçament anticipat han aparegut en mesures amb un temps imposat força més elevat, de mitjana, que la resta.

Gràfic 29. Temps imposat segons la finalització per incidència

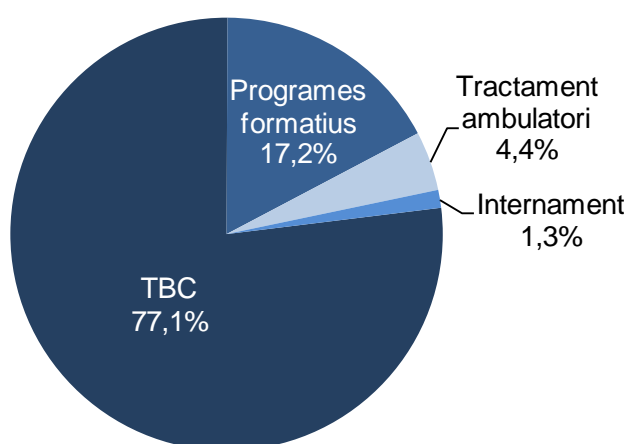
Cal tenir en compte que, a escala penal i criminològica, es tracta d'un conjunt de persones molt heterogeni, ja que les MPA consten d'objectius i metodologies molt diferents entre si. En els següents capítols de l'informe, estudiarem aquestes diferències.

4. Perfil i reincidència de la població de MPA segons la mesura finalitzada

En aquest capítol s'analitzen el perfil i la reincidència de les persones segons l'MPA que van finalitzar, atès que cadascuna d'elles té objectius, metodologies i un marc legal diferents.

Les mesures estudiades i la seva distribució percentual són les següents:

Gràfic 30. Distribució de la població segons l'MPA que ha finalitzat

4.1 Treballs en benefici de la comunitat

La població que va finalitzar una pena de treballs en benefici de la comunitat l'any 2010 és de 6.807 persones.

4.1.1 Perfil de les persones que han finalitzat una pena de TBC

Taula 21. Característiques de les persones que van finalitzar una pena de treballs en benefici de la comunitat l'any 2010

Variables categòriques	Categories	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	6.224	91,4
	Dona	583	8,6
Nacionalitat	Espanyola	4.755	69,9
	Estrangera	2.052	30,1

Variables categòriques	Categories	N	%
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	189	10,6
	Resta d'Europa	47	2,6
	Magrib	254	14,2
	Resta d'Àfrica	126	7,0
	Centre i Sud-amèrica	1.089	60,9
	Àsia	83	4,6
Variables penals			
Antecedents	Sí	1.599	23,5
	No	5.208	76,5
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	348	21,8
	Només presó	382	23,9
	Només MPA	869	54,3
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	137	2,0
	De 2 a 5 antecedents	527	7,7
	1 antecedent	935	13,7
	Sense antecedents	5.208	76,5
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	364	23,0
	Contra la llibertat sexual	10	0,6
	Contra la propietat	183	11,6
	Drogues	49	3,1
	Trànsit	753	47,6
	Altres	224	14,2
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	409	25,8
	No violent	1.174	74,2
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	56	0,8
	2 fets	300	4,4
	1 fet	6.451	94,8
Temps imposat	0-22 dies/jornades	4.102	64,0
	23-30 dies/jornades	888	13,8
	31-180 dies/jornades	1.394	21,7
	Més de 6 mesos	29	0,5
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència de gènere	695	10,2
	C. les persones i llib. sexual	96	1,4
	Trànsit	5.776	84,9
	Contra la propietat	74	1,1
	Drogues i altres delictes	166	2,4
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	749	11,0
	No violent	6.058	89,0
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	6.740	99,0
	Falta	67	1,0
Mesura de protecció a la víctima	MPV	470	7,3
	Sense MPV	5.943	92,7
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	5.038	74,0
	Girona	252	3,7
	Lleida	649	9,5
	Tarragona	868	12,8

Variables categòriques	Categories	N	%
Temps en execució	Fins a 3 mesos	1.127	16,6
	De 3 a 6 mesos	2.446	35,9
	De 6 mesos a 1 any	2.111	31,0
	Més d'1 any	1.123	16,5
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	1.942	28,5
	Fins a 2 tècnics	4.865	71,5
Incidències	Sí	2.226	32,7
	No	4.581	67,3
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	166	2,4
	No-localització condemnat	415	6,1
	Compliment altres mesures/penes	81	1,2
	Altres	681	10,0
	Sense incidències a l'inici	5.464	80,3
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	723	10,7
	Suspensió judicial	71	1,0
	Sense suspensió	6.013	88,3
Nou delictes durant execució	Sí	275	4,0
	No	6.532	96,0
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	52	0,8
	Alçament anticipat	84	1,2
	Prescripció de la pena	546	8,0
	Altres	93	1,4
	Finalització sense incidències	6.032	88,6
Finalització de TBC fora del temps acordat	Sí	2.274	33,4
	No	3.847	56,5
	No consta registre	686	10,1
Més d'una activitat de TBC	Sí	1.159	17,0
	No	4.962	72,9
	No consta registre	686	10,1

Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	6.807	0,25	0,65
Nombre d'antecedents a presó	6.807	0,33	1,80
Nombre d'antecedents	6.807	0,58	2,06
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	6.585	33,28	10,32
Edat a l'inici de l'execució	6.601	34,46	10,37
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	6.807	1,06	0,29
Canvis de tècnic/supervisor	6.807	2,12	1,31
Temps des de l'últim antecedent (en dies)	1.599	1.162,64	1.291,99
Temps imposat (en dies)	6.413	29,47	26,96
Temps a iniciar (en dies)	6.801	460,28	663,38
Temps judicial (en dies)	6.790	230,22	644,94
Temps d'assignació (en dies)	6.787	232,05	167,66
Temps en execució (en dies)	6.807	249,53	256,26

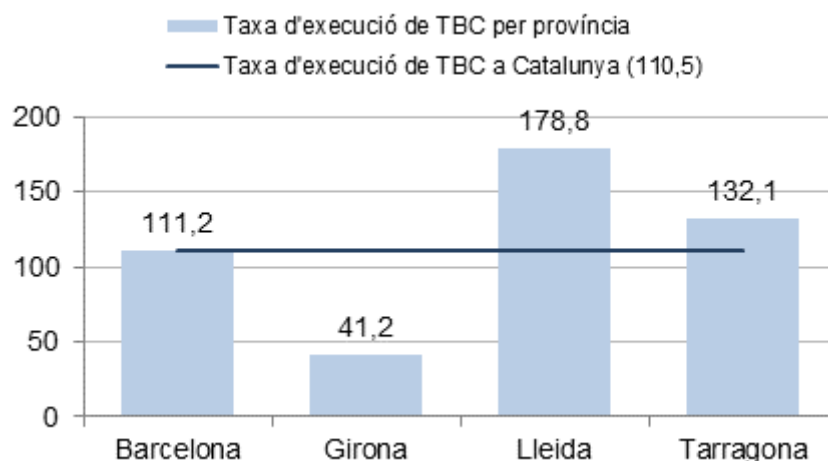
La majoria de persones que han finalitzat una TBC són homes de nacionalitat espanyola. Respecte als estrangers que han finalitzat aquesta pena (30,1%), més de la meitat procedeixen de Centre i Sud-amèrica.

Més d'un 70% no presenten antecedents. Dels que en tenen, la meitat només n'acumula a MPA. Els antecedents són, amb més freqüència, delictes de *trànsit* (84,9%).

Respecte al delicte comès a la *causa base*, trobem que en la majoria dels casos es tracta d'un delicte de *trànsit* i, per tant, no violent. L'elevada taxa de delictes de *trànsit* es podria explicar perquè el codi penal considera la imposició d'una TBC de manera directa quan es tracta de conducció de vehicles amb excés de velocitat, sota la influència d'alcohol o drogues (art. 379 CP) o sense permís (art. 384 CP).

Tres de cada quatre casos d'execució són de Barcelona, però quan ho calculem amb la taxa estandarditzada per cada cent mil habitants, per tal de poder valorar quin és el territori on s'aplica més aquesta pena, observem que és a Lleida i Tarragona on més treballs en benefici de la comunitat s'han executat en proporció.

Gràfic 31. Taxa d'execució de TBC a Catalunya i per províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte a la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de TBC per província) / 100.000

Pel que fa al temps de pena imposat, majoritàriament va d'1 a 22 jornades, la qual cosa mostra que es tracta de penes lleus. Si observem el temps de

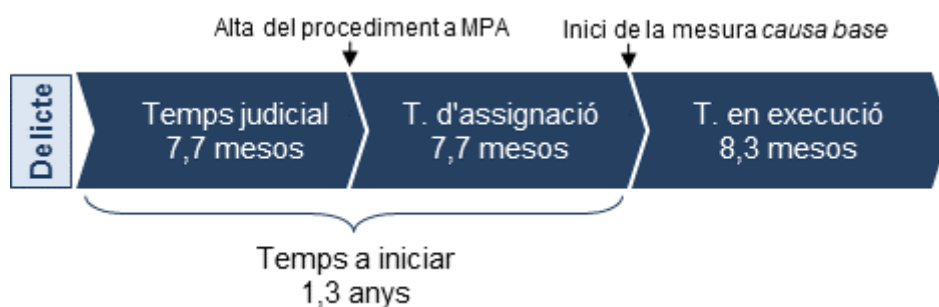
compliment (*temps en execució*), veiem que aquest s'amplia, ja que en la meitat dels casos l'execució dura fins a 6 mesos (52,5%). Recordem que el marc legal de la pena de TBC preveu determinar l'extensió de la jornada segons les circumstàncies personals, familiars i laborals del penat, sempre amb un màxim de vuit hores.

Respecte a l'inici de l'execució dels TBC, transcorre un temps mitjà de més d'un any (15,3 mesos) entre el moment de la comissió del delictes i l'execució de la mesura (variable: *temps a iniciar*).

Aquest interval de temps es divideix entre dos moments diferents: el període de temps que transcorre des de la comissió del delictes fins que s'emet la resolució judicial, donant d'alta l'execució de la mesura a l'Àrea de Mesures Penals Alternatives (*temps judicial*), i el període de temps que transcorre des del moment en què es dóna d'alta l'execució de la mesura i s'assigna un tècnic responsable d'executar-la (*temps d'assignació*).

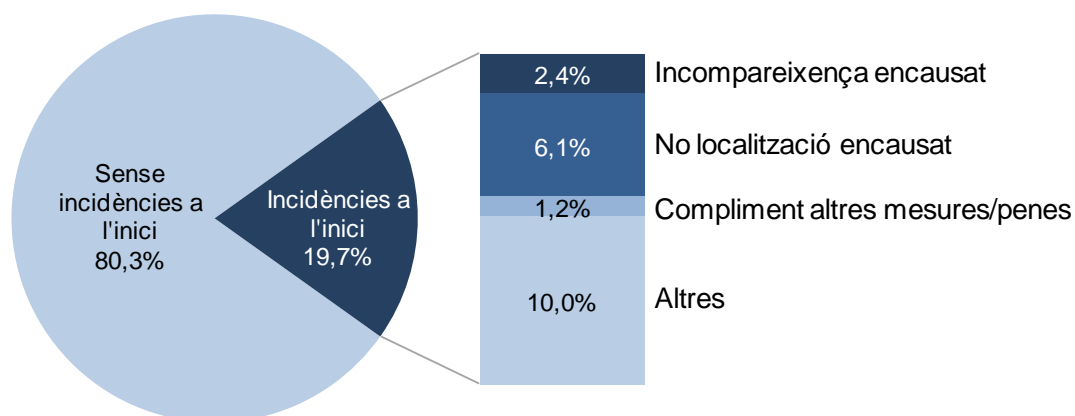
En el cas de la pena de treballs en benefici de la comunitat, aquests dos períodes de temps coincideixen en la seva durada (7,7 mesos cada un).

Gràfic 32. Interval de temps (durada mitjana) en els procediments de la pena de treballs en benefici de la comunitat

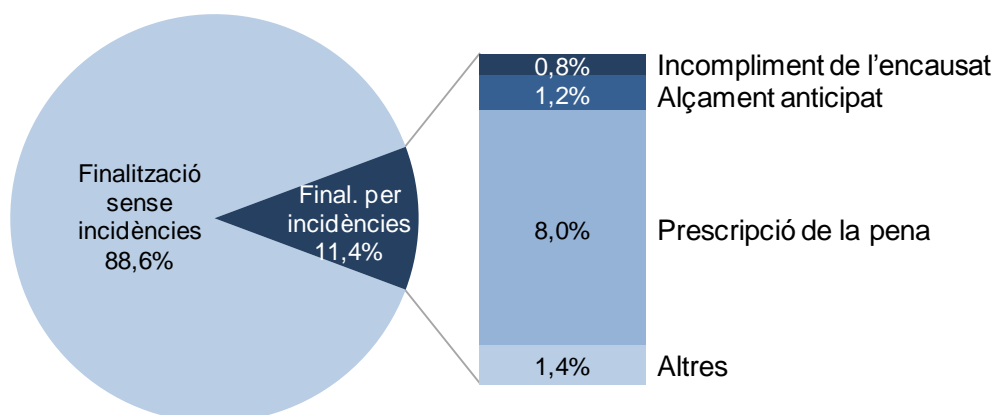
Durant el compliment no se sol produir cap incidència en la majoria dels casos. Els que sí que han presentat incidències suposen un 32,7% del total de TBC imposades. El mateix passa a l'inici de la pena, moment en què només hi ha hagut un 19,7% d'incidències i la majoria han estat per diferents causes o per la impossibilitat de localitzar el condemnat.

Gràfic 33. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

La majoria de TBC (88,6%) han finalitzat per compliment. En els casos en què la mesura ha finalitzat per incidència (775, que suposen l'11,4% del total de TBC), la majoria ha estat per prescripció de la pena (546, que suposen el 70,5% de les incidències que han provocat la finalització dels TBC).

Gràfic 34. Finalització per incidències i tipus d'incidència

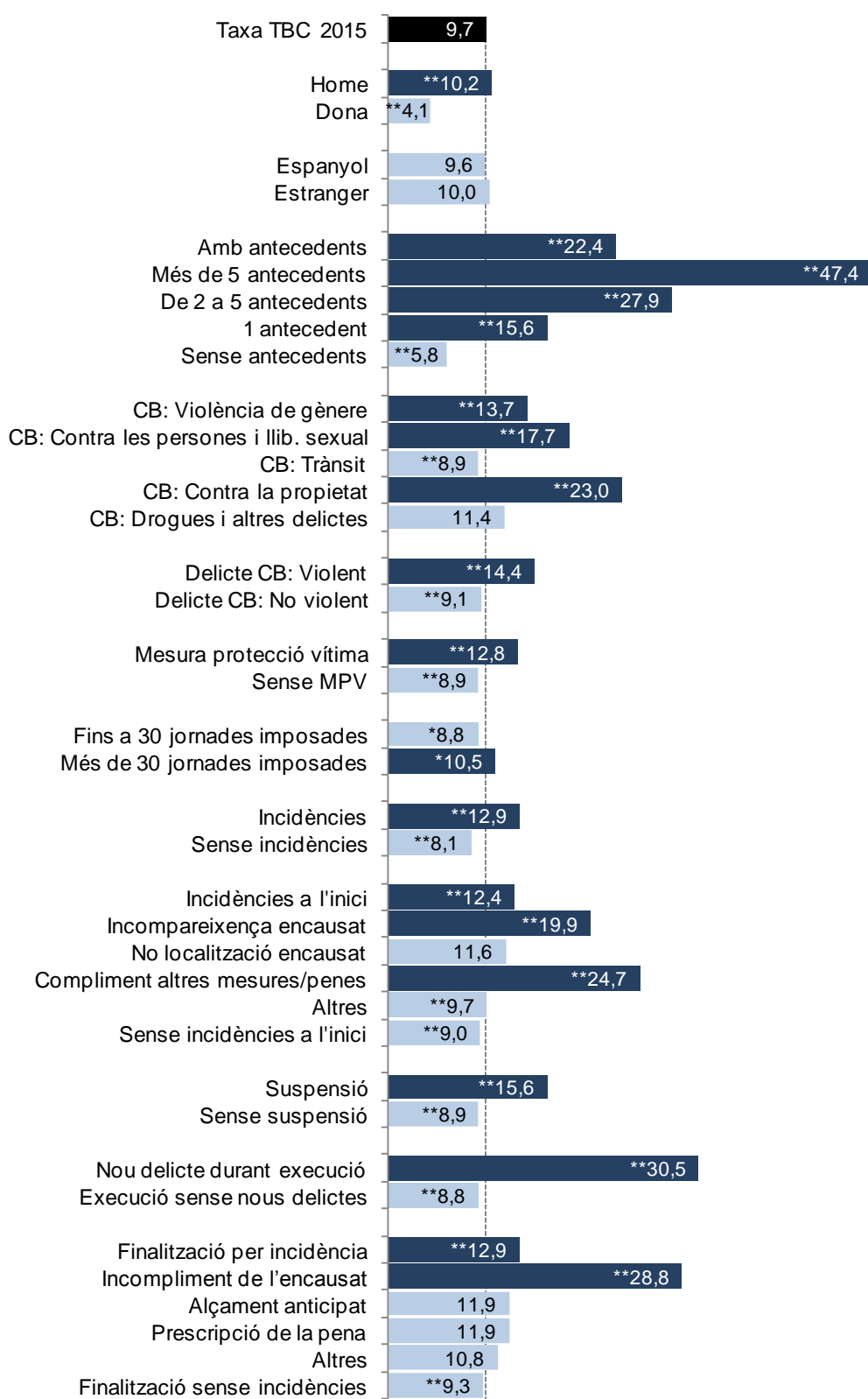

4.1.2 La reincidència en la pena de TBC

La taxa de reincidència de les persones que han complert un treball en benefici de la comunitat és del **9,7%**.

Seguidament, comentem les taxes específiques amb significació estadística o que poden ser rellevants.

Gràfic 35. Taxa de reincidència dels TBC i taxes específiques

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

A l'annex 2 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques.

En primer lloc, observem que la taxa d'homes reincidents és més elevada que la de les dones, la qual cosa implica una diferència de 6,1 punts. A escala demogràfica, també destaca que els reincidents són més joves estadísticament (32,2 anys vs. 33,4 anys els no-reincidents) (annex 2).

Respecte al nombre d'antecedents, veiem que les persones amb més antecedents són les que tenen una taxa de reincidència més elevada (el 47,4% de les persones amb més de cinc antecedents reincidirán). Els penats amb més jornades de condemna són més reincidents que els que en tenen menys.

Els grups de persones que presenten taxes de reincidència més elevades segons el delictes principal comès són, en primer lloc, els que han comès delictes contra la propietat (23,0%); en segon lloc, delictes contra les persones i la llibertat sexual (17,7%), i, en tercer lloc, delictes de violència de gènere (13,7%).

D'altra banda, trobem que reincideixen més els subjectes que han comès delictes violents que els no violents (5,3% de diferència).

Les persones que han presentat algun tipus d'incidència al llarg del compliment de la seva pena són les que mostren un percentatge més elevat de reincidència, per tal com s'estableix una diferència d'un 4,8% respecte als casos sense incidències.

Pel que fa al tipus d'incidència a l'inici, el grup de persones que es trobaven complint altres mesures o penes és el que presenta el percentatge de reincidència més elevat (24,7%). També presenta un percentatge de reincidència elevat el grup dels condemnats amb incompareixença en la primera entrevista amb el tècnic responsable (19,9%).

Aquells a qui se'ls ha suspès la pena mostren un percentatge de reincidència més elevat que la resta. En relació amb el tipus de finalització de la pena per incidència, són aquells condemnats que han incomplert la mesura els que presenten el percentatge més elevat de reincidència (28,8%).

Quines característiques presenta la reincidència de les persones que han complert un TBC?

Pel que fa al temps que triguen a reincidir, veiem que la meitat dels reincidents, el 49,5%, han trigat un any o menys a cometre el primer acte de reincidència, i en finalitzar els dos anys de seguiment ja ho hauran fet tres de cada quatre reincidents.

Taula 22. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	327	49,5	49,5
1-2 anys	148	22,4	72,0
2-3 anys	112	17,0	88,9
3-4 anys	55	8,3	97,3
4-5 anys	18	2,7	100,0
Total	660	100,0	

A la taula 23 es recullen la resta de variables que fan referència a les característiques de la reincidència comesa per les persones que van finalitzar una pena de treballs en benefici de la comunitat el 2010.

Taula 23. Característiques de la reincidència

Variables	Categoria	N	%
Variables categòriques			
Reincidència	Sí	660	9,7
	No	6.147	90,3
Reincidència violenta	Sí	198	2,9
	No	6.609	97,1
Àmbit de la primera reincidència	Presó	195	29,5
	MPA	465	70,5
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	593	91,1
	2 fets	51	7,8
	3 fets o més	7	1,1
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	140	21,3
	Contra la llibertat sexual	5	0,8
	Contra la propietat	84	12,8
	Drogues	29	4,4
	Trànsit	345	52,6
	Altres	53	8,1
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	164	25,0
	No violent	492	75,0
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	600	91,5
	Falta	56	8,5
	TBC	411	62,6

Variables	Categoria	N	%
Programa principal (primera reincidència)	Tractament deshabitació	9	1,4
	Programa formatiu	19	2,9
	Mediació i reparació	18	2,7
	Mesura de seguretat MPA	1	0,2
	Altres MPA	7	1,1
	Presó ferma	86	13,1
	Presó preventiva	46	7,0
	Presó per RPS	27	4,1
	Localització permanent	33	5,0
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	166	25,2
	1 reincidència	494	74,8
Àmbits de reincidència	MPA i presó	73	11,1
	Només presó	159	24,1
	Només MPA	428	64,8

Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	658	35,74	9,65
Temps que triga a reincidir	660	503,26	420,62
Nombre de fets (primera reincidència)	651	1,10	0,36
Nombre de reincidències a MPA	660	0,93	0,75
Nombre de reincidències a presó	660	0,57	1,27
Nombre de reincidències	660	1,51	1,35

La resposta que s'aplica més davant de la primera reincidència per a subjectes que han complert prèviament una pena de TBC és una nova MPA (el 70,5% dels casos); d'altra banda, gairebé un 30% són condemnats a presó. Aquesta nova mesura penal alternativa torna a ser, en la majoria dels casos, una pena de treballs en benefici de la comunitat (62,6%).

Respecte al fet principal de la reincidència, la majoria de persones cometen delictes de *trànsit* (52,6%), delicte que coincideix amb el fet comès majoritàriament a la *causa base*.

4.1.3 Diferències segons el nombre de jornades imposades

En aquest darrer apartat analitzarem les diferències que es presenten entre les persones que han estat condemnades a penes de TBC de fins a 30 jornades respecte d'aquelles que ho han estat a TBC de més de 30 jornades.⁴⁶

Taula 24. Diferències significatives entre els TBC de més o de menys de 30 jornades

Variables	Categoria	Fins a 30 jornades		Més de 30 jornades		Total	
		N	%	N	%	N	%
Variables personals							
Sexe	Home	4.524	90,7	1.342	**94,3	5.866	91,5
	Dona	466	**9,3	81	5,7	547	8,5
Nacionalitat	Espanyola	3.574	**71,6	917	64,4	4.491	70,0
	Estrangera	1.416	28,4	506	**35,6	1.922	30,0
Variables penals							
Antecedents	Sí	908	18,2	474	**33,3	1.382	21,5
	No	4.082	**81,8	949	66,7	5.031	78,5
Nombre de fets (causa base)	3 fets o més	18	0,4	30	**2,1	48	0,7
	2 fets	146	2,9	119	**8,4	265	4,1
	1 fet	4.826	**96,7	1.274	89,5	6.100	95,1
Categoria del fet principal (causa base)	Violència de gènere	172	3,4	388	**27,3	560	8,7
	Contra persones i llib. sexual	23	0,5	15	**1,1	38	0,6
	Trànsit	4.677	**93,7	973	68,4	5.650	88,1
	Contra propietat	21	0,4	17	**1,2	38	0,6
	Drogues i altres	97	1,9	30	2,1	127	2,0
Violència del fet principal (causa base)	Violent	168	3,4	386	**27,1	554	8,6
	No violent	4.822	**96,6	1.037	72,9	5.859	91,4
Tipus de fet principal (causa base)	Delicte	4.925	98,7	1.423	**100,0	6.348	99,0
	Falta	65	**1,3	0,0	0,0	65	1,0
Variables relacionades amb l'execució							
Temps en execució	Fins a 3 mesos	939	**18,8	181	12,7	1.120	17,5
	De 3 a 6 mesos	1.970	**39,5	461	32,4	2.431	37,9
	De 6 m. a 1 any	1.594	31,9	496	**34,9	2.090	32,6
	Més d'1 any	487	9,8	285	**20,0	772	12,0
Mesura de protecció a la víctima	Sí	127	2,5	343	**24,1	470	7,3
	No	4.863	**97,5	1.080	75,9	5.943	92,7
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	100	2,0	24	1,7	124	1,9
	No-localització condemnat	282	5,7	86	6,0	368	5,7
	Compliment altres mesures	22	0,4	34	**2,4	56	0,9
	Altres	464	9,3	134	9,4	598	9,3
	Sense incidències a l'inici	4.122	**82,6	1.145	80,5	5.267	82,1

⁴⁶ Les TBC amb jornades inferiors a 30 corresponen a fets delictius molt poc rellevants que prescriuen al cap d'un any. En canvi, les que superen les 30 jornades corresponen a fets delictius que prescriuen al cap de cinc anys. Aquesta circumstància temporal marca molt l'estratègia, el perfil i el tipus d'actuació que es pot prendre en un tipus de cas o en l'altre. És lògic, doncs, esperar trobar diferències en les variables estudiades.

Variables	Categoria	Fins a 30 jornades		Més de 30 jornades		Total	
		N	%	N	%	N	%
Suspensió del programa	Sí	401	8,0	142	*10,0	543	8,5
	No	4.589	**92,0	1.281	90,0	5.870	91,5
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	10	0,2	18	**1,3	28	0,4
	Alçament anticipat	25	0,5	22	**1,5	47	0,7
	Prescripció de la pena	462	**9,3	24	1,7	486	7,6
	Altres	49	1,0	26	**1,8	75	1,2
	Finalitz. sense incidències	4.444	89,1	1.333	**93,7	5.777	90,1
Finalització de TBC fora del temps acordat	Sí	1.492	29,9	590	**41,5	2.082	32,5
	No	2.978	**59,7	744	52,3	3.722	58,0
	No consten activitats	520	**10,4	89	6,3	609	9,5
Més d'una activitat de TBC	Sí	715	14,3	305	**21,4	1.020	15,9
	No	3.755	**75,3	1.029	72,3	4.784	74,6
	No consten activitats	520	**10,4	89	6,3	609	9,5
Variables de reincidència							
Reincidència	Sí	439	8,8	150	**10,5	589	9,2
	No	4.551	**91,2	1.273	89,5	5.824	90,8

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte del total; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0.01$

Taula 25. Categories de les variables sobrerrepresentades en cadascun dels grups

	Categoria sobrerrepresentada en cada grup	
	Fins a 30 jornades	Més de 30 jornades
Gènere	Dones	Homes
Nacionalitat	Espanyol	Estranger
Antecedents	No	Sí
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	1 fet	Més d'1
Categoria delictes (<i>causa base</i>)	Trànsit	Violència gènere
Violència delictes (<i>causa base</i>)	No violent	Sí violent
Tipus delictiu (<i>causa base</i>)	Falta	Delictes
Temps d'execució	Inferior als 6 mesos	Superior als 6 mesos
Mesura de protecció a la víctima	No	Sí
Incidències a l'inici	Sense incidències	Compliment altres mesures
Suspensió del programa	No	Sí
Finalització per incidència	Prescripció de la pena	Sense incidències
Finalització TBC fora del temps acordat	No	Sí
Més d'una activitat de TBC	No	Sí
Reincidència	No	Sí

Tot i aparèixer significativa la diferència entre les taxes de reincidència d'ambdós grups (segons nombre de jornades de TBC), la diferència és mínima (taxa de 8,8 vs. taxa de 10,5 de les jornades fins a 30 o més de 30, respectivament).

En general, la persona a qui s'ha imposat una pena de TBC fins a 30 jornades es correspon a una persona sense cap recorregut delinqüencial que ha comès un fet molt poc significatiu i relacionat amb conductes contra la seguretat viària.

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 3.

4.2. Programes formatius

Pel que fa als programes formatius, l'any 2010 van finalitzar aquesta mesura 1.522 persones.

4.2.1. Perfil de les persones que han finalitzat un programa formatiu

A la taula següent es recullen algunes variables referents a les característiques personals i penals d'aquestes persones.

Taula 26. Característiques de les persones que van finalitzar un programa formatiu l'any 2010

Variables categòriques	Categories	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	1.452	95,4
	Dona	70	4,6
Nacionalitat	Espanyola	1.024	67,3
	Estrangera	498	32,7
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	51	10,6
	Resta d'Europa	8	1,7
	Magrib	112	23,3
	Resta d'Àfrica	19	4,0
	Centre i Sud-amèrica	275	57,2
	Àsia	16	3,3
Variables penals			
Antecedents	Sí	445	29,2
	No	1.077	70,8
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	121	27,2
	Només presó	157	35,3
	Només MPA	167	37,5

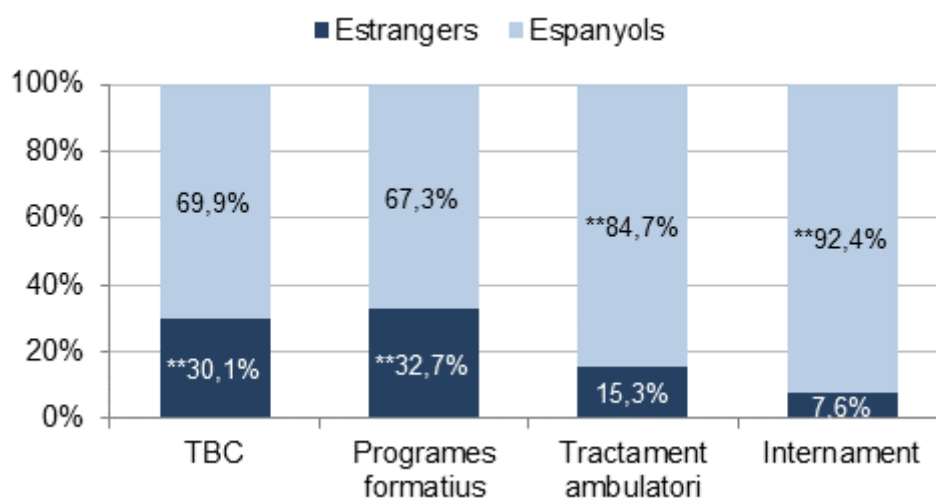
Variables categòriques	Categories	N	%
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	21	1,4
	De 2 a 5 antecedents	174	11,4
	1 antecedent	250	16,4
	Sense antecedents	1.077	70,8
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	168	38,3
	Contra la llibertat sexual	11	2,5
	Contra la propietat	42	9,6
	Drogues	10	2,3
	Trànsit	131	29,8
	Altres	77	17,5
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	189	43,1
	No violent	250	56,9
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	71	4,7
	2 fets	274	18,0
	1 fet	1.177	77,3
Temps imposat	Fins a 1 any	125	9,1
	D'1 a 2 anys	1.025	74,5
	Més de 2 anys	225	16,4
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència de gènere	986	64,8
	Contra les persones i llib. sexual	84	5,5
	Trànsit	421	27,7
	Contra la propietat	12	0,8
	Drogues i altres delictes	19	1,2
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	1.056	69,4
	No violent	466	30,6
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	1.519	99,8
	Falta	3	0,2
Mesura de protecció a la víctima	MPV	854	61,4
	Sense MPV	537	38,6
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	1.244	81,7
	Girona	167	11,0
	Lleida	51	3,4
	Tarragona	60	3,9
Temps en execució	Fins a 3 mesos	68	4,5
	De 3 a 6 mesos	488	32,1
	De 6 mesos a 1 any	659	43,3
	Més d'1 any	307	20,2
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	503	33,0
	Fins a 2 tècnics	1.019	67,0
Incidències	Sí	391	25,7
	No	1.131	74,3
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	57	3,7
	No-localització condemnat	149	9,8
	Compliment altres mesures/penes	6	0,4
	Altres	26	1,7
	Sense incidències a l'inici	1.284	84,4

Variables categòriques	Categories	N	%
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	162	10,6
	Suspensió judicial	4	0,3
	Sense suspensió	1.356	89,1
Nou delictes durant execució	Sí	76	5,0
	No	1.446	95,0
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	43	2,8
	Alçament anticipat	37	2,4
	Prescripció de la pena	3	0,2
	Altres	24	1,6
	Finalització sense incidències	1.415	93,0

Variables numèriques de la <i>causa base</i>	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	445	0,84	0,86
Nombre d'antecedents a presó	445	1,23	1,88
Nombre d'antecedents	445	2,07	2,05
Edat quan el fet principal (<i>causa base</i>)	1.474	36,62	10,61
Edat a l'inici de l'execució	1.475	39,04	10,69
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	1.522	1,29	0,61
Canvis de tècnic/supervisor	1.522	2,29	1,29
Temps des de l'últim antecedent (en dies)	444	1.265,54	1260,81
Temps imposat (en dies)	1.375	755,64	258,98
Temps a iniciar (en dies)	1.520	883,86	622,17
Temps judicial (en dies)	1.518	691,68	611,28
Temps d'assignació (en dies)	1.520	193,56	175,35
Temps en execució (en dies)	1.522	280,63	231,06

La majoria de les persones que duen a terme un programa formatiu són homes espanyols. No obstant això, els programes formatius són la mesura que, en més proporció, s'aplica a estrangers (32,7% vs. el 29,6% de mitjana), com mostra el gràfic 36. Majoritàriament, els programes formatius estan més relacionats amb la categoria delictiva de violència de gènere (el 75,9% dels estrangers que fan un PF ho fan per aquest delictes, vs. el 59,4% dels espanyols). La majoria de les persones estrangeres procedeixen de Sud-amèrica i del Magrib.

Gràfic 36. Distribució d'espanyols i estrangers segons l'MPA finalitzada

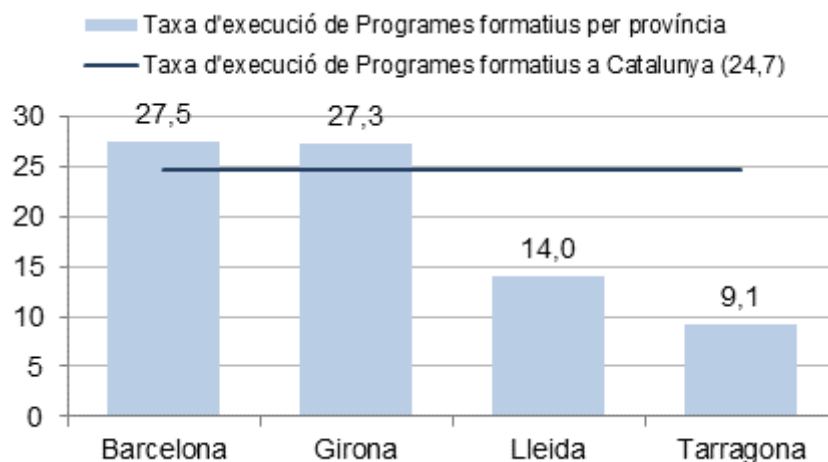
** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Si tornem al perfil general, gairebé un 71% no tenen cap antecedent. Els que en tenen, és comú que només en tinguin un. Aquest antecedent sol ser per un delictes *contra les persones* o bé un delictes de *trànsit*.

La majoria de persones que realitzen un programa formatiu és perquè han comès un delictes de *violència de gènere* (64,8%) o bé un delictes de *trànsit* (27,7%). La mitjana d'edat quan cometen aquest fet és de 36,62 anys i és comú que només cometin un sol delictes (mitjana d'1,29 per persona).

Per territori, veiem que a Barcelona es van executar 1.244 programes formatius, que configuren el 81,7% del total a Catalunya. És lògic que si Barcelona té més població s'executin més programes. Ara bé, el que és interessant és veure, a les diferents províncies, una taxa estandarditzada per cada cent mil habitants per poder comparar-les. Al gràfic següent es pot observar aquesta comparació.

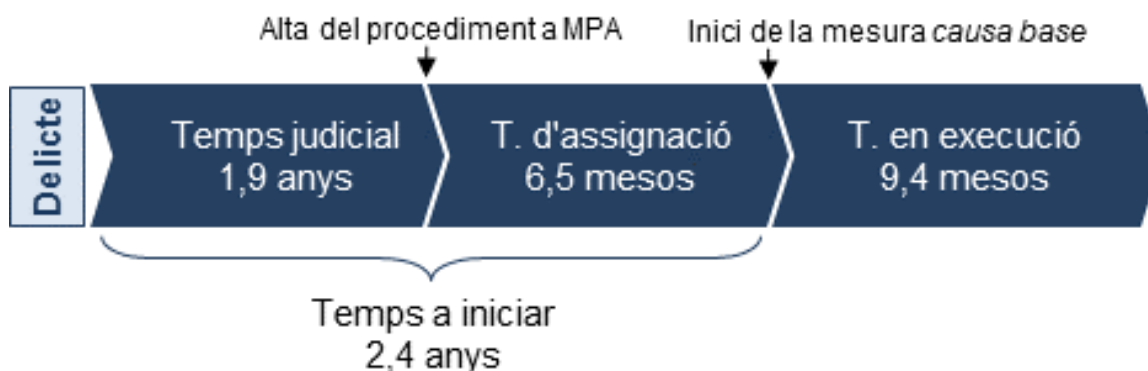
Gràfic 37. Taxa d'execució de programes formatius per províncies i total a Catalunya per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte a la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de programes formatius per província) / 100.000

Pel que fa a la durada que tenen els programes formatius, cal dir que el més comú és que el programa formatiu duri de 6 mesos a un any (43,3% dels casos). La mitjana se situa en 9,4 mesos, com mostra el gràfic 38. La durada de tot el procediment des que el penat va cometre el delictes s'allarga 2,4 anys, un període sensiblement més llarg que el que es dona en TBC, 1,3 anys, segurament relacionat amb el tipus de delictes predominant en cadascun dels programes.

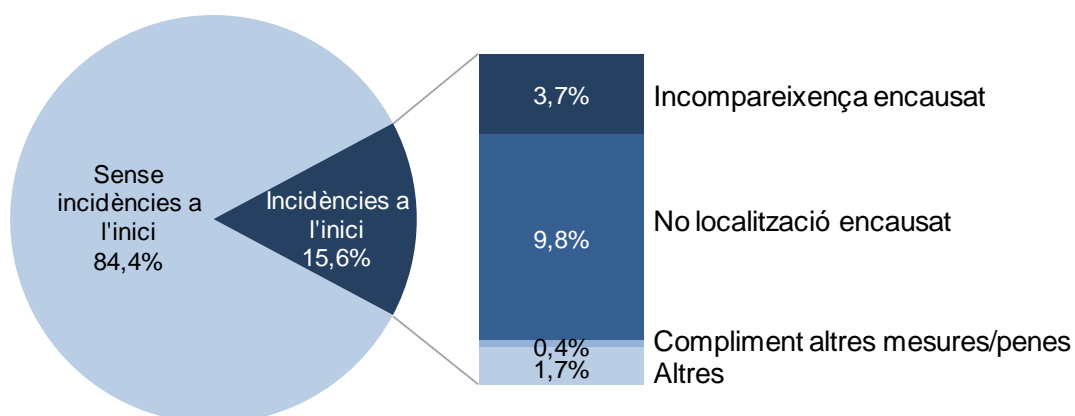
Gràfic 38. Interval de temps (durada mitjana) en els procediments de programes formatius

Durant l'execució dels programes formatius s'ha produït algun tipus d'incidència en un 25,7% dels casos. De les que s'han donat a l'inici de l'execució (15,6%), la majoria ha estat per la no-localització del condemnat.

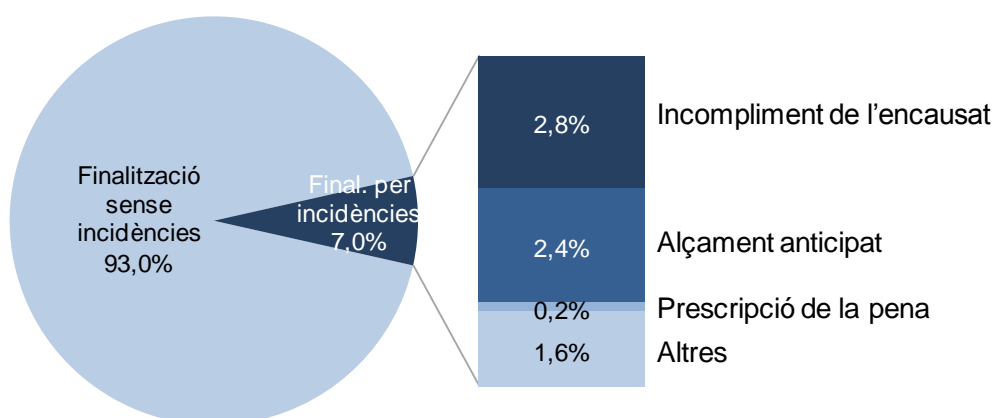
Gràfic 39. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

Al llarg de l'execució, el 10,9% dels programes s'han suspès temporalment, gairebé sempre per causes administratives.

Per acabar amb les incidències durant l'execució, pel que fa a la fase de finalització, el 93,0% dels programes han acabat sense incidències o s'han pogut resoldre. Ara bé, en un 7,0% dels casos, sí que s'han hagut de finalitzar per alguna incidència. Les incidències més comunes en la finalització del programa són l'incompliment del condemnat o l'alçament anticipat de la mesura.

Gràfic 40. Finalització per incidències i tipus d'incidències

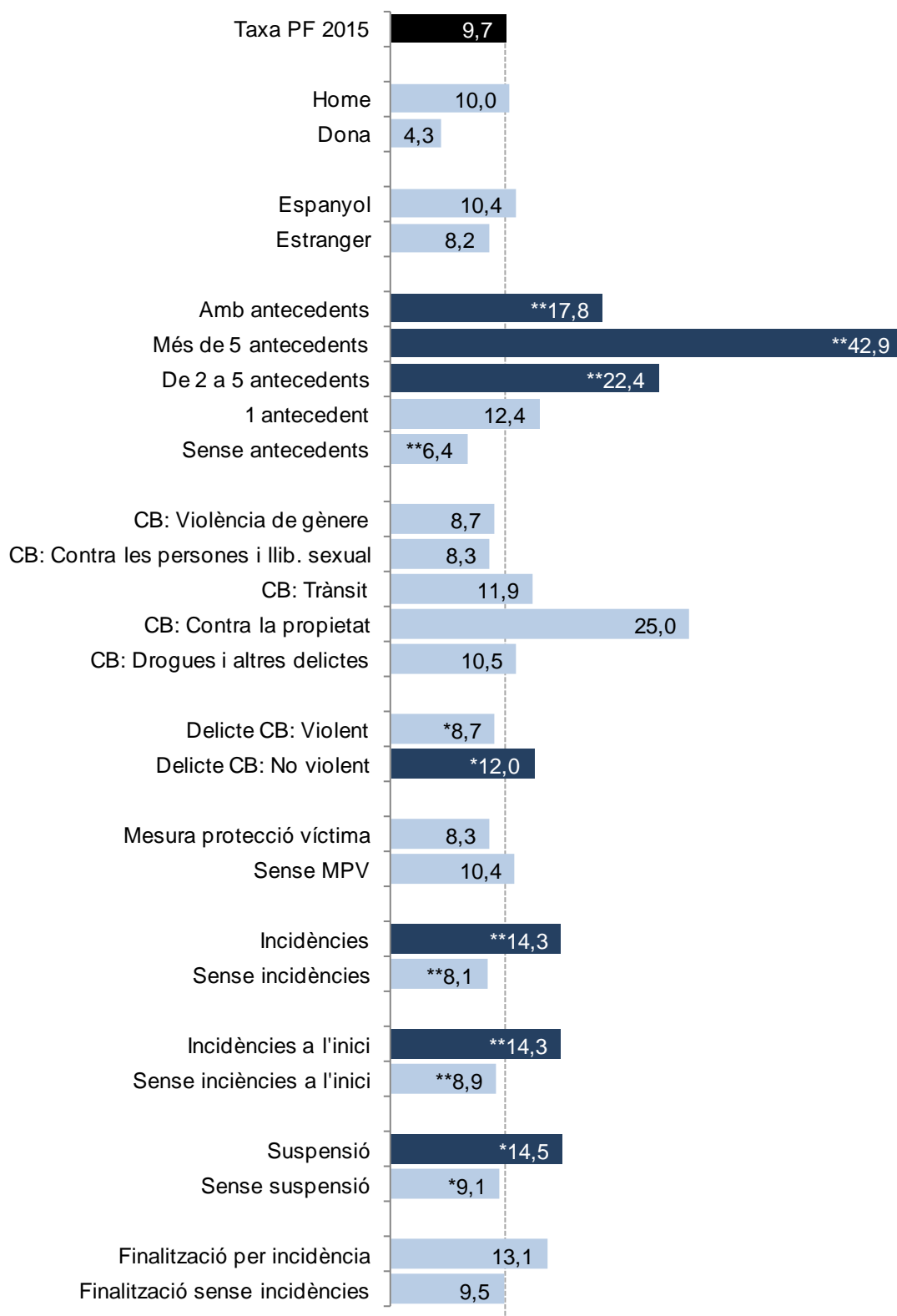
Cal remarcar, també, que un 95% de persones no comet cap nou delictes durant l'execució del programa.

4.2.2 La reincidència de les persones que han dut a terme un programa formatiu

La taxa de reincidència de les persones que realitzen un programa formatiu és d'un **9,7%**, la mateixa que en TBC.

A continuació, es destaquen les taxes específiques significatives a escala estadística, així com d'altres que, sense resultats estadístics, poden ser d'interès.

Gràfic 41. Taxa de reincidència dels programes formatius i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

A l'annex 4 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

En primer lloc, cal dir que no hi ha diferències significatives entre la taxa de reincidència segons gènere o nacionalitat. En canvi, sí que observem que els reincidents són estadísticament més joves que els no-reincidents (33,3 anys vs. 37,0 anys els no-reincidents) (annex 4).

Una de les variables més destacades en parlar de reincidència és la dels antecedents, ja que les persones que tenen antecedents tenen taxes més altes de reincidència. La taxa de reincidència és significativament més alta a partir dels dos antecedents (22,4%), i arriba a ser del 42,9% per a aquelles persones amb més de cinc antecedents. Per contra, el fet de no tenir antecedents és significativament important per preveure la no-reincidència.

No hi ha diferències significatives en la taxa segons el tipus de delictes comès a la *causa base*. Tot i que els delictes contra la propietat presentin una taxa de reincidència del 25,0%, el baix nombre de persones que han comès aquests tipus de delictes fa que no la puguem tenir en compte com una dada a destacar.

Les persones que han comès delictes no violents reincideixen més (12,0%) que les persones que sí que han comès delictes violents (8,7%).

Els que tenen incidències en el compliment del programa formatiu són més reincidents que els que no han tingut incidències.

Quines característiques presenta aquesta reincidència que es comet? D'entre les persones reincidents, hem vist que el 68,9% de la població no triga més de dos anys a cometre la primera reincidència; de fet, el 43,9% ho fan durant el primer any. Només un 1,4% de la mostra triga més de quatre anys a reincidir.

Taula 27. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	65	43,9	43,9
1-2 anys	37	25,0	68,9
2-3 anys	23	15,5	84,5
3-4 anys	21	14,2	98,6
4-5 anys	2	1,4	100,0
Total	148	100,0	

A la taula 28 es recullen la resta de variables referents a les característiques de la reincidència comesa per les persones que el 2010 van finalitzar un programa formatiu.

Taula 28. Característiques de la reincidència

Variabls	Categorles	N	%
Variabls categòriques			
Reincidència	Sí	148	9,7
	No	1.374	90,3
Reincidència violenta	Sí	56	3,7
	No	1.466	96,3
Àmbit de la primera reincidència	Presó	56	37,8
	MPA	92	62,2
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	123	84,2
	2 fets	17	11,6
	3 fets o més	6	4,1
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	41	27,7
	Contra la propietat	18	12,2
	Drogues	6	4,1
	Trànsit	57	38,5
	Altres	26	17,6
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	46	31,1
	No violent	102	68,9
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	133	89,9
	Falta	15	10,1
Programa principal (primera reincidència)	TBC	83	56,1
	Programa formatiu	3	2,0
	Mediació i reparació	4	2,7
	Mesura de seguretat	1	0,7
	Altres MPA	1	0,7
	Presó ferma	33	22,3
	Presó preventiva	11	7,4
	Presó per RPS	6	4,1
	Localització permanent	6	4,1
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	46	31,1
	1 reincidència	102	68,9
Àmbits de reincidència	MPA i presó	24	16,2
	Només presó	41	27,7
	Només MPA	83	56,1

Variables numèriques de la reincidència en PF	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	146	38,10	9,30
Temps que triga a reincidir (dies)	148	550,59	431,33
Nombre de fets (primera reincidència)	146	1,23	0,64
Nombre de reincidències a MPA	148	0,89	0,74
Nombre de reincidències a presó	148	0,70	1,18
Nombre de reincidències	148	1,59	1,19

La primera característica a destacar de la taula anterior és que la majoria dels reincidents no ingressen a la presó per cometre nous delictes, sinó que se'ls torna a imposar una MPA (en un 62,2% dels casos vs. el 37,8% que van a la presó).

De la nova MPA, el més comú és que se'ls imposi un TBC.

El tipus de delicte en la reincidència comesa per aquestes persones coincideix amb els tipus de delictes més característics dels programes formatius quan parlàvem de la *causa base*. D'una banda, un 38,5% reincideixen en delictes de *trànsit* i, de l'altra, un 27,7% cometen delictes contra les persones. L'edat mitjana d'aquestes persones quan cometen la reincidència és de 38,10 anys.

Finalment, la majoria dels reincidents (68,9% dels casos) només cometen una reincidència. Tot i així, la mitjana de delictes de la reincidència és d'1,59.

4.3 Tractament ambulatori

L'any 2010, un total de 392 persones van finalitzar una mesura de tractament ambulatori, o bé imposada com a obligació derivada de la suspensió o substitució d'una pena o bé com a mesura de seguretat. Tal com s'ha mostrat a l'apartat de marc teòric i legal, hi ha diferents tipologies de tractaments ambulatoris, els quals queden recollits a la taula següent.

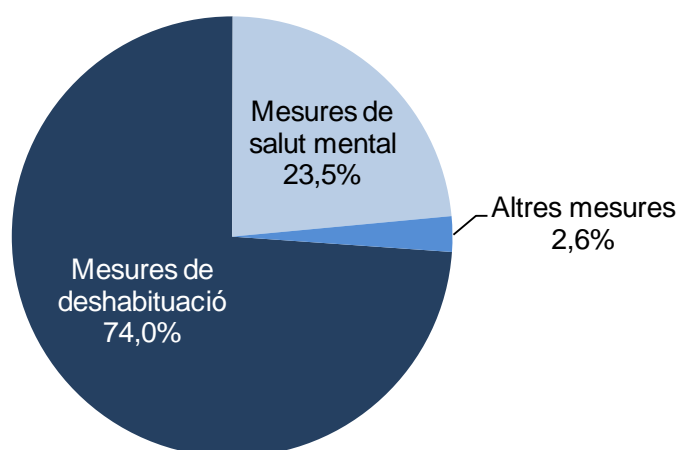
Taula 29. Tractaments ambulatoris segons tipologia de tractament

Tractaments ambulatoris		N	%
Tractament de deshabitació	Obligació tractament ambulatori deshabitació	255	65,1
	MS tractament ambulatori de deshabitació	35	8,9
Tractament de salut mental	MS tractament ambulatori de salut mental	72	18,4
	Obligació compliment deures	20	5,1
Altres mesures	MS d'assistència a programes formatius ⁴⁷	10	2,6

MS: Mesura de seguretat

Respecte als tractaments ambulatoris, podem veure en el gràfic 42 que les mesures de deshabitació per addiccions són les més freqüents (3 de cada 4), mentre que quasi una quarta part corresponen a tractaments ambulatoris per abordatge de problemes de salut mental. Finalment, l'assistència a programes formatius és pràcticament testimonial.

Gràfic 42. Tractaments ambulatoris per tipologia de tractament

4.3.1. Perfil de les persones que han finalitzat un tractament ambulatori

Feta aquesta distinció, observem a la taula següent quines són les característiques de les 392 persones que van finalitzar una mesura de tractament ambulatori l'any 2010. En aquesta taula es mostren les variables relacionades amb les seves circumstàncies personals, les que afecten les circumstàncies penals i les que tracten sobre les característiques de l'execució del tractament.

⁴⁷ Aquesta mesura de seguretat s'ha classificat com a tractament ambulatori, atès que la intervenció s'ha dut a terme en centres de salut mental.

Taula 30. Característiques de les persones que van finalitzar una mesura de tractament ambulatori l'any 2010

Variables categòriques	Categories	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	342	87,2
	Dona	50	12,8
Nacionalitat	Espanyola	332	84,7
	Estrangera	60	15,3
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	11	19,0
	Resta d'Europa	2	3,4
	Magrib	17	29,3
	Resta d'Àfrica	6	10,3
	Centre i Sud-amèrica	20	34,5
	Àsia	2	3,4
Variables penals			
Antecedents	Sí	244	62,2
	No	148	37,8
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	99	40,6
	Només presó	90	36,9
	Només MPA	55	22,5
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	44	11,2
	De 2 a 5 antecedents	118	30,1
	1 antecedent	82	20,9
	Sense antecedents	148	37,8
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	54	22,5
	Contra la llibertat sexual	3	1,3
	Contra la propietat	70	29,2
	Drogues	40	16,7
	Trànsit	38	15,8
	Altres	35	14,6
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	87	36,3
	No violent	153	63,8
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	27	6,9
	2 fets	54	13,8
	1 fet	311	79,3
Temps imposat	Fins a 1 any	54	25,7
	D'1 a 2 anys	89	42,4
	Més de 2 anys	67	31,9
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència de gènere	62	15,8
	Contra les persones i llib. sexual	74	18,9
	Trànsit	67	17,1
	Contra la propietat	88	22,4
	Drogues i altres delictes	101	25,8
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	175	44,6
	No violent	217	55,4
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	392	100,0
	Falta	0	0,0

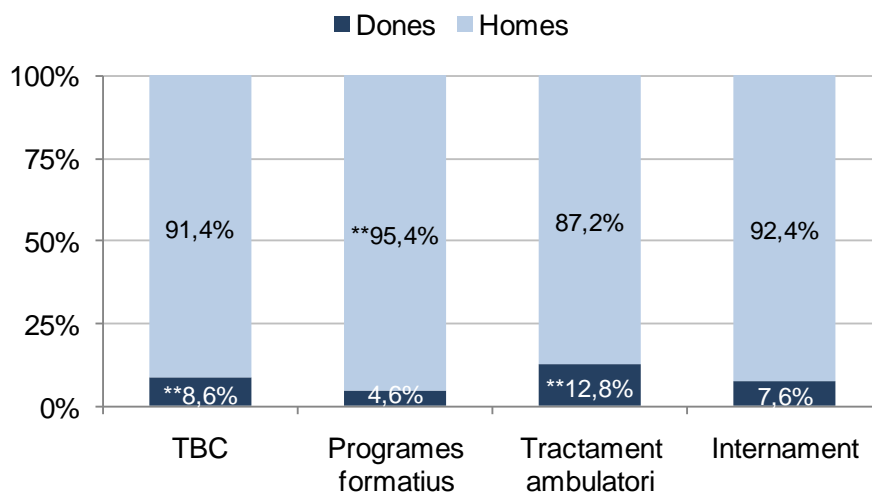

Variables categòriques	Categories	N	%
Mesura de protecció a la víctima	MPV	33	15,4
	Sense MPV	181	84,6
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	284	72,4
	Girona	50	12,8
	Lleida	30	7,7
	Tarragona	28	7,1
Temps en execució	Fins a 3 mesos	17	4,3
	De 3 a 6 mesos	19	4,9
	De 6 mesos a 1 any	51	13,0
	Més d'1 any	304	77,7
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	187	47,7
	Fins a 2 tècnics	205	52,3
Incidències	Sí	156	39,8
	No	236	60,2
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	9	2,3
	No-localització condemnat	20	5,1
	Compliment altres mesures/penes	9	2,3
	Altres	11	2,8
	Sense incidències a l'inici	343	87,5
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	73	18,6
	Suspensió judicial	4	1,0
	Sense suspensió	315	80,4
Nou delictes durant execució	Sí	48	12,2
	No	344	87,8
Finalització per incidències	Incompliment del condemnat	29	7,4
	Alçament anticipat	32	8,2
	Prescripció de la pena	2	0,5
	Altres	23	5,9
	Finalització sense incidències	306	78,1
Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	392	0,74	1,33
Nombre d'antecedents a presó	392	1,87	4,93
Nombre d'antecedents	392	2,61	5,27
Edat quan el fet principal (<i>causa base</i>)	383	34,42	10,54
Edat a l'inici de l'execució	384	37,36	10,34
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	392	1,33	0,84
Canvis de tècnic/supervisor	392	3,13	1,98
Temps des de l'últim antecedent (en dies)	244	1.625,46	1.152,24
Temps imposat (en dies)	210	785,79	465,23
Temps a iniciar (en dies)	392	1.079,98	733,50
Temps judicial (en dies)	392	944,30	718,73
Temps d'assignació (en dies)	390	138,18	225,03
Temps en execució (en dies)	391	772,14	521,38

D'aquesta manera, veiem que la majoria dels que finalitzen un programa de tractament ambulatori són homes i espanyols. No obstant això, en destaca que

el tractament ambulatori és l'MPA aplicada a més proporció de dones (12,8% vs. el 8,1% de mitjana).

Gràfic 43. Distribució entre homes i dones segons l'MPA finalitzada

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Els estrangers provenen majoritàriament de *Centre i Sud-amèrica* (34,5%), el *Magrib* (29,3%) i la *Unió Europea* (19,0%).

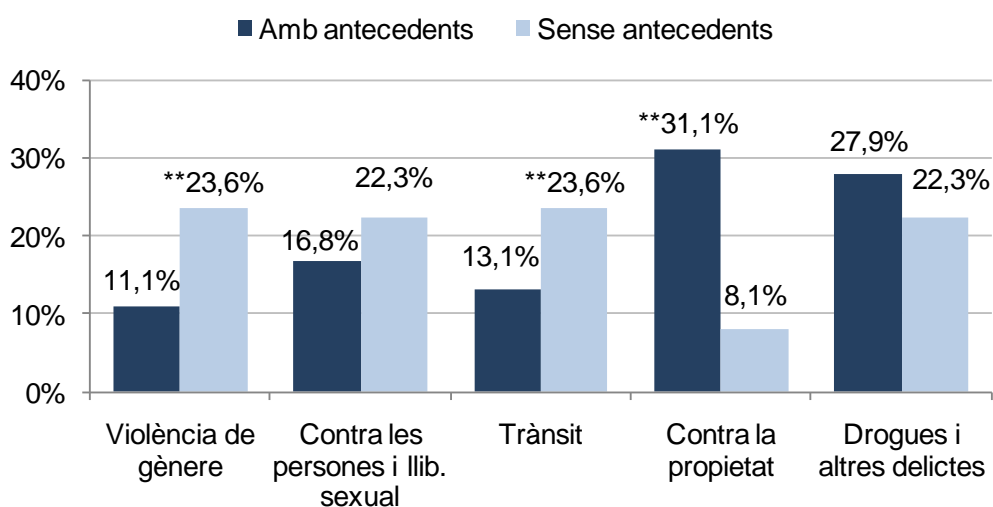
Pel que fa a les variables penals, veiem que el perfil majoritari dels que finalitzen un programa de tractament ambulatori és el d'una persona que té antecedents (62,2%), dels quals només en el 36,3% dels casos consisteixen en un delictes violent. A més, entre els que tenen antecedents, observem que en un 66,4% dels casos n'acumulen més d'un, fet que explica que la mitjana del nombre d'antecedents sigui de 2,61. Aquests antecedents consisteixen principalment en delictes *contra la propietat* (29,2%) o delictes *contra les persones* (22,5%).

En referència a la *causa base* dels qui finalitzen un programa de tractament ambulatori, veiem que en un 79,3% dels casos aquesta causa consisteix en un únic fet que és comès amb una mitjana d'edat de 34,42 anys. Aquest fet, en un 25,8% dels casos, és un delictes de drogues o corresponent a altres tipologies delictives no especificades en la nostra classificació, mentre que, en un 22,4% de les ocasions, consisteix en un delictes contra la propietat. Addicionalment, veiem que el fet de la *causa base* és, en més de la meitat dels casos (55,4%),

un delict no violent i que no suposa la imposició d'una MPV en el 84,6% de les ocasions.

Complementàriament, es poden apreciar diferències significatives pel que fa al tipus de delict de la *causa base* entre els que tenen antecedents i els que no en tenen. Així, els primers cometem en una proporció més destacada delictes *contra la propietat*, mentre que els primaris es caracteritzen en major mesura per cometre delictes de *trànsit* i de *violència de gènere* (23,6% en ambdós casos).

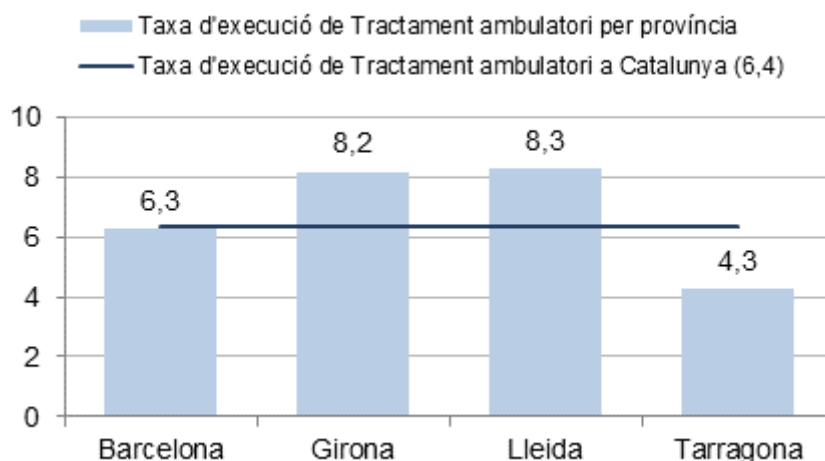
Gràfic 44. Delict comès a la *causa base* segons els antecedents

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Pel que fa a l'execució de mesures de tractament ambulatori a escala territorial, en el conjunt de Catalunya 6,4 persones duen a terme alguna mesura de tractament ambulatori per cada cent mil habitants. Per províncies, Girona i Lleida són les que presenten una taxa d'execució de tractaments ambulatoris més alta, i Tarragona la que té la menor, si bé el reduït nombre de casos fa que sigui difícil destacar les diferències entre províncies.

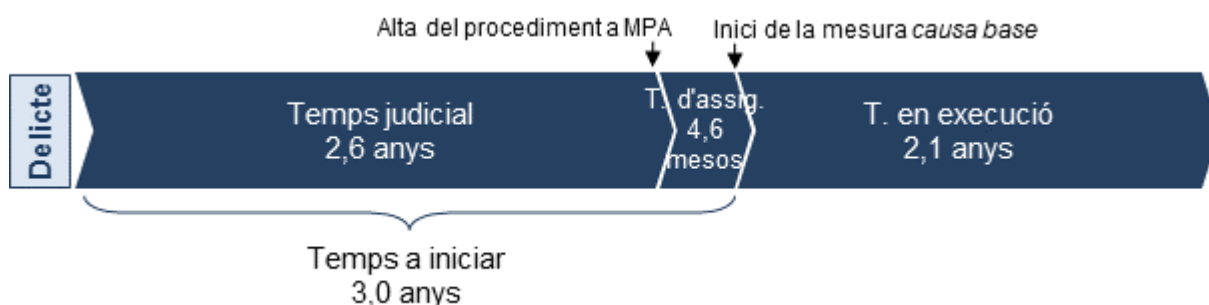
Gràfic 45. Taxa d'execució de tractament ambulatori en MPA a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte de la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de Tractament ambulatori per província) / 100.000

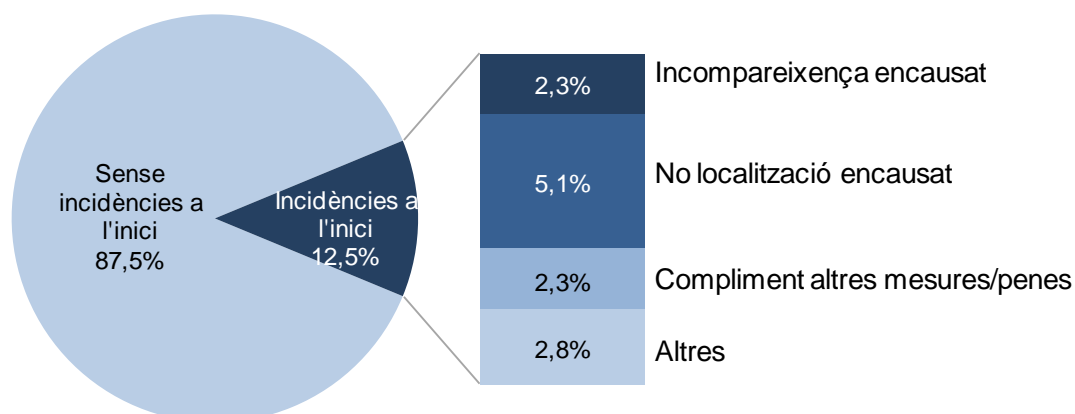
En referència al temps dels procediments penals, es pot apreciar que, en el cas dels tractaments ambulatoris, el temps entre la comissió del delictes i l'inici de la mesura (*temps a iniciar*) és de tres anys, tot i que la major part d'aquest temps s'ha destinat a realitzar totes les actuacions judicials (*temps judicial*). Una vegada s'han iniciat, aquestes mesures han trigat una mitjana de 2,1 anys a finalitzar-se (*temps d'execució*). Aquesta xifra coincideix amb la del temps imposat prèviament pel jutge, el qual és de 2,2 anys.

Gràfic 46. Interval de temps (durada mitjana) en els procediments de tractament ambulatori

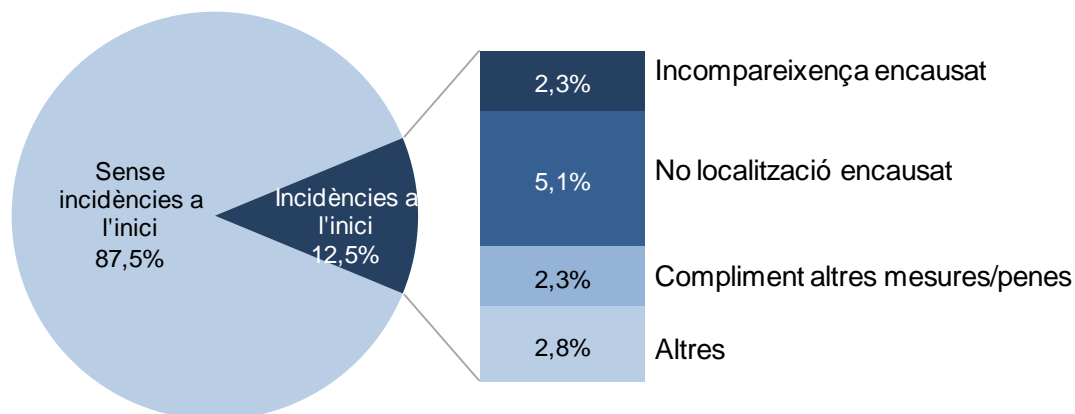
En la majoria d'ocasions no es produeixen incidències en els tractaments ambulatoris (60,2%), tot i que, en un 12,5% dels casos, les trobem a l'inici del tractament. En els casos en què aquestes incidències es produeixen, consisteixen majoritàriament en la no-localització dels penats.

Gràfic 47. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

Es pot observar que, en la majoria dels tractaments ambulatoris, no es produeix la suspensió del programa (80,4%) i en els que sí que es produeix aquesta suspensió és principalment de caràcter administratiu. Veiem, també, que, en termes generals, tampoc no es produeixen nous delictes durant l'execució de la mesura (87,8%). Finalment, són pocs els tractaments ambulatoris que finalitzen per *incidència* (21,9%), si bé, quan se'n produeixen, consisteixen principalment en alçaments anticipats i en incompliments per part del condemnat.

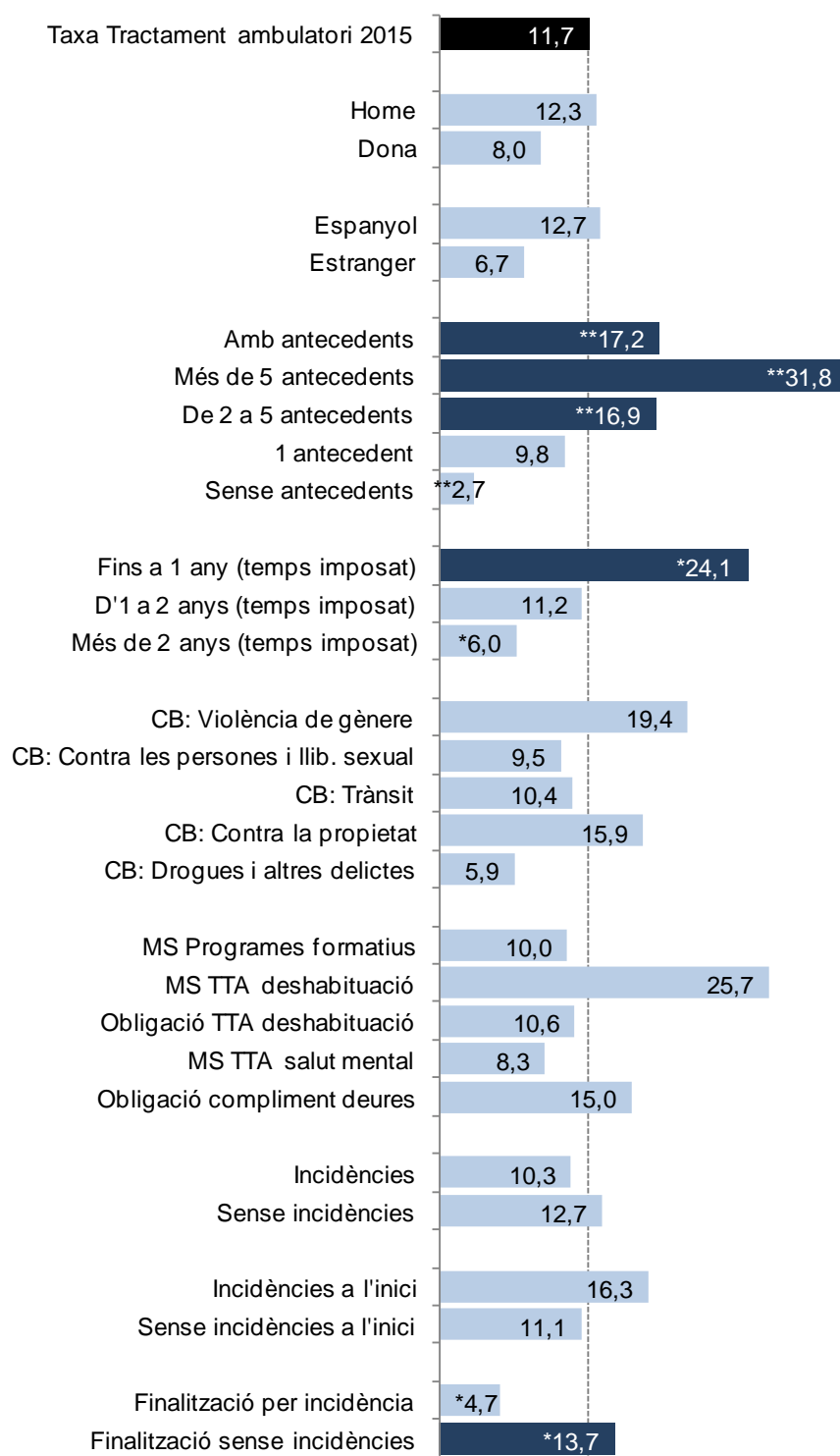
Gràfic 48. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

4.3.2. La reincidència dels condemnats a tractament ambulatori

La taxa de reincidència de les persones que duen a terme un programa de tractament ambulatori és de l'**11,7%**.

Gràfic 49. Taxa de reincidència dels condemnats a tractament ambulatori i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

En l'annex 5 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

El gràfic anterior mostra les taxes específiques de reincidència, i en destaquen aquelles variables que presenten una associació estadísticament significativa, així com altres variables d'especial interès. D'aquesta manera, trobem:

- Les persones sense antecedents reincideixen en menys proporció que aquelles que sí que en tenen. A més, aquells que tenen múltiples antecedents són els que reincideixen en major mesura.
- Les persones amb menor temps de condemna imposat (menys d'un any) presenten una taxa de reincidència més elevada (24,1%).
- Convé remarcar que, si bé hi ha diferències estadísticament significatives pel que fa a la variable d'incidències en la finalització del programa de tractament, aquestes estan clarament condicionades pel reduït nombre de casos de què disposem.

De mitjana, els reincidents han trigat 1,3 anys a tornar a cometre un nou delicte. Quasi la meitat d'ells han reincidit en menys d'un any (45,7%) i als dos anys de seguiment ja ho ha fet la majoria.

Taula 31. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	21	45,7	45,7
1-2 anys	12	26,1	71,7
2-3 anys	11	23,9	95,7
3-4 anys	2	4,3	100,0
4-5 anys	0	0,0	
Total	46	100,0	

A la taula següent es descriuen la resta de característiques de la reincidència de les persones que l'any 2010 van finalitzar un tractament ambulatori.

Taula 32. Característiques de la reincidència

Variable	Categoria	N	%
Reincidència	Sí	46	11,7
	No	346	88,3
Reincidència violenta	Sí	28	7,1
	No	364	92,9
Àmbit de la primera reincidència	Presó	22	47,8
	MPA	24	52,2
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	37	82,2
	2 fets	6	13,3
	3 fets o més	2	4,4

Variable	Categoria	N	%	
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	14	31,1	
	Contra la propietat	13	28,9	
	Drogues	2	4,4	
	Trànsit	9	20,0	
	Altres	7	15,6	
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	19	42,2	
	No violent	26	57,8	
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	38	84,4	
	Falta	7	15,6	
Programa principal (primera reincidència)	TBC	21	45,7	
	Tractament deshabitació	3	6,5	
	Presó ferma	12	26,1	
	Presó preventiva	3	6,5	
	Presó per RPS	4	8,7	
	Localització permanent	3	6,5	
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	24	52,2	
	1 reincidència	22	47,8	
Àmbits de reincidència	MPA i presó	9	19,6	
	Només presó	16	34,8	
	Només MPA	21	45,7	
Variabls numèriques		N	Mitjana	DT
Edat en el fet principal (primera reincidència)		46	38,91	8,86
Temps que triga a reincidir (en dies)		46	490,93	345,77
Nombre de fets (primera reincidència)		45	1,22	0,52
Nombre de reincidències a MPA		46	1,07	1,00
Nombre de reincidències a presó		46	1,35	1,80
Nombre de reincidències		46	2,41	2,06

En la primera reincidència, més de la meitat de persones cometen un delicte no violent (57,8%) que amb més freqüència és contra les persones o contra la propietat. Aquest nou delicte comporta, en un 52,2% dels casos, la imposició d'una altra MPA, que majoritàriament es tracta d'una pena de TBC. Cal destacar que, durant el període de seguiment, més de la meitat dels reincidents han tingut algun ingrés a la presó (54,5%).

Més de la meitat dels reincidents han acumulat més d'una reincidència. En aquest sentit, el nombre de reincidències de mitjana és de 2,41 per persona.

4.4. La mesura d'internament

Un total de 118 persones van finalitzar, l'any 2010, una mesura consistent en un internament en centre psiquiàtric, en centre de deshabitació o en centre educatiu especial. La gran majoria dels internaments s'imposen a través d'una mesura de seguretat i només en una minoria de casos s'imposa com a obligació derivada de la suspensió o substitució d'una pena. Cal recordar que els internaments estudiats es realitzen en centres de la comunitat, per tant, no s'hi inclouen els internaments aplicats com a mesura de seguretat que es duen a terme en centres penitenciaris.

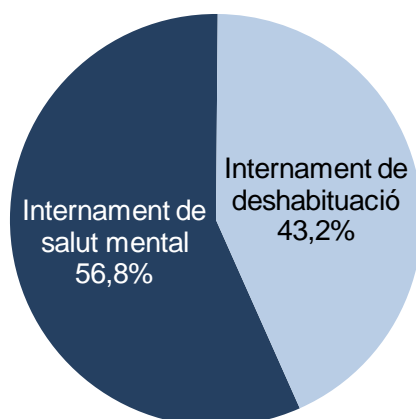
Taula 33. Mesures d'internament segons tipologia del tractament

Mesures d'internament		N	%
Internament de salut mental i necessitats específiques	MS internament en centre psiquiàtric	65	55,1
	MS internament en centre educació especial	2	1,7
Internament de deshabitació	MS internament en centre de deshabitació	40	33,9
	Obligació d'internament de deshabitació	11	9,3

MS: Mesura de seguretat

Més de la meitat dels internaments s'imposen per tractaments en l'àmbit de la salut mental o necessitats especials i la resta, per deshabitació amb motiu d'una addicció.

Gràfic 50. Mesures d'internament per tipologia de tractament

4.4.1. Perfil de les persones que han finalitzat un internament

A la taula següent es recullen algunes característiques personals dels qui van finalitzar un internament terapèutic en un centre de la comunitat l'any 2010, així com variables relacionades amb les circumstàncies penals i d'execució de la mesura.

Taula 34. Característiques de les persones que van finalitzar un internament terapèutic l'any 2010

Variables categòriques	Categoria	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	109	92,4
	Dona	9	7,6
Nacionalitat	Espanyola	109	92,4
	Estrangera	9	7,6
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	2	22,2
	Resta d'Europa	0	0,0
	Magrib	5	55,6
	Resta d'Àfrica	1	11,1
	Centre i Sud-amèrica	0	0,0
	Àsia	1	11,1
Variables penals			
Antecedents	Sí	98	83,1
	No	20	16,9
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	57	58,2
	Només presó	28	28,6
	Només MPA	13	13,3
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	44	37,3
	De 2 a 5 antecedents	38	32,2
	1 antecedent	16	13,6
	Sense antecedents	20	16,9
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	23	24,0
	Contra la llibertat sexual	2	2,1
	Contra la propietat	44	45,8
	Drogues	0	0,0
	Trànsit	4	4,2
	Altres	23	24,0
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	44	45,8
	No violent	52	54,2
Nombre de fets (causa base)	3 fets o més	7	5,9
	2 fets	18	15,3
	1 fet	93	78,8
Temps imposat	Fins a 1 any	51	63,8
	D'1 a 2 anys	20	25,0
	Més de 2 anys	9	11,3

Variables categòriques	Categoria	N	%
Categoria del fet principal (<i>causa base</i>)	Violència de gènere	26	22,0
	Contra les persones i llibertat sexual	24	20,3
	Trànsit	4	3,4
	Contra la propietat	48	40,7
	Drogues i altres delictes	16	13,6
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	73	61,9
	No violent	45	38,1
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	118	100,0
	Falta	0	0,0
Mesura de protecció a la víctima	MPV	19	23,8
	Sense MPV	61	76,3
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	80	67,8
	Girona	18	15,3
	Lleida	9	7,6
	Tarragona	11	9,3
Temps en execució	Fins a 3 mesos	13	11,0
	De 3 a 6 mesos	10	8,5
	De 6 mesos a 1 any	24	20,3
	Més d'1 any	71	60,2
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	53	44,9
	Fins a 2 tècnics	65	55,1
Incidències	Sí	40	33,9
	No	78	66,1
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	2	1,7
	No-localització condemnat	4	3,4
	Compliment altres mesures/penes	11	9,3
	Altres	1	0,8
	Sense incidències a l'inici	100	84,7
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	16	13,6
	Suspensió judicial	2	1,7
	Sense suspensió	100	84,7
Nou delicte durant execució	Sí	15	12,7
	No	103	87,3
Finalització per incidències	Incompliment del condemnat	5	4,2
	Alçament anticipat	7	5,9
	Prescripció de la pena	2	1,7
	Altres	1	0,8
	Finalització sense incidències	103	87,3

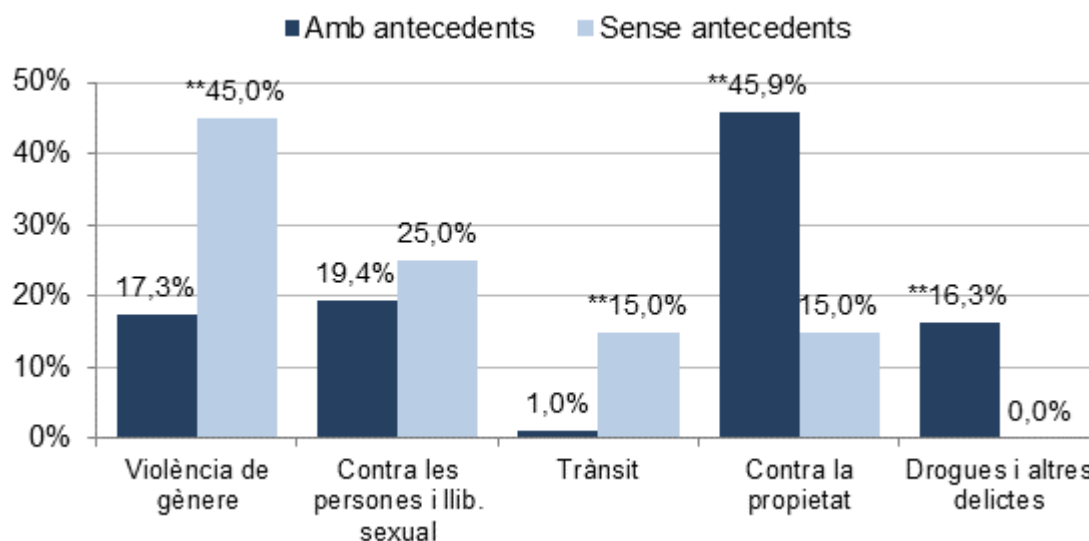
Variabls numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	118	1,24	1,53
Nombre d'antecedents a presó	118	3,89	4,94
Nombre d'antecedents	118	5,13	5,47
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	116	33,79	11,62
Edat a l'inici de l'execució	116	36,04	11,48
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	118	1,30	0,67
Canvis de tècnic/supervisor	118	2,71	1,85
Temps des de l'últim antecedent (en dies)	98	1.264,00	1.158,61
Temps imposat (en dies)	80	456,73	374,72
Temps a iniciar (en dies)	118	854,79	788,16
Temps judicial (en dies)	118	716,71	678,26
Temps d'assignació (en dies)	118	138,08	333,58
Temps en execució (en dies)	118	595,85	556,97

La majoria de les persones que finalitzen un internament terapèutic són homes i tenen nacionalitat espanyola en major proporció que en altres mesures de MPA (92,4% vs. el 70,4% de mitjana). Dels estrangers (9 persones), més de la meitat, provenen del *Magrib*.

L'internament és la mesura amb més proporció de persones amb antecedents (83,1% vs. el 27,0% de mitjana). El nombre d'antecedents de mitjana és de 5,13 per persona i amb força més proporció de persones que han complert una pena anterior a presó que a MPA. Els antecedents són amb més freqüència delictes *contra la propietat*.

A la *causa base* estudiada, en canvi, hi trobem un percentatge més elevat de delictes violents (61,9% vs. el 45,8% en els antecedents). Hi observem que les persones sense antecedents han comès un delicte de violència de gènere en més proporció, mentre que, en els casos amb antecedents, el delicte més freqüent torna a ser *contra la propietat*.

Gràfic 51. Delicte comès a la *causa base* segons els antecedents en internament terapèutic

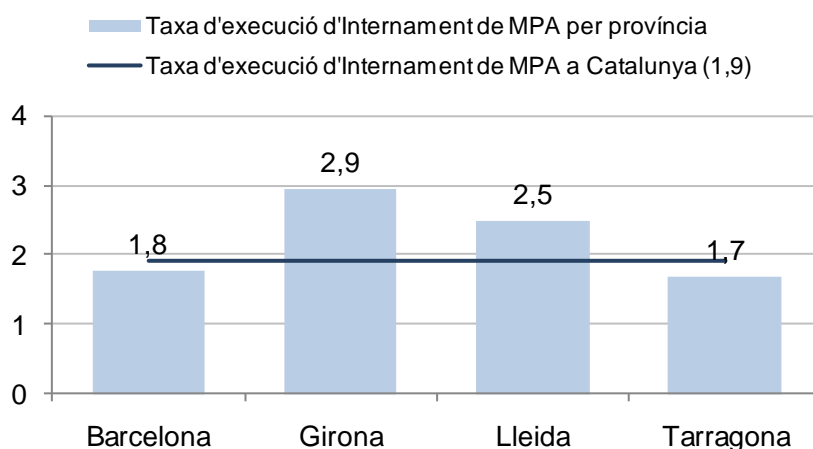

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Els jutges han imposat, també, una mesura de protecció a la víctima en un 23,8% dels casos, majoritàriament per violència de gènere.

Pel que fa a l'execució d'internaments a escala territorial, en el global de Catalunya, 1,9 persones per cada cent mil habitants estan sotmeses a una mesura d'internament terapèutic. Cal tenir en compte que aquesta taxa d'execució és molt baixa i, per tant, és difícil poder destacar les diferències que hi ha entre províncies.

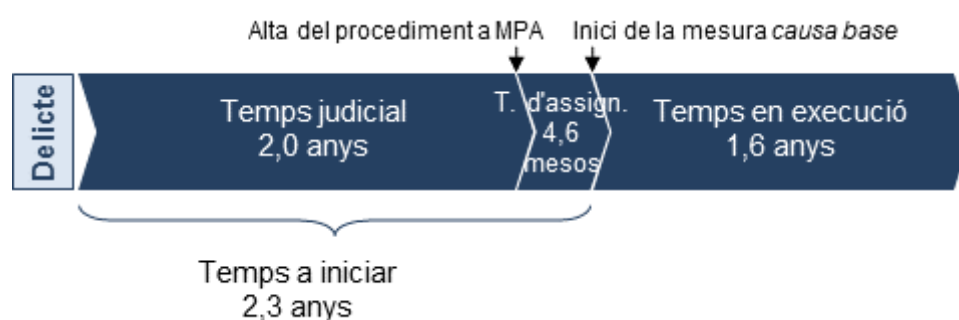
Gràfic 52. Taxa d'execució d'internaments a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte de la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població d'internament de MPA per província) / 100.000

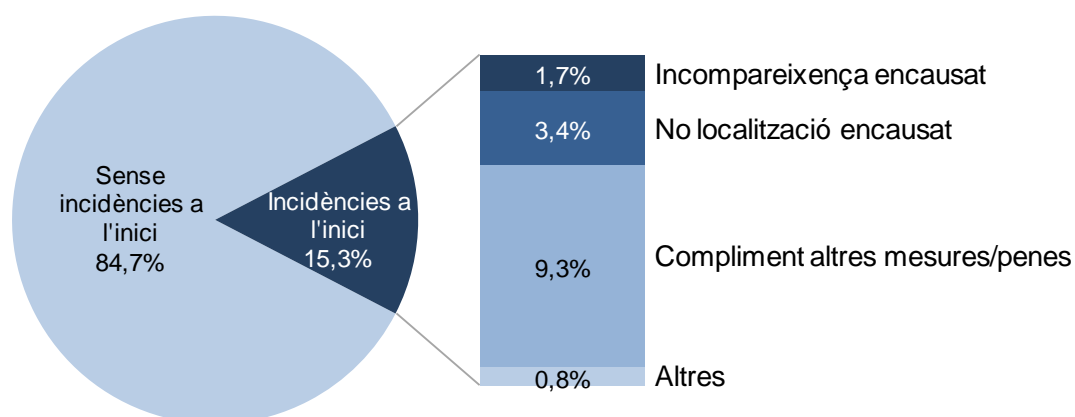
Abans d'iniciar la pena o mesura d'internament, el temps transcorregut des de la comissió del delictes és de 2,3 anys de mitjana (*temps a iniciar*), que majoritàriament s'ha invertit a realitzar totes les actuacions judicials (*temps judicial*). Un cop iniciades, les mesures han trigat 1,6 anys de mitjana a finalitzar-se (*temps en execució*). Tenint en compte que les variables de temps mostren una desviació típica força elevada, el temps d'execució és conseqüent amb el temps imposat prèviament pel jutge (1,3 anys de mitjana).

Gràfic 53. Distribució del temps en els procediments penals d'internaments de MPA

En un terç dels casos, hi ha hagut alguna incidència durant l'execució de l'internament. Quan ha aparegut alguna incidència en la fase inicial (18 casos), amb més freqüència el motiu ha estat que el condemnat estava complint altres mesures o penes.

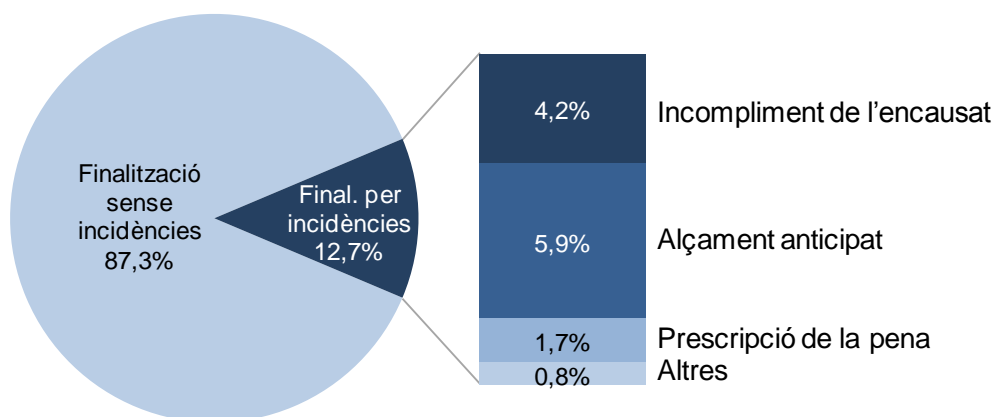
Gràfic 54. Incidències a l'inici de l'execució i tipus d'incidències

Una vegada iniciada l'execució, s'ha hagut de suspendre temporalment l'internament en un 15,3% dels casos.

No obstant això, la gran majoria de persones finalitzen l'internament per compliment (87,3%). En el 12,7% dels casos en què no ha estat així, el motiu més comú per finalitzar la mesura ha estat l'alçament anticipat per part del jutge (7 casos), seguit de l'incompliment del condemnat (5 casos).

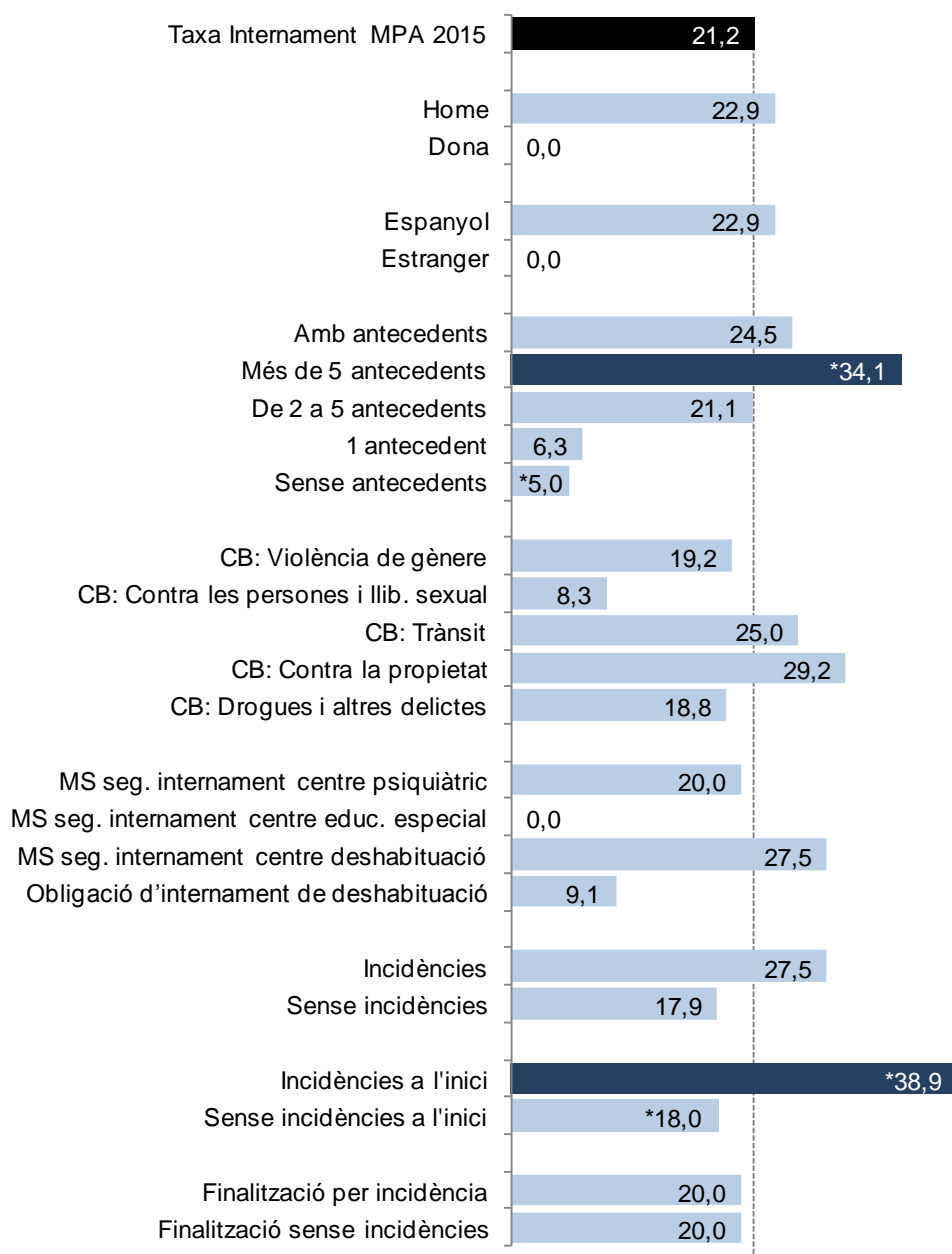
Gràfic 55. Finalització per incidències i tipus d'incidències

4.4.2. La reincidència de les persones que han estat sotmeses a una mesura d'internament terapèutic

La taxa de reincidència de les persones que han complert un internament és del **21,2%**.

Gràfic 56. Taxes específiques de reincidència dels internaments

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

En l'annex 6 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

De les dades del gràfic podem destacar que:

- Les persones que acumulen més de cinc antecedents reincideixen en més proporció.
- Els casos en què s'ha produït una incidència a l'inici de l'execució presenten una taxa de reincidència més alta.

En destaca, en canvi, que cap dona ni cap estranger no ha reincidit. Cal recordar que, amb poblacions petites, és difícil trobar resultats quantitius que expliquin millor la reincidència.

En canvi, sí que hi observem que els reincidents són estadísticament més joves que els no-reincidents (28,6 anys vs. 35,2 anys els no-reincidents) (annex 6).

Les característiques de la reincidència de les persones que han complert una mesura d'internament es presenten amb les dades següents.

Taula 35. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	17	68,0	68,0
1-2 anys	6	24,0	92,0
2-3 anys	1	4,0	96,0
3-4 anys	1	4,0	100,0
4-5 anys	0	0,0	
Total	25	100,0	

Els reincidents han trigat 10,6 mesos de mitjana a cometre un nou delictes i la majoria ho ha fet en un període d'un any després de finalitzar la mesura d'internament que se'ls va imposar a la *causa base*.

Taula 36. Característiques de la reincidència

Variable	Categoria	N	%
Reincidència	Sí	25	21,2
	No	93	78,8
Reincidència violenta	Sí	11	9,3
	No	107	90,7
Àmbit de la primera reincidència	Presó	14	56,0
	MPA	11	44,0
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	22	88,0
	2 fets	2	8,0
	3 fets o més	1	4,0
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	6	24,0
	Contra la llibertat sexual	0	0,0
	Contra la propietat	7	28,0
	Drogues	0	0,0
	Trànsit	5	20,0
	Altres	7	28,0
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	9	36,0
	No violent	16	64,0

Variable	Categoria	N	%
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	24	96,0
	Falta	1	4,0
Programa principal (primera reincidència)	TBC	7	28,0
	Tractament deshabitació	2	8,0
	Mesura de seguretat MPA	2	8,0
	Presó ferma	8	32,0
	Presó per RPS	3	12,0
	Localització permanent	1	4,0
	Altres penes privatives de llibertat	2	8,0
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	10	40,0
	1 reincidència	15	60,0
Àmbits de reincidència	MPA i presó	7	28,0
	Només presó	11	44,0
	Només MPA	7	28,0

Variabls numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	25	33,16	8,96
Temps que triga a reincidir	25	318,52	297,79
Nombre de fets (primera reincidència)	25	1,16	0,47
Nombre de reincidències a MPA	25	0,76	0,93
Nombre de reincidències a presó	25	1,88	2,42
Nombre de reincidències	25	2,64	2,63

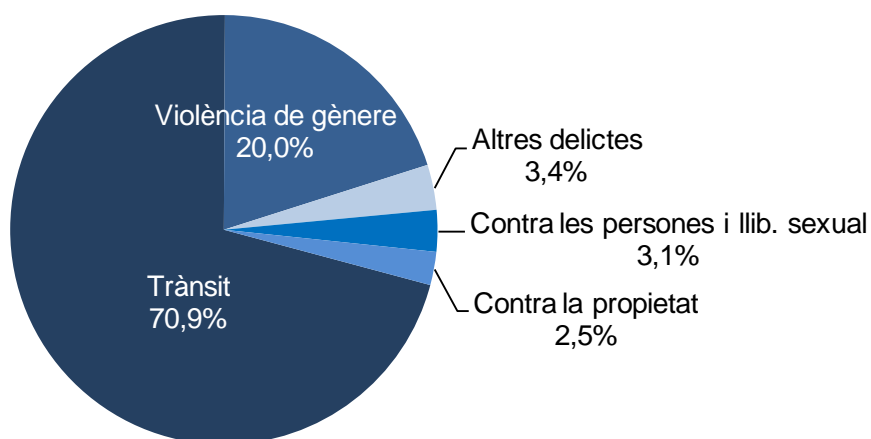
En la primera reincidència, la majoria comet un delicte no violent, tot i que no en destaca cap tipologia delictiva en concret. Aquest nou delicte implica l'ingrés a la presó en una proporció més elevada que en el cas de reincidència d'altres MPA (56,0% vs. el 32,7% de mitjana).

Quatre de cada deu reincidents acumulen més d'una nova causa penal amb ingrés a la presó.

5. Perfil i reincidència de la població de MPA segons el delictes comès

Aquest capítol està dedicat a analitzar el perfil i la reincidència de les persones que finalitzen una MPA segons el delictes comès a la *causa base*. Per a cadascuna de les tipologies delictives també s'han analitzat les diferències entre les persones a qui, tot i haver comès el mateix tipus de delictes, se'ls ha imposat una MPA diferent.

Gràfic 57. Distribució de la població que finalitza una MPA segons la categoria del delictes comès a la *causa base*

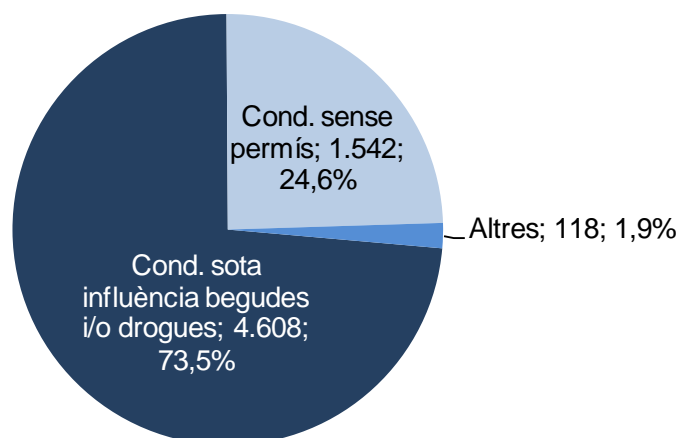

5.1. Delictes de *trànsit*

Pel que fa a la població que va finalitzar una MPA per la comissió d'un delictes de *trànsit* (contra la seguretat viària), va ser de 6.268 persones l'any 2010. Aquest conjunt de persones cometien principalment delictes de conducció sota la influència de l'alcohol o les drogues⁴⁸ (73,5%).

⁴⁸ Recordem que l'art. 379.2 CP defineix aquest delictes com la conducció d'un vehicle a motor o ciclomotor sota la influència de drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicotròpiques o begudes alcohòliques.

Gràfic 58. Tipus de delictes de trànsit comès a la causa base

La categoria *Altres* inclou: *conducció amb excés de velocitat* (N=68), *conducció temerària* (N=46) i *negativa a sotmetre's a proves de detecció de substàncies* (N=4)

5.1.1. Perfil de les persones que han comès un delictes de trànsit

Com són les persones que han comès aquest delictes?

A la taula 37 es recullen les variables referides a les característiques generals de les persones que han comès un delictes de *trànsit*.

Taula 37. Característiques de les persones que han comès un delictes de trànsit

Variabls categòriques	Categories	N	%
Variabls personals			
Sexe	Home	5.749	91,7
	Dona	519	8,3
Nacionalitat	Espanyola	4.475	71,4
	Estrangera	1.793	28,6
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	163	10,6
	Resta d'Europa	46	3,0
	Magrib	202	13,1
	Resta d'Àfrica	113	7,3
	Centre i Sud-amèrica	941	60,9
	Àsia	80	5,2
Variabls penals			
Antecedents	Sí	1.297	20,7
	No	4.971	79,3
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	267	20,6
	Només presó	255	19,7
	Només MPA	775	59,8

Variabls catègòriques	Catègories	N	%
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	89	1,4
	De 2 a 5 antecedents	410	6,5
	1 antecedent	798	12,7
	Sense antecedents	4.971	79,3
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	214	16,7
	Contra la llibertat sexual	8	0,6
	Contra la propietat	121	9,4
	Drogues	38	3,0
	Trànsit	770	59,9
	Altres	134	10,4
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	245	19,1
	No violent	1040	80,9
Nombre de fets (causa base)	3 fets o més	42	0,7
	2 fets	282	4,5
	1 fet	5.944	94,8
Violència del fet principal (causa base)	Violent	0	0,0
	No violent	6.268	100,0
Tipus de fet principal (causa base)	Delicte	6.268	100,0
	Falta	0	0,0
Programa principal (causa base)	TBC	5.776	92,2
	Programes formatius	421	6,7
	Tractament ambulatori	67	1,1
	Internament	4	0,1
Temps imposat	0-22 dies/jornades	3.827	62,8
	23-30 dies/jornades	852	14,0
	31-180 dies/jornades	1.024	16,8
	Més de 6 mesos	392	6,4
Mesura de protecció a la víctima	MPV	3	0,0
	Sense MPV	6.098	100,0
Variabls relacionades amb l'execució			
Territori execució MPA	Barcelona	4.780	76,3
	Girona	194	3,1
	Lleida	531	8,5
	Tarragona	763	12,2
Temps en execució	Fins a 3 mesos	1.028	16,4
	De 3 a 6 mesos	2.445	39,0
	De 6 mesos a 1 any	1.975	31,5
	Més d'1 any	820	13,1
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	1.752	28,0
	Fins a 2 tècnics	4.516	72,0
Incidències	Sí	1.867	29,8
	No	4.401	70,2

Variabls catègòriques	Catègories	N	%
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	168	2,7
	No-localització condemnat	385	6,1
	Compliment altres mesures/penes	46	0,7
	Altres	528	8,4
	Sense incidències a l'inici	5.141	82,0
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	544	8,7
	Suspensió judicial	47	0,7
	Sense suspensió	5.677	90,6
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	23	0,4
	Alçament anticipat	65	1,0
	Prescripció de la pena	479	7,6
	Altres	69	1,1
	Finalització sense incidències	5.632	89,9

Variabls numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	6.268	0,23	0,63
Nombre d'antecedents a presó	6.268	0,22	1,32
Nombre d'antecedents	6.268	0,45	1,62
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	6.056	33,31	10,29
Edat a l'inici de l'execució	6.072	34,39	10,36
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	6.268	1,06	0,27
Canvis de tècnic/supervisor	6.268	2,08	1,20
Temps des de l'últim antecedent	1.297	1.109,80	1.310,96
Temps imposat	6.095	73,80	182,34
Temps a iniciar	6.262	424,46	634,62
Temps judicial	6.257	205,74	624,60
Temps d'assignació	6.253	220,00	145,95
Temps en execució	6.268	219,03	190,01

La majoria de persones que finalitzen una MPA per la comissió d'un delictes de *trànsit* són homes espanyols. Dels estrangers, la majoria prové de Centre i Sud-amèrica.

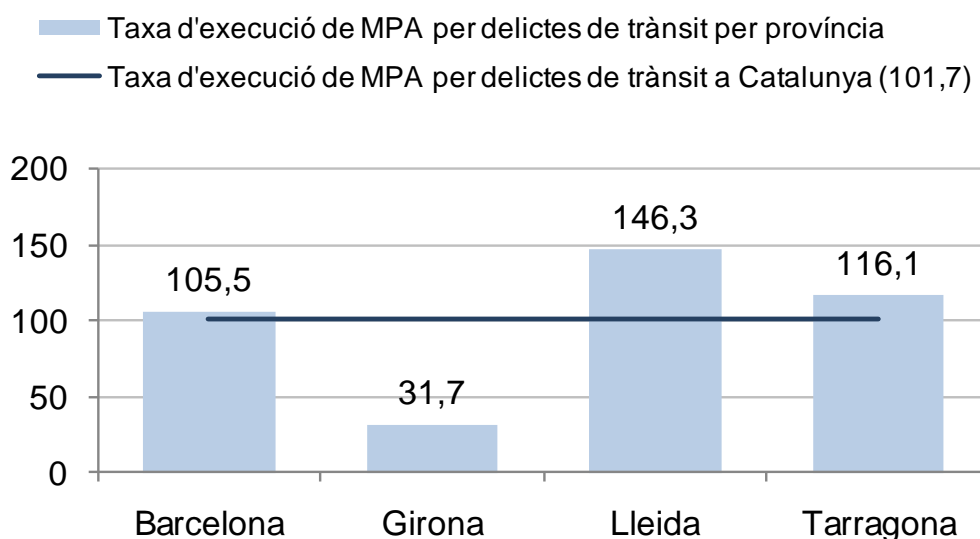
D'altra banda, la majoria no té antecedents (mitjana de 0,45 antecedents per persona). Els que en tenen només n'acumulen un i el 59,8% van implicar complir una MPA. El temps des de l'últim antecedent és de 1.109,80 dies de mitjana (3 anys).

El fet delictiu de la *causa base* el cometem de mitjana als 33,31 anys i cometem 1,06 fets de mitjana vinculats a aquesta *causa base*. La mesura més imposada pel delictes de *trànsit* a MPA és la pena de TBC (92,2% dels casos); per aquest

motiu, les dades ofertes en aquest capítol són força semblants a les que hem vist a l'apartat 4.1.

Respecte a les dades sobre l'execució d'aquests programes, en primer lloc, tot i que el 76,3% s'han dut a terme a Barcelona, si ho analitzem en funció de la taxa estandarditzada per cada cent mil habitants (vegeu el gràfic 59), observem que Lleida i Tarragona són els territoris que més usen les MPA per a delictes de *trànsit*.

Gràfic 59. Taxa d'execució de MPA per delictes de *trànsit* a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

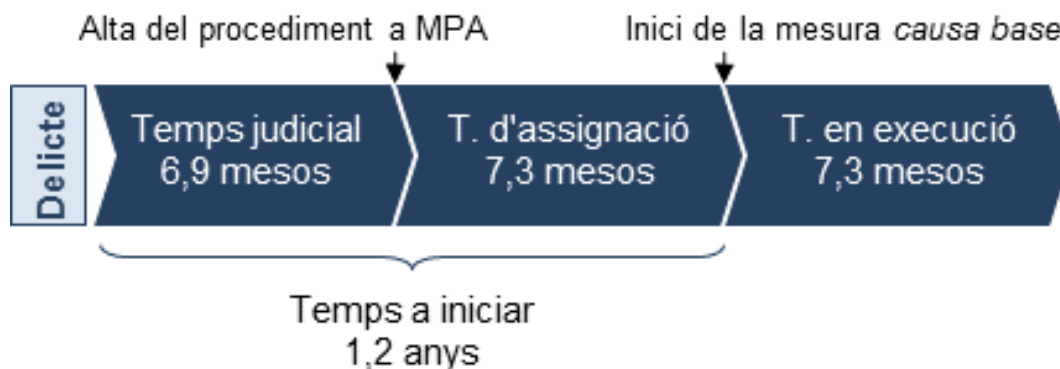

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte a la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de MPA per delictes de *trànsit* per província) / 100.000

En segon lloc, respecte a la durada de les mesures (*temps en execució*), tot i que el temps imposat és el mateix en un 60% de la població (0-22 jornades), el temps que acaben durant les mesures varia força.

El conjunt dels temps mitjans dels programes des de l'inici del fet fins al final de l'execució els trobem representats en el gràfic 60.

Gràfic 60. Interval de temps (durada mitjana) en els procediments de MPA per a delictes de *trànsit*

Les MPA imposades per delictes de *trànsit* majoritàriament no presenten incidències durant l'execució (70,2%). En el 18,0% dels casos, les incidències es produeixen a l'inici de la mesura i en el 9,4% s'ha hagut de suspendre temporalment l'execució. No obstant això, la majoria de casos finalitzen la mesura per compliment (89,9%).

5.1.2. La reincidència en delictes de *trànsit* a MPA

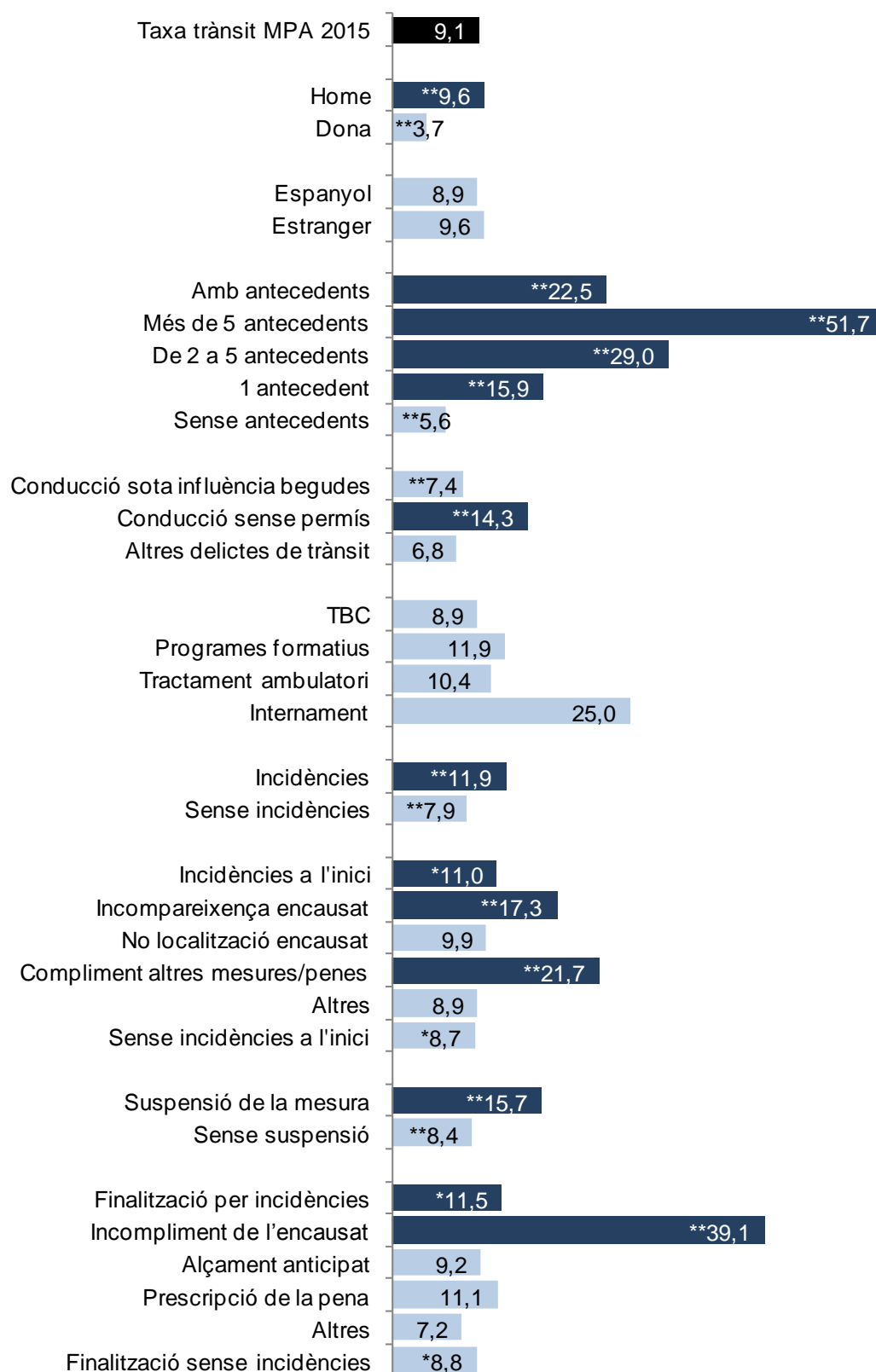
El grup de persones que cometen delictes de *trànsit* i compleixen una MPA presenta una taxa de reincidència del 9,1%.

És a dir, 9 de cada 10 persones a qui s'ha aplicat una mesura MPA per un delicte de *trànsit* no reincidirán.

Però, com es distribueixen les taxes específiques segons les categories de les variables estudiades?

Gràfic 61. Taxa de reincidència en delictes de trànsit a MPA i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

A l'annex 7 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

Tenir antecedents és un dels indicadors més explicatius de noves reincidències, sobretot quan n'hi ha més de cinc.

Les persones que han estat condemnades per *conducció sense permís* són més reincidents. Això segurament té a veure amb el perfil de les persones que cometen aquesta modalitat de delictes contra la seguretat viària i que podem veure a la taula següent: més proporció d'estrangers, amb més antecedents, més incidències a l'inici de la mesura i, en la reincidència, més ingressos a presó pel nou delictes comès (vegeu la taula 38).

Taula 38. Principals diferències entre el perfil dels que han estat condemnats per *conducció sota influència de begudes* i per *conducció sense permís*

	Categoria sobrerrepresentada en cada grup	
	Conducció sota la influència de begudes	Conducció sense permís
Nacionalitat	Espanyol	Estranger
Antecedents	Sense antecedents	Amb antecedents
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	Contra la propietat
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	2 fets	1 fet
Temps impositat	23 dies/jornades o més	0-22 dies/jornades
Programa principal (<i>causa base</i>)	PF i TTA	TBC
Temps en execució	Més d'1 any	Fins a 3 mesos
Incidències	Sense incidències	Amb incidències
Àmbit de la primera reincidència	MPA	Presó
Categoria del fet principal (reincidència)	Trànsit i altres	Contra la propietat i drogues
Reincidència	No	Sí

Nota: Totes les dades disponibles sobre la comparativa segons la tipologia delictiva s'ofereixen a l'annex 8.

D'altra banda, en el gràfic 61, ressalta el fet que els grups de persones que presenten incidències en l'execució de la mesura, en qualsevol moment, mostren taxes de reincidència lleugerament més elevades. Especialment en destaquen les incidències relacionades amb la incompareixença del condemnat, haver de complir altres mesures o penes i l'incompliment de la mesura per part del condemnat.

I quines característiques presenta aquesta reincidència que es comet? En primer lloc, pel que fa al temps que es triga a reincidir, quasi la meitat dels reincidents no triga més d'un any i als dos anys ja ho ha fet el 70,2%. Només

un 2,8% triga més de quatre anys. De mitjana, les persones que han comès un delicte de *trànsit* triguen a reincidir 526,29 dies (1,4 anys).

Taula 39. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	272	47,7	47,7
1-2 anys	128	22,5	70,2
2-3 anys	100	17,5	87,7
3-4 anys	54	9,5	97,2
4-5 anys	16	2,8	100,0
Total	570	100,0	

A la taula 40 es recullen la resta de variables referents a les característiques de la reincidència comesa per aquestes persones.

Taula 40. Característiques de la reincidència

Variables categòriques	Categories	N	%
Reincidència	Sí	570	9,1
	No	5.698	90,9
Reincidència violenta	Sí	145	2,3
	No	6.123	97,7
Àmbit de la primera reincidència	Presó	168	29,5
	MPA	402	70,5
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	511	90,6
	2 fets	44	7,8
	3 fets o més	9	1,6
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	94	16,5
	Contra la llibertat sexual	5	0,9
	Contra la propietat	61	10,7
	Drogues	27	4,8
	Trànsit	343	60,4
	Altres	38	6,7
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	118	20,8
	No violent	450	79,2
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	527	92,8
	Falta	41	7,2
Programa principal (primera reincidència)	TBC	354	62,3
	Tractament deshabitació	10	1,8
	Programa formatiu	18	3,2
	Mediació i reparació	14	2,5
	Mesura de seguretat MPA	2	0,4
	Altres MPA	4	0,7
	Presó ferma	81	14,3
	Presó preventiva	41	7,2
	Presó per RPS	22	3,9
	Localització permanent	22	3,9

Variabls categòriques	Categories	N	%
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	146	25,6
	1 reincidència	424	74,4
Àmbits de reincidència	MPA i presó	69	12,1
	Només presó	131	23,0
	Només MPA	370	64,9

Variabls numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	568	35,57	9,83
Temps que triga a reincidir	570	526,29	424,91
Nombre de fets (primera reincidència)	564	1,11	0,36
Nombre de reincidències a MPA	570	0,92	0,72
Nombre de reincidències a presó	570	0,52	0,90
Nombre de reincidències	570	1,44	0,99

Respecte a aquestes característiques de la reincidència, cal destacar que en la majoria dels casos els reincidents no reingressen a la presó per haver comès nous delictes, sinó que se'ls torna a imposar una MPA. Això és així tant en la primera reincidència (70,5% dels casos) com en el total de reincidències comeses (77,0% dels casos). Pel que fa a la primera reincidència, se'ls imposa principalment una pena de TBC (88,1% dels casos), coincidint amb el programa més aplicat per al delicte de la *causa base*.

Pel que fa a aquest delicte de la primera reincidència, destaquem que la tipologia delictiva prevalent és la de delictes de *trànsit*. D'altra banda, quan cometem aquest delicte, les persones tenen una mitjana de 35,57 anys d'edat.

Respecte al total de reincidències comeses, cal destacar que la majoria dels reincidents (74,4% dels casos) només cometem una reincidència. La mitjana de reincidència és de l'1,44%.

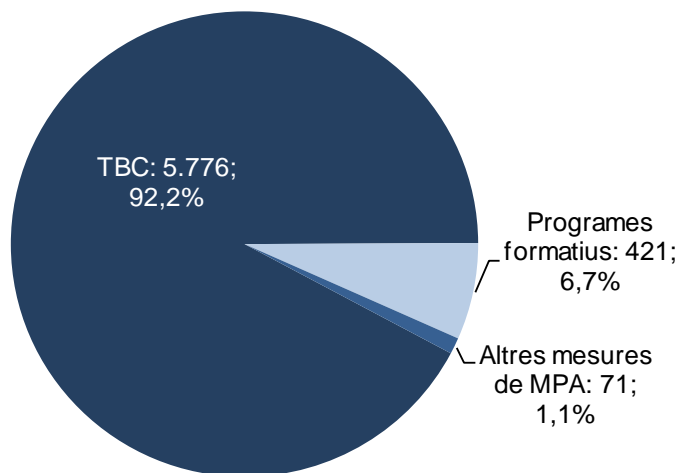
Pel que fa a la violència dels delictes comesos, observem que en el fet principal de reincidència hi ha un 20,8% de delictes violents, mentre que en el total de les reincidències, aquest percentatge augmenta fins al 25,4%.

5.1.3. Diferències segons l'MPA imposada

A continuació s'analitzen les diferències en les variables estudiades segons l'MPA imposada per delictes de *trànsit*. Amb aquest objectiu, hem agrupat els

casos que han realitzat un tractament ambulatori o un internament en la categoria *altres mesures de MPA*, atès que en total representen només l'1,1%.

Gràfic 62. Distribució de les persones que han comès delictes de *trànsit* segons l'MPA imposada

Taula 41. Diferències significatives segons l'MPA imposada

Variables categòriques	Categories	TBC		Programes formatius		Altres MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Variables personals									
Nacionalitat	Espanyola	4.087	70,8	329	**78,1	59	**83,1	4.475	71,4
	Estrangera	1.689	**29,2	92	21,9	12	16,9	1.793	28,6
Variables penals									
Antecedents	Sí	1.155	20,0	109	**25,9	33	**46,5	1.297	20,7
	No	4.621	**80,0	312	74,1	38	53,5	4.971	79,3
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	227	19,7	25	22,9	15	**45,5	267	20,6
	Només presó	229	19,8	21	19,3	5	15,2	255	19,7
	Només MPA	699	60,5	63	57,8	13	39,4	775	59,8
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	82	1,4	5	1,2	2	2,8	89	1,4
	De 2 a 5 antecedents	355	6,1	38	**9,0	17	**23,9	410	6,5
	1 antecedent	718	12,4	66	**15,7	14	**19,7	798	12,7
	Sense antec.	4.621	**80,0	312	74,1	38	53,5	4.971	79,3
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	27	0,5	11	**2,6	4	**5,6	42	0,7
	2 fets	194	3,4	71	**16,9	17	**23,9	282	4,5
	1 fet	5.555	**96,2	339	80,5	50	70,4	5.944	94,8
Tipologia delictiva <i>trànsit</i> (<i>causa base</i>)	Cond. influència begudes	4.169	72,2	372	**88,4	67	**94,4	4.608	73,5
	Cond. sense permís	1.518	**26,3	23	5,5	1	1,4	1.542	24,6
	Altres delictes de <i>trànsit</i>	89	1,5	26	**6,2	3	4,2	118	1,9
Variables relacionades amb l'execució									
Territori MPA	Barcelona	4.345	75,2	373	**88,6	62	**87,3	4.780	76,3
	Girona	161	2,8	29	**6,9	4	5,6	194	3,1
	Lleida	522	**9,0	7	1,7	2	2,8	531	8,5
	Tarragona	748	**13,0	12	2,9	3	4,2	763	12,2

Variables categòriques	Categories	TBC		Programes formatius		Altres MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Temps en execució	Fins 3 mesos	988	**17,1	37	8,8	3	4,2	1.028	16,4
	3-6 mesos	2.197	38,0	243	**57,7	5	7,0	2.445	39,0
	De 6 mesos a 1 any	1.865	**32,3	100	23,8	10	14,1	1.975	31,5
	Més d'1 any	726	12,6	41	9,7	53	**74,6	820	13,1
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	1.530	26,5	181	**43,0	41	**57,7	1.752	28,0
	Fins a 2 tècnics	4.246	**73,5	240	57,0	30	42,3	4.516	72,0
Incidències a l'inici	Incompareix. condemnat	133	2,3	35	**8,3	0	0,0	168	2,7
	No-localització condemnat	335	5,8	44	**10,5	6	8,5	385	6,1
	Compliment altres mesures	44	0,8	1	0,2	1	1,4	46	0,7
	Altres	522	**9,0	4	1,0	2	2,8	528	8,4
	Sense incidències a l'inici	4.742	82,1	337	80,0	62	87,3	5.141	82,0
Suspensió del programa	Suspensió administrativa	482	8,3	51	*12,1	11	*15,5	544	8,7
	Suspensió judicial	45	0,8	2	0,5	0	0,0	47	0,7
	Sense suspensió	5.249	*90,9	368	87,4	60	84,5	5.677	90,6
Nou delictes durant execució	Sí	196	3,4	16	3,8	10	**14,1	222	3,5
	No	5.580	**96,6	405	96,2	61	85,9	6.046	96,5
Finalització per incidència	Incompliment condemnat	16	0,3	4	**1,0	3	**4,2	23	0,4
	Alçament anticipat	47	0,8	12	**2,9	6	**8,5	65	1,0
	Prescrip. pena	478	**8,3	1	0,2	0	0,0	479	7,6
	Altres	61	1,1	4	1,0	4	**5,6	69	1,1
	Final. sense incidències	5.174	89,6	400	**95,0	58	81,7	5.632	89,9
Variables de reincidència									
Nombre de fets (reincidència)	1 fet	463	**91,5	42	84,0	6	75,0	511	90,6
	2 fets	38	7,5	5	10,0	1	12,5	44	7,8
	3 fets o més	5	1,0	3	**6,0	1	**12,5	9	1,6
Violència fet prin. (reincidència)	Violent	111	21,8	4	8,0	3	37,5	118	20,8
	No violent	399	78,2	46	*92,0	5	62,5	450	79,2
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	126	24,6	15	30,0	5	*62,5	146	25,6
	1 reincidència	386	75,4	35	*70,0	3	37,5	424	74,4

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Nombre d'antecedents a MPA	TBC	5.776	0,22	0,62	
	Programes formatius	421	0,28	0,65	**
	Altres MPA	71	0,72	1,24	
	Total	6.268	0,23	0,63	
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	TBC	5.776	33,03	10,28	
	Programes formatius	421	36,12	10,02	**
	Altres MPA	71	39,66	8,88	
	Total	6.268	33,31	10,29	
Temps imposat	TBC	5.776	26,46	13,79	
	Programes formatius	421	681,63	233,42	**
	Altres MPA	71	622,59	361,63	
	Total	6.268	73,80	182,34	

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Edat a l'inici de l'execució	TBC	5.776	34,04	10,31	
	Programes formatius	421	37,85	10,04	**
	Altres MPA	71	42,11	9,12	
	Total	6.268	34,39	10,36	
Temps a iniciar	TBC	5.776	402,26	631,92	
	Programes formatius	421	649,43	562,62	**
	Altres MPA	71	894,63	802,35	
	Total	6.268	424,46	634,62	
Temps judicial	TBC	5.776	179,63	620,27	
	Programes formatius	421	466,85	536,00	**
	Altres MPA	71	776,77	815,35	
	Total	6.268	205,74	624,60	
Temps d'assignació	TBC	5.776	223,99	144,42	
	Programes formatius	421	182,59	155,73	**
	Altres MPA	71	117,86	142,65	
	Total	6.268	220,00	145,95	
Temps en execució	TBC	5.776	215,02	180,99	
	Programes formatius	421	205,94	200,93	**
	Altres MPA	71	622,31	346,80	
	Total	6.268	219,03	190,01	
Edat en el fet principal (reincidència)	TBC	5.776	35,04	9,80	
	Programes formatius	421	38,98	8,77	**
	Altres MPA	71	47,88	5,79	
	Total	6.268	35,57	9,83	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

De la comparativa entre els tres grups de persones que han comès delictes de *trànsit* i que han estat sotmesos a mesures diferents, cal destacar el següent:

- Pel que fa a les variables personals, només es mostra significativa la proporció d'estrangers en el grup de TBC i d'espanyols en programes formatius⁴⁹ i la resta de MPA.
- Segons la tipologia delictiva que anomenem *trànsit*, en destaca una proporció més elevada de *conducció sense permís* en els casos en què s'ha imposat una pena de TBC que en la resta de mesures.

⁴⁹ Per conèixer més exhaustivament l'aplicació dels programes formatius als delictes de *trànsit* i el perfil de les persones a qui s'aplica la mesura, recomanem la lectura de dues recerques complementàries: *Com conduïm després d'un programa formatiu de seguretat viària?* (Hilterman i Tresovares, 2010) i *Avaluació de programes formatius de seguretat viària i la reincidència posterior* (Hilterman i Mancho, 2012).

- Respecte a les incidències, només cal ressaltar que el tipus d'incidències que presenten el grup de programes formatius i altres MPA tenen a veure, en proporció, més amb el condemnat (incompareixença/no-localització) que no pas en el grup de TBC. Mentre que en el grup de TBC trobem incidències relacionades amb la prescripció de la pena.

Per acabar, cal destacar que diverses variables penals, d'execució i de reincidència ens mostren que, en proporció, el grup de TBC té un perfil menys conflictiu que els grups de programes formatius i altres mesures de MPA. Si examinem aquestes variables, podem veure, principalment, que el grup de TBC té una proporció significativament més alta de persones sense antecedents, amb pocs fets a la *causa base*, sense incidències durant l'execució (ni suspensions ni nous delictes) i, dins els reincidents, amb menys fets en la reincidència. Mentre que els grups de programes formatius i altres MPA presenten, en proporció, més persones del perfil oposat al que acabem de descriure. No obstant això, no s'observen diferències estadísticament significatives pel que fa a la taxa de reincidència en les diferents mesures de MPA imposades per delictes de *trànsit*.

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 9.

5.1.4. Comparativa amb la població penitenciària per delictes de *trànsit*

En aquest apartat s'han comparat les persones que van finalitzar una MPA per la comissió d'un delicte de *trànsit* amb aquelles que, el mateix any 2010, van sortir en llibertat de presó pel mateix tipus de delicte (Capdevila *et al.*, 2015).

Taula 42. Diferències significatives entre l'àmbit de presó i MPA

Variables categòriques	Categories	Presó		MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%
Variables personals							
Sexe	Home	221	**97,4	5.749	91,7	5.970	91,9
	Dona	6	2,6	519	**8,3	525	8,1
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	11	**19,3	163	10,6	174	10,9
	Resta d'Europa	1	1,8	46	3,0	47	2,9
	Magrib	20	**35,1	202	13,1	222	13,9
	Resta d'Àfrica	3	5,3	113	7,3	116	7,2
	Centre i Sud-amèrica	21	36,8	941	**60,9	962	60,0
	Àsia	1	1,8	80	5,2	81	5,1
Variables penals							
Antecedents	Sí	155	**68,3	1.297	20,7	1.345	20,7
	No	72	31,7	4.971	**79,3	5.150	79,3
Tipus d'antecedents	MPA i presó	33	**14,5	267	4,3	300	4,6
	Només presó	15	**6,6	255	4,1	270	4,2
	Només MPA	107	**47,1	775	12,4	882	13,6
	Sense antecedents	72	31,7	4.971	**79,3	5.043	77,6
Temps imposat	0-22 dies/jornades	3	1,3	3.827	**62,8	3.830	60,6
	23-30 dies/jornades	1	0,4	852	**14,0	853	13,5
	31-180 dies/jornades	139	**61,2	1.024	16,8	1.163	18,4
	Més de 6 mesos	84	**37,0	392	6,4	476	7,5
Variables de reincidència							
Reincidència	Sí	61	**26,9	570	9,1	614	9,5
	No	166	73,1	5.698	**90,9	5.881	90,5
Reincidència violenta	Sí	18	**7,9	145	2,3	156	2,4
	No	209	92,1	6.123	**97,7	6.339	97,6
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra persones	9	15,0	94	16,5	100	15,9
	Contra la llib. sexual	1	1,7	5	0,9	6	1,0
	Contra la propietat	13	*21,7	61	10,7	75	11,9
	Drogues	3	5,0	27	4,8	31	4,9
	Trànsit	26	43,3	343	*60,4	370	58,7
	Altres	8	*13,3	38	6,7	48	7,6
Àmbits de reincidència	MPA i presó	11	**4,8	69	1,1	75	1,2
	Només presó	27	**11,9	131	2,1	155	2,4
	Només MPA	23	**10,1	370	5,9	384	5,9
	No ha reincidit	166	73,1	5.698	**90,9	5.881	90,5
Nombre de reincidències	2 o més reincidències	25	**41,0	146	25,6	160	25,3
	1 reincidència	36	59,0	424	**74,4	472	74,7

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	Presó	227	34,75	9,75	
	MPA	6.056	33,31	10,29	**
	Total	6.283	33,36	10,28	
Edat finalització <i>causa base</i>	Presó	227	38,00	9,74	
	MPA	6.072	34,99	10,40	*
	Total	6.299	35,10	10,39	
Temps impositat	Presó	227	256,27	418,29	
	MPA	6.095	73,80	182,34	**
	Total	6.322	80,35	198,65	
Nombre de reincidències a presó	Presó	61	1,21	1,87	
	MPA	570	0,52	0,90	**
	Total	631	0,58	1,05	
Nombre de reincidències	Presó	61	1,98	1,95	
	MPA	570	1,44	0,99	**
	Total	631	1,49	1,13	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

De la comparativa de les persones que han comès delictes de trànsit i se'ls ha aplicat algun dels dos grups de mesures destaquem el següent:

- En el grup de MPA hi ha més dones que no pas en el grup de presó (diferència d'un 5,7%). A les dones se'ls aplica amb més proporció mesures de MPA que de presó per delictes de *trànsit*. Això es pot donar per la gravetat del delicte i no per una qüestió de sexe.
- Similarment, per als delictes de *trànsit*, els estrangers provinents de Centre i Sud-amèrica compleixen, en proporció, més penes de MPA que no pas els estrangers d'altres procedències. La gravetat del delicte també pot explicar millor aquest fet.
- Tot i que la diferència és força petita, de mitjana, el grup de MPA és significativament més jove que no pas el grup de presó.
- Com calia esperar, el grup de MPA té menys antecedents que el grup de presó (diferència del 47,6%).
- Centrant-nos en la reincidència, en el grup de presó hi ha més reincidència que no pas en el grup de MPA (diferència del 17,8%). Aquestes dades ens permeten plantejar que les persones que han

comès delictes de trànsit i han complert una pena de presó reincideixen més, en proporció, que aquells que han complert una MPA.

- A més a més, respecte d'aquesta reincidència, en el grup de presó es cometen més delictes contra la propietat o de la categoria «altres» (com, per exemple, trencament de condemna) que no pas en el grup de MPA (diferència d'11% i 6,6%, respectivament); per contra, trobem més delictes de trànsit en el grup de MPA que no pas en el grup de presó (diferència d'un 17,1%). D'aquesta manera, ens podem plantejar que les persones que han comès delictes de trànsit i han complert una MPA reincideixen més, en proporció, en la seva mateixa tipologia de delicte que aquells que han complert una pena de presó.
- En el grup que surten de presó trobem més multireincidents que en el grup de MPA (15,4% de diferència); també de mitjana cometen 0,54 reincidències més els subjectes del grup de presó que els del grup de MPA.
- El grup de presó comet més sovint en la reincidència delictes violents que el grup de persones que ha complert una MPA (diferència d'un 5,6%).

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 10.

5.2. Violència de gènere

De la població estudiada en aquesta recerca, 1.769 persones van cometre un delicte de violència de gènere.

5.2.1. Perfil de les persones que han comès un delicte de violència de gènere

Com són les persones que han comès un delicte de violència de gènere i se'ls ha imposat una MPA?

A la taula 43 es recullen les variables referents a les característiques generals d'aquestes persones, així com penals i d'execució de les mesures.

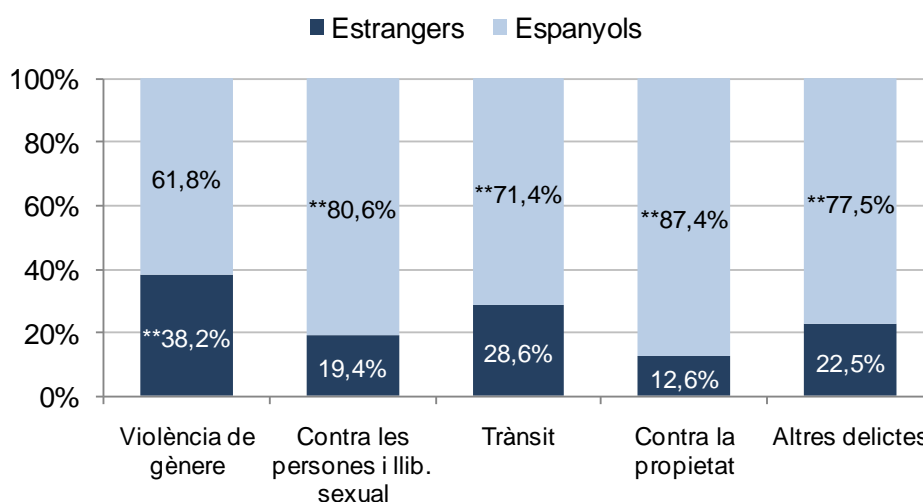
Taula 43. Característiques de les persones que han comès un delictes de violència de gènere

Variables categòriques	Categories	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	1.667	94,2
	Dona	102	5,8
Nacionalitat	Espanyola	1.093	61,8
	Estrangera	676	38,2
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	60	9,2
	Resta d'Europa	8	1,2
	Magrib	146	22,5
	Resta d'Àfrica	30	4,6
	Centre i Sud-amèrica	389	59,8
	Àsia	17	2,6
Variables penals			
Antecedents	Sí	594	33,6
	No	1.175	66,4
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	174	29,3
	Només presó	214	36,0
	Només MPA	206	34,7
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	39	2,2
	De 2 a 5 antecedents	256	14,5
	1 antecedent	299	16,9
	Sense antecedents	1.175	66,4
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	277	47,1
	Contra la llibertat sexual	5	0,9
	Contra la propietat	55	9,4
	Drogues	12	2,0
	Trànsit	100	17,0
	Altres	139	23,6
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	295	50,2
	No violent	293	49,8
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	81	4,6
	2 fets	254	14,4
	1 fet	1.434	81,1
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	1.703	96,3
	No violent	66	3,7
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	1.741	98,4
	Falta	28	1,6
Programa principal (<i>causa base</i>)	TBC	695	39,3
	Programes formatius	986	55,7
	Tractament ambulatori	62	3,5
	Internament	26	1,5

Variables categòriques	Categories	N	%
Temps imposat	Fins a 1 any	661	43,3
	D'1 a 2 anys	691	45,3
	Més de 2 anys	174	11,4
Mesura de protecció a la víctima	MPV	1.340	87,1
	Sense MPV	198	12,9
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	1.293	73,1
	Girona	204	11,5
	Lleida	136	7,7
	Tarragona	136	7,7
Temps en execució	Fins a 3 mesos	120	6,8
	De 3 a 6 mesos	400	22,6
	De 6 mesos a 1 any	730	41,3
	Més d'1 any	518	29,3
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	560	31,7
	Fins a 2 tècnics	1.209	68,3
Incidències	Sí	573	32,4
	No	1.196	67,6
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	36	2,0
	No-localització condemnat	138	7,8
	Compliment altres mesures/penes	26	1,5
	Altres	135	7,6
	Sense incidències a l'inici	1.434	81,1
Suspensió de la mesura	Suspensió judicial	249	14,1
	Suspensió administrativa	19	1,1
	Sense suspensió	1.501	84,9
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	56	3,2
	Alçament anticipat	40	2,3
	Prescripció de la pena	36	2,0
	Altres	38	2,1
	Finalització sense incidències	1.599	90,4
Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	1.769	0,30	0,68
Nombre d'antecedents a presó	1.769	0,49	1,45
Nombre d'antecedents	1.769	0,79	1,77
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	1.722	36,52	10,66
Edat a l'inici de l'execució	1.723	38,75	10,72
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	1.769	1,26	0,62
Canvis de tècnic/supervisor	1.769	2,29	1,54
Temps des de l'últim antecedent	593	1.223,47	1.218,46
Temps imposat	1.526	499,90	400,06
Temps a iniciar	1.767	820,94	606,09
Temps judicial	1.760	602,48	606,11
Temps d'assignació	1.761	223,84	211,56
Temps en execució	1.768	348,37	316,42

En primer lloc, cal dir que, a diferència d'altres delictes, la proporció d'estrangers és més alta en els delictes de violència de gènere (38,2% vs. el 29,6% de mitjana). Els estrangers són en la majoria dels casos de Centre i Sud-amèrica (59,8%) i del Magrib (22,5%).

Gràfic 63. Distribució entre espanyols i estrangers segons el delicte comès a la causa base

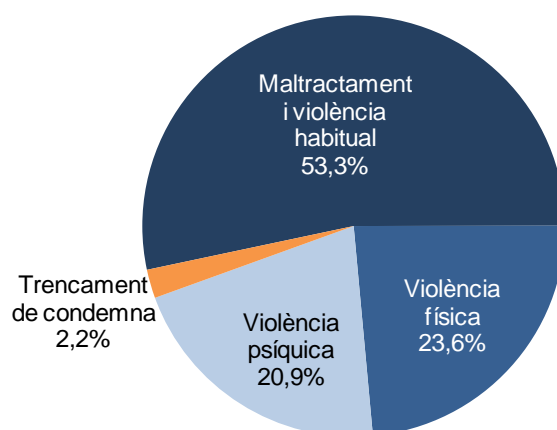

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

D'altra banda, la majoria de les persones no tenen cap antecedent, però hi ha un 33,6% que sí que n'acumula, amb una mitjana d'antecedents penitenciaris superior a MPA. El temps des de l'últim antecedent és de 1.265,54 dies de mitjana, és a dir, 3,5 anys.

El fet que constitueix la *causa base* el cometem de mitjana als 36,62 anys i duen a terme 1,29 fets de mitjana. El delicte de *violència de gènere* més habitual és el *maltractament o violència habitual* i destaca que una petita part comet un delicte de *trencament de condemna* relacionat amb l'incompliment d'una mesura de protecció a la víctima.

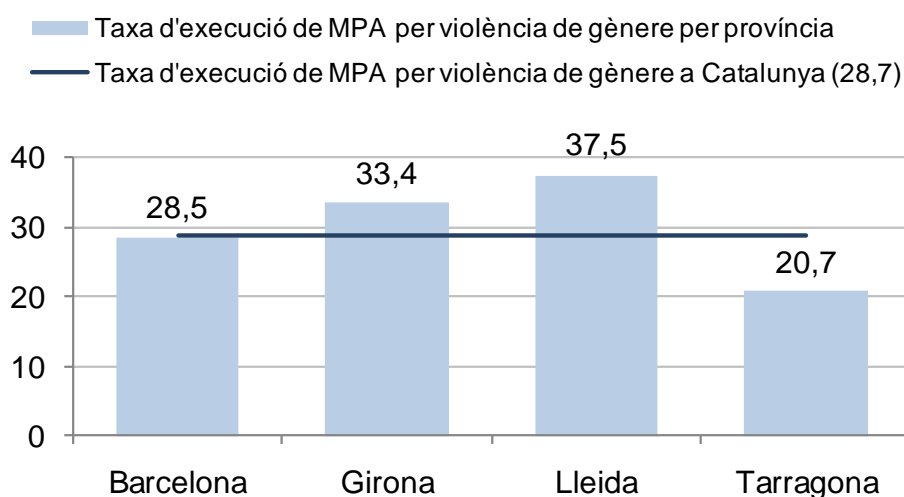
Gràfic 64. Tipus de delictes de violència de gènere⁵⁰ comès a la causa base

La mesura més imposada per delictes de violència de gènere a MPA és un programa formatiu (55,7%) seguit de la pena de TBC (39,3%).

Respecte a les dades sobre l'execució d'aquests programes, tot i que a la taula anterior veiem que el 73,1% s'han dut a terme a Barcelona, si ho analitzem en funció de la taxa estandarditzada per cada cent mil habitants (vegeu el gràfic 65), observem que Lleida i Girona són els territoris on més MPA es donen per delictes de violència de gènere.

Gràfic 65. Taxa d'execució de mesures de MPA per delictes de violència de gènere a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

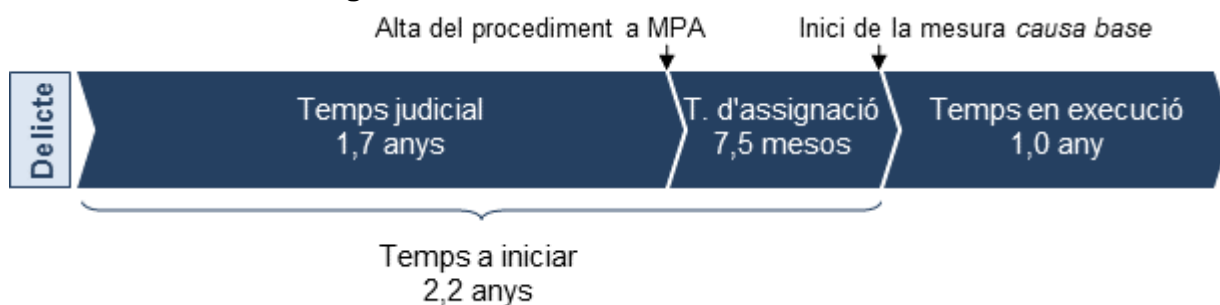
Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte de la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de MPA per delictes de violència de gènere per província) / 100.000

⁵⁰ Cal recordar que, a més de violència contra la parella, estan inclosos els delictes de violència sobre familiars (descendents, ascendents, altres) dins dels delictes de violència de gènere.

En segon lloc, respecte a la durada de les mesures (*temps d'execució*) que s'imposen després d'un delictes de violència de gènere, cal dir que solen tenir una durada variable, però que el més comú és que siguin de sis mesos a un any (41,3%).

El conjunt dels temps mitjans del programa des de l'inici del fet fins al final de l'execució el trobem representat en el gràfic 66.

Gràfic 66. Interval de temps (durada mitjana) en els procediments de MPA per delictes de violència de gènere

Les persones que han comès delictes de violència de gènere majoritàriament no cometen incidències en l'execució de les mesures que se'ls imposen (68,3%). No obstant això, el 18,9% té alguna incidència a l'inici de les mesures i en el 15,1% dels casos s'ha suspès temporalment l'execució.

Finalment, la majoria (90,4%) finalitza la mesura sense incidències.

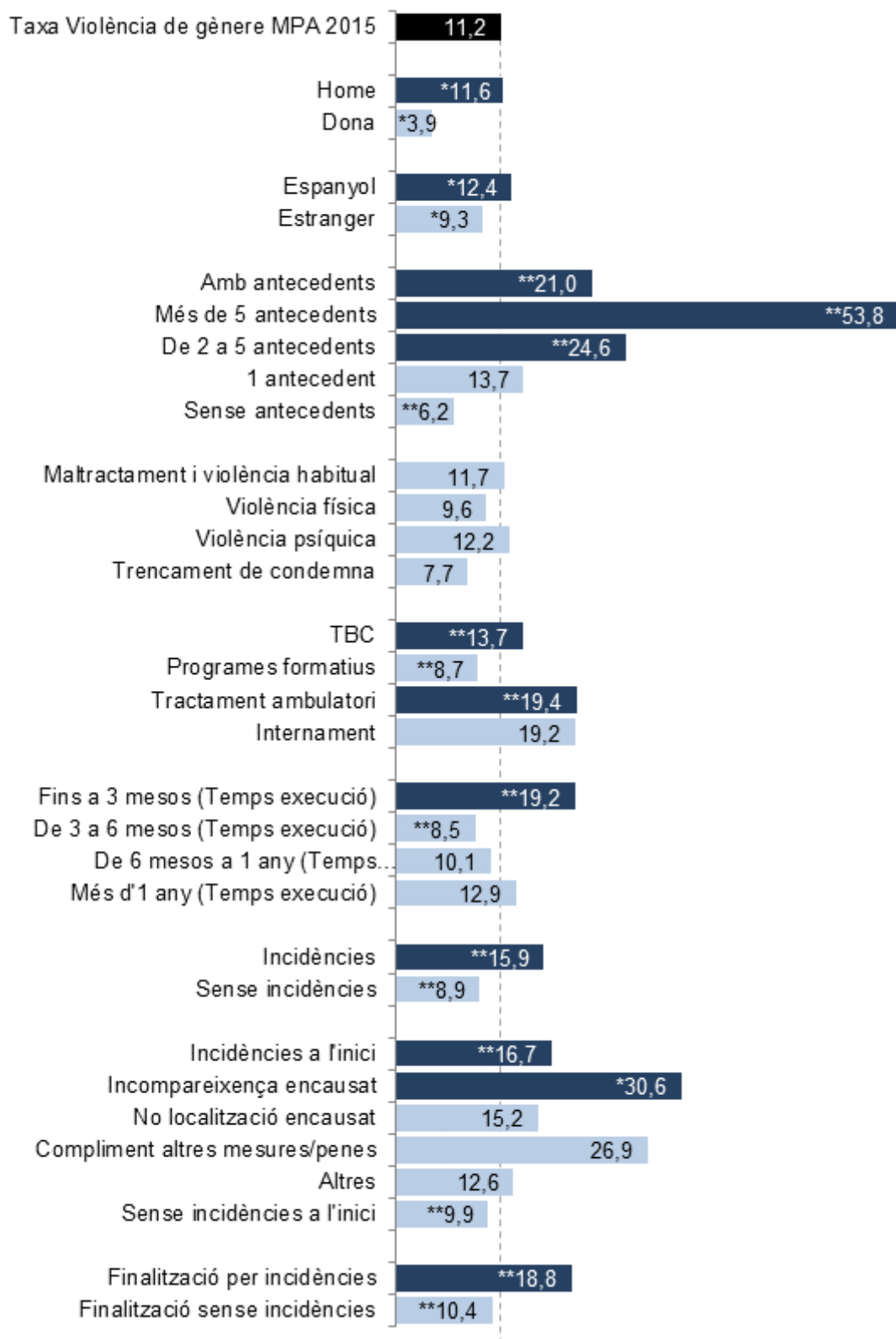
5.2.2. La reincidència en delictes de violència de gènere a MPA

Les persones que cometen delictes de violència de gènere i compleixen una MPA tenen una taxa de reincidència de l'11,2%. És a dir, 9 de cada 10 persones no reincidirán.

A continuació, es mostren les taxes específiques segons les categories de les variables estudiades.

Gràfic 67. Taxa de reincidència en delictes de violència de gènere a MPA i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

A l'annex 11 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

L'explicació que hi hagi taxa de reincidència de dones en aquest tipus de violència és que, entre els delictes de violència de gènere, s'hi poden trobar alguns de violència domèstica. En aquest cas, les persones de nacionalitat espanyola reincideixen més.

En segon lloc, cal destacar una de les variables de reincidència més habitual, i és que les persones amb antecedents reincideixen més que les que no en tenen. No sols això, els resultats actuals mostren que com més antecedents té la persona més n'augmenta la taxa de reincidència.

També podem veure que les persones a qui se'ls imposa un TBC o un tractament ambulatori reincideixen més que aquelles a qui s'imposa un programa formatiu. Una altra variable important respecte a la reincidència és que les persones que realitzen una MPA de fins a tres mesos d'execució reincideixen més que les que tenen una MPA de més llarga durada.

És important ressaltar, també, que les persones que tenen incidències al llarg del procés de compliment de l'MPA reincideixen més (amb una significança molt elevada). Més concretament, la incidència que es relaciona amb una major reincidència és la incompareixença del condemnat.

Com és aquesta reincidència que es comet?

En primer lloc, la meitat dels reincidents no triga més d'un any a cometre la primera reincidència i al cap de dos anys ja ho ha fet el 74,2%. Només un 2,0% triga més de quatre anys a reincidir. El temps de mitjana que triguen a reincidir les persones que han comès un delicte de violència de gènere és de 479,95 dies (1,3 anys).

Taula 44. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	99	50,0	50,0
1-2 anys	48	24,2	74,2
2-3 anys	31	15,7	89,9
3-4 anys	16	8,1	98,0
4-5 anys	4	2,0	100,0
Total	198	100,0	

A la taula 45 es recullen la resta de variables referents a les característiques de la reincidència comesa per aquestes persones.

Taula 45. Característiques de la reincidència

Variab les	Categor ies	N	%	
Variab les categòriques				
Reincidència	Sí	198	11,2	
	No	1.571	88,8	
Reincidència violenta	Sí	97	5,5	
	No	1.672	94,5	
Àmbit de la primera reincidència	Presó	72	36,4	
	MPA	126	63,6	
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	163	84,5	
	2 fets	26	13,5	
	3 fets o més	4	2,1	
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	81	41,3	
	Contra la llibertat sexual	0	0,0	
	Contra la propietat	28	14,3	
	Drogues	6	3,1	
	Trànsit	47	24,0	
	Altres	34	17,3	
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	86	43,9	
	No violent	110	56,1	
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	176	89,8	
	Falta	20	10,2	
Programa principal (primera reincidència)	TBC	113	57,1	
	Tractament deshabitació	2	1,0	
	Programa formatiu	4	2,0	
	Mediació i reparació	5	2,5	
	Altres MPA	2	1,0	
	Presó ferma	38	19,2	
	Presó preventiva	14	7,1	
	Presó per RPS	9	4,5	
Localització permanent		11	5,6	
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	62	31,3	
	1 reincidència	136	68,7	
Àmbits de reincidència	MPA i presó	25	12,6	
	Només presó	61	30,8	
	Només MPA	112	56,6	
Variab les numèriques				
Edat en la primera reincidència		196	38,21	9,20
Temps que triga a reincidir		198	479,95	411,15
Nombre de fets (primera reincidència)		193	1,20	0,58
Nombre de reincidències a MPA		198	0,92	0,84
Nombre de reincidències a presó		198	0,77	1,30
Nombre de reincidències		198	1,69	1,38

De la lectura de les diferents variables, en destaquem que en la majoria dels casos els reincidents no reingressen a la presó per haver comès els nous delictes, sinó que se'ls torna a imposar una MPA (en un 63,6% dels casos) com en el total de reincidències comeses (69,19% dels casos). Pel que fa la primera reincidència, se'ls imposa amb més freqüència una pena de TBC (89,68% dels casos); en aquest cas, no coincideix amb el programa més aplicat pel delicte de la *causa base*, ja que en aquell cas el que més s'imposava eren els programes formatius.

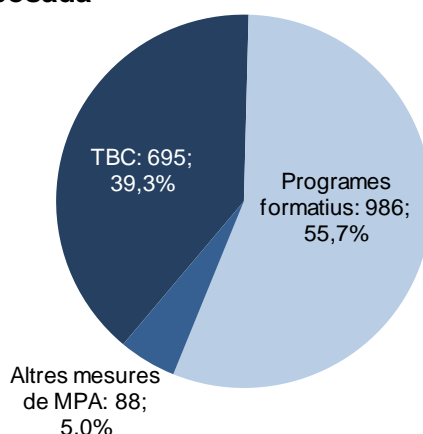
També destaquem, pel que fa a aquest delicte en la primera reincidència, que la tipologia delictiva prevalent són els delictes *contra les persones* (majoritàriament *violència de gènere*). L'edat en aquesta reincidència és de 38,21 de mitjana.

Respecte a la reincidència total, cal destacar que la majoria dels reincidents (69,7% dels casos) només cometen una reincidència. La mitjana de delictes de reincidència és de l'1,69.

5.2.3. Diferències segons l'MPA imposada

A continuació, es comparen les diferències entre els grups de persones que han comès un delicte de violència de gènere segons l'MPA que han finalitzat (vegeu la taula 46). Amb aquest objectiu, hem agrupat els casos que han realitzat un tractament ambulatori o un internament de MPA en la categoria *altres mesures de MPA*, atès que en total representen només el 5,0%.

Gràfic 68. Distribució de les persones que han comès delictes de violència de gènere segons l'MPA imposada

Variables categòriques	Categories	TBC		Programes formatius		Altres MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	23	3,3	31	3,1	2	2,3	56	3,2
	Alçament anticipat	20	2,9	17	1,7	3	3,4	40	2,3
	Prescripció de la pena	34	**4,9	1	0,1	1	1,1	36	2,0
	Altres	18	2,6	17	1,7	3	3,4	38	2,1
	Finalització sense incidències	600	86,3	920	**93,3	79	89,8	1.599	90,4

Variables reincidència

Reincidència	Sí	95	**13,7	86	8,7	17	**19,3	198	11,2
	No	600	86,3	900	**91,3	71	80,7	1.571	88,8
Reincidència violenta	Sí	42	6,0	44	4,5	11	**12,5	97	5,5
	No	653	94,0	942	**95,5	77	87,5	1.672	94,5

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques	N	Mitjana	DT	Sig.
Nombre d'antecedents TBC a MPA	695	0,36	0,74	
Programes formatius	986	0,23	0,57	**
Altres MPA	88	0,60	1,07	
Total	1.769	0,30	0,68	
Nombre d'antecedents TBC a presó	695	0,53	1,59	
Programes formatius	986	0,39	1,24	**
Altres MPA	88	1,22	2,11	
Total	1.769	0,49	1,45	
Nombre d'antecedents TBC	695	0,89	1,91	
Programes formatius	986	0,62	1,48	**
Altres MPA	88	1,82	2,85	
Total	1.769	0,79	1,77	
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	695	35,52	10,14	
Programes formatius	986	37,01	10,72	**
Altres MPA	88	38,87	13,12	
Total	1.769	36,52	10,66	
Temps impositat	695	54,30	60,71	
Programes formatius	986	775,78	249,86	**
Altres MPA	88	506,51	305,25	
Total	1.769	499,90	400,06	
Edat a l'inici de l'execució	695	37,32	10,17	
Programes formatius	986	39,58	10,78	**
Altres MPA	88	40,80	12,90	
Total	1.769	38,75	10,72	

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Temps a iniciar	TBC	695	679,73	621,71	
	Programes formatius	986	928,34	575,18	**
	Altres MPA	88	735,30	581,50	
	Total	1.769	820,94	606,09	
Temps judicial	TBC	695	411,07	609,83	
	Programes formatius	986	736,80	574,51	**
	Altres MPA	88	600,69	516,82	
	Total	1.769	602,48	606,11	
Temps d'assignació	TBC	695	278,25	239,49	
	Programes formatius	986	193,02	167,63	**
	Altres MPA	88	141,01	306,12	
	Total	1.769	223,84	211,56	
Temps en execució	TBC	695	397,42	391,00	
	Programes formatius	986	295,93	218,07	**
	Altres MPA	88	550,91	431,68	
	Total	1.769	348,37	316,42	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

De la comparativa de les persones que han comès delictes de *violència de gènere* i se'ls ha aplicat algun dels tres grups de mesures, en destaquem el següent:

- Respecte a les variables personals, els resultats mostren que en els TBC i en *altres mesures de MPA* hi ha més proporció de dones. En canvi, els homes tenen més representació en els programes formatius.⁵¹
- Segons la tipologia delictiva de violència de gènere, veiem que la pena de *TBC* s'imposa en més proporció que altres mesures per delictes de *violència psíquica*. En *programes formatius*, en canvi, hi trobem una proporció més elevada de *violència física*. I en *altres mesures de MPA*, que tenen objectius de caire més terapèutic, hi trobem més proporció de *maltractament i violència habitual*.

⁵¹ Per conèixer més exhaustivament l'aplicació dels programes formatius en els delictes de violència de gènere i el perfil de les persones a qui s'aplica la mesura, recomanem la lectura de dues recerques complementàries: *Avaluació de programes formatius aplicats des de l'execució penal a la comunitat en delictes de violència de gènere* i *La reincidència dels condemnats per delictes de violència de gènere a programes formatius aplicats des de l'execució penal a la comunitat* (Pérez i Martínez, 2010).

- Les diferents variables penals i d'execució de les mesures ens mostren diferències rellevants: les persones que han realitzat una pena de TBC per delictes de violència de gènere presenten més antecedents i més incidències durant l'execució de la pena. Les persones que han finalitzat un programa formatiu, en canvi, acumulen menys antecedents i força menys incidències durant l'execució. Aquestes diferències podrien explicar que la taxa de reincidència en cas de TBC sigui superior a la de programes formatius de manera estadísticament significativa (13,7% i 8,7%, respectivament).
- En comparació, en el cas d'imposició d'*altres mesures de MPA* per violència de gènere, hi trobem persones amb una proporció molt elevada d'antecedents, però molt baixa d'incidències durant l'execució. La taxa de reincidència en aquests casos és la més elevada (19,3%).

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 12.

5.2.4. Comparativa amb la població penitenciària per delictes de violència de gènere

Com en el capítol dedicat als delictes de *trànsit*, en aquest apartat hem comparat les persones que van finalitzar una MPA per la comissió d'un delicte de violència de gènere amb aquelles que, el mateix any 2010, van sortir en llibertat de la presó pel mateix tipus de delicte (Capdevila *et al.*, 2015).

Taula 47. Diferències significatives entre l'àmbit de presó i MPA

Variables categòriques	Categories	Presó		MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%
Variables personals							
Sexe	Home	154	*98,7	1.667	94,2	1.821	94,6
	Dona	2	1,3	102	*5,8	104	5,4
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	17	**29,3	60	9,2	77	10,9
	Resta d'Europa	1	1,7	8	1,2	9	1,3
	Magrib	15	25,9	146	22,5	161	22,7
	Resta d'Àfrica	3	5,2	30	4,6	33	4,7
	Centre i Sud-amèrica	21	36,2	389	**59,8	410	57,9
	Àsia	1	1,7	17	2,6	18	2,5

Variables categòriques	Categories	Presó		MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%
Variabls penals							
Antecedents	Sí	104	**66,7	594	33,6	698	36,3
	No	52	33,3	1.175	**66,4	1.227	63,7
Tipus d'antecedents	MPA i presó	26	**16,7	174	9,8	200	10,4
	Només presó	14	9,0	214	12,1	228	11,8
	Només MPA	64	**41,0	206	11,6	270	14,0
	Sense antecedents	52	33,3	1.175	**66,4	1.227	63,7
Temps imposat	Fins a 1 any	129	**82,7	661	43,3	790	47,0
	D'1 a 2 anys	18	11,5	691	**45,3	709	42,2
	Més de 2 anys	9	5,8	174	**11,4	183	10,9
Violència fet p. (causa base)	Violent	113	72,4	1.703	**96,3	1.816	94,3
	No violent	43	**27,6	66	3,7	109	5,7
Variabls de reincidència							
Reincidència	Sí	41	**26,3	198	11,2	239	12,4
	No	115	73,7	1.571	**88,8	1.686	87,6
Reincidència violenta	Sí	23	**14,7	97	5,5	120	6,2
	No	133	85,3	1.672	**94,5	1.805	93,8
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	11	27,5	81	41,3	92	39,0
	Contra la llib. sexual	1	*2,5	0	0,0	1	0,4
	Contra la propietat	6	15,0	28	14,3	34	14,4
	Drogues	3	7,5	6	3,1	9	3,8
	Trànsit	6	15,0	47	24,0	53	22,5
	Altres	13	*32,5	34	17,3	47	19,9
Programa principal (primera reincidència)	TBC	8	19,5	113	**57,1	121	50,6
	Programes formatius	2	4,9	4	2,0	6	2,5
	Tractament ambulatori	1	2,4	2	1,0	3	1,3
	Mediació	0	0,0	5	2,5	5	2,1
	Altres	1	2,4	2	1,0	3	1,3
	Presó	23	**56,1	52	26,3	75	31,4
	Presó per RPS	5	**12,2	9	4,5	14	5,9
	Altres penitenciàries	1	2,4	11	5,6	12	5,0
Àmbits de reincidència	MPA i presó	9	**5,8	25	1,4	34	1,8
	Només presó	24	**15,4	61	3,4	85	4,4
	Només MPA	8	5,1	112	6,3	120	6,2
	No ha reincidit	115	73,7	1.571	**88,8	1.686	87,6

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Temps impositat	Presó	156	289,64	240,12	
	MPA	1.526	499,90	400,06	**
	Total	1.682	480,40	392,72	
Nombre de reincidències a MPA	Presó	41	0,51	0,71	
	MPA	198	0,92	0,84	**
	Total	239	0,85	0,83	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Entre els dos grups de persones que han comès delictes de violència de gènere destaquem el següent:

- Les persones de la Unió Europea estan molt sobrerrepresentades en les mesures de presó (diferència de 20,1 punts) i les provinents de Centre i Sud-amèrica, en el grup de MPA (diferència de 23,6 punts).
- El grup de MPA té menys antecedents que el grup de presó (diferència de 33,1 punts).
- Hi ha més reincidència en el grup de presó que no pas en el grup de MPA (diferència de 15,1 punts).
- En el grup de presó hi ha més persones que reincideixen en trencaments de condemna que no pas en el grup de MPA (diferència de 15,2 punts). També la reincidència és més sovint violenta (diferència de 9,2 punts).

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 13.

5.3. Delictes contra les persones i contra la llibertat sexual

De la població estudiada en aquesta recerca sobre MPA, 253 infractors van cometre un delicte contra les persones i 25 persones van cometre un delicte contra la llibertat sexual. A l'efecte de facilitar-ne l'anàlisi, hem agrupat aquestes dues categories en l'exposició de resultats, tenint en compte que els delictes de violència de gènere ja els hem presentat a part.

5.3.1. Perfil de les persones que han comès un delicte contra les persones i contra la llibertat sexual

Com són les persones que han comès aquests delictes?

A la taula 48 es recullen les variables referents a les característiques generals de les persones, circumstàncies penals i d'execució de les mesures.

Taula 48. Característiques de les persones que van finalitzar una MPA l'any 2010 per delictes contra les persones i la llibertat sexual

Variables	Categoria	N	%
Variabls personals			
Sexe	Home	254	91,4
	Dona	24	8,6
Nacionalitat	Espanyol	224	80,6
	Estranger	54	19,4
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	13	26,5
	Resta d'Europa	0	0,0
	Magrib	12	24,5
	Resta d'Àfrica	2	4,1
	Centre i Sud-amèrica	19	38,8
	Àsia	3	6,1
Variabls penals			
Antecedents	Sí	138	49,6
	No	140	50,4
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	49	35,5
	Només presó	47	34,1
	Només MPA	42	30,4
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	19	6,8
	De 2 a 5 antecedents	59	21,2
	1 antecedent	60	21,6
	Sense antecedents	140	50,4
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	58	43,3
	Contra la llibertat sexual	11	8,2
	Contra la propietat	15	11,2
	Drogues	2	1,5
	Trànsit	27	20,1
	Altres	21	15,7
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	76	56,7
	No violent	58	43,3
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	28	10,1
	2 fets	77	27,7
	1 fet	173	62,2

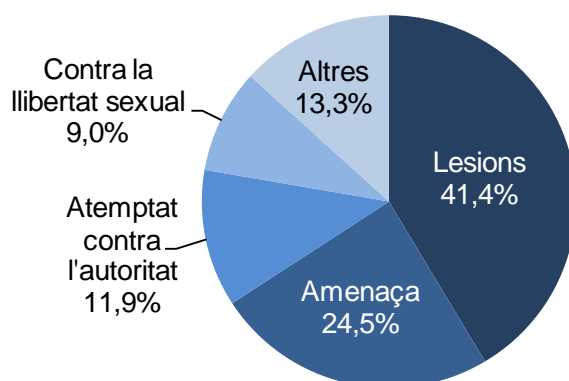
Variables	Categoria	N	%
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	267	96,0
	Falta	11	4,0
Programa principal (<i>causa base</i>)	TBC	96	34,5
	Programes formatius	84	30,2
	Tractament ambulatori	74	26,6
	Internament	24	8,6
Temps imposat	Fins a 1 any	58	40,6
	D'1 a 2 anys	53	37,1
	Més de 2 anys	32	22,4
Mesura de protecció a la víctima	MPV	23	16,0
	Sense MPV	121	84,0
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	214	77,0
	Girona	23	8,3
	Lleida	19	6,8
	Tarragona	22	7,9
Temps en execució	Fins a 3 mesos	21	7,6
	De 3 a 6 mesos	44	15,8
	De 6 mesos a 1 any	43	15,5
	Més d'1 any	170	61,2
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	128	46,0
	Fins a 2 tècnics	150	54,0
Incidències	Sí	133	47,8
	No	145	52,2
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	13	4,7
	No-localització condemnat	29	10,4
	Compliment altres mesures/penes	9	3,2
	Altres	22	7,9
	Sense incidències a l'inici	205	73,7
Suspensió de la mesura	Suspensió judicial	70	25,2
	Suspensió administrativa	3	1,1
	Sense suspensió	205	73,7
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	17	6,1
	Alçament anticipat	14	5,0
	Prescripció de la pena	4	1,4
	Altres	13	4,7
	Finalització sense incidències	230	82,7

Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	278	0,54	0,95
Nombre d'antecedents a presó	278	1,01	2,75
Nombre d'antecedents	278	1,54	3,04
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	268	35,73	11,21
Edat a l'inici de l'execució	268	38,80	11,27
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	278	1,51	0,80
Canvis de tècnic/supervisor	278	3,05	1,90
Temps des de l'últim antecedent	138	1.590,38	1.170,36
Temps imposat	143	571,31	451,66
Temps a iniciar	278	1.096,68	813,04
Temps judicial	277	888,77	797,54
Temps d'assignació	277	212,87	241,89
Temps en execució	278	657,31	517,96

La majoria de les persones que finalitzen una MPA per la comissió d'un delictes contra les persones o contra la llibertat sexual són homes (91,4%), espanyols (80,6%) i, entre els estrangers, un 38,8% són de Centre o de Sud-amèrica.

La meitat tenen antecedents i el tipus de mesura imposada està molt repartit entre TBC (34,5%), programes formatius (30,2%), tractament ambulatori (26,6%) i internament (8,6%). El temps de condemna mitjà imposat és d'1,6 anys (571,31 dies).

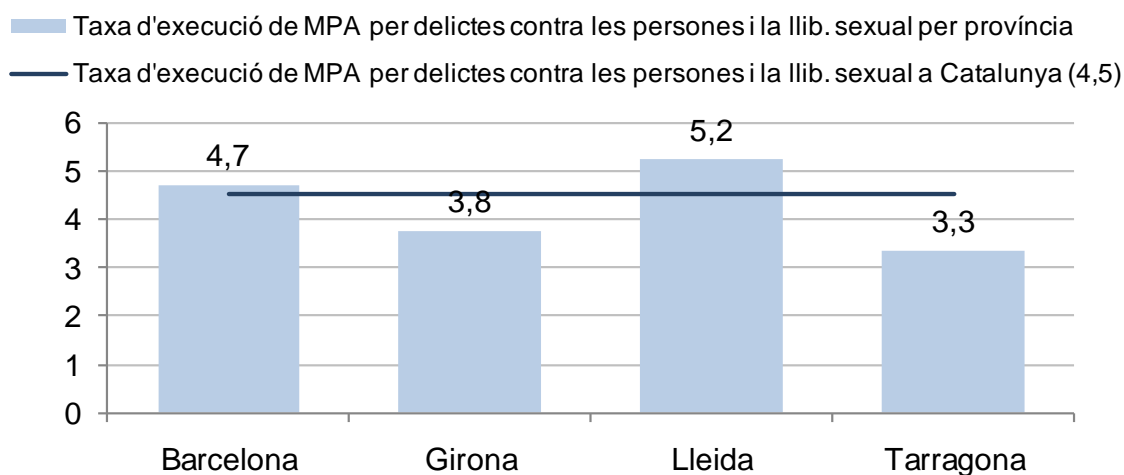
Gràfic 69. Tipus de delictes contra les persones i contra la llibertat sexual comès a la *causa base*

Les lesions i les amenaces són els principals delictes que es cometen en aquesta categoria agrupada.

Analitzant les dades a escala territorial, i tal com mostra el gràfic següent, podem veure que en el global de Catalunya hi ha una taxa d'execució de MPA per delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual* que és de 4,5 per cada cent mil habitants. Si bé és cert que la majoria d'aquestes MPA s'executen a la província de Barcelona, podem observar que és la província de Lleida la que presenta un major índex d'execució quan estandarditzem aquesta taxa.

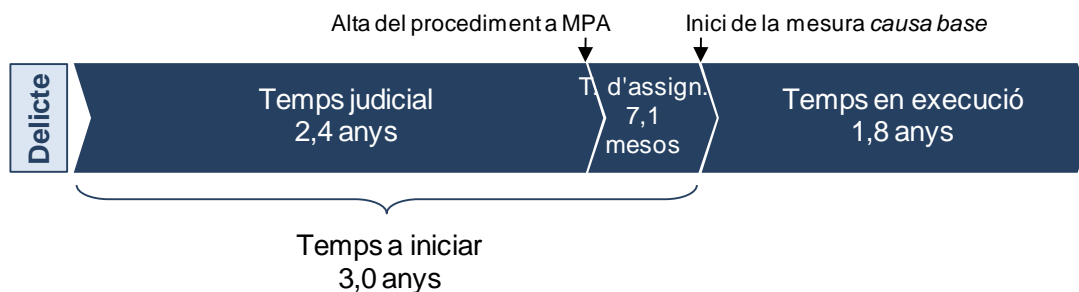
Gràfic 70. Taxa d'execució de mesures de MPA per delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual* a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'explotació estadística del padró continu del 2010 realitzada per l'INE i dades del present estudi.

Pel que fa a la durada del procediment penal dels programes, es triguen 3 anys a iniciar-se d'ençà de la comissió del delicte. El temps d'execució és d'1,8 anys.

Gràfic 71. Distribució del temps en els procediments penals amb mesures de MPA per delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual*

En la majoria de casos no es produeixen incidències a l'inici de l'execució (73,7%). En els supòsits en què sí que es produeixen aquestes incidències, el motiu amb més prevalença és la no-localització del condemnat (39,7%).

Vuit de cada deu mesures finalitzen per compliment i, en les que han finalitzat per incidències, tenen més prevalença els incompliments per part del condemnat (35,4%).

5.3.2. La reincidència en delictes contra les persones i contra la llibertat sexual

La taxa de reincidència de les persones que compleixen una MPA per algun d'aquests delictes és d'un **11,9%**.

És a dir, 9 de cada 10 persones a qui s'ha aplicat una mesura de MPA per un delicte contra les persones o contra la llibertat sexual no reincidirà.

Les taxes específiques per aquest tipus de delicte no presenten significança a escala estadística i es poden consultar a l'annex 14.

Taula 49. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	18	54,5	54,5
1-2 anys	7	21,2	75,8
2-3 anys	5	15,2	90,9
3-4 anys	3	9,1	100,0
4-5 anys	0	0,0	
Total	33	100	

Els reincidents han trigat de mitjana uns dos anys (1,21) a reincidir. Poc més de la meitat ha reincidit en el primer any després de finalitzar la MPA i el 75,8% ho ha fet als dos anys després de la finalització de la mesura.

Taula 50. Característiques de la reincidència

Variable	Categoria	N	%
Reincidència	Sí	33	11,9
	No	245	88,1
Reincidència violenta	Sí	15	5,4
	No	263	94,6
Àmbit de la primera reincidència	Presó	7	21,2
	MPA	26	78,8
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	30	90,9
	2 fets	2	6,1
	3 fets o més	1	3,0

Variable	Categoria	N	%
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	11	33,3
	Contra la propietat	4	12,1
	Trànsit	9	27,3
	Altres	9	27,3
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	11	33,3
	No violent	22	66,7
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	29	87,9
	Falta	4	12,1
Programa principal (primera reincidència)	TBC	23	69,7
	Mediació i reparació	2	6,1
	Altres MPA	1	3,0
	Presó ferma	4	12,1
	Presó per RPS	1	3,0
	Localització permanent	2	6,1
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	8	24,2
	1 reincidència	25	75,8
Àmbits de reincidència	MPA i presó	4	1,4
	Només presó	3	1,1
	Només MPA	26	9,4
	No ha reincidit	245	88,1

Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	33	36,61	8,78
Temps que triga a reincidir	33	443,33	419,24
Nombre de fets (primera reincidència)	33	1,15	0,57
Nombre de reincidències a MPA	33	1,21	0,78
Nombre de reincidències a presó	33	0,76	2,05
Nombre de reincidències	33	1,97	2,34

La majoria dels qui reincideixen després de complir una MPA per un delicte *contra les persones* o *contra la llibertat sexual* tenen una única reincidència. En la majoria dels casos, aquesta reincidència consisteix en un únic fet (90,9%) i en el 66,7% el fet és de caràcter no violent.

5.3.3. Diferències segons la mesura imposada

Taula 51. Distribució de les persones que han comès delictes contra les persones i contra la llibertat sexual segons l'MPA imposada

Variable	Categoria	TBC		Programes formatius		Altres MPA		Total	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Variabls penals									
Antecedents	Sí	49	51,0	29	34,5	60	**61,2	138	49,6
	No	47	49,0	55	**65,5	38	38,8	140	50,4
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	4	4,2	2	2,4	13	**13,3	19	6,8
	De 2 a 5 antecedents	18	18,8	8	9,5	33	**33,7	59	21,2
	1 antecedent	27	**28,1	19	22,6	14	14,3	60	21,6
	Sense antecedents	47	49,0	55	**65,5	38	38,8	140	50,4
Nombre de fets (causa base)	3 fets o més	3	3,1	11	13,1	14	14,3	28	10,1
	2 fets	22	22,9	33	**39,3	22	22,4	77	27,7
	1 fet	71	**74,0	40	47,6	62	63,3	173	62,2
Variabls relacionades amb l'execució									
Territori MPA	Barcelona	73	76,0	71	*84,5	70	71,4	214	77,0
	Girona	3	3,1	6	7,1	14	*14,3	23	8,3
	Lleida	11	*11,5	2	2,4	6	6,1	19	6,8
	Tarragona	9	9,4	5	6,0	8	8,2	22	7,9
Temps en execució	Fins a 3 mesos	10	10,4	6	7,1	5	5,1	21	7,6
	De 3 a 6 mesos	17	17,7	24	**28,6	3	3,1	44	15,8
	De 6 mesos a 1 any	10	10,4	22	**26,2	11	11,2	43	15,5
	Més d'1 any	59	61,5	32	38,1	79	80,6	170	61,2
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	53	*55,2	31	36,9	44	44,9	128	46,0
	Fins a 2 tècnics	43	44,8	53	*63,1	54	55,1	150	54,0
Incidències	Sí	65	**67,7	36	42,9	32	32,7	133	47,8
	No	31	32,3	48	57,1	66	**67,3	145	52,2
Incidències a l'inici	Sí	40	**41,7	19	22,6	14	14,3	73	26,3
	No	56	58,3	65	77,4	84	**85,7	205	73,7
Tipus d'incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	5	12,5	4	21,1	4	28,6	13	17,8
	No-localització condemnat	12	30,0	13	**68,4	4	28,6	29	39,7
	Compliment altres penes	5	12,5	0	0,0	4	**28,6	9	12,3
	Altres	18	**45,0	2	10,5	2	14,3	22	30,1
Suspensió del programa	Sí	40	**41,7	17	20,2	16	16,3	73	26,3
	No	56	58,3	67	79,8	82	**83,7	205	73,7
Variabls de reincidència									
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	2	11,8	1	14,3	5	*55,6	8	24,2
	1 reincidència	15	88,2	6	85,7	4	44,4	25	75,8

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Nombre d'antecedents a MPA	TBC	96	0,54	0,92	
	Programes formatius	84	0,25	0,66	**
	Altres MPA	98	0,78	1,13	
	Total	278	0,54	0,95	
Nombre d'antecedents a presó	TBC	96	0,79	2,62	
	Programes formatius	84	0,43	1,04	*
	Altres MPA	98	1,73	3,61	
	Total	278	1,01	2,75	
Nombre d'antecedents	TBC	96	1,33	2,76	
	Programes formatius	84	0,68	1,49	**
	Altres MPA	98	2,48	3,93	
	Total	278	1,54	3,04	
Temps impositat	TBC	96	59,84	93,86	
	Programes formatius	84	919,00	332,76	**
	Altres MPA	98	539,64	332,66	
	Total	278	571,31	451,66	
Temps a iniciar	TBC	96	853,54	751,14	
	Programes formatius	84	1.461,38	840,85	**
	Altres MPA	98	1.022,27	742,18	
	Total	278	1.096,68	813,04	
Temps judicial	TBC	96	563,08	682,71	
	Programes formatius	84	1.247,99	854,57	**
	Altres MPA	98	903,57	721,38	
	Total	278	888,77	797,54	
Temps d'assignació	TBC	96	290,46	261,38	
	Programes formatius	84	228,26	235,47	**
	Altres MPA	98	122,76	195,55	
	Total	278	212,87	241,89	
Temps en execució	TBC	96	735,46	577,79	
	Programes formatius	84	383,30	331,16	**
	Altres MPA	98	815,63	498,93	
	Total	278	657,31	517,96	
Temps que triga a reincidir	TBC	96	318,00	316,62	
	Programes formatius	84	911,43	437,71	*
	Altres MPA	98	316,00	339,90	
	Total	278	443,33	419,24	
Nombre de reincidències a presó	TBC	96	0,12	0,33	
	Programes formatius	84	0,14	0,38	*
	Altres MPA	98	2,44	3,47	
	Total	278	0,76	2,05	
Nombre de reincidències	TBC	96	1,18	0,53	
	Programes formatius	84	1,43	1,13	*
	Altres MPA	98	3,89	3,82	
	Total	278	1,97	2,34	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

De la comparativa de les persones que han comès delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual* i se'ls ha aplicat algun dels tres grups de mesures, en destaquem el següent (els resultats complets es troben a l'annex 15):

- En el grup d'altres mesures de MPA trobem característiques més negatives: més antecedents i també més reincidències.
- En l'altre extrem, els programes formatius s'apliquen a persones sense antecedents i que posteriorment protagonitzaran una reincidència menor. Quan hi ha reincidència, els infractors triguen el triple de temps a reincidir que en la resta de mesures. Tot i ser el grup en què, de mitjana, el temps imposit, el temps judicial i el temps que es triga a iniciar la mesura són els més llargs, el temps d'execució de la mesura és la meitat de temps que en la resta.

5.4. Delictes contra la propietat

De totes les persones que van finalitzar una MPA el 2010, 222 ho van fer per un delicte *contra la propietat*.

5.4.1. Perfil de les persones que han comès un delicte contra la propietat

A la taula següent es recullen les característiques d'aquestes persones, així com variables relacionades amb les circumstàncies penals i d'execució de les mesures.

Taula 52. Característiques de les persones que han comès un delicte contra la propietat

Variable	Categoria	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	201	90,5
	Dona	21	9,5
Nacionalitat	Espanyola	194	87,4
	Estrangera	28	12,6

Variable	Categoria	N	%
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	8	29,6
	Resta d'Europa	0	0,0
	Magrib	10	37,0
	Resta d'Àfrica	1	3,7
	Centre i Sud-amèrica	7	25,9
	Àsia	1	3,7
Variables penals			
Antecedents	Sí	184	82,9
	No	38	17,1
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	81	44,0
	Només presó	74	40,2
	Només MPA	29	15,8
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	76	34,2
	De 2 a 5 antecedents	71	32,0
	1 antecedent	37	16,7
	Sense antecedents	38	17,1
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	20	11,0
	Contra la llibertat sexual	2	1,1
	Contra la propietat	122	67,4
	Drogues	6	3,3
	Trànsit	12	6,6
	Altres	19	10,5
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	64	35,4
	No violent	117	64,6
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	3 fets o més	5	2,3
	2 fets	24	10,8
	1 fet	193	86,9
Violència del fet principal (<i>causa base</i>)	Violent	72	32,4
	No violent	150	67,6
Tipus de fet principal (<i>causa base</i>)	Delicte	218	98,2
	Falta	4	1,8
Programa principal (<i>causa base</i>)	TBC	74	33,3
	Programes formatius	12	5,4
	Tractament ambulatori	88	39,6
	Internament	48	21,6
Temps imposat	Fins a 1 any	62	53,4
	D'1 a 2 anys	30	25,9
	Més de 2 anys	24	20,7
Mesura de protecció a la víctima	MPV	2	1,7
	Sense MPV	115	98,3
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	163	73,4
	Girona	23	10,4
	Lleida	22	9,9
	Tarragona	14	6,3

Variable	Categoria	N	%
Temps en execució	Fins a 3 mesos	17	7,7
	De 3 a 6 mesos	23	10,4
	De 6 mesos a 1 any	39	17,6
	Més d'1 any	143	64,4
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	112	50,5
	Fins a 2 tècnics	110	49,5
Incidències	Sí	116	52,3
	No	106	47,7
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	8	3,6
	No-localització condemnat	17	7,7
	Compliment altres mesures/penes	20	9,0
	Altres	15	6,8
	Sense incidències a l'inici	162	73,0
Suspensió de la mesura	Suspensió judicial	56	25,2
	Suspensió administrativa	10	4,5
	Sense suspensió	156	70,3
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	19	8,6
	Alçament anticipat	13	5,9
	Prescripció de la pena	20	9,0
	Altres	9	4,1
	Finalització sense incidències	161	72,5

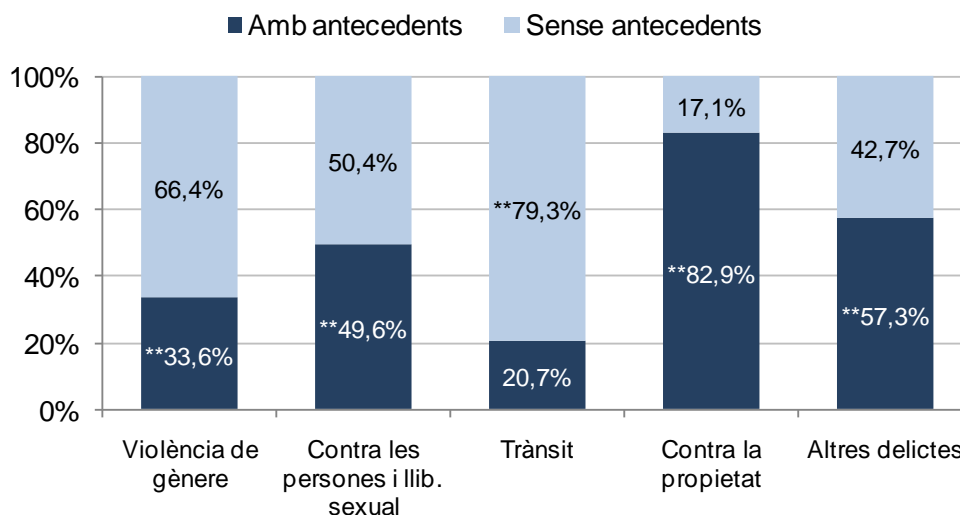
Variabls numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	222	1,02	1,52
Nombre d'antecedents a presó	222	4,84	7,87
Nombre d'antecedents	222	5,86	8,14
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	218	29,91	8,90
Edat a l'inici de l'execució	219	33,22	8,88
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	222	1,19	0,73
Canvis de tècnic/supervisor	222	3,05	2,08
Temps des de l'últim antecedent	184	1.542,59	1.227,05
Temps imposat	116	514,08	507,15
Temps a iniciar	222	1.222,14	955,36
Temps judicial	222	981,43	853,96
Temps d'assignació	222	240,71	353,13
Temps en execució	222	707,50	643,95

La gran majoria de les persones que realitzen una MPA per la comissió d'un delictes *contra la propietat* són homes (90,5%) i tenen nacionalitat espanyola en més proporció que la resta (87,4% vs. el 70,4% de mitjana). De les persones estrangeres, en destaquen les provinents del Magrib i de la Unió Europea.

Com veiem en el gràfic 72, hi ha un percentatge més alt de persones que han comès un delictes *contra la propietat* i que tenen antecedents que en la resta de

delictes (82,9% vs. el 27,0% de mitjana). Aquestes persones, a més, també presenten un nombre d'antecedents superior (5,86 per persona de mitjana), amb molta més freqüència a la presó que a MPA.

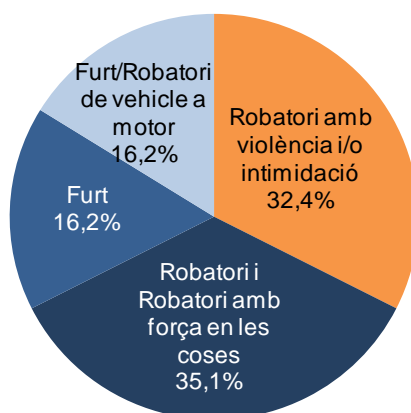
Gràfic 72. Antecedents segons el delicte comès a la *causa base* en el total de mesures de MPA

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

La majoria dels fets delictius comesos són delictes: només en un 1,8% dels casos aquests fets s'han tipificat com a faltes (quatre casos). La majoria dels delictes *contra la propietat* comesos a la *causa base* són delictes sense violència (67,6%), però hi ha un 32,1% en què s'ha comès un robatori amb violència i/o intimidació. L'edat mitjana en el moment de cometre'l és de 30 anys.

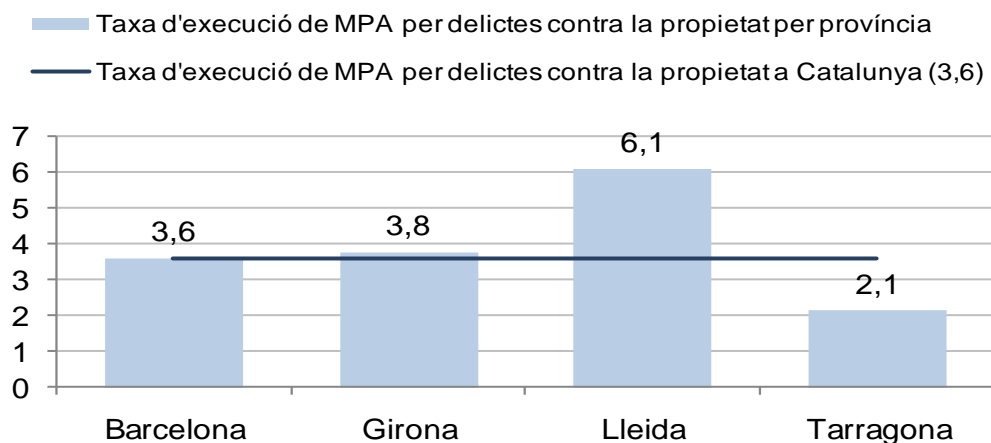
Gràfic 73. Tipus de delicte contra la propietat comès a la *causa base*

Només en dos casos el jutge ha imposat, també, una mesura de protecció a la víctima, ambdós per la comissió de robatoris amb violència i/o intimidació.

Per delictes *contra la propietat*, a MPA s'imposen majoritàriament mesures amb objectius terapèutics, com el tractament ambulatori o l'internament en un centre terapèutic, ja sigui mental o de desintoxicació, segons la problemàtica que hi hagi al darrere. Per províncies, hi ha alguna diferència, però, com podem veure en el gràfic següent, les taxes d'execució són molt baixes per extreure'n conclusions.

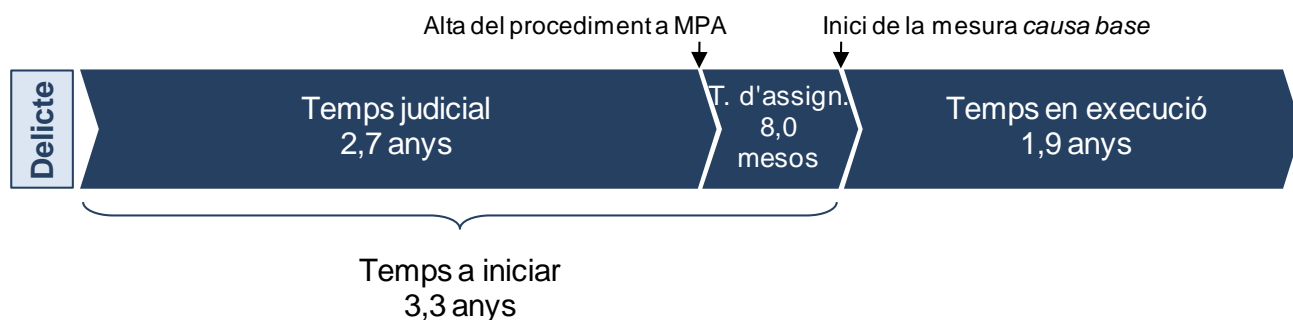
Gràfic 74. Taxa d'execució de mesures de MPA per delictes *contra la propietat* a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte de la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de MPA per delictes contra la propietat per província) / 100.000

El temps transcorregut des de la comissió del delicte fins a l'inici de la pena o MPA és molt alt: 3,3 anys de mitjana. A més, l'execució de la mesura ha durat gairebé dos anys més de mitjana. Estem parlant de quasi cinc anys per tancar el cas des de la comissió d'aquest tipus de delicte, un fet qüestionable en termes d'eficiència.

Gràfic 75. Interval·ls de temps (durada mitjana) en els procediments de MPA per delictes *contra la propietat*

No és estrany, doncs, que en la meitat dels casos (52,3%) hi hagi hagut alguna incidència durant l'execució. També és lògic que la mesura s'hagi suspès temporalment també en una proporció superior que en altres delictes (29,7% vs. el 11,9% de mitjana).

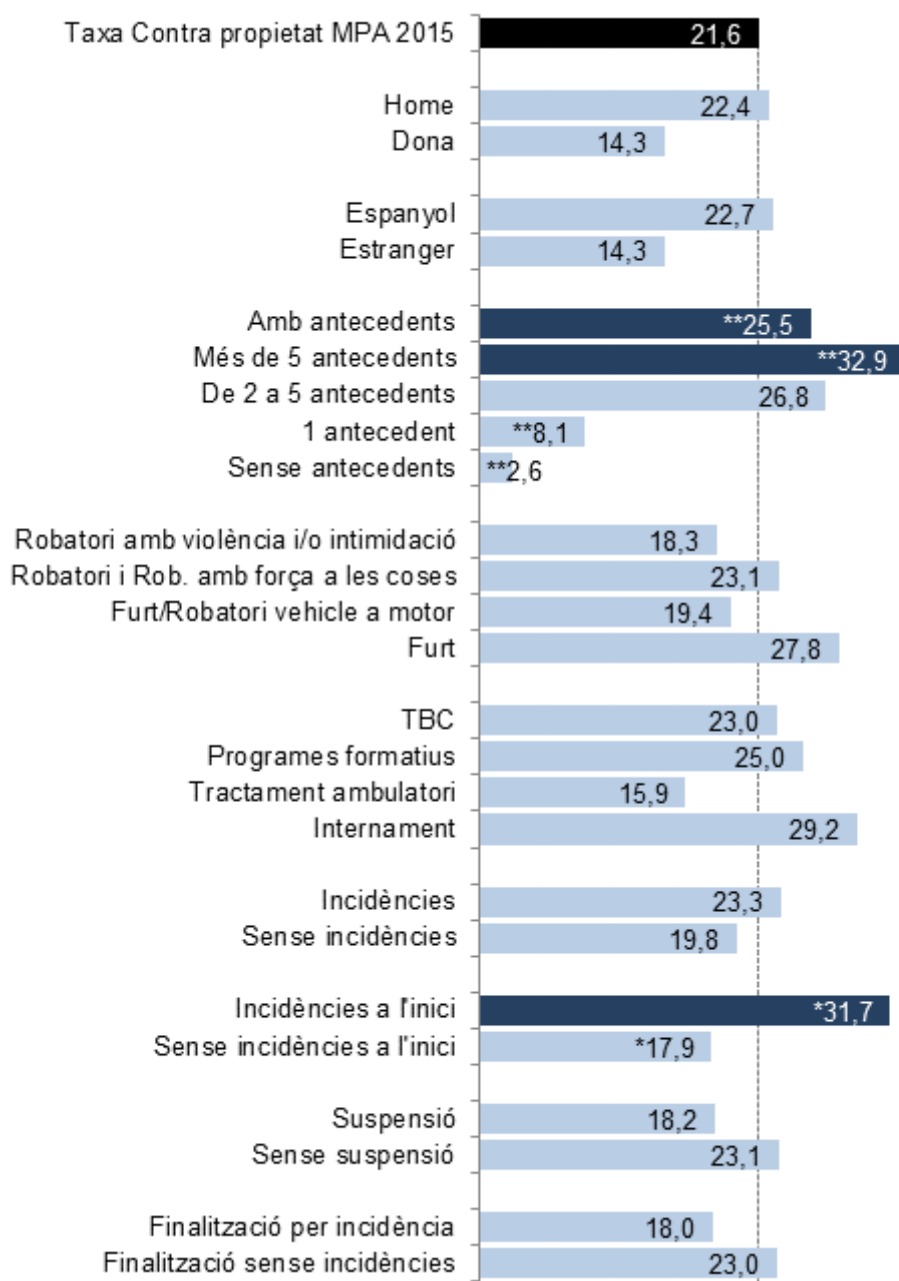
Finalment, el 27,5% de les mesures s'han finalitzat a causa d'alguna incidència. El motiu més freqüent ha estat la prescripció de la pena (per casos en què s'ha imposat una pena de TBC) i l'incompliment del condemnat.

5.4.2. La reincidència en delictes *contra la propietat* a MPA

El 21,6% de les persones que compleixen una MPA per delictes *contra la propietat* reincideix. Tot i ser la més alta de totes, 8 de cada 10 persones que han rebut una mesura de MPA per un delicte *contra la propietat* no reincidirán.

Gràfic 76. Taxa de reincidència en delictes contra la propietat a MPA i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

A l'annex 16 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques

De les taxes específiques que es mostren en el gràfic anterior podem destacar:

- Tenir antecedents, com hem vist en altres mesures, és un indicador de risc per presentar taxes de reincidència més elevades.
- Els casos en què s'ha produït una incidència a l'inici de l'execució presenten una taxa de reincidència més alta.

- No hi ha diferències significatives en la taxa de reincidència respecte al tipus de mesura aplicada pels delictes contra la propietat, si bé el tractament ambulatori té la més baixa (15,9%) i l'internament, la més alta (29,2%).

Taula 53. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	26	54,2	54,2
1-2 anys	14	29,2	83,3
2-3 anys	7	14,6	97,9
3-4 anys	1	2,1	100,0
4-5 anys	0	0,0	
Total	48	100,0	

Als dos anys de finalitzar la mesura de MPA ja haurà reincidit el 83,3% dels que ho faran. La mitjana de temps que triguen a reincidir és de 15,3 mesos.

Taula 54. Característiques de la reincidència

Variables categòriques	Categoria	N	%
Reincidència	Sí	48	21,6
	No	174	78,4
Reincidència violenta	Sí	22	9,9
	No	200	90,1
Àmbit de la primera reincidència	Presó	26	54,2
	MPA	22	45,8
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	42	87,5
	2 fets	4	8,3
	3 fets o més	2	4,2
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	7	14,6
	Contra la propietat	24	50,0
	Drogues	1	2,1
	Trànsit	10	20,8
	Altres	6	12,5
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	15	31,3
	No violent	33	68,8
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	39	81,3
	Falta	9	18,8

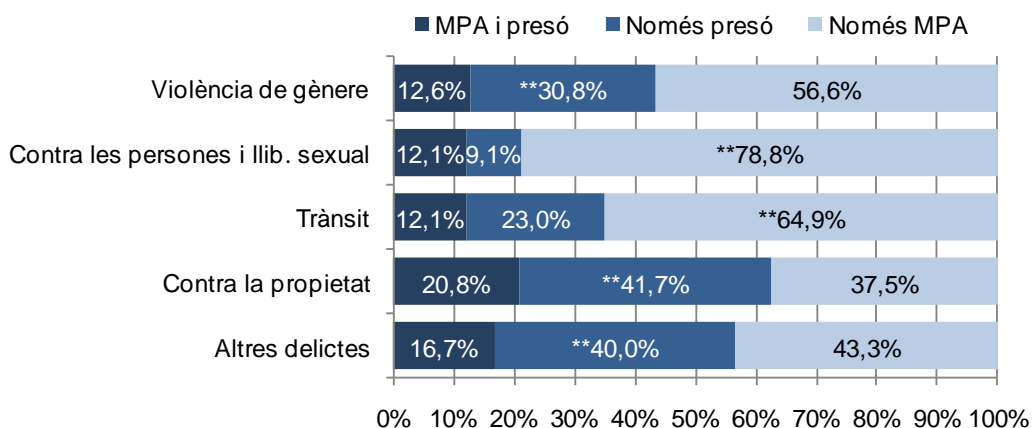
Variables categòriques	Categoria	N	%
Programa principal (primera reincidència)	TBC	17	35,4
	Tractament deshabitació	2	4,2
	Mesura de seguretat MPA	2	4,2
	Altres MPA	1	2,1
	Presó ferma	13	27,1
	Presó preventiva	3	6,3
	Presó per RPS	5	10,4
	Localització permanent	4	8,3
	Altres penes privatives de llibertat	1	2,1
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	18	37,5
	1 reincidència	30	62,5
Àmbits de reincidència	MPA i presó	10	20,8
	Només presó	20	41,7
	Només MPA	18	37,5

Variables numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	48	35,08	8,96
Temps que triga a reincidir	48	404,25	323,98
Nombre de fets (primera reincidència)	48	1,17	0,48
Nombre de reincidències a MPA	48	0,83	0,97
Nombre de reincidències a presó	48	1,81	3,41
Nombre de reincidències	48	2,65	3,50

Els reincidents cometran majoritàriament un delictes *contra la propietat* (50,0%) i de caràcter no violent (68,8%).

La resposta penal més imposada quan es produeixi la reincidència serà un ingrés penitenciari. L'ús de la presó es duu a terme en una proporció més elevada que per a la resta de delictes (62,5% vs. el 38,7% de mitjana).

Gràfic 77. Àmbits de reincidència segons la categoria del delicte de la causa base

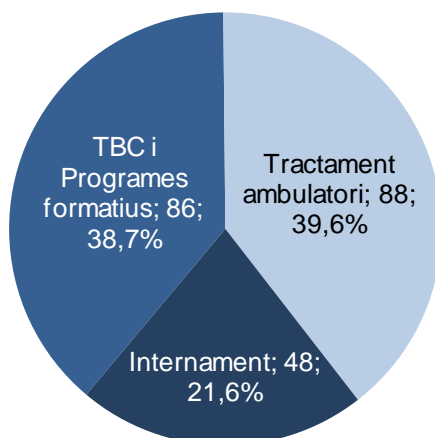
** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

En destaca que dos de cada tres reincidents només han comès una reincidència, però l'altra tercera part n'acumula més que en la resta de delictes, 2,65 reincidències per persona. Aquest fet ens indica que una petita part d'aquest grup és multireincident.

5.4.3. Diferències segons l'MPA imposada

En aquest apartat s'analitzen les diferències entre les persones que han comès un delicte *contra la propietat* segons la mesura que se'ls ha imposat. Tenint en compte que els programes formatius representen només el 5,4% del total i que en aquests casos tenen objectius relacionats amb la inserció laboral, els analitzarem conjuntament amb la pena de TBC.

Gràfic 78. Distribució de les persones que han comès delictes contra la propietat segons l'MPA imposada

Recordem, com hem vist en el capítol 4.3, que els tractaments ambulatoris són, en el 74,0% dels casos, per tractaments de deshabitació i un 23,5%, per tractaments de salut mental.

I com hem vist en el capítol 4.4, l'internament es fa per necessitats de salut mental en el 56,8% i per deshabitació, en el 43,2%.

Taula 55. Diferències significatives segons l'MPA imposada

Variable	Categoria	TBC/PF		TTA Internament		Total			
		N	%	N	%	N	%		
Variables personals									
Nacionalitat	Espanyola	66	76,7	82	**93,2	46	**95,8	194	87,4
	Estrangera	20	**23,3	6	6,8	2	4,2	28	12,6
Variables penals									
Antecedents	Sí	63	73,3	76	86,4	45	**93,8	184	82,9
	No	23	**26,7	12	13,6	3	6,3	38	17,1
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	22	34,9	30	39,5	29	*64,4	81	44,0
	Només presó	28	44,4	34	44,7	12	26,7	74	40,2
	Només MPA	13	20,6	12	15,8	4	8,9	29	15,8
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	28	32,6	22	25,0	26	**54,2	76	34,2
	De 2 a 5 antecedents	17	19,8	38	**43,2	16	33,3	71	32,0
	1 antecedent	18	20,9	16	18,2	3	6,3	37	16,7
	Sense antecedents	23	**26,7	12	13,6	3	6,3	38	17,1
Violència fet (<i>causa base</i>)	Violent	10	11,6	39	**44,3	23	**47,9	72	32,4
	No violent	76	**88,4	49	55,7	25	52,1	150	67,6
Tipologia delictiva (<i>causa base</i>)	Rob. violència/intimidació	10	11,6	38	**43,7	23	**47,9	71	32,1
	Rob. i rob. amb força	18	20,9	37	**42,5	23	**47,9	78	35,3
	Furt/robatori vehicle motor	34	**39,5	2	2,3	0	0,0	36	16,3
	Furt	24	**27,9	10	11,5	2	4,2	36	16,3
Variables relacionades amb l'execució									
Temps en execució	Fins a 3 mesos	8	9,3	3	3,4	6	12,5	17	7,7
	De 3 a 6 mesos	11	12,8	8	9,1	4	8,3	23	10,4
	De 6 mesos a 1 any	26	**30,2	9	10,2	4	8,3	39	17,6
	Més d'1 any	41	47,7	68	**77,3	34	70,8	143	64,4
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	6	**7,0	0	0,0	2	4,2	8	3,6
	No-localització condemnat	10	**11,6	6	6,8	1	2,1	17	7,7
	Compliment altres mesures	8	9,3	6	6,8	6	12,5	20	9,0
	Altres	11	**12,8	4	4,5	0	0,0	15	6,8
	Sense incidències a l'inici	51	59,3	72	**81,8	39	81,3	162	73,0

Variable	Categoria	TBC/PF		TTA Internament				Total	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Finalització per incidència	Incompliment condemnat	4	4,7	10	11,4	5	10,4	19	8,6
	Alçament anticipat	3	3,5	5	5,7	5	10,4	13	5,9
	Prescripció de la pena	18	**20,9	1	1,1	1	2,1	20	9,0
	Altres	2	2,3	6	6,8	1	2,1	9	4,1
	Final. sense incidències	59	68,6	66	75,0	36	75,0	161	72,5

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variables numèriques			N	Mitjana	DT	Sig.
Nombre d'antecedents MPA	a TBC/PF		86	0,78	1,18	
	TTA		88	1,01	1,66	*
	Internament		48	1,48	1,73	
	Total		222	1,02	1,52	
Temps imposat	TBC/PF		86	212,02	429,79	
	TTA		88	835,88	466,32	**
	Internament		48	559,76	383,09	
	Total		222	514,08	507,15	
Temps d'assignació	TBC/PF		86	356,50	390,02	
	TTA		88	146,98	195,35	**
	Internament		48	205,10	445,37	
	Total		222	240,71	353,13	
Temps en execució	TBC/PF		86	583,76	593,22	
	TTA		88	849,14	682,78	*
	Internament		48	669,56	619,21	
	Total		222	707,50	643,95	
Temps que triga a reincidir	TBC/PF		86	430,50	363,74	
	TTA		88	532,79	296,32	*
	Internament		48	238,21	223,11	
	Total		222	404,25	323,98	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

La comparativa ens mostra algunes diferències significatives entre les persones que han comès delictes contra la propietat segons les diverses mesures que se'ls apliquen.

- El tractament ambulatori i l'internament s'apliquen quasi en exclusivitat als espanyols.
- A escala penal, aquestes dues mesures tenen una major proporció de persones amb antecedents, delictes violents i, dins de les diferents

tipologies de delictes *contra la propietat*, en més proporció es donen els delictes amb intimidació, violència o robatori amb força de les coses.

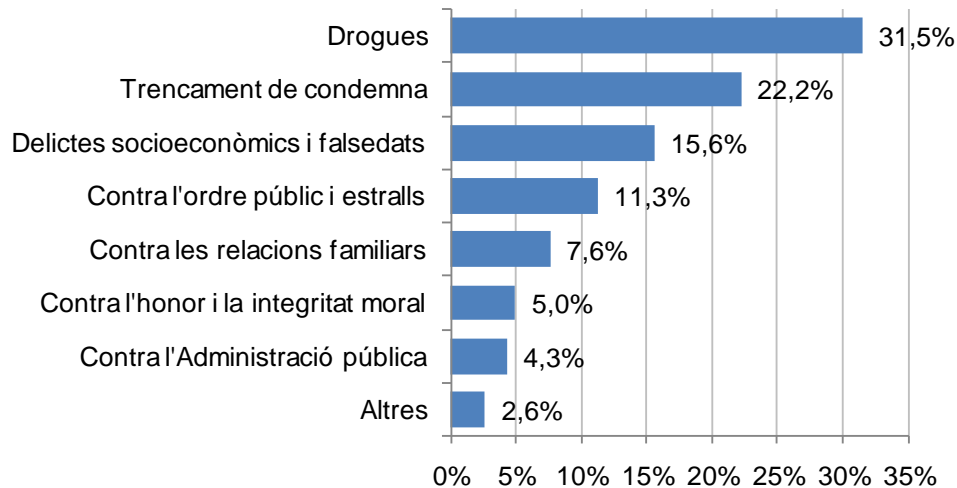
- No obstant això, els que menys incidències a l'inici de l'execució presenten de tots ells són els tractaments ambulatoris (81,8%), que s'inicien sense cap incidència.

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 17.

5.5. Altres delictes

Un total de 302 persones van finalitzar l'any 2010 una MPA per la comissió d'*altres delictes*, terme que engloba un conjunt heterogeni de tipus delictius. Com s'observa en el gràfic següent, la meitat d'aquestes persones van cometre un delicte relacionat amb el tràfic de *drogues* o de *trencament de condemna*.

Gràfic 79. Distribució de delictes de les persones que han comès *altres delictes*

5.5.1. Perfil de les persones que han comès *altres delictes*

En aquest apartat analitzarem les persones que cometen aquests tipus de delictes. Seguidament, a la taula 56, recollim les variables referents a les característiques generals que presenten aquestes persones.

Taula 56. Característiques de les persones que han comès altres delictes

Variables categòriques	Categòriques	N	%
Variables personals			
Sexe	Home	256	84,8
	Dona	46	15,2
Nacionalitat	Espanyola	234	77,5
	Estrangera	68	22,5
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	9	13,8
	Resta d'Europa	3	4,6
	Magrib	18	27,7
	Resta d'Àfrica	6	9,2
	Centre i Sud-amèrica	28	43,1
	Àsia	1	1,5
Variables penals			
Antecedents	Sí	173	57,3
	No	129	42,7
Àmbit dels antecedents	Només MPA	52	17,2
	Només Presó	67	22,2
	MPA i presó	54	17,9
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	23	7,6
	De 2 a 5 antecedents	61	20,2
	1 antecedent	89	29,5
	Sense antecedents	129	42,7
Categoria del fet principal (antecedent)	Contra les persones	40	23,5
	Contra la llibertat sexual	0	0,0
	Contra la propietat	26	15,3
	Drogues	41	24,1
	Trànsit	17	10,0
	Altres	46	27,1
Violència del fet principal (antecedent)	Violent	49	28,8
	No violent	121	71,2
Nombre de fets (causa base)	3 fets o més	5	1,7
	2 fets	9	3,0
	1 fet	288	95,4
Violència del fet principal (causa base)	Violent	0,0	0,0
	No violent	302	100,0
Tipus de fet principal (causa base)	Delicte	275	91,1
	Falta	27	8,9
Programa principal (causa base)	TBC	166	55,0
	Programes formatius	19	6,3
	Tractament ambulatori	101	33,4
	Internament	16	5,3

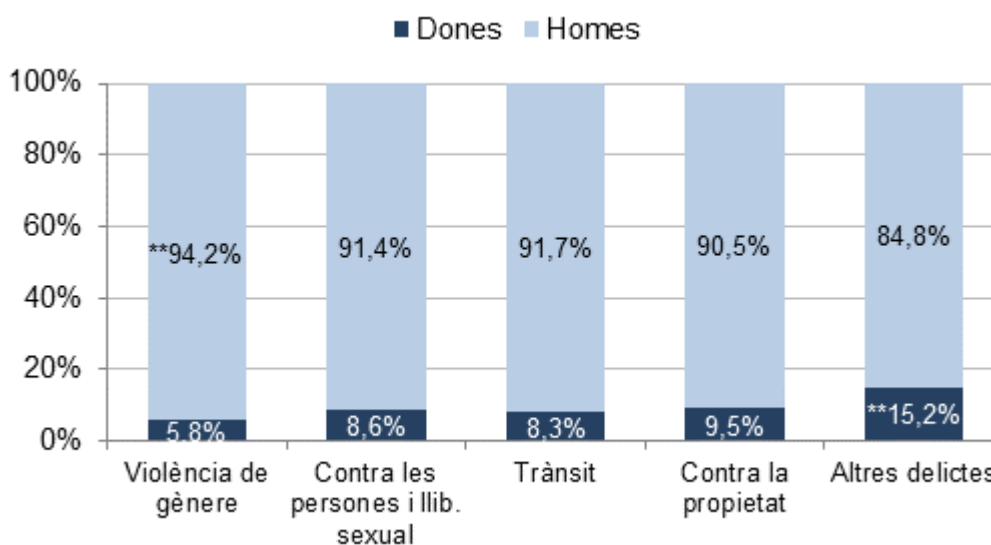

Variables categòriques	Categòriques	N	%
Temps impositat	Fins a 1 any	141	71,2
	D'1 a 2 anys	18	9,1
	Més de 2 anys	39	19,7
Mesura de protecció a la víctima	MPV	8	4,0
	Sense MPV	190	96,0
Variables relacionades amb l'execució			
Territori MPA	Barcelona	196	64,9
	Girona	43	14,2
	Lleida	31	10,3
	Tarragona	32	10,6
Temps en execució	Fins a 3 mesos	39	12,9
	De 3 a 6 mesos	51	16,9
	De 6 mesos a 1 any	58	19,2
	Més d'1 any	154	51,0
Canvis de tècnic/supervisor	Més de 2 tècnics	133	44,0
	Fins a 2 tècnics	169	56,0
Incidències	Sí	124	41,1
	No	178	58,9
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	9	3,0
	No-localització condemnat	19	6,3
	Compliment altres mesures/penes	6	2,0
	Altres	19	6,3
	Sense incidències a l'inici	249	82,5
Suspensió de la mesura	Suspensió administrativa	55	18,2
	Suspensió judicial	2	0,7
	Sense suspensió	245	81,1
Finalització per incidència	Incompliment del condemnat	14	4,6
	Alçament anticipat	28	9,3
	Prescripció de la pena	14	4,6
	Altres	12	4,0
	Finalització sense incidència	234	77,5

Variablen numèriques	N	Mitjana	DT
Nombre d'antecedents a MPA	302	0,55	1,05
Nombre d'antecedents a presó	302	1,29	3,42
Nombre d'antecedents	302	1,84	3,81
Edat en el fet principal (<i>causa base</i>)	294	32,45	10,28
Edat a l'inici de l'execució	294	35,28	10,33
Nombre de fets (<i>causa base</i>)	302	1,06	0,30
Canvis de tècnic/supervisor	302	2,74	1,76
Temps des de l'últim antecedent	173	1.579,29	1.144,73
Temps imposat	198	381,63	571,06
Temps a iniciar	302	1.037,32	751,89
Temps judicial	302	848,37	741,74
Temps d'assignació	302	188,95	254,83
Temps en execució	302	560,77	510,96

Aquest grup de delictes és el que té la proporció de dones més alta (*altres delictes* 15,2% vs. la resta 8,1%).

Gràfic 80. Distribució entre homes i dones segons el delicte comès a la *causa base*

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

Una gran part dels penats per aquests tipus de delictes són espanyols i, de les persones estrangeres, la major part provenen de Centre i Sud-amèrica, en primer lloc, i del Magrib, en segon lloc.

El delicte el fan amb 32,5 anys de mitjana.

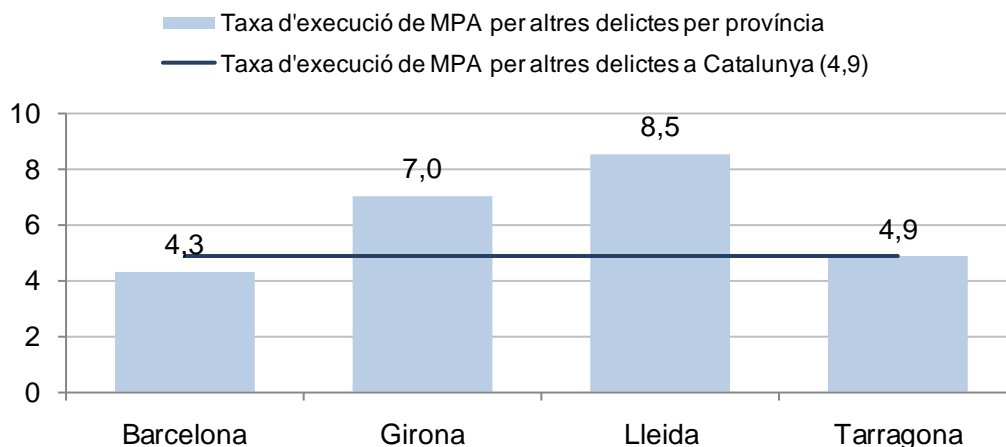
Referent als antecedents, la majoria en presenten (57,3%). La mitjana és de gairebé dos antecedents per persona (1,84 de mitjana) i acumulen més

antecedents penitenciaris que no pas antecedents a MPA. El temps des de l'últim antecedent és de 1.579,29 dies (4,3 anys).

La mesura imposada amb més prevalença és la TBC (55,0% dels casos) i, en segon lloc, el tractament ambulatori (33,4%). Atesa l'heterogeneïtat de delictes que forma aquesta categoria, a l'apartat 5.5.3 aprofundirem en la resposta de MPA imposada segons les diferents tipologies delictives.

Referent al territori (vegeu el gràfic 81), les taxes estandarditzades per cada cent mil habitants ens assenyalen que Lleida i Girona són els àmbits on s'apliquen més aquestes MPA per a aquest tipus de delictes, tot i que cal ser molt prudents en la interpretació, tenint en compte que parlem de taxes molt baixes.

Gràfic 81. Taxa d'execució de mesures de MPA per altres delictes a Catalunya i províncies per cada cent mil habitants

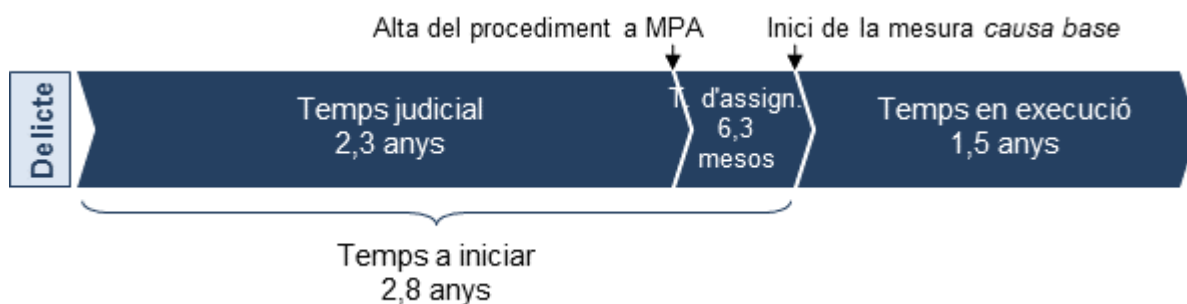

Font: Elaboració pròpia amb dades extretes de l'INE: Estadístiques del Padró Continu del 2010 respecte de la població a Catalunya major de 17 anys (www.ine.es) i dades del present estudi. Càlcul: (població per província * població de MPA per Altres delictes per província) / 100.000

El temps de pena més imposat no supera l'any (71,2%).

El temps que es triga a iniciar la mesura és de 2,8 anys i el d'execució, d'1,5 anys.

Gràfic 82. Interval·ls de temps (durada mitjana) en els procediments de MPA per altres delictes

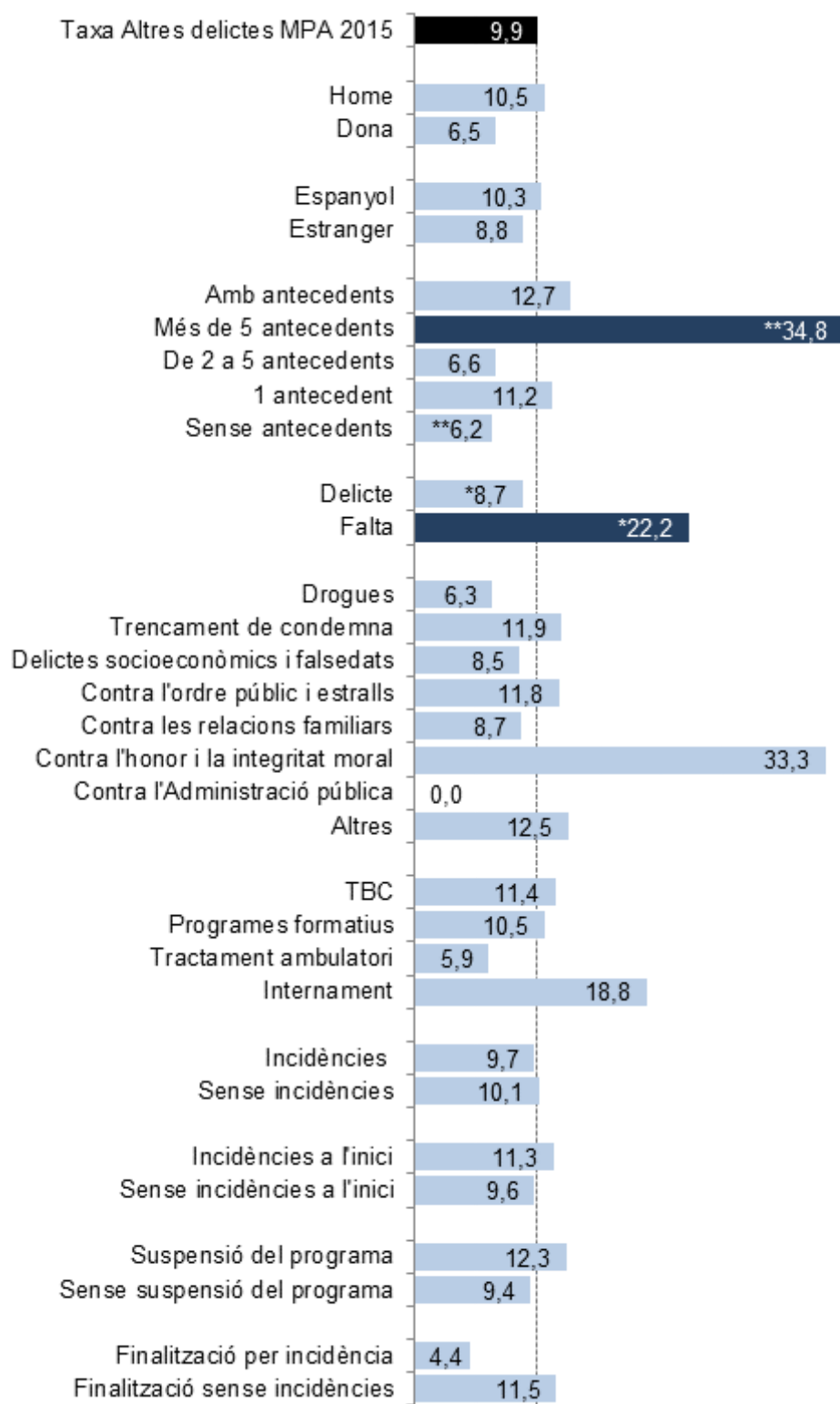
El 82,5% s'inicien sense incidències i les finalitzen el 77,5%.

5.5.2. La reincidència en *altres delictes* a MPA

La taxa de reincidència és del 9,9%, molt similar a la mitjana global (10,4%).

Observem, en el gràfic 83, les taxes específiques referents a les variables estudiades per tal de saber més coses sobre aquesta reincidència.

Gràfic 83. Taxa de reincidència en *altres delictes* a MPA i taxes específiques

* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

A l'annex 18 es recullen aquestes i la resta de taxes específiques.

Taula 57. Temps que triguen a reincidir (en intervals)

Intervals de temps	N	%	% acumulat
0-1 any	15	50,0	50,0
1-2 anys	6	20,0	70,0
2-3 anys	4	13,3	83,3
3-4 anys	5	16,7	100,0
4-5 anys	0	0,0	
Total	30	100,0	

Taula 58. Característiques de la reincidència

Variables categòriques	Categoria	N	%
Reincidència	Sí	30	9,9
	No	272	90,1
Reincidència violenta	Sí	14	4,6
	No	288	95,4
Àmbit de la primera reincidència	Presó	14	46,7
	MPA	16	53,3
Nombre de fets (primera reincidència)	1 fet	29	100,0
	2 fets	0	0,0
	3 fets o més	0	0,0
Categoria del fet principal (primera reincidència)	Contra les persones	8	27,6
	Contra la propietat	5	17,2
	Drogues	3	10,3
	Trànsit	7	24,1
	Altres	6	20,7
Violència del fet principal (primera reincidència)	Violent	8	27,6
	No violent	21	72,4
Tipus de fet principal (primera reincidència)	Delicte	24	82,8
	Falta	5	17,2
Programa principal (primera reincidència)	TBC	15	51,7
	Mediació i reparació	1	3,4
	Presó ferma	3	10,3
	Presó preventiva	2	6,9
	Presó per RPS	3	10,3
	Localització permanent	4	13,8
	Altres penes privatives de llibertat	1	3,4
Nombre de reincidències	2 reincidències o més	12	40,0
	1 reincidència	18	60,0
Àmbits de reincidència	MPA i presó	5	16,7
	Només presó	12	40,0
	Només MPA	13	43,3

Variablen numèriques	N	Mitjana	DT
Edat en la primera reincidència	30	37,07	7,76
Temps que triga a reincidir	30	504,60	417,09
Nombre de fets (primera reincidència)	29	1,00	0,00
Nombre de reincidències a MPA	30	0,87	0,86
Nombre de reincidències a presó	30	1,03	1,45
Nombre de reincidències	30	1,90	1,45

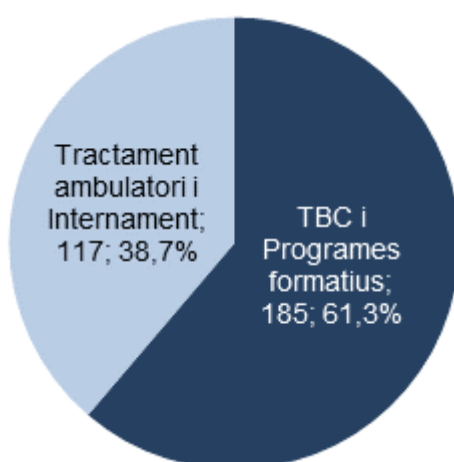
En aquest grup destaca que la reincidència és comesa amb delictes de categorització molt heterogènia i repartida, però fonamentalment no és violenta (72,4%). Hi ha un percentatge important que rep una resposta penitenciària (46,7%), tot i que la prevalença més alta és una MPA de TBC (51,7%).

L'edat mitjana en què s'han comès la reincidència és de 37,1 anys.

5.5.3. Diferències segons l'MPA imposada

En aquest apartat s'analitzen les diferències entre les diferents mesures de MPA imposades per *altres delictes*. Tenint en compte la distribució de casos en les diferents mesures, compararem, d'una banda, el conjunt de TBC i programes formatius i, de altra, el conjunt de tractament ambulatori i internament de MPA.

Gràfic 84. Distribució de les persones que han comès *altres delictes* segons l'MPA imposada

Taula 59. Diferències significatives segons l'MPA imposada

Variables categòriques	Categories	TBC i programes formatius		Tractament ambulatori i internament		Total	
		N	%	N	%	N	%
Variabls personals							
Nacionalitat	Espanyola	136	73,5	98	*83,8	234	77,5
	Estrangera	49	*26,5	19	16,2	68	22,5
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea	7	15,2	2	10,5	9	13,8
	Resta d'Europa	2	4,3	1	5,3	3	4,6
	Magrib	9	19,6	9	**47,4	18	27,7
	Resta d'Àfrica	2	4,3	4	**21,1	6	9,2
	Centre i Sud-amèrica	26	**56,5	2	10,5	28	43,1
	Àsia	0	0,0	1	5,3	1	1,5
Variabls penals							
Antecedents	Sí	89	48,1	84	**71,8	173	57,3
	No	96	**51,9	33	28,2	129	42,7
Àmbit dels antecedents	MPA i presó	23	25,8	31	36,9	54	31,2
	Només presó	30	33,7	37	44,0	67	38,7
	Només MPA	36	**40,4	16	19,0	52	30,1
Nombre d'antecedents	Més de 5 antecedents	9	4,9	14	**12,0	23	7,6
	De 2 a 5 antecedents	29	15,7	32	**27,4	61	20,2
	1 antecedent	51	27,6	38	32,5	89	29,5
	Sense antecedents	96	**51,9	33	28,2	129	42,7
Tipologia delictiva d'altres delictes (causa base)	Drogues	12	6,5	83	**70,9	95	31,5
	Trencament de condemna	47	25,4	20	17,1	67	22,2
	Socioeconòmics i falsedats	37	**20,0	10	8,5	47	15,6
	Contra ordre públic i estralls	32	**17,3	2	1,7	34	11,3
	Contra relacions familiars	22	**11,9	1	0,9	23	7,6
	C. l'honor i integritat moral	15	**8,1	0	0,0	15	5,0
	Contra l'Adm. pública	12	**6,5	1	0,9	13	4,3
	Altres	8	**4,3	0	0,0	8	2,6
Variabls relacionades amb l'execució							
Territori MPA	Barcelona	126	68,1	70	59,8	196	64,9
	Girona	18	9,7	25	**21,4	43	14,2
	Lleida	14	7,6	17	**14,5	31	10,3
	Tarragona	27	**14,6	5	4,3	32	10,6
Temps en execució	Fins a 3 mesos	35	**18,9	4	3,4	39	12,9
	De 3 a 6 mesos	47	**25,4	4	3,4	51	16,9
	De 6 mesos a 1 any	40	21,6	18	15,4	58	19,2
	Més d'1 any	63	34,1	91	**77,8	154	51,0
Incidències a l'inici	Incompareixença condemnat	5	2,7	4	3,4	9	3,0
	No-localització condemnat	15	8,1	4	3,4	19	6,3
	Compliment altres mesures	5	2,7	1	0,9	6	2,0
	Altres	17	*9,2	2	1,7	19	6,3
	Sense incidències a l'inici	143	77,3	106	*90,6	249	82,5
Finalització per incidència	Incompliment condemnat	4	2,2	10	**8,5	14	4,6
	Alçament anticipat	11	5,9	17	**14,5	28	9,3
	Prescripció de la pena	14	**7,6	0	0,0	14	4,6
	Altres	7	3,8	5	4,3	12	4,0
	Final. sense incidències	149	80,5	85	72,6	234	77,5

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Variablen numèriques		N	Mitjana	DT	Sig.
Nombre d'antecedents a MPA	TBC i programes formatius	185	0,37	0,59	
	TTA i internament	117	0,83	1,48	**
	Total	302	0,55	1,05	
Nombre d'antecedents a presó	TBC i programes formatius	185	0,98	3,01	
	TTA i internament	117	1,79	3,95	*
	Total	302	1,29	3,42	
Nombre d'antecedents	TBC i programes formatius	185	1,35	3,25	
	TTA i internament	117	2,62	4,46	**
	Total	302	1,84	3,81	
Temps imposat	TBC i programes formatius	185	85,46	197,16	
	TTA i internament	117	1.031,29	585,33	**
	Total	302	381,63	571,06	
Temps a iniciar	TBC i programes formatius	185	936,41	818,72	
	TTA i internament	117	1.196,90	601,51	**
	Total	302	1.037,32	751,89	
Temps judicial	TBC i programes formatius	185	708,27	799,80	
	TTA i internament	117	1.069,90	576,32	**
	Total	302	848,37	741,74	
Temps d'assignació	TBC i programes formatius	185	228,14	257,32	
	TTA i internament	117	127,00	239,09	**
	Total	302	188,95	254,83	
Temps en execució	TBC i programes formatius	185	411,04	443,61	
	TTA i internament	117	797,51	522,52	**
	Total	302	560,77	510,96	

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,01$

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte del total; $p \leq 0,05$

Dels resultats significatius obtinguts en la comparativa podem destacar que:

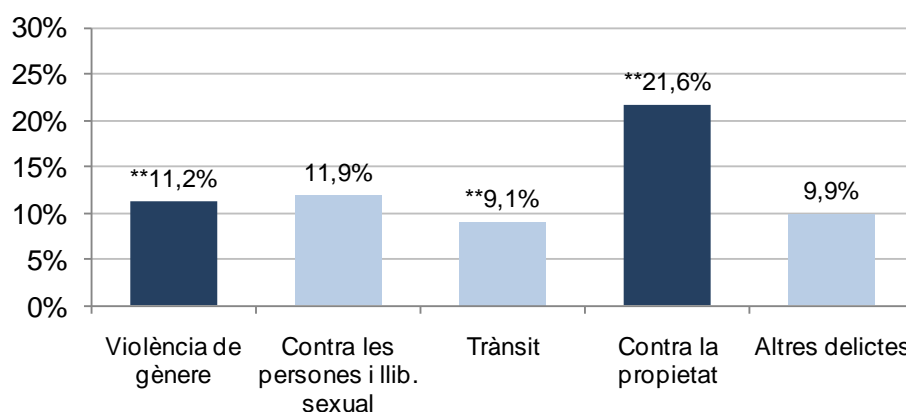
- Respecte al delictes comès, veiem que en el cas de delictes de *drogues* s'imposa majoritàriament una mesura de caire més terapèutic, mentre que la pena de TBC i els programes formatius s'apliquen per a la resta de delictes estudiats en aquest capítol.
- Tot i que les persones que han finalitzat un tractament ambulatori o un internament de MPA tenen antecedents i incidències per incompliment en major proporció, no s'observen diferències significatives en la taxa de reincidència respecte de la resta de mesures.

Els resultats complets d'aquesta comparativa es poden trobar a l'annex 19.

5.6. Comparativa en la reincidència segons el delictes

Una vegada que s'han presentat les dades segons cada categoria delictiva, en aquest apartat s'analitzen, a escala estadística, les diferències observades respecte de la reincidència.

Gràfic 85. Taxa de reincidència segons el delictes comès a la causa base

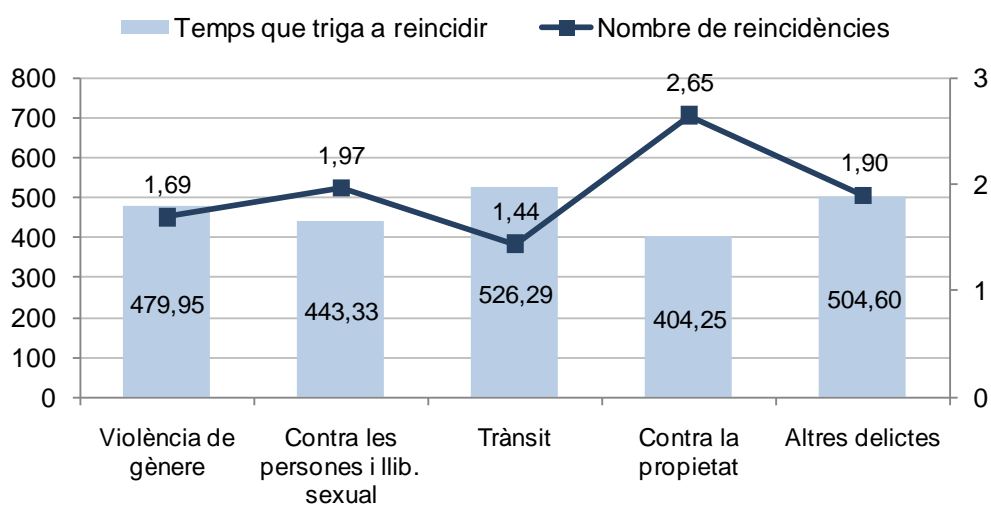
* Valors amb diferències estadístiques significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

** Valors amb diferències estadísticament significatives respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

D'aquesta comparativa destaca que els delictes de *trànsit* són els únics que presenten una taxa de reincidència per sota de la mitjana a escala estadística (9,1%). En canvi, els delictes *contra la propietat* i de *violència de gènere* suposen una reincidència superior (el 21,6% i l'11,2% respectivament). La resta de delictes no mostren una reincidència estadísticament diferent de la general, tot i que cal recordar que la mida de la població estudiada en aquests grups és força petita respecte del total.

No s'observen diferències estadístiques pel que fa al temps que les persones triguen a reincidir segons el delictes comès. Sí que se'n mostren respecte del nombre de reincidències, ja que els penats amb delictes *contra la propietat* són els que cometen més reincidències de mitjana (2,65 vs. 1,60 en el total dels reincidents). En el gràfic següent, podem veure la relació entre el temps que es triga a reincidir i el nombre de reincidències segons la categoria delictiva.

Gràfic 86. Temps que triguen a reincidir (en dies) i nombre de reincidències segons el delicte comès a la *causa base*

De mitjana, els condemnats per delictes de *trànsit* són els que reincideixen més tard i en menys freqüència. I d'altra banda, les persones amb delictes *contra la propietat* són les que reincideixen més ràpid i les que cometen un major nombre de reincidències.

A l'annex 20 es pot trobar la comparativa estadística amb aquestes i la resta de variables relacionades amb la reincidència.

6. Discussió de resultats

Aquest capítol es divideix en tres apartats. En el primer es fa la discussió de resultats sobre els diferents programes estudiats (que corresponen als resultats del capítol 3); en el segon, sobre les diverses tipologies delictives (informació corresponent al capítol 4), i, en el tercer, es discuteixen els resultats en relació amb les hipòtesis plantejades a l'inici de la recerca (capítol 2). En cadascun d'aquests apartats es comparen els resultats de la recerca amb els que ens aporten altres estudis consultats i que hem recollit en el capítol 1, tot assenyalant-ne els punts coincidents i els divergents.

6.1. Respecte als resultats dels programes

Treballs en benefici de la comunitat (TBC)

És la pena alternativa que s'aplica més. Ho recullen els resultats del nostre estudi i també altres d'anteriors (*Justidata* 36).

El fet delictiu per al qual s'aplica la pena de TBC és més un delicte (99,0%) que no pas una falta (1,0%). Aquests resultats no són coincidents amb els que aporta Torres (2006), que considera que la pena de TBC s'aplica més per faltes que no pas per delictes, tot i que aquesta diferència pot ser deguda a una evolució de l'aplicació de la pena, ja que els dos estudis estan fets en moments diferents. En aquest sentit, cal destacar que ara un 84,9% del total de delictes principals per als quals s'aplica el TBC és per delictes de trànsit i, en el cas de la reincidència, el delicte de trànsit és d'un 52,6%.

Blay Gil (2007) desmenteix el tòpic que el TBC no s'aplica i que no és útil per a la rehabilitació dels qui el compleixen. Els nostres resultats confirmen la tesi de Blay Gil i mostren que el nivell d'aplicació de la pena és alt. D'altra banda, respecte al tòpic que no té incidència en la rehabilitació dels penats, tot i que hi ha moltes variables que influeixen en aquest aspecte, podem dir que la taxa de reincidència dels penats que compleixen un TBC és del 9,7%, és a dir, que 9 de cada 10 persones a qui s'aplica un TBC no reincideixen, la qual cosa ens permet afirmar que té una taxa baixa respecte a altres mesures penals.

Programes formatius

És important matisar, des d'un primer moment, que la discussió de resultats d'aquest apartat anirà molt lligada a l'apartat en el qual ens referim als delictes de violència de gènere, atès que dos de cada tres programes formatius s'apliquen a aquest tipus de delicte (64,8%), mentre que per a delictes contra la seguretat viària, el segon en importància, el percentatge és del 27,7%, un de cada quatre. Aquest punt és coincident amb les aportacions de Hiltermann i Mancho, (2012) i Pérez i Martínez (2010a).

Sobre el perfil dels penats que realitzen un *programa formatiu*, no són gaires les característiques que s'han pogut estudiar. En el nostre cas, les característiques més comunes són les de ser un home, espanyol i amb una edat mitjana de 36,62 anys. A més, també apuntàvem al capítol 4 que, tot i haver-hi una majoria d'espanyols, era l'MPA que s'aplicava més a estrangers (sobretot de Sud-amèrica i el Magrib). Aquestes tres característiques també són comunes en el perfil de les persones que cometen un delicte de VIGE o trànsit (Hiltermann i Mancho, 2012), tot i que en delictes de VIGE l'edat mitjana se situa als 40 anys (Pérez i Martínez, 2010a).

Un tema important en els *programes formatius* és el dels antecedents de les persones que realitzen aquest tipus de MPA. Com vèiem al capítol 4, el 71% de la mostra de PF no tenen antecedents (només un 29% en tenen). D'altra banda, no tenir antecedents és un potent indicador de no-reincidència posterior. El que s'ha trobat en altres estudis va en la mateixa línia. De fet, en un dels articles (Hiltermann i Mancho, 2012), es plantejava el dubte sobre si l'efectivitat dels *programes formatius* és conseqüència del programa mateix o del perfil de la persona que el realitza, persones primàries a escala delictiva i, per tant, sense antecedents.

La reincidència de les persones que duen a terme un *programa formatiu* ha estat en el nostre estudi del 9,7%. En les dues investigacions principals estudiades sobre *programes formatius*, la reincidència dels infractors de *trànsit* era del 8,2% (reincidència judicial) (Hiltermann i Mancho, 2012). I la reincidència en delictes de VIGE era del 8,8% (nova denúncia policial) (Pérez i Martínez,

2010b). No podem fer referència a les taxes de reincidència en general, ja que totes les recerques consultades estudien la reincidència del *programa formatiu* en un tipus concret de delictes i no de manera general.

Tractament terapèutic ambulatori (TTA) i internament

Moltes de les recerques que han estudiat els tractaments ambulatoris o l'internament com a MPA ho han fet en conjunt, bé perquè han estudiat les respostes que des de MPA es dona als penats amb problemes de toxicomanies o bé perquè han estudiat les mesures de seguretat en l'àmbit comunitari.

En tot cas, quan aquestes mesures de caire terapèutic s'han estudiat en el conjunt de les MPA, coincideixen amb els nostres resultats que són mesures minoritàries, amb percentatges d'aplicació (Villacampa *et al.*, 2006) inferiors al 10% per als tractaments ambulatoris (en aquest estudi el percentatge d'aplicació és del 4,43%) i al 5% per a l'internament (en el present estudi és de l'1,33%).

Igual que en els nostres resultats, la majoria dels estudis parlen d'un perfil majoritàriament d'homes i espanyols (San Juan *et al.*, 2009; López i Murillo, 2009 i Bonfill *et al.*, 2013). Bonfill *et al.* (2013) també van trobar un 15% d'estrangers el 2007 i provinents més freqüentment de Centre i Sud-amèrica i del Magrib. Si nosaltres hem trobat que l'edat mitjana en el moment del delictes és de 34 anys, altres estudis donen resultats semblants (San Juan *et al.*, 2009 i Bonfill *et al.*, 2013).

Els estudis han observat que la majoria de persones no tenien antecedents (López i Murillo, 2009 i Bonfill *et al.*, 2013). Però els nostres resultats, en canvi, ens mostren una població que majoritàriament acumula antecedents, especialment en els casos d'internament.

Respecte al delictes per al qual se'ls imposa alguna d'aquestes mesures, igual que en aquesta recerca, els estudis mostren una freqüència important de delictes contra la propietat (Justidata 36, 2003; Villacampa *et al.*, 2006 i San Juan *et al.*, 2009). No obstant això, Bonfill *et al.* (2013) fan referència a una freqüència superior de delictes *contra la seguretat col·lectiva* (tant de trànsit

com de *drogues*), que coincideix amb els nostres resultats relatius als TTA en què els delictes de *drogues* són els més freqüents. López i Murillo (2009), que estudien només les mesures d'internament, també coincideixen amb nosaltres en què els delictes *contra les persones* són els segons pel que fa a freqüència de delictes per als quals s'imposen aquestes mesures.

Observem una gran dispersió en el temps d'imposició de les mesures per part del jutge. D'una banda, en el cas dels tractaments ambulatoris, la diferència dels temps imposats és força més elevada que en l'internament (785,79 i 456,73 dies, respectivament). D'altra banda, altres estudis també donen temps que oscil·len entre menys d'un any (San Juan *et al.*, 2009 i López i Murillo, 2009) i més de dos (Bonfill *et al.*, 2013). Pel que fa al temps entre el delictes i l'inici de la mesura, així com la durada real de l'execució, també s'ha trobat que les mesures ambulatòries comencen més tard i duren més que les d'internament (Villacampa *et al.*, 2006).

Respecte al compliment de les mesures, els estudis concorden amb els nostres resultats en què la majoria de penats finalitzen la mesura per compliment (Villacampa *et al.*, 2006; López i Murillo, 2009 i Bonfill *et al.*, 2013). Pel que fa a les situacions en què les mesures s'han hagut de finalitzar per incidències, també diuen els estudis que la proporció és més elevada en els tractaments ambulatoris que no pas en internaments o altres MPA (Villacampa *et al.*, 2006 i López i Murillo, 2009).

Malgrat totes les coincidències en les dades penals dels condemnats, els estudis consultats donen taxes de reincidència superiors a les observades en el nostre estudi. Mentre que altres autors parlen d'una reincidència d'entre el 25% i el 45%, l'actual recerca mostra l'11,7% en els tractaments ambulatoris i el 21,2% en l'internament. És molt probable que les diferències metodològiques puguin explicar aquestes divergències.

Finalment, les variables associades a la reincidència que altres autors han identificat i que coincideixen amb els nostres resultats són els antecedents (Villacampa *et al.*, 2006) i les incidències en el compliment de la mesura. Bonfill assenyalava, també, la variable «consum de drogues» (Bonfill *et al.*, 2013).

6.2. Respecte als delictes estudiats

Delictes de trànsit

Els delictes de *trànsit* suposen un alt percentatge de la mostra del present estudi, a causa de les reformes penals esmentades a l'inici de la recerca. Especialment, hi observem que hi ha molts penats per delictes de trànsit que compleixen un TBC (el 92,2%) i, de la mateixa manera, els TBC s'imposen més per delictes de trànsit que per cap altre delicte (suposen el 84,9% dels TBC). Altres recerques com la de Contreras (2009), centrada en la província de Barcelona i feta amb una població del 2008, observava un menor percentatge (61,4%) dels delictes de trànsit en els TBC imposats que els trobats en el nostre estudi.

Respecte al perfil de l'infractor, tot i que Gallardo i Pueyo (2009) afirmen que no hi ha un perfil propi del delinqüent contra la seguretat viària, sí que hem pogut observar algunes característiques coincidents en els nostres resultats i altres recerques. Principalment, ens referim a homes, de nacionalitat espanyola i una mitjana d'edat al voltant dels 35 anys (Gallardo i Pueyo, 2009; Hilterman i Macho, 2012; Hilterman i Tresovares, 2010; Villacampa *et al.*, 2006). També trobem com a característica coincident la major presència de delictes de conducció sota la influència de begudes alcohòliques (Hilterman i Macho, 2012; Hilterman i Tresovares, 2010). Per acabar, també hem obtingut percentatges similars (al voltant del 20%) pel que fa a la presència d'antecedents penals en aquests infractors (Hilterman i Macho, 2012; Hilterman i Tresovares, 2010).

Finalment, respecte a la reincidència, la taxa obtinguda en el present estudi és del 9,1%. Tot i tenir presents les diferències en les metodologies a l'hora de mesurar la reincidència, Hilterman i Mancho (2012) i Hilterman i Tresovares (2010) obtenen una reincidència judicial del 8,2%, és a dir, força semblant a l'obtinguda aquí. A més a més, aquests autors també aporten la reincidència autoinformada (del 18,5%) i Villacampa *et al.* (2006) obtenen en el seu estudi un 27,3% en reincidència penal (és a dir, qualsevol nova causa processal penal). Cal tenir present, com adverteixen Gallardo i Pueyo (2009), que la reincidència en delictes contra la seguretat viària és difícil de mesurar, ja que

els delictes de trànsit tenen una elevada xifra negra (sovint es produeixen sense ser detectats).

Delictes de violència de gènere (VIGE)

Com s'ha enunciat en la discussió de resultats dels *programes formatius*, molts d'aquests programes són la resposta a delictes de VIGE.

Ja hem explicat anteriorment que a les persones que van cometre un delicte de VIGE se'ls va imposar o bé un PF (en un 55,7% dels casos) o bé un TBC (en un 39,3%). Aquesta és una dada coincident amb la literatura revisada, així com el perfil del penats, en què el descrit en la nostra investigació també coincideix amb el de les altres recerques.

Respecte a la reincidència, els resultats de la investigació actual assenyalen que un 11,8% de les persones condemnades per violència de gènere reincideixen. Nou de cada deu persones que han passat per algun d'aquests programes de mesures penals alternatives no han tornat al sistema d'execució penal en els cinc anys de seguiment que hem fet en el nostre estudi. Els resultats són similars als que trobaven Pérez i Martínez (2010b) amb els que feien un PF de VIGE (8,8%). Un altre estudi que dóna dades de reincidència (Villacampa, 2006) obté una reincidència del 16,7% en els delictes contra les persones, on estarien també inclosos els delictes de VIGE, que, a partir d'aquest estudi, hem decidit presentar sempre per separat, atesa l'especificitat que estem observant tant en les necessitats d'intervenció com en la problemàtica sobre la qual cal intervenir.

Delictes contra les persones i contra la llibertat sexual

Durant el període comprès entre els anys 1996 i 2003, els delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual* han representat entre un 2 i un 15% dels delictes per als quals s'imposava una MPA, en funció de la mesura (*Justidata* 36, 2003). En l'estudi actual, els delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual* suposen el 3,1% del total. Si distingim entre les diferents mesures, observem que, anteriorment, en la que es trobaven més persones amb delictes d'aquest tipus eren els TBC (18% del total dels TBC imposats) (*Justidata* 36,

2003), mentre que actualment els resultats ens mostren que en les mesures d'internament i tractament ambulatori és on trobem un major percentatge d'aquests delictes (al voltant del 20%, mentre que en els TBC no arriben al 2%). D'altra banda, observem que les característiques de les persones a qui s'estan imposant aquestes mesures d'internament i tractament ambulatori han canviat en els darrers anys, principalment a causa de l'especialització en perfils derivats de la imposició d'aquestes mesures en els delictes de *trànsit* i en els de *violència de gènere*.

Pel que fa a la reincidència, l'únic estudi que ens ofereix una taxa específica per a les persones que cometen delictes contra les persones i contra la llibertat sexual és el de Villacampa (2006). Aquesta recerca assenyala una taxa del 16,7% per a aquests infractors, amb la particularitat que inclou, també, els delictes de VIGE i el tipus de mesura de reincidència és la penal (nous processaments penals per nous delictes). Cal constatar que la taxa del present estudi és inferior (11,9%), la qual cosa es podia preveure, ja que mesura la reincidència judicial amb execució. Val a dir que cap de les persones que havien comès un delicte *contra la llibertat sexual* no han reincidit en l'estudi actual i que altres estudis (May, 1999; Luque, Ferrer i Capdevila, 2005) ja assenyalaven la poca influència d'aquest tipus de delictes en la reincidència.

Delictes *contra la propietat*

Villacampa *et al.* (2006) van estudiar les MPA finalitzades el 2000 a Catalunya i van trobar que el 55,8% s'imposaven per delictes contra la propietat. Actualment, amb les reformes penals dels últims anys, el pes d'aquests tipus de delictes ha baixat molt i només representa el 2,5% sobre el total.

Aquestes autores van trobar una reincidència del 15,8% en aquests delictes, inferior a la mitjana general. En canvi, la recerca actual, igual que altres estudis, mostra una reincidència més elevada en el cas de delictes contra la propietat (May, 1999 i Cid, 2007b).

Cal tenir en compte que els resultats ens indiquen un percentatge majoritari de persones amb antecedents i que això s'associa a una major reincidència

segons la literatura nacional i internacional (May, 1999, Villacampa *et al.*, 2006 i Ministry of Justice, 2014b) i també segons els nostres resultats.

Altres delictes

Pel que fa als delictes classificats com a *altres*, recordem que la majoria d'ells estan relacionats amb delictes *contra la salut pública* (drogues), i, en menor proporció, hi trobem també els trencaments de condemna, els delictes contra l'ordre públic o contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic.

L'únic aspecte a comparar amb altres estudis en relació amb aquests delictes és la taxa de reincidència. Tant en la nostra investigació com en els estudis que hem consultat s'estableix que la taxa de reincidència dels condemnats per aquests tipus de delictes és menor a la d'altres delictes –en el cas del nostre estudi aquesta és d'un 9,9%–. L'explicació que donen alguns autors, com Sophn i Holleran (2002), sobre una taxa de reincidència poc elevada és que els infractors han de fer un tractament relacionat amb la toxicomania que pateixen o la problemàtica conductual o bé de salut mental que presenten, ja que és una condició *sine qua non* per obtenir una mesura alternativa a la presó. També altres estudis (López i Murillo, 2009) demostren que els tractaments terapèutics fora de la presó són més eficaços per prevenir la reincidència que els que es realitzen dins de la presó.

6.3. Respecte a les hipòtesis

Hipòtesi 1: La taxa de reincidència presentarà variacions en funció del delicte principal.

Queda provada en alguns casos. Els delictes de *trànsit* presenten una taxa de reincidència més baixa que la mitjana (9,1%), mentre que els delictes relacionats amb la *violència de gènere* i els delictes *contra la propietat* tenen una taxa superior (11,2% i 21,6%, respectivament). La resta de categories delictives no mostren una reincidència estadísticament diferent de la mitjana.

Hipòtesi 2: La taxa de reincidència no presentarà variacions en relació amb les dades demogràfiques: gènere, nacionalitat i edat en la comissió del delicte.

Queda provada pel que fa a la nacionalitat, ja que en totes les mesures estudiades la taxa de reincidència entre espanyols i estrangers no és estadísticament diferent. També queda provada pel que fa al gènere, excepte en el grup de TBC, en què sí que hi trobem variacions estadísticament significatives (les dones són menys reincidents). No queda provada, en canvi, respecte a l'edat, ja que els reincidents són més joves que els no-reincidents en totes les mesures, excepte en els TTA.

Hipòtesi 3: La taxa de reincidència es correlacionarà positivament amb el fet de tenir antecedents.

Queda provada de manera estadísticament significativa en totes les mesures amb excepció del grup d'internament. Tot i així, cal dir que aquesta excepció pot ser deguda a una mostra reduïda del grup d'internament (120 persones dels 8.839 totals). En qualsevol cas, tenir antecedents fa augmentar la taxa de reincidència en 16,6 punts en els TBC, en 11,4 punts en els PF, en 14,5 punts en el cas dels tractaments ambulatoris i, finalment, malgrat que la diferència no sigui estadísticament significativa, en 19,5 punts en els internaments.

Hipòtesi 4: L'aparició d'incidències durant el compliment de la mesura es correlacionarà positivament amb la taxa de reincidència.

La hipòtesi queda provada de manera estadísticament significativa en dues de les mesures, en TBC (augmenta la reincidència en un 4,8%) i en PF (6,2%). En canvi, no s'ha trobat una associació significativa en els casos de TTA i d'internament.

Hipòtesi 5: La taxa de reincidència es correlacionarà amb el nombre de canvis de tècnic/supervisor responsable de l'execució.

Aquesta hipòtesi només es pot provar de manera estadísticament significativa en els casos de TBC. Tenir un canvi de tècnic augmenta la taxa de reincidència en 2,5 punts.

Hipòtesi 6: La taxa de reincidència dels TBC de menys de 30 jornades imposades serà inferior als de més temps imposat.

La hipòtesi queda provada de manera estadísticament significativa. En els TBC fins a 30 jornades, la taxa de reincidència és del 8,8%, mentre que en els TBC de més de 30 jornades la taxa és del 10,5%.

Hipòtesi 7: La taxa de reincidència dels TBC serà superior si no s'ha acabat l'activitat dins el temps acordat o bé si s'ha realitzat més d'una activitat.

Només podem provar que no haver acabat l'activitat dins del temps acordat s'associa de manera estadísticament significativa amb una major taxa de reincidència (augment del 2%). No s'ha pogut provar una associació estadísticament significativa entre el fet d'haver dut a terme més d'una activitat i un increment de la taxa.

7. Conclusions

1. Les MPA són més penes complementàries que alternatives.

Al llarg d'aquests primers anys del segle XXI ha augmentat l'aplicació de les mesures penals alternatives tant a Catalunya com a la resta d'Espanya, però també el nombre de persones que han ingressat a la presó. Com que aquests augments no han estat vinculats a un augment de la taxa de criminalitat (al contrari, aquesta taxa està baixant), la primera gran conclusió a què podem arribar és que les MPA són més penes complementàries que alternatives a la presó. S'apliquen a persones i situacions sobre les quals abans no s'intervenien penalment. Ara bé, si no existissin, potser la pena de presó hauria augmentat per respondre a nous delictes (VIGE i delictes de trànsit). Com a darrer argument, cal afegir que en cap de les més de trenta reformes fetes al Codi penal del 1995 no s'han introduït més supòsits de suspensió de penes de presó per mesures alternatives o s'ha incrementat el temps de les condemnes que podrien ser objecte d'aquesta substitució.

2. Quan parlem de MPA estem parlant majoritàriament de la pena de treballs en benefici de la comunitat, que suposa el 77,1% de totes les mesures estudiades.

En segon lloc, i a molta distància, trobem els programes formatius (17,2%). El tractament terapèutic ambulatori (4,4%) o l'internament en un centre especialitzat (1,3%) són mesures residuals en el conjunt de les possibles mesures que preveu la llei.

3. L'aplicació de les MPA es fa prioritàriament en funció del delictes comès, bàsicament relacionat amb el trànsit (70,9%) i la violència de gènere (20,0%),⁵² i tenen poc en compte les característiques criminògenes de l'individu.

---

⁵² Aquest perfil correspon als condemnats que van finalitzar una mesura l'any 2010, que són els que hem estudiat per saber si havien reincidit fins al 31.12.2014, quan es va acabar el seguiment. Han canviat molt els percentatges dels que es troben en execució el 31.12.2015: els delictes de trànsit són el 29,2%, els delictes de violència domèstica-gènere el 26,5%, els

4. La majoria dels TBC (84,9%) s'imposen al conjunt de delictes relacionats amb el trànsit. En canvi, els delictes relacionats amb la violència de gènere reben en més volum una resposta de PF (55,7%), tot i que el TBC també és una mesura percentualment important (39,3%). Cal tenir en compte que, en els casos de VIGE als quals se'ls ha suspès una pena de presó, el jutge està obligat a imposar un PF (art. 83.2 del CP).

5. El temps que es triga a iniciar una MPA a Catalunya considerem que és excessiu.

El temps que triga l'aparell judicial a dictar condemna és de 348 dies de mitjana (11,6 mesos). Després es triga 220 dies de mitjana (7,33 mesos) en l'assignació del recurs des de la data de la condemna. Aquests temps ens semblen excessius comparats amb la durada del compliment, el qual no arriba a l'any en el 82,1% dels casos. Hem de tenir en compte que algunes d'aquestes persones tenen problemàtiques com drogodependències o malalties mentals que necessiten ser tractades amb més celeritat. Les persones que no han estat reincidents presenten una mitjana de durada en tots els períodes de compliment inferior als que sí que han estat finalment reincidents.

6. Manca informació personal bàsica sobre els condemnats a MPA que permeti fer anàlisis i propostes més ajustades a les necessitats criminògenes de les persones ateses.

A la base de dades que hem explotat per a la recerca es registren, de manera estructurada, poques dades de caire personal i sociodemogràfic. Per tant, no hem pogut recollir la informació necessària que permeti identificar perfils d'infractors i així analitzar les diferències entre ells, especialment respecte a la reincidència.

No obstant això, el que podem afirmar és que els condemnats a MPA tenen una edat mitjana de 34 anys en el moment del delicte, que una quarta part

---

delictes contra la propietat el 15,2%, els delictes contra les persones i contra la llibertat sexual, el 18,1% i altres delictes, 10,9%.

tenen antecedents penals i, dins d'aquest grup, la meitat ha passat anteriorment per un centre penitenciari.

7. Hi ha diferències significatives entre els infractors que compleixen una MPA per un delict de *trànsit* o de *violència de gènere* amb els que compleixen una pena de presó per aquests delictes.

Quan es compara el perfil de l'infractor que compleix una MPA es troben diferències significatives tant en el nombre d'antecedents com en les reincidències (a la presó hi trobem xifres més elevades en ambdós casos). No podem saber, però, si la variable *antecedents* és suficient per poder explicar les diferències en la reincidència o si cal considerar altres indicadors personals, socials i penals que també incideixen en la imposició d'una MPA o d'una pena de presó.

8. La taxa de reincidència general de MPA (2015) és baixa

Nou de cada deu persones que han estat condemnades no han reincidit en els cinc anys posteriors al final del compliment de la seva condemna. Aquesta taxa ha baixat 5,7 punts respecte a l'anterior mesurament fet per Villacampa (2006), tot i que el perfil de la població al qual s'apliquen les MPA i el tipus de delictes han canviat molt en aquests anys i, per tant, cal ser cautelosos amb les comparacions.

9. Les MPA més aplicades, els TBC i els PF, tenen la mateixa taxa de reincidència, el 9,7%.

La reincidència de les persones que segueixen un TTA és del 11,7% i dels que compleixen un internament, del 21,2%.

10. Per delictes, la taxa de reincidència més baixa i estadísticament diferent a la taxa mitjana correspon a les persones que han comès un delict de *trànsit* (9,1%). La més alta i diferent de la mitjana és per als que han dut a terme un delict *contra la propietat* (21,6%).

Les persones que han comès un delict de *trànsit* tenen una taxa de reincidència estadísticament inferior a la resta (9,1%), tot i que les

recerques sobre aquest tipus delictiu assenyalen que la xifra negra és molt alta (es cometen molts delictes que no són detectats). D'altra banda, presenten una taxa superior als que han comès un delicte de *violència de gènere* (11,2%) i *contra la propietat* (21,6%).

La resta de categories delictives no mostren una taxa de reincidència diferent a la general.

- 11. Respecte als delictes de *trànsit*, trobem diferències significatives en la reincidència entre els que han comès un delicte de *conducció sense permís* (taxa del 14,3%) i els que han estat condemnats per *conducció sota la influència de begudes alcohòliques* (7,4%).**
- 12. Les variables recollides que resulten més predictorres de la reincidència són: tenir antecedents penals i haver tingut incidències durant el compliment de l'MPA.**
- 13. La mesura més imposada en la reincidència torna a ser una MPA, excepte pels delictes *contra la propietat*, per als quals s'imposa la presó en més proporció (54,2%).**

8. Propostes

1. Els resultats de la recerca en relació amb la reincidència de les persones que han complert una MPA ens permeten afirmar dues coses:
  - Que es pot apostar per ampliar l'ús de les MPA i flexibilitzar els criteris d'accés perquè esdevinguin clarament una alternativa a la presó per a molts més infractors de risc baix o moderat.
  - Que no cal, si més no fins a la propera avaluació general de la reincidència, plantejar reformes legislatives encaminades a endurir les condicions d'accés ni a ampliar la durada de les mesures existents.
2. Les MPA són molt més àmplies i diverses que els TBC. Seria bo desenvolupar més l'ús de la resta de mesures.
3. Seria positiu vincular més l'aplicació de les MPA a les necessitats criminògenes dels infractors per tal de millorar l'efectivitat de les mesures. Caldria aplicar de manera més personalitzada aquelles que tinguin més en compte els dèficits a treballar en el subjecte per assolir el desistiment en el delicte. Seria interessant realitzar algun tipus de cribratge o detecció de necessitats/riscos de l'infractor que optimitzés la mesura a aplicar i la forma d'aplicar-la per a la finalitat que persegueix.

Dos possibles exemples pràctics serien, en primer lloc, els delictes de trànsit relacionats amb la conducció *sota la influència de begudes o tòxics*: caldria valorar si la problemàtica té principalment a veure amb una drogodependència activa i, per tant, aplicar-hi més mesures de TTA o internament. I, en segon lloc, els delictes de violència de gènere: caldria fomentar més els programes formatius en els delictes de maltractament i violència habitual, violència física, violència psíquica (en lloc del TBC).

4. La literatura científica consultada remarca la importància d'estudiar les variables psicosocials i personals per poder fer una bona anàlisi de la reincidència i de les seves causes. També dels procediments seguits en

l'aplicació de la mesura. Per poder avaluar fins a quin punt la mesura és efectiva per disminuir la reincidència, cal que els expedients dels infractors tinguin recollides aquestes variables. Per tant, cal que s'instal·li en l'àmbit de l'execució penal a la comunitat l'avaluació dels programes com una eina més del procediment a seguir i es millori la base de dades (JOVO) per facilitar aquesta tasca.

9. Bibliografia

Aarten, P., Denkers, A., Borgers, M. i Van Der Laan, P. (2014). Suspending re-offending? Comparing the effects of suspended prison sentences and short-term imprisonment on recidivism in the Netherlands. *European Journal of Criminology*, 11(6), 702-722.

Aebi, M. i Chopin, J. (2013). Survey 2013: Persons Serving Non-Custodial Sentences and Measures in 2013. Council of Europe Annual Penal Statistics (Space II).

Alberda, D.L. i Wartna, B.S.J. (2013). Recidive na huiselijk geweld. Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van plegers van huiselijk geweld vervolgd in de periode 2007-2009. *Ministerie van Veiligheid en Justitie (WODC), Factsheet, 2*, 1-22.

Astorga, T., Cerón, M., Elizalde, A., Hernández, I., López, L., Pardo, N. i Sánchez, C. (2013). Les mesures penals alternatives a Catalunya: una aproximació en la millora de la resiliència del delegat d'execució de mesures. *Apunts oberts del CEJFE*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Blay, E. (2004). Una apuesta paradójica: modificaciones introducidas en la regulación de la pena de trabajo en beneficio de la comunidad por la LO 15/2003. *Jueces para la democracia*, 51, 19-25.

Blay, E. (2006). *La pena de trabajo en beneficio de la comunidad* (tesi doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.

Blay, E. (2007). Nueve tópicos acerca del trabajo en beneficio de la comunidad: la necesidad de una discusión basada en conocimientos empíricos. *InDret. Revista para el análisis del derecho*, 4, 1-18.

Bonfill, R., Ruz, S., Casado, M. i Moreno, C. (2013). L'eficàcia de les suspensions judicials amb obligació de tractament de deshabituació. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Capdevila, M. (coord.) (2015). *Taxa de reincidència penitenciària 2014*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Disponible a: <http://goo.gl/iLOyad>

Cid, J. (2007a). ¿Es la prisión criminógena? Un análisis comparativo de reincidencia entre la pena de prisión y la suspensión de la pena. *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 2a època, 19, 427- 456.

Cid, J. (2007b). Reincidència comparativa entre penes. Són les penes alternatives més efectives que la presó en l'evitació de la reincidència? Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Cid, J. i Larrauri, E. (2002). *Jueces penales y penas en España. Aplicación de las penas alternativas a la privación de libertad en los juzgados de lo penal*. València: Tirant Lo Blanch.

Civit, N., Iturbe, N., Martínez, A., Muro A. i Nguyen, T. (2013). Anàlisi de la motivació al canvi en subjectes que han realitzat un programa formatiu en violència domèstica. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) (2009). Informe al Projecte de Reial decret pel qual es modifica el Reial decret 515/2005. Comisión de Estudios e Informes. Consejo General del Poder Judicial. Disponible a: <http://goo.gl/9z6frU>

Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) (2011). Memoria de actividades del año 2010. Consejo General del Poder Judicial. Disponible a: <http://goo.gl/9z6frU>

Contreras, M. (2010). L'eficàcia rehabilitadora de la pena de treballs en benefici de la comunitat. Avaluació del model d'execució a la província de Barcelona. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Departament d'Interior (2013). Informe 2012 sobre la seguretat a Catalunya. Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya.

Departament de Justícia (2015). *Descriptors estadístics de mesures penals alternatives*. Direcció General de Serveis Penitenciaris. Generalitat de Catalunya. Disponible a: www.gencat.cat/justicia/estadistiques_mpa/

Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil (2013). *Les mesures penals alternatives a la pena privativa de llibertat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil (2014). *Programes de Mesures Penals Alternatives*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Dirección General de Coordinación Territorial y Medio Abierto (2011). *Manual de procedimiento: Servicios de Gestión de Penas y Medidas Alternativas. El Trabajo en Beneficio de la Comunidad*. Ministerio del Interior. Gobierno de España.

Durnescu, I. (2011). Las penalidades de la Probation. Su aplicación práctica y el respeto a los derechos humanos. A E. Larrauri i E. Blay (Eds). *Penas comunitarias en Europa* (p. 20-44). Madrid: Editorial Trotta.

Flore, D., Bosly, S., Honhon, A. i Maggio, J. (eds.) (2011). *Probation Measures and Alternative Sanctions in the European Union*. Cambridge, Antwerp i Portland: Intersentia.

Gallardo, D. i Pueyo, A. (2009). Característiques individuals i socials en un grup de penats per delictes contra la seguretat del trànsit en comparació amb un grup control. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Gottfredson, D. (1999). *Effects of Judges' Sentencing Decisions on Criminal Careers. Research in Brief*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice. NCJ 178889.

Hilterman, E. i Mancho, R. (2012). Avaluació de programes formatius de seguretat viària i la reincidència posterior. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Hilterman, E. i Tresovares, M. (2010). Com conduïm després d'un programa formatiu de seguretat viària? Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Justidata 36. (2003). Les mesures alternatives a la pena de presó iniciades a Catalunya sota el control de l'administració (maig 1996-maig 2003). Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Juridisk kontor (2013). *Kriminalforsorgens recidivstatistik 2012*. ISSN 1904-8394.

Killias, M., Aebi, M. i Ribeaud, D. (2000). Does Community Service Rehabilitate better than Short-term Imprisonment? Results of a Controlled Experiment. *The Howard Journal*, 39, 40-57.

Kristoffersen, R. (2010). Relapse study in the correctional services of the Nordic countries. *Kriminalomsorgen: Directorate of Norwegian Correctional Services* Disponible a: <http://www.kriminalomsorgen.no/index.php?cat=265199>

Labrecque, R.M., Luther, J.D., Smith, P. i Latessa, E.J. (2014). Responding to the needs of probation and parole: the development of the effective practices in a community supervision model with families. *Offender Programs Report*, 18(1), 1-16.

Larrauri, E. (1988). El surgimiento de las alternativas a la cárcel: ¿un nuevo triunfo del humanismo? *Papers d'Estudis i Formació*, 4, 53-65.

Leonardi, F. (2007). The measures alternative to detention between social reinsertion and the knocking down of recidivism. *Rassegna Penitenziaria e Criminologica*, 2, 7-26.

Ley 4/2015, de 27 de abril, del Estatuto de la víctima del delito. BOE.

Lloyd, C., Mair, G. i Hough, M. (1994). Explaining reconviction rates: a critical analysis. London: Home Office.

López, N. i Murillo, P. (2009). Les mesures de seguretat privatives de llibertat en centres psiquiàtrics de Catalunya. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Martinez, A., Civit, N., Iturbe, N., Muro, A. i Nguyen, T. (2015). La motivació al canvi dels agressors de parella que realitzen un programa formatiu: disseny d'un pla d'intervenció motivacional. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

May, C. (1999). Explaining reconviction following a community sentence: the role of social factors. Londres: Home Office.

Ministerio del Interior (2014). *Balance de la Criminalidad 2013*. Secretaría de Estado de Seguridad. Gabinete de Coordinación y Estudios. Disponible a: <http://goo.gl/REm7YJ>

Ministerio del Interior (2015). *Balance de la Criminalidad 2014*. Secretaría de Estado de Seguridad. Gabinete de Coordinación y Estudios. Disponible a: <http://goo.gl/7nvShI>

Ministerio del Interior (2015). Estadísticas relacionadas. Penas y medidas alternativas. Secretaría General de Instituciones Penitenciarias. Disponible a: <http://www.institucionpenitenciaria.es/web/portal/PenasyMedidasAlternativas>

Ministry of Justice (2012). Punishment and Reform: Effective Community Sentences, Government Response. Londres: The Stationery Office.

Ministry of Justice (2013). Proven Re-offending Statistics. Statistics Bulletins. Londres: Justice Statistics Analytical Services.

Ministry of Justice (2014a). Implementation of Community Orders: Results from the Offender Management Community Cohort Study. *The Offender Management Community Cohort Study Collection*. Londres: Home Office.

Ministry of Justice (2014b). Reoffending by offenders on Community Orders: results from the Offender Management Community Cohort Study. *The Offender Management Community Cohort Study Collection*. Londres: Home Office.

Morgenstern, C. (2011). Estándares europeos sobre penas y medidas comunitarias. A E. Larrauri i E. Blay (Eds). *Penas comunitarias en Europa* (p. 20-44). Madrid: Editorial Trotta.

Muñoz, J., Pérez, F., Cerezo, A. i García, E. (2011). El tratamiento terapéutico en drogodependientes delincuentes como alternativa a la prisión (I) y (II). *Boletín Criminológico*, núm. 127 i 128.

Pérez, M. i Martínez, M. (2009). *Avaluació de programes formatius aplicats des de l'execució penal a la comunitat en delictes de violència de gènere*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Pérez, M. i Martínez, M. (2010). *La reincidència dels condemnats per delictes de violència de gènere a programes formatius aplicats des de l'execució penal a la comunitat*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Raynor, P i Robinson, G. (2005). *Rehabilitation, Crime and Justice*. Nova York: Palgrave MacMillan.

Rex, S. i Gelsthorpe, L. (2002). The Role of Community Service in Reducing Reoffending: evaluating Pathfinder Projects in UK. *The Howard Journal*, 41, 11-325.

Rosell, N. (2006). La pena de Trabajo en Beneficio de la Comunidad: estudio empírico sobre su aplicación en Lleida. *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 17, 279-312.

Sánchez, J.M., Jiménez, F.P., Dominguez, A.C., i Espuña, E.G. (2011). El tratamiento terapéutico en drogodependientes delincuentes como alternativa a la prisión. *Boletín criminológico*, 1-3.

San Juan, C., Germán, I., i Vozmediano, L. (2009). Estudio cuantitativo sobre la aplicación de la suspensión de la pena de prisión para drogodependientes del art. 87 del CP: Datos de los juzgados. En Gobierno Vasco, El cumplimiento de las medidas alternativas a la pena privativa de libertad en personas drogodependientes (p. 73- 91). Vitòria: Observatorio Vasco de Drogodependencia.

Schmal, F.N. (2004). Una aproximació crítica al tractament de les drogodependències: el compliment de les mesures penals alternatives en comunitats terapèutiques. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Secretaría General de Instituciones Penitenciarias (2014). *El Sistema Penal Español*. Madrid.

Spohn, C. i Holleran, D. (2002). The effect of Imprisonment on Recidivism Rates of Felony Offenders: A Focus on Drug Offenders. *Criminology*, 40(2), 329-358.

Stevens, K. (2014). The Supervision with Immediate Enforcement (SWIFT) Court: Tackling the Issue of High-Risk Offenders and Chronic Probation Violators. *Corrections Today*, 76(5), 74-78.

Téllez, F.A. (2013). *Investigación de la reincidencia delictiva en los agresores de pareja: el impacto diferencial de la prisión y de las penas alternativas*. (TFG). Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.

Torres, N. (2006). La pena de Trabajos en Beneficio de la Comunidad: estudio empírico sobre su aplicación en Lleida. *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 17, 279-312.

Torres, N. i Villacampa, C. (2011). L'execució de les penes de compliment en la comunitat. A R. García, F. Sapena, J. M. Tamarit, N. Torres, i C. Villacampa, *Execució i dret penitenciari*. Barcelona: Material Docent de la UOC.

Van Kalmthout, A.M. i Durnescu, I. (Eds.) (2008). *Probation in Europe*. Nijmegen (Països Baixos): Wolf Legal Publishers/CEP. Disponible a: http://www.cepprobation.org/default.asp?page_id=157&map_id=59

Varona, D. (2004). La reforma de las penas no privativas de libertad: ¿un paso adelante en el sistema de penas alternativas a la prisión? *Revista Española de Investigación Criminológica*, 2, 1-14.

Villacampa, C. (2006). *Penas alternativas a la prisión y reincidencia: un estudio empírico*. Cizur Menor, Navarra: Thomson Aranzad.

Villacampa, C., Torres, N. i Luque, M.E. (2006). La reincidència en les penes alternatives a la presó a Catalunya. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Walker, N., Farrington, D. i Tucker, G. (1981). Reconviction rates of adult males after different sentences. *British Journal of Criminology, Delinquency and Deviant Social Behaviour*, 21(4), 357-360.